

PROBLEM ÇÖZÜCÜLER İÇİN

60 “KÜÇÜK” ADIMDA SUÇ ANALİZİ

Ronald V. Clarke

John E. Eck

Kitabın Özgün Adı:

Crime Analysis for Problem Solvers in 60 Small Steps

Copyright :

© *Community-Oriented Policing Services (COPS)*,
Department of Justice
USA, 2005

Türkçe Baskı (60 Steps) : 2007
İngilizce (ABD) Baskı (60 Steps) : 2005
Estonyaca Baskı (55 Steps) : 2006
İsveççe Baskı (55 Steps) : 2006
İspanyolca Baskı (55 Steps) : 2003
İngilizce (İngiltere) Baskı (55 Steps) : 2003

Emniyet Genel Müdürlüğü Yayın No : 425
Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı Yayın No : 256
Türk Polis Araştırmaları Enstitüsü
(Turkish Institute for Police Studies-TIPS) Yayınları : 001

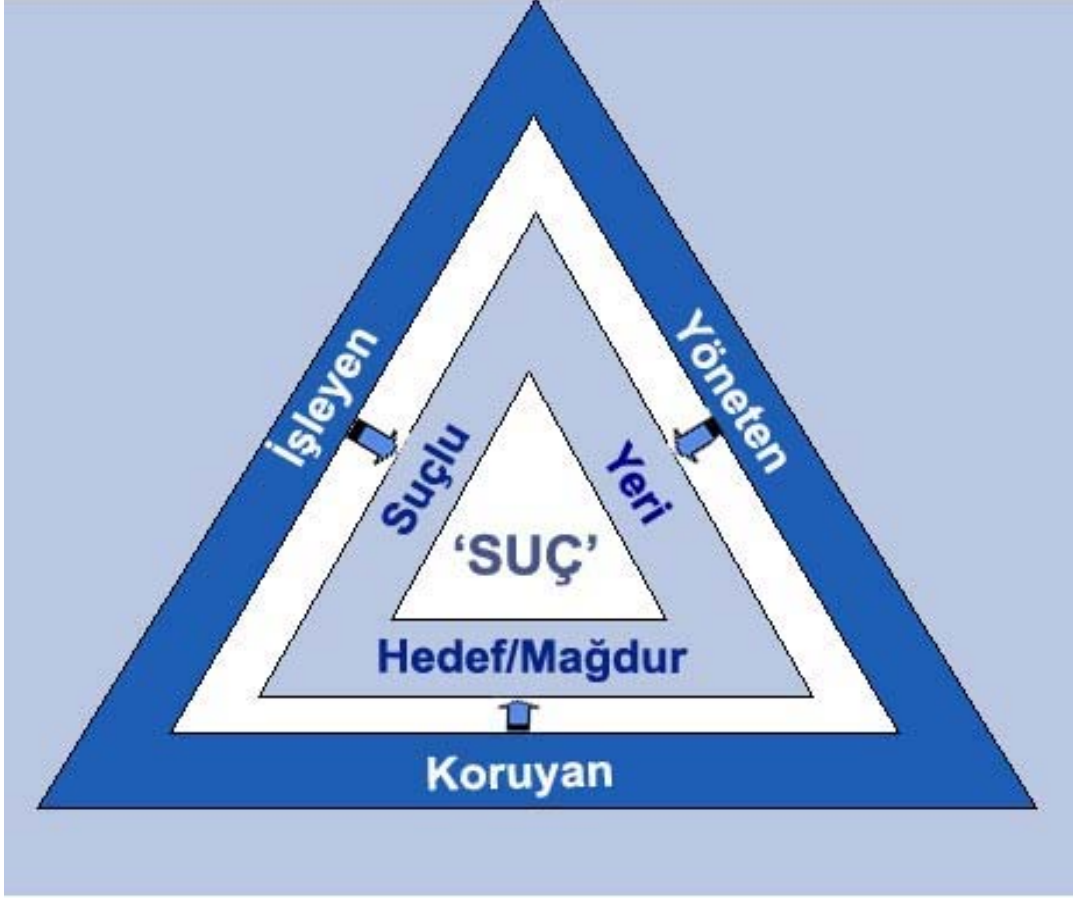
Genel Koordinatör : Feridun TAŞÇI
Strateji Geliştirme
Daire Başkanı

Çevirenler :

Ahmet Çelik, Hakan Cem Çetin, Hüseyin Örs, İshak Çelik, Mehmet Alper Sözer, Mehmet Ünal, Murat Gözübenli, Murat Gülcan, Murat Özkan, Mustafa Bal, Niyazi Ekici, Oğuzhan Ömer Demir, Osman Kılıç, Ömer Demir, Yasin Köse, Yusuf Yüksel

ISBN: 975-585-762-6

© Bu kitabın Türkçe her türlü yayın hakkı Emniyet Genel Müdürlüğü'ne aittir. İzin almadan, hiçbir biçimde ve hiçbir yolla, bu kitabın içeriğinin bir kısmı ya da tümü, yeniden üretilemez, depolanamaz ve dağıtılamaz.

Problem Çözücüler için 60 'Küçük' Adımda

Suç Analizi

***John E. Eck
Ronald V. Clarke***

Yazarlar

YAZARLAR

RONALD V. CLARKE

Ronald Clarke, New Jersey Eyalet Üniversitesi olan Rutgers Üniversitesi Suç ve Adalet Okulunda üniversite profesörü ve University College London-Jill Dando Suç Bilimi Enstitüsünde misafir profesördür. Clarke, yıllarca İngiltere İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Planlama Biriminde çalıştı. Bu görevi sırasında, durumsal suç önleme ve İngiliz Suç Anketi'nin geliştirilmesine katkıda bulundu. Kendisi Problem Odaklı Polislik Merkezi eş müdürüdür ve her yıl verilen Herman Goldstein Problem Odaklı Polislik Üstünlük ödülü jüri üyesidir.

rclarke@andromeda.rutgers.edu.

JOHN E. ECK

John Eck Cincinnati Üniversitesi'nde suç ve adalet profesörüdür. Eck, Problem-odaklı polisliğin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Kendisi 1984 yılında Newport News, Virginia'da yaptığı ABD'deki ilk geniş çaplı çalışmasıyla bu konuya en önemli katkılardan birini yapmıştır. Problem analiz üçgeni ve TAMÜD modeli gibi halen problem odaklı polisliğin temel taşları olan standartları geliştiren kişidir. Dr. Eck Problem Odaklı Polislik Merkezi'nin üyelerindedir. Ayrıca Herman Goldstein Problem Odaklı Polislik Üstünlük ödülü jüri üyesidir. Dr. Eck Ulusal Bilim Akademisi'nin Polis Politikaları ve Uygulamaları Araştırmaları Komitesinin üyeliğini de yapmıştır (2000–2003).

john.eck@uc.edu.

Teşekkür

TEŞEKKÜR

Bu el kitabı University College London- Jill Dando Suç Bilimi Enstitüsü tarafından hazırlanan ve İngiltere İçişleri Bakanlığı'nca finanse edilen 'Problem Çözücü bir Suç Analisti Olun' kitabının genişletilmiş ve gözden geçirilmiş versiyonudur.

Enstitü ve İçişleri Bakanlığı'na bu kitabı Amerika Birleşik Devletleri'nde yayınlama izni verdiği için minnettarız. Ayrıca Toplum Destekli Polislik Hizmetleri Bürosuna da teşekkür ederiz.

Önceki versiyonun "Teşekkür" kısmında çalışmalarından rahatça yararlanabildiğimiz birçok meslektaşımıza ve arkadaşımıza teşekkür etmiştik. Bu yayın için materyal sağlayarak, yorum yaparak veya başka şekillerde yardımcı olanları saymadan geçemeyiz: Stacy Belledin, Rachel Boba, Karen Bullock, Barbie Brookover, Christopher Bruce, Andy Brumwell, Graham Farrell, Rob Guerette, Samantha Gwinn, Shane Johnson, Johannes Knutsson, Gloria Laycock, Nancy Leach, Deborah Loewen, Tamara Madensen, Mangai Natarajan, Cynthia Pappas, Ken Pease, Nanci Plouffe, Barry Poyner, Jerry Ratcliffe, George Rengert, Nick Ross, Kim Rossmo, Rana Sampson, Matthew Scheider, Karin Schmerler, Michael Scott, Nick Tilley, Susan Wemicke, Matt White, ve Deborah Lamm Weisel. Hepsine çok teşekkür ederiz.

Amerika Birleşik Devletlerinde polislik hizmetlerinde bugün ve yakın gelecekteki önemli endişelerden biri harcamalar konusundaki kısıtlamalardır. Polis teşkilatlarının bütçelerinde aslan payı personel giderlerine ayrılmış durumdadır. Bunun neticesinde, polis teşkilatlarının birçoğu personel alımını mümkün olduğunca az tutmaktadırlar. Bu durum, geleneksel polislik metotlarını oldukça kısıtlamıştır çünkü geleneksel polislik anlayışı büyük ölçüde personele bağımlıdır. Yeterli personel olmadığında haber merkezlerinin çağrıları yeterince hızlı ve efektif olarak yanıtlanamamaktadır. Bunun yanında, asayiş hizmetlerinde büyük çaplı polis uygulamaları için yeterince personel ayrılamamaktadır.

Bu realite polisliği yeniden düşünmemiz için güçlü bir fırsat sunmakta ve öteden beri üzerinde durulan polis etkinliğinin artırılması düşüncesine de paralellik arz etmektedir. Bu durum uzun zamandır ihmal edilen önemli bir ihtiyacın yeniden düşünülmesi için de uygun bir ortam sunuyor- polisi ürettiği isi inceleyecek kurumsal kapasiteyle donatmak, yeni işler üretmeden önce su soruyu sormak: polisten neyi gerçekleştirmesi beklenmektedir ve polis bu beklentileri nasıl gerçekleştirebilir.

Polisliği yeni bastan düşünmek polisin rolüne dair hem polisin hem de hizmet sunduğu halkın yeni bir anlayış ortaya koymasını gerektiriyor. Öncelikle bilinmelidir ki polis faaliyeti çoğu zaman resmedildiği kadar basit ve kolay bir iş değildir. Hatta oldukça karışıktır. Genelde kanunu uygulama olarak tarif edilen tekil bir fonksiyon değildir. Bitmek bilmeyen "olay"lara müdahale etmekten öte bir istir. Polisten her şeyden önce bu olayları gerçekleşmeden önlemesi beklenmektedir.

Yeni polislik anlayışı polisin fonksiyonlarını oluşturan problemlerin tek tek detaylı analizini, bu problemlerin (suçların) her biri için en uygun önleme, azaltma veya ortadan kaldırma stratejileri geliştirmesini ve hedef odaklı çözümler uygulamasını gerekli kılmaktadır. Bu yaklaşım problem-odaklı polisliğin (problem-oriented policing) temelidir.

Yeni polislik anlayışı polisin fonksiyonlarını oluşturan problemlerin tek tek detaylı analizini, bu problemlerin (suçların) her biri için en uygun önleme, azaltma veya ortadan kaldırma stratejileri geliştirmesini ve hedef odaklı çözümler uygulamasını gerekli kılmaktadır. Bu yaklaşım problem odaklı polisliğin (POP) temelidir.

Problem merkezli polislik 1979 yılında formüle edildiğinden bugüne kadar çeşitli gelişmeler yaşamıştır. Fakat bu yenilikler pratikte polisin uygulamalarına yansımamış ve çoğunlukla devriye ve gözaltına almaya dayalı geleneksel polislik anlayışının gölgesinde kalmışlardır.

Buna rağmen polisin özellikli olarak her durumla alakalı etkinliğinin artırılması için yapılacaklar sıfırdan başlamak zorunda değil. Bugüne kadar bu alanda yapılmış çalışmalar belli bir bütünlüğe ulaşmıştır ve bugün artık polisin müdahale etmek zorunda olduğu durumsal problemler ve onların çözüm yollarına ilksin kolektif bir bilgi birikimi oluşmuştur. Bu da suç ve suç önleme literatüründe, özellikle de durumsal suç önleme literatüründe bulunabilir. Ayrıca, pratikte polisliği yapan ve bu sorunları çözen uygulayıcıların tecrübeleri de, uygun analizlerin yapılmasının ardından bu bilgi havuzuna katılır.

POP merkezi (www.popcenter.org), şu anda böyle bir bilgi havuzu görevi görüyor. Polisin sıkça rastladığı problemleri tek tek analiz ederek bunlarla ilgili kitapçıklar hazırlıyor. Bu kitapçıklar özellikli suçların analizinde ortaya çıkan değerlendirmeleri ve polislerin kendi yerel sorunlarına çözüm bulmalarını sağlayacak düşünce pratikleri içeriyor.

Her ne kadar POP merkezi bugüne kadar sayısız yayınlara katkıda bulunmuş olsa da, problem odaklı polisliğin daha da gelişmesi önünde bir engel vardır. O da, problemin asil muhatapları olan polis teşkilatlarında analitik idari ve kurumsal kapasitenin yokluğudur. Birçok polis teşkilatında suç analistleri olsa da, halen büyük ve çok ilerlemiş kimi polis teşkilatlarında bu eksiklik çok açık şekilde göze çarpmaktadır. Suç analistinin görevi de çoğunlukla mevcut suçları görsel açıdan harita veya tablolarla ifade etmeden öteye gitmemektedir. Bazı teşkilatlarda analistler suçun bir şablonu olup olmadığını araştırırlar ve muhtemel suçlu tipleri hakkında fikir verebilirler. En iddialı durumda ise suç analisti suça neden olan faktörlerin tespitine çalışır, ancak bunların nasıl düzeltileceği idari personele bırakılmıştır. Çoğunlukla da bu idari personel geleneksel polislik anlayışından beslenerek hareket etmektedirler.

Bu gelişmeler olurken bir yandan da suç analizi giderek ileri boyutlarda teknoloji kullanmaya ve karmaşık hale gelmeye başladı. Polisin suçla ilgili topladığı data miktarı 10 yıl önceye kıyasla büyük ölçüde arttı. Özellikle suç haritalarında gördüğümüz

yenilikler baş döndürücü ve bu haritalar suç önleme çalışmalarında analistlerin vazgeçemediği yardımcıları oldular. Ayrı bir gelişme olarak data toplama, analiz, ve dağıtımı konusunda standartlar sağlandı.

Bu kitapta, Ronald Clarke ve John Eck suç analistleri için iddialı ve üretken bir ajanda hazırladılar. Suç analistine biçilen rol polis hizmetlerinin yürütülmesine donuk yeni ve kreatif yollar önermesidir. İşte bu kitapçıkla, Clarke ve Eck iyi eğitilmiş ve donanımlı bir suç analistinin yüzlerce polis memurunun üretkenliğini ve efektifliğini nasıl kat kat artırabileceğini göstermişlerdir. Bu yönüyle ele alındığında, suç analistlerine yatırım yapmak silahlı memurlara yapılan harcamalarda önemli bir azalma meydana getirmesi yönüyle de akılcıca olacaktır.

Araştırmacı olarak uzmanlıklarını ve polisle çalışma tecrübelerini birleştiren Clarke ve Eck, alandaki bilgi

birikimini taramış, 60 küçük anlaşılır ve birbiri üzerine bina edilmiş adımla sistematize etmiş ve tüm bu adımları en uygun dil ve anlatımla okuyucuya sunmayı başarmışlardır. Bu haliyle kitapçık, alana ait hayati ve karmaşık bilgileri içinde barındıran ve polislik konusunda son 30–40 yılda yayımlanmış en önemli kaynaklardandır.

Bu kitap en çabuk şekilde halen polis teşkilatlarında suç analizi yapanların etkinliğini artırmayı hedeflemektedir. Ayrıca orta vadede yeni uzmanların eğitilmesine katkı sağlamayı ve analistlerin yaptığı isin hayatiyetini ifade etmeyi amaçlamıştır. Fakat hatırlanmalıdır ki, problem odaklı polislik teknisyenlere hasredilmiş bir disiplin değildir. Polis teşkilatındaki memurundan müdürüne her bireyin, daha genel çerçevede ise, suçla mücadele ile ilgili kamu ve özel kurumların bu kitapçıkta ortaya konan düşünce pratiğini benimseyip kendi faaliyetlerine ışık tutacak şekilde değerlendirmesini ümit ediyorum.

Herman Goldstein
Professor of Law Emeritus
University of Wisconsin-Madison

Türkçe Basım için Önsöz

Amerikan polis departmanları için bu kitabı (ve İngiliz polisleri için hazırlanan önceki versiyonu; “Problem Çözücü Suç Analisti Olmak” adlı kitapçığı) ilk hazırladığımızda, bunun İngilizce konuşmayan ülkelerin polis teşkilatları için de önemli bir kaynak olabileceğini ummamıştık. Bu nedenle, kitabimizin Türkçe çevirisinin önsözünü büyük mutlulukla kaleme alıyoruz.

Problem odaklı polislik ve polisin problem çözücülüğü, vazgeçilmez bir prensip olarak demokratik hükümet ve demokratik polisliğe dayanır. Bu prensipler açık olarak zikredilmeler de problem odaklı polislik anlayışının temelinde yer alırlar. Dikkatli incelersek, bir problem çözüm süreci olan TAMÜD modeli de bu iki prensibe bağlanmıştır.

TAMÜD modeli problemlerin tespitiyle başlar. Okuyucuların da fark edeceği üzere, problem kavramının tanımı temel olarak vatandaşların polisiye yardım talep etme hakkına ve polisin de bu sorunları inceleme ve çözüm getirme yükümlülüğü üzerine bina edilmiştir.

TAMÜD modelinin ikinci aşaması polisin tespit ettiği problemi detaylı analizini ve problemi oluşturan unsurların anlaşılmasını içerir. Analiz temelde bilimsel bir süreçtir. Şeffaf olarak yapılır, kritiğe tabidir ve spesifik amaçlara dönük olarak yapılır. Bu analiz süreci polis kayıtlarının açık olarak tutulmasını ve halkın gözetimine hazır halde bulunmasını gerektirir. Analizin derinleştirilmesi ise halk, iş dünyası ve diğer kamu kurumlarıyla iletişim halinde bulunmakla mümkündür. İşte problem çözümünde ki bu karşılıklı fikir alışverişi- ve fikirlerin onu ifade edenin konumuna göre değil, somut kanıt ve bilgilere göre değerlendirilmesi- hem bilimsel hem de demokratik bir süreçtir. Her durumda bu, polis teşkilatının demokrasiye olan bağlılığının bir göstergesidir.

TAMÜD modelindeki bir sonraki aşama probleme yönelik bir çözüm geliştirmek ve uygulamaktır.

Demokratik prensipler bu üçüncü aşamanın da önemli parçasıdır. İlk olarak, çözümlerin efektif olmasına adanmış bir çaba söz konusudur.

Demokrasilerde halkın vergilerini harcayan kamu görevlileri de harcamaları karşılığında en etkili çözümleri bulmakla mükelleftirler ve tüm demokrasiler bu sorunla mücadele eder. İkinci bir nokta ise tüm demokratik polislik uygulamalarında polis gereğinden fazla güç kullanamaz ve uygulanan güç problemi doğurduğu zarardan çok olamaz. Problem odaklı polislik anlayışında bu düşünce polisin sadece en etkin çözümleri

bulmasını değil, aynı zamanda yasal güç kullanımını en aza indirecek çözümler bulmasını ifade eder. Demokratik prensiplerin problem odaklı polislikle uyumlu üçüncü bir yönü de demokrasiler de halkın ve tüzel kişilerin günlük yaşamlarını ve işlerini sürdürürken kimseye durduk yere problem yaratmamak zorunda olmalarıdır. Bu prensip problem odaklı polislik anlayışında kamu ve özel kurumların kendi eylemleri veya tedbirsizlikleri nedeniyle polisiye problemlerin ortaya çıkmasına neden olması şeklinde anlaşılabilir. Problemin sorumluluğu kime aitse çözme yükümlülüğünü de üstlenmesine çalışmak problem çözücü yaklaşımın önemli bir unsurudur. Vatandaşların ve tüzel kişiliklerin daha sorunlu davranmasını sağlamak polisin üzerindeki yükü azaltacaktır. Daha da önemlisi, polisin üzerindeki yükün azalması demokratik prensiplerle çelişen uygulamalar yapma konusundaki baskıyı da azaltır.

Problem çözücü yaklaşımın son aşaması yapılan müdahalenin gerçekten sorunu çözüp çözmediğinin değerlendirilmesini esas alır. Demokrasilerin vazgeçilmez kuralı hükümetlerin hesap verme sorumluluğunun olmasıdır. Benzer şekilde polis kendi uygulamalarını eleştirel bir şekilde değerlendirip projelerinin efektifliğini delillerle ortaya koyduğunda bu prensibi yerine getirmiş olmaktadır. Bu değerlendirmeyi yapan polis teşkilatı kamuoyuna şu mesajı vermiş demektir: “Çalışmalarımızın verimliliğini öğrenme hakkınız var ve istediğiniz yanıt burada”. Tıpkı problem analizi gibi, programın başarısının değerlendirilmesi de bilimsel ve şeffaf bir süreçtir ve de kritiğe tabidir. Bu çerçevede polisin halkın değerlendirme ve kritiğine tabi tutulması demokratik polisliğin temel prensibini ifade eder.

Dünyadaki tüm demokrasilerde polis teşkilatları güvenliğin sağlanması, suçun önlenmesi ve ekonomik özgürlükleri tehlikeye atan diğer sorunlarla mücadele edilmesi için uğraş verirken, aynı zamanda demokratik prensipleri de en üst düzeyde korumaya ve yansıtmaya çabalarlar. Bu zorlu süreçte kalıcı çözümler yoktur, çünkü polis teşkilatları gibi demokrasiler de halen gelişmektedir. Demokratik polis teşkilatlarının ortak birçok yönü olsa da, hizmet sundukları toplumun demokrasi kültürüne ve anlayışına dönük farklılıkları da olabilmektedir. Ümit ediyoruz ki bu kitap Türk polisinin vatandaşlarına adil ve etkin güvenlik hizmeti sunması konusunda gösterdiği çabalara yardımcı olabilir.

John E. Eck, University of Cincinnati
Ronald V. Clarke, Rutgers University

Emniyet Genel Müdürü'nün ÖNSÖZÜ

Devletin temel görevi, vatandaşına güvenli bir hayat imkanı sağlamaktır. Bu kapsamda, işlenmeden önce suçun önlenmesi, işlendikten sonra da deliller ışığında soruşturulması ve suçluların yakalanarak adalete teslim edilmesi, polisin başlıca görevleri arasındadır. Bu görevi en iyi şekilde yerine getirmeye çalışan Türk Polis Teşkilatı her zaman vatandaşına en güzel hizmeti vermeyi temel felsefe edinmiştir.

Teşkilatımız, bu görevlerini yerine getirirken, küreselleşen dünyamızdaki polislik tekniklerini yakinen takip etme gayreti içerisinde. Bu amaca yönelik olarak her yıl yüksek lisans ve doktora yapmak üzere rütbeli personelimiz yurtdışına gönderilmektedir. Bu mensuplarımızdan beklentilerimiz, o ülkelerde elde ettikleri, bilgi ve görgü birikimlerini teşkilatımıza kazandırmasıdır.

Bu kapsamda ABD'de Türk Polis Bilimleri Enstitüsü (TIPS); çatısı altında yüksek lisans eğitimlerini sürdüren Türk Polis Teşkilatı mensuplarımız, ABD Adalet Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini yürüten Problem Odaklı Polislik Merkezi'ne ait olan tüm eserlerin Türkçe yayın haklarını Emniyet Genel Müdürlüğü adına temin etmişlerdir. Bu merkez, polis uygulamaları konusunda çalışmalar yapan dünya çapında saygınlık gören bir kurum olup bu kuruma ait yayınlar polisin suçla mücadelesine katkıda bulunan ve dünya polis bilimleri literatüründe önemli bir yere sahiptir.

TIPS Serisinin ilk eseri olarak Emniyet Genel Müdürlüğü yayınları arasında çıkan ve daha önce İngilizce dışında üç ayrı dilde (İspanyolca, İsveççe ve Estonyaca) yayınlandığı anlaşılan bu çeviri eserin, suçları ve bunların ardındaki problemleri araştırıp, bunlara özel çözüm önerileri geliştiren, geleneksel polislik anlayışına alternatif bir polislik stratejisi sunan temel bir kaynak olduğu açıktır.

Böyle bir eserin Türk Polis Bilimleri literatürüne kazandırılması için azami gayret gösteren Emniyet Teşkilatı'nın üst düzey yöneticileri başta olmak üzere, Türk Polis Bilimleri Enstitüsü (TIPS) yöneticilerine ve kitabın tercümesine katkıda bulunan üyelerine, faaliyetlerinden dolayı teşekkür eder, bu kitabın ve serinin devamı olacak eserlerin teşkilatımızın etkin hizmet felsefesine katkıda bulunmasını temenni ederim.

Oğuz Kağan Köksal
Emniyet Genel Müdürü
Vali

Başlarken

BAŞLARKEN

Bu kitap, sizin deneyimli bir analist olduğunuzu ve polis operasyonlarını destekleyebilecek veri analizleri yapabileceğinizi varsaymaktadır. Bu varsayımına aşağıdakileri de ilave edelim:

1. Modern bilgisayar sistemlerini kullanabiliyor ve veri tabanı üzerinde çalışabiliyorsunuz.
2. Suç haritalamasını biliyor ve bu tür yazılımları kullanarak suç yoğun bölgelerin tespitini yapıp bunları demografik verilerle bağdaştırabiliyorsunuz.
3. İşinizin gereği olarak suç trendlerini gösteren tablo ve grafikler üretiyorsunuz.
4. Suçların bilinen adresleri ve yerel hırsızlık olayları arasındaki ilişkinin analizine benzer konularda deneyim sahibisiniz.
5. Geniş çaplı polis uygulamalarının (örneğin oto hırsızlarına yönelik büyük bir operasyon) başarısının değerlendirmesi konusunda tecrübe sahibisiniz.
6. Bilimsel araştırma yöntemleri ve istatistik konularında en azından lisans düzeyinde öğretildiği kadar bilgiye sahibisiniz.

İşte bu kitap, sözü edilen tecrübenin üzerine sizi yeni bir role hazırlamaya yarayacak: problem çözen bir ekibin kilit bir rol üstlenen üyesi olmaya. Gerçekten de problem odaklı polislik üzerine yapılan son çalışmalar suç analistini bu yeni anlayışın merkezi konumunda görüyor. Bu yeni anlayışın uygulanmasında görülen eksiklik olarak da iyi eğitilmiş suç analistlerinin eksikliği vurgulanıyor.

Bu kitap problem odaklı polislik, çevresel kriminoloji ve durumsal suç önleme konularında temel bilgileri vererek sizi bu önemli role hazırlayacak. Bu teorik altyapının dilini bilmeden bu rolü üstlenemezsiniz. Suç analisti olarak polis meslektaşlarınızın size gelip bilgi istemesini beklememelisiniz.

Projelerin her aşamasında öncelik alarak problem odaklı yaklaşımın çerçevesini çizmeli ve sonunda değerlendirilip dersler çıkarılabilecek bir programın hayat geçirilmesine katkı sağlamalısınız.

Bu da proje ekibinin önemli bir parçası olmanız, mevcut verileri detaylıca incelemeniz, rutinin ötesinde uzun bir projenin içinde olmanız, başarısını sahiplenmeniz başarısızlığından da hayal kırıklığı duymanız demektir.

Ayrıca bu kitap suç analistinin yeni rolünü benimseyerek kendi mesleklerine katkı yapmayı hedeflediklerini de varsayar. Gelişmiş veri tabanları ve bilgi teknolojileriyle desteklenen suç analizi, ilgi çekici bir uzmanlık dalı olma yolunda hızla ilerliyor. Aslında çoktandır iyi eğitilmiş ve 21. yüzyıl polisliğine katkı yapmaya adanmış profesyonel kadroların dikkatini çekmekte. Siz de bu profesyonellerle çalışmalarınızı paylaşabilir ve alana ait yayınlar vasıtasıyla iletişim kurabilirsiniz. Bu şekilde sadece mesleğinize ve polisliğe değil kendi geleceğinize de önemli bir yatırım yapmış olabilirsiniz.

Elinizdeki kitap bir hafta sonunda okunacak kadar kısadır. Ancak okunup rafa kalkması amacıyla yazılmadı. Tam tersine, her ihtiyaç duyduğunuzda elinizin altında bulabileceğiniz bir referans kaynak olarak tasarlandı. Hatta sayfa düzeni bile buna göre yapıldı.

Kitabın bölümleri, yani adımlar, TAMÜD modeline göre mantık silsilesi içinde ele alınarak sıralandı. Her bir adımın kendi içinde yeterli olmasına çabalandı. Böylece kitabı bölüm bölüm gezmek zorunda kalmadan dilediğiniz yardımcı ilgili adımda bulabilmeniz hedeflendi. Bunun için sizin de içindekiler kısmına gerçekten vakıf olmanız isinize yarayacaktır. Birçok durumda yardıma ihtiyaç duyduğunuzda ilgili adımı bulmanız yeterli olacaktır. Kanımızca bu öğrenmenin en iyi yoludur: bilgiye ihtiyaç duyduğunuzda onu arayıp bulmak.

Bazı durumlarda bir konuyla birden çok adımda ilgilenmemiz gerekti. Örneğin, 12. adım suçun yer değiştirmesi ile ilgili genel bilgileri verirken, 48 ve 49. adımlar projenin başarısını ölçme aşamasında ne tür tekniklerle yer değiştirmenin kontrol edilebileceğini açıklıyor. Kitabın sonunda yer alan fihrist ve terimler sözlüğü hangi konunun nerede ele alındığına dair yeterli bilgi sağlayacaktır.

Sadece ABD'den örnekler kullanmadık. Konuyu anlatabilecek en iyi örnekleri seçmeye çalıştık. Örnekler uluslararası olsa da prensipler evrenseldir. Ayrıca bu örnek ve fikir çeşitliliğinin yaratıcı düşünceye ve şu soruların cevaplanmasına katkı yapacağını umuyoruz: Bu çözüm bizim problemimizin çözümünde yardımcı olabilir mi? Bunu biz nasıl uygularız?

Kitabımızı tümüyle akademik bir yayın olarak

düşünmedik. Bunun bir kaç sebebi var. Literatürün vazgeçilmez bölümlerini süzerek kitaba aktardık. Ayrıca bir suç analistinin akademik yayın takip etmeye çok vakti olmayacağını düşündük. Son olarak, akademik yayınların erişilebildiği kütüphaneler az kişinin ulaşabileceğini düşündük. Bununla birlikte, alandaki bilginiz arttıkça adımlar ve onların arka planındaki akademik literatür konusunda bilgilendirme ihtiyacı duyacaksınız. Bu nedenle her adım için okuma listeleri ve referans yayınları önerdik. Mümkün olduğunca internet

erişimi olan kaynakları listeledik. Yine de bu yayınlara erişim konusunda yardıma ihtiyaç duyarsanız, bizlere e-posta atmaktan çekinmeyin. Ayrıca kitabımız ve muhtemel sonraki baskıları hakkında yorum ve eleştirilerinizi okumaktan da memnuniyet duyarız. En önemlisi de, lütfen kitabın gelişmesine katkı yapacak kendi analizlerinizi paylaşma konusunda utangaç olmayın.

60 'Küçük' Adımda

Yazarlar

Önsöz

Başlarken

Kendinizi Hazırlayın

1. Yaptığınız işi tekrar düşünün
2. Çalıştığınız birimin suç analiz uzmanı siz olun
3. Polislikte nelerin etkili olup olmadığını bilin

Problem Odaklı Polislik (POP) Hakkında Bilgi Sahibi Olun

4. Problem odaklı polislik (POP) uzmanı olun
5. POP uygularken dikkatli olun
6. Spesifik suçlara odaklanın
7. TAMÜD sizin rehberiniz olsun - fakat yanlış yere götürmesin!

Çevresel Kriminoloji Çalışın

8. Problem analiz üçgenini kullanın
9. Uygun fırsatların hırsızlığa yol açacağını bilin
10. Suçlu gibi düşünün!
11. Suçluların tepki vermesine hazırlıklı olun
12. Suçun başka yerlere kaydığını söyleyenler cesaretinizi kırmassın
13. Elde edilen faydalar başka yerlere kayacaktır

Suç Problemlerini Tarayın

14. Problemleri tanımlarken CHEERS testini kullanın
15. Ne tür bir problemle karşı karşıya olduğunuzu bilin
16. Suçluların suç işlemek için yaptıkları yolculuğu iyi çalışın
17. Suçun yoğunlaştığı yerlerin nasıl oluştuğunu bilin
18. Seksen-Yirmi kuralı işliyor mu, öğrenin

Derinlikleriyle Analiz Edin

19. Probleminizi araştırın
20. Hipotezlerinizi formüle edin
21. Kendi verinizi kendiniz toplayın
22. Verilerinizin dağılımlarını inceleyin
23. Suç-yoğun bölgenizi belirleyin
24. Suç haritalarının ne zaman kullanılacağını bilin
25. Günlük ve haftalık suç değişimlerine dikkat edin

26. Uzun dönemli değişiklikleri dikkate alın
27. Oranları ve paydaları nasıl kullanacağını bil
28. Riskli tesisleri belirleyin
29. Mükerrer mağduriyetlere hazır olun
30. Mükerrer suç işleyenleri dikkate alın
31. Hırsızlar için çalınıp-satılmaya en uygun eşyaları bil
32. Olay-kontrol çalışmaları yapın
33. İlişkileri ölçün
34. Suçu kolaylaştıran unsurlara bakın
35. Başından sonuna kadar suçu iyice anlayın
36. 5N ve 1K Sorusunu cevapladığınızdan emin olun
37. İnsan hata yapar, bunu unutmayın!

Pratik Bir Müdahale Yöntemi Bulun

38. Çözüm için anahtar rolünüzün farkında olun
39. Suçun işlenmesini zorlaştırın
40. Suçun riskini arttırın
41. Suçun kazanımını azaltın
42. Tahrikleri azaltın
43. Suçla ilgili mazeretleri ortadan kaldırın
44. Problemi gerçek sahibini bulun
45. Uygulanması muhtemel çözümleri seçin

Etkiyi Değerlendirin

46. Uygulama sürecini değerlendiren bir analiz yapın
47. Programın işe yararlığını test eden kontrolleri bil
48. Suçun yer ve zaman değiştirmesini hesaba katın
49. Suçluların hedef, taktik ve suç çeşitlerini değiştirip değiştirmedini inceleme yapın
50. Müdahale bölgesine yeni gelen suçlulara duyarlı olun
51. Beklenmedik faydalara karşı alarmda olun
52. Müdahaleden önce ve bağımsız olarak suç oranının azalmasına dikkat edin
53. Anlamlılık testi yapın

Etkili İletişim Kurun

54. Olayı açık bir şekilde anlatın
55. Anlaşılabilir (açık) haritalar yapın
56. Basit tablolar kullanın
57. Basit şekiller kullanın
58. Kaliteli sunumlar hazırlayın
59. Etkili bir sunucu olun
60. Bilginin paylaşılmasına katkıda bulunun

Sözlük/Index

1. Yaptığınız İşi Tekrar Düşünün

Pek çok suç analizcisi gibi siz de işinizi mütevazi terimlerle ifade edersiniz. Suçları tek elden çözmez veya polis merkezinizin suçla mücadele bölümüne liderlik etmezsiniz. Bunun yerine, suçlarla mücadelede “asıl” iş olan suçluları daha iyi yakalama yollarını araştıranlar için veriler toplarsınız. Mesela polis memuru ve amirlerinin evden hırsızlık veya oto hırsızlığı gibi istatistik verilerine olan taleplerine karşılık verirsiniz. Suçların yoğun olduğu bölgelerin haritasını çıkartırsınız ve böylece sorumlu amir nerelerde daha çok çalışma yapması gerektiğini bilir. Bununla birlikte aylık istatistikler çıkartarak başkalarının da faydalanmasına imkan verirsiniz. Başka bir deyişle, başkaları araç sürerken siz arka koltukta oturur ve gerektiğinde onlara yardım edersiniz.

Bu kılavuz, sizin işinizdeki rolünüzü yeni baştan ele almanıza yardımcı olacaktır. Arka koltukta oturan birisi bile kaybolmuş bir şoföre yolunu bulmasında yardımcı olabilir. Bilginin kontrolü hayati, bu bilginin analizi ise hepsinden önemli bir iştir. Bunu yapmasını öğrenen kişi takımın vazgeçilmez bir üyesi olur. Fakat biz burada mevkilerin gücünden bahsetmiyoruz. Biz burada tüm polis güçlerini ilgilendiren suç probleminin nasıl çözülmesi gerektiği hususuna atıfta bulunmak istiyoruz. Kendinizi belirli bir sorunu çözmeye çalışan bir grubun üyesi olarak düşünün. Bu kılavuzu kullanmaya başladıkça grup içindeki rolünüzü ve bunun ne kadar önemli olduğunu göreceksiniz.

Bu temel rolünüzü yerine getirmek için daha çok şey bilmeniz gereklidir. Biz burada sizin bilgisayar becerilerinizi geliştirmek veya suç haritası çıkarma yetilerinizi geliştirmeye atıfta bulunmuyoruz. Sizin kendi polis merkeziniz ve bölgenizde yaşanan suçlara ilişkin bilgi sahibi olan bir uzman olmanızdan bahsediyoruz. Eğer bölgenizde evden hırsızlık serisi başlamışsa bunu ilk araştıran ve nakleden siz olmalısınız. İstatistikleri haritalayıp analizini yaparak o suçun en temel özelliklerini öğrenin. Eğer siz beklerseniz başkaları o konu ile ilgili neler olup bittiğini farklı bir şekilde nakledecektir. Bu da genellikle polis verilerinin dışında olur. Bu kılavuz size diğer veri tabanlarını kullanmayı, mesela suçlu veya mağdurlarla mülakat yapmayı ve suç kayıtlarını tutmayı bir meslek olarak addetmenizi sağlayacaktır. Bu noktadaki ilk basamak bilginin kaynağı olmandır. İdeal olan şey aynı zamanda bir tavsiye makamı olmandır. Her ne kadar bunu yapmak biraz da amirinizin açık fikirli olmasına bağlı olsa da siz en azından bilgi ve verilere dayanarak bazı seçenek ve öneriler getirebilirsiniz.

Özelde siz polislikte nelerin gerçekten işe yarayıp nelerin yaramadığını bilmelisiniz. Mesela düzenli devriye gezmek ne kadar etkilidir? Polis ne kadar sıklıkta suçüstü yapar? Suçların ne kadarı olay yerinde elde edilen delillerin kullanılması sonucu çözülmüştür? Gözlem ve takip suçluların yakalanmasında ne kadar etkili? Farklı suç türleri ile ilgili tutuklama oranları nelerdir? Gerçekte suçların ne kadarı polise bildirilmektedir? Tüm bu soruların cevaplarını bilmek size en çok çaba harcayan polislerin bile suçu önlemede göreceli olarak ne kadar etkisiz olduğunu ve neden her geçen gün polis birimlerinin problem-odaklı polisliğe yöneldiğini gösterecektir.

Bu kılavuzun asıl amacı size problem-odaklı polislik ve sizin bu polislik tarzındaki rolünüzü gerçekleştirmeniz ile ilgili bilgi vermektir. Bu kılavuz aynı zamanda size, problem-odaklı polisliği, toplum destekli polislik gibi diğer bazı polislik tarzlarından ayırt etmenizi sağlayacaktır. Ayrıca problem-odaklı polisliğin çevresel kriminoloji ve durumsal suç önleme metotlarını kullanarak daha etkili hale geldiğini anlatacaktır. Problem-odaklı polisliğin dört aşamasını (suç problemleri için tarama yapmak, detay bir problemi derine inerek analiz etmek, çözüm seçeneklerini uygulayarak probleme müdahale etmek ve sonuçları değerlendirmek), bu aşamalar ile ilgili örnekleri ve verileri temin edecektir. Son olarak da her aşamada analiz yaparak problem-çözücü grubun etkili bir üyesi olmanızı sağlayacaktır.

Problem-odaklı proje sizin geleneksel ve zaman alıcı analitik rollerinizin yerine bir tek proje üzerinde daha yoğun ve daha uzun süreli olarak çalışmanızı gerektirir. Bu da bir evden hırsızlık olayı üzerinde üç-beş saat çalışmak veya suçun yoğun olduğu bölgelerde vakit geçirmek yerine tek bir proje üzerinde haftalarca veya aylarca durmanızla mümkündür. Sonuçlarla ilgili detaylı bir değerlendirme gerektiği için bu belki de sizin bir yılınızı alacaktır. Sizin bünyenizde çalışan memurlara bunu açıklamanız gerekir. Sizin bu kadar uzun süre bir proje üzerinde durmak isteyişinize ilk etapta belki de şaşıracaklardır, fakat daha sonra bu çabanızın değdiğini görünce takdir edeceklerdir.

Eğer bulgularınızı paylaşmazsanız vaktiniz boşa gitmiştir. Bu kılavuzun sonraki bölümleri sizin bulgularınızı paylaşma hususunda yapacağınız basit suç haritalarını veya tabloları sunma ile ilgili birtakım öneriler getirecektir. Sunumlarınız olayların nasıl geliştiğini açıklayacaktır fakat her zaman aklınızda olması gereken husus da verilerinizin sınırlarını ve yapmış olduğunuz önerilerin gerçek faktörlerden çok bu husustaki en iyi tahminler olduğunu mahiyetinizdeki memurlara söylemektir.

Bu kılavuz elbette ki sizin problem-çözücü uzman olmanızla ilgili her şeyi anlatamaz. Siz sürekli olarak profesyonel ve teknik yetilerinizi geliştirmek için güncel gelişmeleri takip etmelisiniz. Zaman ilerledikçe değişmeye yüz tutan görevlerinizi daha iyi ve etkili olarak yerine getirmek için gerekli bilgileri ve etkin çözüm yollarını sürekli araştırmalısınız. Çok kapsamlı bir okuma ve bilgi kaynaklarını araştırma yoluna girmelisiniz. Bu kılavuzun ileriki bölümlerinde okumanızın tavsiye edileceği kaynaklar sunulmakla birlikte sizin de kaynak araştırmanız gerekir. Bunu yapmanın en iyi yollarından birisi de sizin diğer uzmanlarla iletişim halinde olmanız ve alanınızla ilgili polislerin veya kriminologların yaptığı toplantılara katılmanızdır. Buralarda öğrendiklerinizi diğer insanlarla ve mahiyetinizdekilerle çeşitli sunumlar yaparak paylaşmaya çalışınız.

Kısaca, kendinizi verileri profesyonelce sunmaya çalışan bir teknisyenden daha öte görmeye başlamalısınız. Siz daha çok bilimin polislik mesleğini daha etkili olarak ifa etmeyi amaçlayan yollarını pratik ve derinden araştıran birisi olmalısınız. Aynı şekilde, mevcut bir mesleği geliştirmeye çalışan bir bütünün parçası olduğunuzu aklınızda tutmalısınız.

İşinizi yeniden düşünün:

- Bir suç uzmanı olun
- Polislikte neyin işe yaradığını bilin
- Problem çözmeyi iletin
- Proje grubundaki yerinizi alın
- Çevresel kriminolojiyi öğrenin
- Araştırma kabiliyetlerinizi geliştirin
- Etkili bir iletişim kurun
- İşinizdeki ustalığınızı geliştirin

Daha Fazlası için;

Braga Anthony (2002). Problem Oriented Policing and Crime Prevention, Monsey, NY:Criminal Justice Press

2. Çalıştığınız Birimin Suç Analiz Uzmanı Siz Olun

İşinizi yaparken aşağıdaki sorularla ne sıklıkla karşılaştınız?

- Şu anda hangi bölgeler oto hırsızlığı için kritik bölgedir?
- Hangi alışveriş merkezleri defaatle soyuldu ve niçin?
- Hırsızlar alışveriş merkezlerinden daha çok ne çalar ve bunları nerede muhafaza ederler?
- Acaba daha aydınlık olan sokaklarda daha az suç mu işleniyor?
- Hangi apartman komplekslerinde uyuşturucu pazarlığı yapılmakta?

Bazı soruları özel bir analiz yapmadan cevaplayamayabilirsiniz. Fakat farz edin ki bu sorulara ve belki de daha fazlasına verilecek cevaplarınız var. Farz edin ki siz kendi bölgenizde suç uzmanısınız. Ve de başka birisi bu konumu veya rolü üstelenemez:

- Gelen aramaları cevaplamak memurların çok vaktini almakta
- Şube ekipleri veya amirleri belirli olaylara odaklanmış durumda
- Grup amirleri memurlarını yönetmekle meşguller
- Bölge amirleri daha geniş bir coğrafyadaki devriyeleri gözetmekte
- İl müdürü ve yardımcıları bir takım idari görevlerle meşguller

kısaca, hiç kimse suçun tüm resmini göremez. Fakat eğer siz kendi bölgenizin suç uzmanı olursanız hem müdürlüğünüzü bilgilendirirsiniz, hem daha etkili olursunuz hem de bu kaynakların kullanımında ve suçu azaltmada daha faydalı olursunuz. Vatandaşları suça karşı ikaz etmek, suçluları ayıklamak ve daha iyi önleyici hizmetler görmek gibi işlevleriniz olmuş olur. Kısacası doğru bilgileri toplamakla birçok insana yardımcı olabilirsiniz.

Bölgenizin suç uzmanı olmak için düzenli olarak telsizi dinleyip memurların neler gözlemlediklerini sorun. Fakat şunu da bilmeniz gerekir ki gece grubu gündüz grubu ile pek görüşemez veya bir bölgenin ekibi başka bir bölge ekibini pek göremez. Bunlar genel kurallarla ilgili değil de istisnai şeylerle ilgili konuşurlar, mesela kendilerini nelerin kızdırdığını. Aslında günlük rutin işler suç analizcisinin ekmeği ve yağıdır.

Zamanınızın elverdiği nispette devriyelere çıkın.

Böylelikle hem memurları tanımış olursunuz hem de onların sokakta görev yaparken ne gibi zorluklarla karşılaştıklarını görmüş olursunuz. Florida Şerif Ofisinde görevli bir suç analizcisi olan Matt White yanınıza Coğrafi Bilgi Sistemlerinin (Geographic Information System GIS) kayıtlı olduğu bir laptop almanızı tavsiye ediyor. Böylelikle memurların sezgilerini bölgedeki önceden kayıtlı bilgilerle karşılaştırma imkanınız olur.

Olay yeri ciddi suçlarda çok dikkat çekerken sıradan suçlarda pek dikkat çekmez. Bu tip suçlarda olay yerine giderek pek çok şeyi görebilirsiniz. Fakat sıradan suçlarda veya sizin kendi gözlemlerinizde çok detaylı bilgi bulamayabilirsiniz çünkü suç raporu bu tip detayları istemez veya kayıtlara bile geçirilmez. Bu noktaları bildiğiniz için bu suç raporlarının daha detaylı bilgi içermesini önerebilirsiniz. Bu hem suçluların yakalanmasında hem de mevcut suçun ilerdeki nüfuzunu anlamak açısından yardımcı olacaktır.

Yeni tip suçlardaki trendleri de aynı şekilde takip edin. Her hafta suç raporlarını okuyarak bu tip yeni suç olup olmadığına veya suç girişimlerine bakın. Bazı suçlular sonuçta bir şey elde edemese de yeni yollar denerler. Mesela otomatik bilet satış gişeleri veya ATM ler gibi. Eğer bunların kullandıkları metotları bilerseniz memurlarınızı veya diğer ilgilileri önceden uyarabilirsiniz.

Sıkça karşılaşılan bir başka konu da sizin bölgenizde olan bir olayın başka bir yerde de tezahürüdür. Mesela sizin memurlarınız daha önce hiç karşılaşmadıkları bir tarzda bir siteden hırsızlık olduğunu tespit edebilirler. Fakat başka bir bölgenin böyle bir tarzdaki hırsızlığı tecrübe ettiğine emin olabilirsiniz. İşte bu yüzden suçlardaki yeni gelişmeleri takip etmek, suç kayıtları ve işleniş tarzlarını kaydetmek önemlidir. İnternet ve aynı alanda çalışan meslektaşlarınız iyi birer kaynak olabilir. Meslektaşlarınızı tıpatıp aynı suç şeklini ve belki de aynı suçlu grubunu bölgelerinde tecrübe etmiş olabilirler.

Kendinizi sadece polisle sınırlamayın çünkü başka insanlar da suçla ilgili detay bilgilere sahip olabilirler:

- Bar sahipleri yaşları tutmadığı halde alkol tüketenleri, sağlıksız hizmetleri ve diğer yasadışı iş yapan barları bilirler
- Okul müdürleri öğrenciler arasındaki kavgaları ve okul içindeki şiddet olaylarını bilirler.

- Küçük işyeri sahipleri de kendi işleri ile ilgili birtakım şeyleri iyi bilirler. Mesela bir eczacı ne tip malzemelerin çalındığını ve hangilerinin zehirleyici etkilerinin olduğunu bilir.
- Hastanelerin acil servislerinde çalışan personel belki birçok yaralama olayı ile karşılaşır fakat bunları polise bildirmeyebilir.
- Kadın haklarını savunma veya ırza geçme olaylarına karşı kurulan merkezler kadına şiddet kullanma hususlarında polislerden daha çok şey bilebilirler.
- Özel güvenlik görevlileri bazı spesifik konularda daha çok bilgi sahibi olabilirler. Tabii bu da bölgenizdeki suçları anlamak açısından önemli olabilir.

Suçluların kendileri de önemli bilgi kaynağı olabilirler. Kendilerinin ne yaptıkları konusunda itirafçı olmasalar da “suçun genellikle nasıl yapıldığını” anlatma konusunda isteklidirler. Bazı suçlular çok konuşkan olurlar ve suçla ilgili nelerin hedef olup olmadığını, suçluların neleri kullandığını tam olarak anlatırlar. Polis meslektaşlarınızdan bu tip şeyleri suçlulara sorup bilgi almayı temin etmeniz faydalı olabilir.

Son olarak, mağdurlar da suçla ilgili olarak birçok bilgi verebilirler. Belki evden hırsızlık gibi suçlarda suçun tam saatini veremeyebilirler fakat hırsızın eve nerden girip neleri alıp neleri almadığını gibi birtakım bilgileri

verebilirler.

Nasil Çalıştığınız Alanda Suç Uzmanı Olursunuz?

- Bilgisayarınızın başından kalkın!
- Memurlarınıza neler gördüklerini sorun.
- Devriyeye çıkın ve memurlarınızla oturun
- Olay yerlerini inceleyin ve olay raporlarınızı okuyun.
- Tam olarak ne olduğunu anlamak için başarısız denemeleri kontrol edin.
- Valilik görevlileri ile belirli suçlar hakkında konuşun. İş adamları ve özel sektörle bilgi alışverişi yapın.
- Yakın şehirlerdeki suç analizcilerine suç hedefleri ve yöntemleri konusunda meydana gelen değişiklikleri sorun.
- Memurlarınızın suçlulardan hangi teknikleri kullandıklarını öğrenmesini sağlayın.
- Mağdurlardan olayın tam olarak nerede, ne zaman ve nasıl gerçekleştiğini öğrenin.
- Suç olay formlarının ve verilerin daha kaliteli hale gelmesi için yardımcı olun

Suçluların Başarısız Girişimlerinden Çıkarılacak Dersler

The Chula Vista, California Polis Birimi şehrin gelişmesiyle birlikte evden hırsızlık suçlarında artış görüleceğinin farkındaydı. Yeni yapılan evler daha çok (hırsızlıkların en yoğun olduğu) gündüz saatlerinde çalıştığı için evde olmayacak çiftler için yapılmıştı. Polis bu yüzden yeni evlerdeki güvenlik önlemlerinin gerçekten etkili olup olmadığını araştırmaya karar verdi. Suç analizcilerinden Cathy Burciaga, şehirdeki 569 evde meydana gelen başarılı ve başarısız hırsızlık girişimlerini 18 ay boyunca karşılaştırdı. Sonuçlar gösterdi ki, kapı kilitleri evlerin iki tarafına da, hem önde hem arkada takılmalıdır. 250 mağdur ve 50 hırsızla yapılan mülakatlar da gösterdi ki, hiçbir hırsız çift camlı bir pencereyi kırarak içeri girmek istemiyor. Bunun sonucu olarak polis çift camları ve eve girmeyi zorlaştıracak önlemleri uygulamalarını ev yapan şirketlere tavsiye etti.

	Tamamlanmış	Hırsızlıklar	Başarısız Denemeler	Etkili mi?*
Gece lambası	28%		29%	Hayır
Lambalar açık	26%		29%	Hayır
Saat ışığı	9%		11%	Hayır
Ön kapıda kilit	28%		25%	Hayır
Ön ve yan kapılarda kilit	15%		29%	Evet
Bina Dışı hareket dedektörü	23%		36%	Evet
Radyo/TV açık bırakılmış	9%		18%	Evet
Alarm Vardır İşareti	19%		36%	Evet

3. Polislikte nelerin etkili olup olmadığını bilin

Polisi nelerin etkili kıldığı ile ilgili deliller 21. yüzyılda suç analizinin ne kadar hayati bir rolünün olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kılavuz, polisin son otuz yıldaki bilgi ve becerilerini uygulamanıza yardımcı olacaktır.

Suç oranlarının azaltılmasında hangi polis uygulamalarının etkili olup hangilerinin etkili olmadığı ile ilgili birçok bilimsel araştırma vardır. Çok yakın bir tarihte Ulusal Bilim Akademisi birçok sosyal bilimcinin de katıldığı, polisin etkinliğini de içeren tüm polis araştırmalarını incelemiştir. Alttaki figür bu inceleme raporundan alınmıştır. Suçun azaltılmasındaki en az etkili yaklaşımlar altta, en etkili yaklaşımlar da üst kutulardadır.

Sol alt köşede "standart model" bulunmaktadır. Bu Kuzey Amerika'daki en baskın modeldir. Standart modelin tipik özelliği kanunları uygulamak ve belli bir noktaya odaklanmamaktır. Bu modelde caydırıcı olmak için yapılan devriyeler, polise yapılan istek ve başvurularını hızlı bir şekilde cevaplanması ve insanların, mekanların, zamanın ve durumların genel özellikleri ile ilgili çok az farklılık gösteren kanun uygulamaları mevcuttur. Polis liderleri halkın suç oranlarının azaltılması yönündeki taleplerine karşılık memur sayılarını artırma, halkın isteklerine hızlı cevap vermeye çalışma, polisin halk içerisinde daha çok görünmesini sağlama, suçların araştırılmasında yüksek başarı oranları ve çok sayıda yakalama ve tutuklama yapma şeklinde cevap verirler. Aynı önemde olup polis liderlerinin ve medyanın vurguda bulunmadığı bir başka konu da suçun kim, ne, ne zaman, nerede, niçin ve nasıl işlendiği, suç çeşitleri arasındaki farklar, resmi ve özel kuruluşların suça iştirakleri veya güvenlik güçlerinin dışında olaya müdahale edebilecek gayriresmi güç alternatifleridir.

İlk zamanlarda standart modelin etkinliğine işaret eden araştırmalar yapıldı. Bu araştırmaların büyük çoğunluğu standart modelin suç oranlarının, suç korkusunun veya başıbozukluğun azalmasına dair bir etkisi olduğunu ispat edemedi. Düzenli devriyeler, olaylara hızlı müdahale, kapsamlı soruşturmalar ve yakalama-tutuklama politikaları birtakım şeyler için yararlı olabilir fakat biz bunların suça ve başıbozukluğa bir etkisinin olduğunu düşünemeyiz. Aynı şekilde polis sayısını arttırmak da suça etki etmez.

Araştırmalar suça etki edebilmesi için iki tane temel unsurun olması gerektiğini vurgularlar. Bunlar yandaki şeklin solunda belirtilmiştir. Birincisi, bir stratejinin suça ve başıbozukluğa yaklaşımı çeşitlilik arz etmelidir. Bu şu demektir:

polis suça veya kabahatlere müdahale ederken geniş bir yelpazede konuyu değerlendirmeli ve kanunları uygulamalıdır. Bu yaklaşım şekildeki dikey düzlemde ifade edilmiştir. Polis halkla ne kadar çok iç içe çalışırsa ve sadece kanunları uygulamakla kalmayıp bunun ötesine giderse o kadar az oranda suç ve kabahat olacaktır. Aynı şekilde polis-vatandaş ilişkilerindeki kişisel bağlantılar arttıkça polisin suç olgusu üzerindeki etkisi artacaktır.

Etkili bir polisliğin ikinci unsuru ise odaklanmadır. Bunlar şekildeki yatay düzlemde ifade edilmiştir. Suçun yoğun olarak işlendiği bölgelerdeki odaklanmanın kısa vadede etkili olabileceğine dair kanıtlar mevcuttur. Yani, belli yerlerde devriye gezmek (cadde köşeleri, apartman kenarları) suç üzerinde az etkili ancak başıbozukluk üzerinde çok etkilidir. Bu durum yakalama ve tutuklama sayılarının önemli derecede artırılmasıyla sağlanabilir. Mesela 1990'ların sonlarında gerçekleştirilen CompStat ve diğer birtakım girişimler bu bulgulara dayanarak yapılmıştır. Toplum Destekli Polislik Hizmetleri Ofisi bu konu ile ilgili etkili veya etkisiz birtakım taktikleri içeren Problem-Odaklı Kılavuz adında bir yayın yapmıştır.

Eğer suçların büyük bir kısmından toplum içindeki birkaç kişi sorumluydu bunları toplumdaki ayıklamak suçu azaltır. Prensip bu iyi bir fikirmiş gibi gözükse de bu konuyu test eden araştırmalar kısır kalmış; böylece mükerrer suçlara karşı kurulan programların pratikte işlevini yerine getirip getiremediği henüz tam olarak ortaya konamamıştır.

Problem odaklı polislik bu iki unsura başvurarak ve eyleme odaklı farklı yaklaşımları birleştiren bir model uygular. Peki, bu ne kadar etkilidir? Bu konuda pek çok araştırmanın değerlendirmeleri vardır. Güçlü ve zayıf araştırma yöntemleri uygulayan birçok araştırma tutarlı biçimde bu iki unsurun birleştirilmesinin suç ve kabahatleri azalttığına dair deliller ortaya koymuştur. İlk önce problem odaklı polislik çabaları adı altında yapılan yoğun uygulamalar başarısız oldu ve başka tür şeylerin yapılması gerektiği kanısına varıldı. Bunların ilk örneklerinden birisi Newport News, Virginia Polisinin New Briarfield apartmanlarındaki neredeyse on yıldır devam eden yüksek hırsızlık olaylarını önleme çabalarıdır. Devriye atmak ve birtakım küçük polisiye programları kullanmak gibi farklı uygulamalarla kısa vadede netice aldılar. Fakat ne zaman ki polis birlikleri o bölgedeki etkinliğini azalttı, o zaman New Briarfield'deki hırsızlık olayları tekrar arttı.

Polislik Stratejilerinin Etkinliği			
Çok: Kanun uygulama olmak üzere birçok değişik yaklaşımı içerir	Toplum-Destekli Polislik		Problem Odaklı Polislik
Değişik	Etkisi az veya hiç yok —Kişilerle ilgili olmayan toplum destekli polislik Zayıf ve orta düzeyde bir etki —Kişisel temaslar —Saygın Polis-vatandaş teması —Polisin yasal uygulamalarını geliştirme —Yaya devriyeler (korkuyu azaltmaya yönelik)		Orta Düzeyde Etki —Problem-odaklı polislik Çok kuvvetli etki —Suçun yoğun olduğu yerlerde problem-odaklı polislik
Yaklaşımlar	Standart Model Etkisi az veya hiç yok —Daha fazla polis —Genel devriye —Çabuk Müdahale —Olay sonrası soruşturma —Aile-içi şiddet sırasında ayırt etmeksizin yapılan tutuklamalar		Yoğunlaşmış Polislik Tutarsız veya zayıf etki —Tekrar tekrar suç işleyenlerin soruşturulması Orta düzeyde veya çok kuvvetli etki —Üzerinde yoğunlaşmış soruşturma —Suç-yoğun bölgelerde devriye
Az: Sadece kanun uygulama üzerine bina edilmiştir	Düşük	Yoğun	Yüksek

National Research Council (2003), Fairness and Effectiveness in Policing: The Evidence. Committee to Review Research on Police Policy and Practice. Edited by Wesley Skogan and Kathleen Frydl. Washington, DC: The National Academies Press. Figure 6.1 and Table 6.1, pp. 248-249. adlı kaynaktan derlenmiştir

Ancak problem-odaklı yaklaşımı kullandıkları zaman (Vatandaşlarla ilgilenme, halk evleri müdürlüğü, itfaiye müdürlüğü, Birleşik Devletler Evsizler ve Şehir Geliştirme Başkanlığı gibi) önemli miktarda hırsızlık olayları azaldı. İkinci olarak, New Jersey'in Jersey Şehrindeki uyuşturucu pazarlarının olduğu bölgelere uygulanan problem-odaklı ve geleneksel polisiye metotları David Wisburd ve Lorraine Green tarafından karşılaştırıldığında (rastgele deney–randomized experiment) problem-odaklı metodun daha etkili olduğu bulunmuştur. Böylece odaklanmış olan polislik uygulamaları odaklanmamış olanlardan daha etkili olsa da, odaklanmış problem-odaklı polisliğin hepsinden daha etkili olduğu görülmüştür.

Şimdi neredeyse bir yüzyılın üç çeyreği kadar süren bu bilimsel araştırmalardan çıkarılan dersler daha açık hale geldi. Etkin polislik hem dikkatle odaklanmayı hem de çeşitlilik arz eden yaklaşımlar gerektirir. En etkisiz polislik bu unsurları kullanmayan polisliktir. Bu konudaki açıklama da nettir.

Eğer çeşitlilik arz eden yaklaşımlar odaklanma olmaksızın kullanılacak olursa, bu durumda, insan ve bölge olarak en çok gerekli yerlere uygun yaklaşımı uygulamak güçleşecektir. Eğer polis suçun yoğun olduğu yerlere yoğunlaşır ve de sadece kanunları uygularsa bu da polisin etkinliğini sınırlar. Tam etkili bir polis teşkilatı suçun işlendiği durumlara ilişkin detaylı bilgi sahibi olma avantajını kullanarak suçun işlenme fırsatlarını azaltır. Suç analizcileri bu unsurlara başvurmakta önemli rol sahibidir: analitik metotlarını probleme odaklayarak ve uygun olan polis taktiğini problemin detaylarını araştırarak bulur. Bu da 21. yüzyılı polislikte suç analizciliği yüzyılı yapar.

Daha Fazlası için:

Scott, Michael (2003). The Benefits and Consequences of Police Crackdowns. Problem-Oriented Policing Guides. Response Guides Series No. 1. Washington, DC: Office of Community Oriented Policing Services. (www.popcenter.org dan ulaşılabilir).
Weisburd, David and John Eck (2004). "What Can Police Do to Reduce Crime, Disorder and Fear?" The Annals of the American Academy of Political and Social Science 593: 42-65.

4. Problem Odaklı Polislik (POP) uzmanı olun

Ciddi bir suç işlendiğinde polisin ivedilikle hareket edip karşılık vermesi beklenir. Yardıma muhtaçlara yardım etmeli, mağdurlarla ilgilenmeli ve suçluları yakalamak için seri hareket etmelidir. Ama yine de polisin çok kez suçluyu yakalayamadığı veya yakalanmış olanların mahkum olabilmesi için yeterli çalışmayı yapmadığını görürüz. Aynı zamanda rastgele yapılan devriyelerin suçluların yakalanmasında etkisiz olduğunu gördük. Bu şu demektir: polisin halkın beklentilerini karşılamak için harcadığı çabanın çoğu suçun kontrol edilmesinde sınırlı bir değere sahiptir.

Eğer insanlar bu gerçekleri bilselerdi polisin rastgele yaptığı devriyeleri bırakmasını ve ciddi suçlara verilen seri karşılıklara az değer biçerdi. Bunun yerine, geleneksel işleri yapmasının yanında, polisin suçu kontrol etmesi için daha iyi yollar bulması beklentisine girecekti. Aslında bu, polis liderlerinin CompStat, sıfır tolerans, toplum destekli polislik ve problem-odaklı polislik gibi programlarla yapmaya çalıştıkları şeydir. Bunların her birini yaparken suç analizcisinin bir rolü vardır; problem-odaklı polislik ona grubun bir üyesi olarak önemli bir işlev verir. Bu yüzden bunu öğrenmelisiniz.

Problem-odaklı polislik olgusunu ilk olarak Herman Goldstein 1979 yılında yayımladığı bir çalışmayla ortaya koydu. Fikri çok basitti: polislik en temelde suçun tekrar işlenmesini sağlayan koşulları değiştirmekle ilgili olmalıdır; sadece önleyici devriye hizmetleri ve olaylara hızlı müdahale etmekle sınırlı kalmamalıdır. Polis her seferinde aynı yerlere devriye atarak aynı suçların aynı kişiler tarafından işlendiğini gördükçe demoralize olmaktadır. Gelen ihbar ve şikayetlerin sayısı ve bunlara yetişmek için harcanan çaba polisi bıkkınlaştırır. Goldstein polisin bu badireden kurtulması için problem-odaklı polisliğe başvurması gerektiğini ve aşağıdaki dört basamağı takip etmesini söyler:

1. Rutin olarak meydana gelen olaylardaki benzer noktaları eldeki verileri tarayarak bulun
2. Benzer işleniş şekilleri veya problemlerin sebeplerini daha derinden analiz etmek için bu bilgileri toplayın
3. Sebepsel zincire önceden müdahale etmenin yollarını bulmaya çalışarak aynı problemlerin gelecekte meydana gelme olasılığını düşürün. Bu yeni stratejiler sadece problemleri belirleme,

yakalama ve tutuklama yapma veya suçluları savcıya teslim etmekle sınırlı değildir. Bunun yerine ceza muhakemeleri kanununu uygulamaktan vazgeçmeden problem-odaklı polislik uygulayarak olası en etkili ve en önleyici karşılık vermeye çalışılmalıdır.

4. Yaptığınız uygulamayı değerlendirin ve eğer uyguladığınız metotlar işe yaramadıysa bu basamakları yeni baştan takip edin.

TAMÜD bu dört basamak yerine kullanılan bir kısa addir: **T**arama, **A**naliz, **M**üdahale, **D**eğerlendirme (İngilizce kısaltması SARA; Scanning, Analysis, Response, Assessment)

Sonraki bölümler bu konuyu detaylı olarak ele alacaktır fakat siz şimdiden neden problem-odaklı polisliğin merkezinde bir role sahip olduğunuzu görebilirsiniz. Siz polis verilerini en iyi bilen, bunları haritalayan ve genel çizgileri irdeleyen kişisiniz. Siz bu verileri ve bu verilerin değerlendirmesini ve yeniliklere uyum sağlamasını çalıştığınız yerdeki herkesten daha iyi bilebilirsiniz. Eğer siz çalıştığınız bölgenin suç uzmanı olmayı kendinize iş edinirseniz karşılaşılan problemler için nerelerden bilgi alabileceğinizi-internet ve özel literatür taraması gibi- çevresel kriminolojiyi nasıl analiz edebileceğinizi, suçluların başka bölgeye kayması ihtimalini (displacement) ve bunlarla ilgili tahminleri bilebilirsiniz. Fakat bahsi geçen bu dört aşama ile ilgili güncel ilginiz yoksa problemlerde önemli ve kalıcı bir azalma meydana gelmez.

Problem çözümü zor olabilir. En büyük zorluklar analiz ve değerlendirme gibi sizin katkılarınızın en çok olabileceği alanlarda görülür. Aslında, ilk başta olduğu gibi, Goldstein problem-odaklı polislikteki başarının polis merkezinin yüksek seviyedeki analitik kapasite mevcudiyetine bağlı olduğunu en son yayınlarında dile getirmiştir. Gerçekte o da problem-odaklı polislikte suç analizcisi olmayla doğrudan bağlantılı bir kılavuz yazma fikrini desteklemiştir.

Problem-odaklı polislikte temel bir rolünüzün olduğuna katılabilirsiniz fakat mevcut işinizin gerçeklerini düşünüp kendi kendinize bunu nasıl başarabileceğinizi de aklınıza getirebilirsiniz. Dikkatli analiz gerektiren bu işlere nasıl vaktinizi adayacaksınız? Eğer daha önce yapmadıysanız, uzun süreli katılımları gerektiren projeler için nasıl istatistikî rapor ve haritaları hızlı bir şekilde hazırlayacaksınız? Siz sadece bir sivil iseniz diğer grup üyeleri ile nasıl eşitmişsiniz gibi kabul edileceksiniz? Müdürünüz her iş çıkışınızda sizin yapmış olduğunuz analiz ve önerileri görmek isterse siz nasıl diğer grup üyeleri ile eşitmişsiniz gibi işlev göreceksiniz? Analiz işi bitmeden memurlar problemi çözme aşamasına geçmekte acele ederlerse siz bunlara doğal olarak nasıl sabredeceksiniz? Suçluları ayırt etmek ve yakalamaktan başka çözüm bilmeyen

memurların başka tür çözümler düşünmeleri için nasıl ikna edeceksiniz? Pratik hareket etme yerine daha çok bilimsel araştırmaya yöneldiğiniz için maruz kalacağınız eleştirilere nasıl göğüs gereceksiniz? Kısacası, daha önce hiç görmediğimiz ve neye benzediğini bilmediğimiz ne tür bir gezegende yaşadığımızı merak edebilirsiniz.

Bunlar güzel sorular, fakat inanıyoruz ki polislik değişiyor ve siz bu değişimlere ayak uydurmak için elinizi çabuk tutmalısınız. Şimdi polisin üzerinde her zamankinden daha çok baskı var ve birçok polis müdürü kendilerine yeterli miktarda kaynak sağlanması halinde suç problemini halledebileceğini öne sürüyor. Şimdi en azından büyük polis müdürlüklerinin bunu nasıl başaracaklarını detaylı ve delillere dayanarak tam olarak açıklamaları gerekmektedir. Polisin performansı gün geçtikçe daha da yakından izleniyor ve birçok şehirde polisin suç oranlarında düşmeyi sağladığı fakat bunun yanında yine de birçok başarısızlığın olduğu vakidir.

Kısacası polisin daha çok kaynak talep edebilmesi ve bunları etkili bir şekilde yönetebilmesi elindeki verilere bağlı olduğuna şüphe yoktur. Bu verileri tedarik ederek çalıştığınız birimin ihtiyacı olan değişiklikler için bilgi verebilir ve polis olarak kendi kariyeriniz için de ilerleme kaydedebilirsiniz. Eğer bunu yaparsanız ve suçun azaltılması hususuna odaklanırsanız sizin çalıştığınız yerdeki rolünüz yavaş yavaş merkeze doğru ilerler ve problem-odaklı polislik de size bu yolda ilerleyebilmeniz için bir araç olabilir. Hepimiz polisliğin gününbirlik politikalara sıkıştırıldığını ve yeni bir şey çıktığında bunun hemen ortadan kaybolduğunu biliyoruz. Birçok memur bu tip gününbirlik politikalarla sıkıştırıldığında idarecisinin o konuya olan ilgisinin kaybolmasını bekler ve böylece normal işlerine dönmeyi bekler. Fakat problem-odaklı polislik böyle bir sıkıştırma değildir; yapılan işlerin sonucunu açıklar ve kalıcı olur.

Daha fazlası için:

Goldstein, Herman (1979). "Improving Policing: A Problem-Oriented Approach." *Crime & Delinquency* April: 234-58.

Goldstein, Herman (1990). *Problem-Oriented Policing*. New York: McGraw Hill.

Goldstein, Herman (2003). "On Further Developing Problem-Oriented Policing. In Problem-Oriented Policing. From Innovation to Mainstream." *Crime Prevention Studies*, Volume 15, edited by Johannes Knutsson. Monsey, NY: Criminal Justice Press.

5. Problem-Odaklı Polislik Yaparken Dikkatli Olun

Bazı polis idarecileri problem-odaklı polisliğin yanında toplum destekli polislik, "Kırık camlar" tezine dayalı polislik, istihbarat öncelikli polislik ve CompStat gibi bir takım polislik stratejilerine de başvurdular. Bu stratejilerin uygulama şekline göre değişmekle birlikte, POP'a uyum sağlayıp sağlayamayacağı tartışmalıdır. Uyumlu bir biçimde uygulansalar bile, POP ile aynı değillerdir. Bu sebeplerden dolayı, POP'un bu stratejilerden ne şekilde farklı olduğunu anlamak çok önemlidir.

POP suç problemlerini analiz edip çözen bir polislik metodudur. Diğer yandan, toplum destekli polislik, daha geniş bir organizasyonel felsefeyi temsil eder. Toplum destekli polislik, POP'taki gibi suçu çözmeye yöneliktir, fakat o daha çok toplum üyeleri ve gruplarla kurulan ilişkilerle bunu yapmaya çalışır. Buna ek olarak, toplum destekli polislik polis teşkilatında birtakım idari değişikliklerin yapılması gerektiğini (mesela yerinden yönetim, önceden belirlenmiş coğrafi sorumluluk, tüm teşkilata yaygınlaştırılmış eğitim, personel değerlendirmesi gibi), böylece problemleri işbirliği içinde çözmeyi, toplumla işbirliği içinde olmayı ve genel olarak suçun ve başıbozukluğun gerçekleşmesinden önce önleyici hareket içinde olmayı destekler. Bu yüzden toplum destekli polislik, polis-halk ilişkilerine daha çok odaklanır ve POP'un da prensiplerini içeren daha geniş organizasyonel bir felsefeyi temsil eder. Toplum destekli polislik gerektiği gibi uygulandığında POP ile ilişki içinde olur, fakat POP'un prensiplerini uygulayamadığı zaman suçun önlenmesi konusunda başarısız olacağı kuvvetle muhtemeldir.

POP gerektiğinde spesifik sorunlarla uğraşmak için kendisine yardımcı olacak ortaklar belirler. Aslında toplum destekli polislik de ideal olan şekliyle bunu yapar. Eğer problem otobüs duraklarının çevresinde birtakım saldırılar ise burada zaruri olan ortak otobüs idaresidir. Eğer problem alışveriş merkezlerinden hırsızlık ise o işyeri firmasıdır. Toplum üyeleri sık sık sorunları belirler. Toplumun belli üyeleri (suçlular dahil) problem analizi için faydalı düşüncelere sahip olabilir ve çözümleri yerine getirmekte yardımcı olabilirler (dilencilere para vermemek gibi). Problem çözümündeki başarı toplumun verdiği reaksiyona bağlı olabilir fakat çok nadiren teknik destek, problem analizi, çözüm üretme ve değerlendirme gibi olaylara katılabilirler. Böyle özel problemler için ortak aramakla birlikte,

toplum destekli polislik daha geniş bir çerçevede (organizasyonel anlamda) sorunların çözümü için işbirliği ve karşılıklı güven arayışı içinde olur. Bu bağlamda POP'ta bahsedilen ortaklığın ötesine gider. Toplum destekli polisliğin bu geniş felsefi yaklaşımını benimseyen polis müdürlükleri toplum destekli polisliğin teşvik ettiği bu sorun çözüm ortaklıklarının (işbirliği ve güven inşa etme haricinde) farklı bir amaca yönelmemesi konusunda dikkatli olmalıdır.

POP projesinin konusu bir mahrumiyet bölgesi olduğunda bu farklılıklar kolaylıkla karıştırılır. Bu durumda, proje büyük problemi oluşturan bireysel problemlerin tamamını bir araya getirmeye çalışır (bkz. 14. basamak). Toplumda geniş bir yelpazede ilişkiler kurmak yerine POP daha çok çok özel problemlere mesela uyuşturucu evleri, ticari hırsızlıklar ve bar kavgaları gibi suçlara odaklanır. Toplum üyeleri bu tip somut sorunun çözümünde her olayda farklı grup ve bireylerden oluşabilir. Polis ve halk arasında geniş yelpazedeki toplumsal ortaklıklar sorunun çözüm sürecinde yardımcı olabilir fakat toplumsal desteğin olmadığı durumlarda sorunlar sistematik olarak belirtilmelidir.

POP ve kırık camlar polisliği arasındaki farkı anlamak da önemlidir. POP *çok özel* sorunların çözümü çerçevesinde, her olayda dikkatli ve detaylı bir analiz ve ortak bir çalışma öngörürken, kırık camlar, tam tersine, suç kontrolden çıktığının sinyallerini vermeye başlayınca *genel* çözümler önerir (kabalıkları önlemek ve kanuni düzeni sağlamak). Bu yaklaşımın iki tane temel prensibi vardır: birincisi, küçük sorunlar birikerek toplumun düzenini bozar. Örneğin yerlere çöp atmak iğrenç bir şeydir ve herkes bunu yaparsa o bölge çöplük haline gelir. İkinci prensip ise işlenen her suç daha büyüğünü teşvik etmiş olur. Örneğin terk edilmiş binalar zamanla uyuşturucu pazarlıklarının yapıldığı yerlere döner ve daha ciddi suçlara zemin hazırlar. Bu önemli düşünceler bazı şehirlerde polisin küçük suçlara çok dikkat etmesini gerektirmiştir.

Tüm polislik işleri takdir yetkisi kullanmayı gerektirir; kırık camlar polisliği de sokaktaki polise çok önemli takdir kullanma yetkisinin verilmesini öngörür (işte bu yüzden politik bir slogan olan "sıfır tolerans" polisliği ile karıştırılmamalıdır ve kısa süre içinde mahkemelerin tıka basa dolacağı ve halkın yabancılaşacağı düşünüldüğünde, polisçe uygulanması olası değildir). Bir insan hangi suçlarını daha büyük suçlara dönüşüp hangilerinin dönüşmediğini iyi ayırt etmelidir. Mesela New York metro sistemi yöneticileri bazı gençlerin kompartımanlara son anda atlayarak bindiği ve kapkaç yaptıklarını öğrendiler. Küçük suçu kontrol

etmek büyük suçu önler. Fakat aynı yöneticiler metro içerisindeki duvar yazılarının daha ciddi suçlara neden olmadığını da öğrendiler. Bu tip yazıların yazılmasını etkili bir şekilde önledikleri halde kapkaçı önleyemediler (bkz. 41. basamak).

POP aynı zamanda ilerde daha büyük problem olacağı beklenmese bile duvara yazı yazmak gibi daha basit suçlara işaret eder. Mesela umuma açık parklarda vandalizmin artması (sebepsiz yere tahrip etme, kırıp dökme) gasp suçlarını arttırmaya da birçok halk hizmetini tahrip eder; demek ki bu soruna da yönelmek gerekir. Bir bölgedeki vatandaşlar aşırı hız yapmaya, trafik kirliliğine veya gürültüye çok duyarlı olabilirler. Bunlar bir problem için yeterli kriterler olduğu sürece, (14. basamak) bölge sakinleri bunun bir problem olduğu konusunda beklenti içinde olmasalar dahi POP bunu ilgilenebilecek değer bulur.

Suç analizcileri polis operasyonlarına ışık tutup istihbari bilgileri en ön planda tutan istihbarat-öncelikli polislikte merkezi bir role sahiptirler. Fakat istihbarat-öncelikli polislik daha çok kullanılabilir bilgi elde etme ve onu kullanmaya yöneliktir. Suçların önlenmesi hususunda TAMÜD modelinin takip ettiği yol gibi polise rehberlik etmez.

Aynı şekilde suç analizcisine de her aşamada

merkezi bir rol vermez. Bu yüzdendir ki POP suç analizcisine daha çok ve her aşamada rol verir. Son olarak POP aynı ortak özellikleri taşımasına rağmen CompStat ile de aynı değildir. Her ikisi de polisin bir soruna odaklanmasını öngörür fakat CompStat daha çok coğrafi olarak suçun çok işlendiği yerlere odaklanırken POP daha geniş bir yelpazede suçun işlendiği her yerde başvurulabilecek bir yöntemdir. Her ikisi de polisin takip ettiği işlerde farklı verilerin kullanılmasını öngörse de, CompStat'ın öngördüğü hızlıca hazırlanmış hedef verilerine karşın, POP daha büyük çapta veri tabanı ve detay analiz kullanır. CompStat düzeni sağlamak için polis taktiklerini sürekli olarak kullanır; buna karşın POP bu taktikleri daha geniş bir yelpazede değerlendirir ve olaylara karşılık verir. CompStat coğrafi olarak suçun yoğun olarak işlendiği yerlerde kısa vadede ve sürekli gözetimle etkili olur. Fakat POP yaklaşımı daha çok uzun vadede çözümler öngörür. CompStat bir "ilk yardım" olarak düşünülürse POP daha uzun süreli tedaviler olarak düşünülebilir ve her iki yaklaşım birlikte kullanılırsa işe yarar.

Daha fazlası için:

Wilson, James Q. and George Kelling (1982). "Broken Windows." *The Atlantic Monthly* March:29-38.

Problem-Odaklı Polislik ve diğer Stratejilerin Karşılaştırılması

	Yoğunluk	Amaç	Mantık	Yöntem	İlk Adım
Problem odaklı polislik	Belirli-tekrarlanan suç problemleri	Bu problemlerin sebeplerini ortadan kaldırmak	Önleyici tedbirler, polisiye müdahalelerden daha etkilidir	Yoğunlaşmış aktif araştırmayı kullanır (TAMÜD)	Problem tespiti dikkat gerektirir
Toplum-destekli polislik	Halk-polis işbirliği, örgütsel değişiklikler, problem-çözümü	Suç ve sosyal düzensizliğin giderilmesi için proaktif şekilde önleme ve polise desteğin ve güvenin artırılması	Destek polisin etkinliği için çok önemlidir. Örgütsel değişimler esastır, problem-odaklı polislik suç ve sosyal düzensizlikle mücadelede işin merkezindedir	Mahalle sakinleri ve toplumla yapılan toplantılarla karşılıklı güven tesis edilir, çalışmaların desteklenmesi için örgütsel değişimi kullanır, problem çözümü üzerinde durur	Bir mahalleye bir toplum polisi ata, dikkat gerektiren konuları belirle, gereken örgütsel değişimi yap
Kırık camlar	Bozulmuş mahalleler-mekanlar	Mahalle ve mekanların ciddi suçlara kaymalarını durdurmak	Yılanın başını küçükken ezmek	Kaba davranışlar ve düzeni sağlamaya yönelik polislik yapar	Bozulmuş bir mahalle seç
İstihbarat-odaklı polislik	İstihbaratın toplandığı, analiz edildiği ve dağıtıldığı aşamalar	Polislik stratejilerinin ve taktiklerini gelen istihbaratlara dayandırmak	Yapılan çalışmalar ancak istihbaratla desteklenirse etkilidir	İstihbarat toplama, değerlendirme, karşılaştırma, analiz ve dağıtım tekniklerini artırır	Veri toplama, işleme ve dağıtım aşamalarını geliştirir.
Compstat*	Kronik, kısa vadeli coğrafi suç unsurları	Suç-yoğun alanları azaltmak	Daha az suç-yoğun bölge, daha az suç	Bilgisayarlar suç-yoğun bölge tespiti ve yoğun devriye ve uygulamalar	Suç haritalama sistemi kur ve bölge bölge sorumluluklar ver

* Compstat, New York polisinin 1990 lı yıllarda uygulamaya soktuğu bir sistemdir. Kısaca sorunlu yerleri suç haritalarıyla tespit etme, yoğun devriye faaliyetleriyle sorunların üzerine gitme, çalışmaların sonuçlarının düzenli izleme toplantılarında aktarılması ve hesap sorma mekanizmaları üzerine kurulmuştur.

6. Spesifik suçlara odaklanın

Müdürlüğünüz, bir oto hırsızlık suçu veya evden hırsızlık suçu ile ilgili olarak yapacağı bir operasyon ile ilgili daha önce işlenmiş suçların bir haritasının çıkarılmasını sizden isteyebilir. Fakat bu kategoriler POP için çok geniştir. Her biri tek başına ele alınması gereken birçok suç çeşidi içerirler. Mesela bir oto suçu aşağıdakileri içerebilir:

- cant kapağı çalmak veya koleksiyon yapmak için kokart çalmak
- araç içinde bırakılmış eşyaları çalmak için oto camlarını kırmak
- oto teyp-radyosu veya bunlar için gerekli aletleri çalmak
- genç yaştakilerle zevk için gezmek
- geçici bir seyahat için aracı almak
- başka bir suçta kullanmak için aracı çalma
- çalmak ve kullanmak için saklamak
- aracı çalıp "parçalara ayırarak" parça satmak
- aracı çalıp tekrar satmak
- yurt dışına satmak için çalmak
- çalıp hasar vermek

Gördüğünüz gibi bu suçların her birisi farklı güdüleri olan, farklı bilgi ve beceri gerektiren, farklı kişilerce işlenmiş suçlardır. Cant kapağı çalmak en az beceri isteyen ve herkesin cesaret edebileceği, genellikle henüz yetişkin olmuş kişilerce işlenen bir suçtur. Zevk için araba çalmak daha çok cesaret istemekte ve aracı çalıştırma ve sürme teknikleri gerektirmektedir. Aracı yurtdışına satmak amacı ile çalmak ise birçok insanı ve aşamayı kapsayan daha karmaşık bir suçtur. Bu suçu işleyenler kariyerli suçlulardır. Daha kaba ve sıkı suçlular ise çalıp hasar verirler.

Suçlar arasındaki bu tip farklılıklar olduğu için her suç için çözüm aynı şekilde olmaz. Zevk için araba çalma, daha iyi güvenlik unsurlarına sahip olan araçlarla azaltılabilir ki buda immobilizer sistemlerinin neden araba çalınmasındaki toplam trendin azalttığını açıklar. Fakat immobilizer çalıp hasar vermeyi engelleyemeyebilir, çünkü eğer aracın anahtarı hali hazırda kontak üzerinde değilse, mağdurlar bu anahtarları vermeye zorlanabilir. Aslında bazı yorumcular hasar vermek için çalınan otoların sayısında artış olduğuna inanıyorlar, çünkü yeni otolarda ateşleme immobilizer sistemi olduğu için genel yöntemlerle çalınmaları zordur. Ancak yine de teknisyenler bu otomatik kilitleme sistemini daha çok geliştirerek araçların çalınıp yurtdışına ihracını önleyebilir.

İmmobilizer sistemi yeterli teknik bilgiye sahip kişilerce alt edilebilir ve bu sistemler, yurtdışına satılmak üzere yapılan araba hırsızlığının azaltılmasında sınırlı etkiye sahiptir. Bu probleme çözüm ise daha iyi gümrük ve sınır kontrolleri ile birlikte evrak sahteciliğini daha da güçleştirmektedir.

Büyük bir problemi küçük parçalara ayırarak incelemek POP projesinin belki de ilk aşamasıdır. Mesela NC Charlotte'taki bir POP projesi şehir merkezlerindeki otodan hırsızlıklar üzerinde detaylı analiz yaparak projenin yaygınlaşmasını sağladı. İlk olarak problemin park edilmiş araçlar üzerinde yoğunlaştığı görüldü. Bu araçların sadece %17'si mülkiyet içinde veya sokakta park edilmiş şekildeydi. Daha sonra açık arazide park edilmiş araçların, kapalı ve garaj tipi parklarda park edilmiş olan araçlardan altı kat daha fazla risk taşıdığı tespit edildi. Bu şu anlama gelmektedir: açık alanlardaki parklara çit yaparak, daha çok aydınlatarak ve araç sahipleri bilgilendirilerek güvenlik sağlanabilir. Bu da, zaten az olan garajlardan hırsızlıkları önlemekten daha kolay bir iştir. POP'un odaklandığı noktaları sıkılaştırmak başarı oranının ve kaynaklarının etkin bir şekilde kullanılma olasılığını artırır.

Başarılı bir POP projesi için ne kadar spesifik olunması gerektiği ile ilgili birkaç kural vardır. Her ne kadar suçun doğası ve ciddiyetine bağlı olsa da odak noktası çok sıkılaştırılırsa suçlarda bir azalmaya netice verecektir ve bu da harcanan kaynakların ne gibi sebeplerle kullanıldığını makul bir şekilde ifade etmeye yardımcı olur. Sadece birkaç cana çalındı diye tüm POP projesi sona erdirilmemiş olur. Diğer taraftan köşe başlarındaki büfe ve marketlerden soygunların da POP projesi kapsamında ciddiye alınması gerekir çünkü senede bu türden sadece birkaç hadise olsa bile bunların dozu artıp daha ciddi suçlara, adam öldürme gibi, neden olabilir ve bu da halkta korkuyu artırır.

Kaynak: Poyner, Barry (1986). "A Model for Action". *Situational Crime Prevention*, edited by Gloria Laycock and Kevin Heal. London: Her Majesty's Stationery Office.

Konuttan hırsızlık hakkında daha spesifik olarak durmak

Barry Poyner ve Barry Webb elektronik eiya hırsızlığına uygulanacak önleyici tedbirler ile nakit para veya mücevher hırsızlığına karşı alınacak önlemlerin birbirinden farklı olması gerektiğini vurguluyorlar. Bu sonuca çalıştıkları bir şehirdeki iki tür hırsızlık arasındaki farklılıkları görmeleri neden oldu. Hedef nakit para veya mücevher olduğunda, hırsızlıklar genellikle iehir merkezine yakın eski evlerde ve yürüyerek gelen hırsızlarca işleniyordu. Buna karşılık, TV ve VCR gibi elektronik eşyalar söz konusu olduğunda daha yeni, merkezden uzak mahallelerde ve arabayla gelen suçlularca işleniyordu. Kullandıkları arabalar eşyaları alacak ama farkedilmeyecek kadar yakın bir yere park ediliyordu. Yeni mahallelerdeki ev yapısı buna uygundu. Poyner ve Webb park yerlerini ve yolları doğal olarak görmeyi engelleyen herşeyi ortadan kaldırmayı teklif ettiler. Şehre yakın yerlerde hırsızlıkları engellemek için de güvenlik önlemlerini artırma ve giriş yerlerini kontrol etmeyi teklif etmişlerdi

Kaynak: Poyner, Barry and Barry Webb (1991). Crime Free Housing. Oxford: Butterworth-Architecture

Bazı ciddi suçlar, okulda silahla ateş etmek gibi, çok yaygın olmadıkları için bölgesel bazda POP tarafından gerektiği gibi değinilmemiş olabilir. Bunun sebebi de bu sürecin suçun en temel nedenlerini belirlemek için belli seviyede şikayete bağlı olmasıdır. Bu tip suçlar için polis rutin güvenlik kontrollerini yapmalı ve olası bir olay karşısında uygulamak üzere planlarını hazır bulundurup teyakkuz halinde olmalıdır.

Her ne kadar direkt olarak suçla mücadelede direkt olarak çözümlerden başlamamak gerekirse de bazı özel suçlarda POP projesine odaklanmak ilerlemeler sağlayabilir. Tekrar köşe başlarındaki büfeler ve market soygunları örneğine dönecek olursak, araştırmalar iki veya daha çok görevli memurun sürekli işbaşında olup gözetim yapmasının, buralardan yapılan soygunlarda

azalmaya neden olduğunu göstermiştir. Bu yüzden sizin bölgenizde gece geç saatlerde bu tip yerlerde kaç sayıda vaka olduğunu araştırmanız gerekir. Eğer yeterli miktarda olay varsa müdürlüğünüzün burada bir POP projesine bağlaması gerektiğine ikna edebilirsiniz çünkü siz yeterli miktarda çözümün var olduğunu biliyorsunuz.

Sonuç olarak, analiz kısmını daha çok öğrendikçe kendi kendinize benzer problemlerle ilgili de bir şeyler yapar ve kararlar verebilirsiniz. Örneğin taksi şoförlerine yönelik saldırılarda bunların birçoğunun soygunlarla bağlantılı olduğunu keşfedebilir, hem bu saldırıları hem de soygunları birlikte düşünerek daha ekonomik bir proje yapabilirsiniz. Bu yolla her iki problemi birlikte azaltmayı amaçlayan bir ölçüm yapabilirsiniz.

Aynı sorunlar, ortak çözümler

Bakımsız mahallelerde ve apartman sitelerindeki problemler birbirinden bağımsız değerlendirmeli ancak etkili ve masrafsız çözümler geliştirilmelidir. Aşağıda varsayılan örneklerde, en son çözüm olarak sunulan kapıcı ve kamera sistemi kurulması belki de en pahalı olanıdır. Bunun aynı zamanda en etkin çözüm olduğu da görülmektedir. Bu yüzden eğer finansman sağlanabiliyorsa etkin bir çözüm olarak bu seçilmelidir.

Tanımlanmış çözümler (en ucuzundan en pahalısına)	ASANSOR VANDALİZMİ	OTO/OTODAN HIRSIZLIK	APARTMAN DAİRESİNDEN HIRSIZLIK
Daha iyi gözetlemek için çalılık ekmek (\$)		**	**
Bina İzleme Planı (\$)	***	*	*
Asansörler için alarmlar (\$\$)	****		
Araba park yerlerine elektronik giriş-çıkış (\$\$)		****	****
Giriş kapılarına telefon (\$\$\$)	**		
Güvenlik devriyesi (\$\$\$\$)			
Pencere kilitleri ve güçlendirilmiş kapılar (\$\$\$\$)	*	**	**
Kapıcı ve site boyunca kapalı devre kamera sistemi kurulması (\$\$\$\$\$)	****	****	****
\$ Tahmini masraf	* tahmini etki		

7. TAMÜD sizin rehberiniz olsun – fakat yanlış yöne götürmesin!

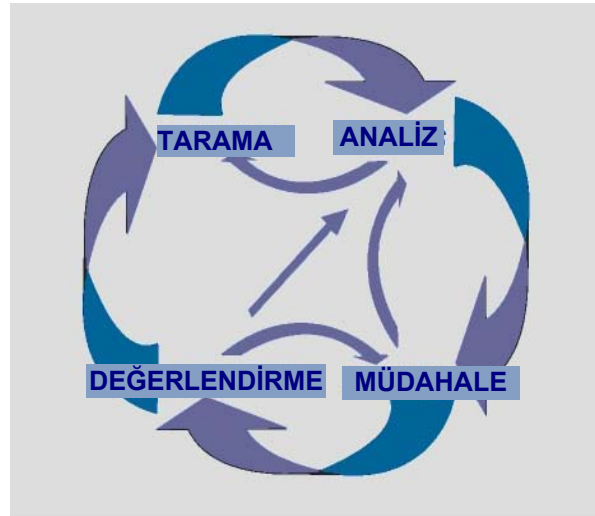
Problem odaklı polislik içerisinde polis: 1. Spesifik problemleri irdelemesi (Bkz.14. basamaktaki “problem” tanımına) 2. Problemin sebeplerini anlamak için detaylı ve derin analiz yapması 3. Geniş çapta araştırma yaparak bu sebepleri ortadan kaldırıp sorunu azaltmak için çözümler bulması 4. Tüm bunların ne kadar başarılı olduğunu değerlendirmesi gerekir. Bu, *aktif araştırma* adı da verilen ve başarı elde edilene kadar sosyal bilimci araştırmacıların işi pratikte yapanlarla birlikte dizayn ettikleri bir metottur. Tabi bu genelde araştırmacıların olayın geçmişini araştırıp, bilgi topladıktan sonra bağımsız değerlendirmeler yaptığı klasik araştırmalara karşı gelen bir metottur. Buna karşılık aktif araştırmada, araştırmacı problem çözücü grubun ayrılmaz bir parçasıdır. Bu suç analizcisinin rolüdür. Sizin analiziniz yapılacak olan aksiyona kılavuzluk edip bilgilendirme yapmalıdır.

TAMÜD’ün size yardım edip sizi doğru yönde ilerlettiğini göreceksiniz. Bu John Eck ve Bill Spelman tarafından ortaya konan dört aşamalı-Tarama, Analiz, Müdahale ve Değerlendirme-problem çözme formülünün kısaltılmışıdır. Bu yaklaşım standart suç analizi süreçlerinde de kullanılan-veri toplama, verileri karşılaştırma, analiz, bulguları yayma ve geribildirim alma-analitik süreçlere çok benzerdir. TAMÜD projeyi böyle basamaklara ayırarak her aşamada uygun adımların atılmasını sağlar- mesela çözümlerin analizden önce yapılmaması gibi. Bu aşamaları sırayla takip etmek problem tanımlama ve analizini unutup problemi değerlendirme ve etkilerini göz ardı ederek en son adımı en başta atmaya çalışmaktan alıkoyar; düzgünce ve doğal seyrinde sonuca ulaştırır.

Problem çözme projeleri karmaşık olabilir. Aktif araştırmada, grubun başarıyı elde edebilmesi için daha önce yapılmış olan çalışmalar ışığında sabırlı bir şekilde gelişim göstermesi beklenir. Değerlendirme yapıldığında süreç tamamen bitmiş olmamaktadır. Eğer problem devam ederse veya başka bir şekilde tezahür ederse grubun yeni baştan çalışması gerekir. Şekilde değerlendirme ve tarama arasındaki geri bildirimde dışa bakan oklar

bunu gösterir. Ama gene de problem çözümü için bu dört aşamanın doğrusal bir ilişki gibi birbirlerini çok sıkı bir şekilde takip etmesi gerekmiyor. Aslında projeler tarama ve analiz aşamalarından cevap verme ve değerlendirmeye kadar nadiren doğrusal bir çizgi çizerler. Aksine, bu süreç spiral bir şekilde devam edip yeni analizler ve bulguların yaygınlaştırılmış olan analizi güncelleştirmesi ve imkan dahilindeki karşılıkların verilmesine yardımcı olur. Proje ne kadar uzun ve karmaşık olursa bu spirallerin meydana gelmesi de o kadar olasıdır. Şekilde iç taraftaki küçük oklar bu dinamik süreci göstermektedir. Mesela, bir kimse analizleri sonra yapmak kaydıyla taramadan kısa vadedeki acil karşılık vermelerin uygulanmasına geçebilir. Kısa vadedeki acil karşılık vermenin değerlendirmesi, daha sonra değerlendirilecek olan yeni karşılık vermelerin şekillendirilmesinde katkıda bulunabilir. Bu da sorunun tanımı veya yeni problemlerin keşfedilmesi için yapılan taramalara yönlendirebilir. Buradaki önemli nokta ise analiz ve değerlendirme anlamlı bir şekilde bir zincirin halkaları gibi birbirleri ile ilişki içersindedir ve hiç kimse basitçe taramadan karşılık vermeye geçip başarı elde ettiğini söyleyemez.

TAMÜD PROBLEM ÇÖZÜM SÜRECİ

Bizden birisi (Clarke) North Carolina'daki Charlotte şehrinde yapım aşamasındaki binalardan malzeme çalınmasının azaltılması ile ilgili olarak Herman Goldstein ile birlikte bir proje üzerinde çalıştı. Binalar kırsal bir kesimde inşa edildiği için bunların devriye gezerek güvenliğini sağlamak neredeyse imkansızdı. Güvenliklerini sağlamak zordu çünkü binaları yapanlar bunları hafta sonları ve akşamları gezmenin mümkün olacağı şekilde inşa edip zengin kişilere satmak istiyorlardı. Bir de çok az suçlu yakalandığı için hırsızlığın nasıl yapıldığı ve ne tür eşyaların çalındığı hususunda az bilgiye sahiptik. Biz geniş yelpazede çözümler düşündük ve yapı malzemelerini belli yerlerde muhafaza ederek binalara taşınabilir kapalı devre kameralar yerleştirdik. Daha sonra da çözüm olarak binaların içine malzemelerin konmasını binaya insanların taşınacağı güne kadar ertelettik.

İlk etapta pek çok inşaatçı bu fikre sıcak bakmadı. Malzeme satan firmalar bu malzemelerin eve hemen monte edildiğinde satışının daha kolay olduğunu ve bu malzemelerin yokluğunda veya çalındığında nerelere taşınıp satıldığında ihbarlar yapılabileceğini öne sürdüler. Apartman yöneticileri insanların evlere taşındıktan sonra bunların monte edilmesinin güç olduğunu söylediler. Bazıları detektör gibi güvenlik aletlerinin monte edilmesini, diğer eşyalar içeriye monte edilmediği için evlerde oturulabileceği anlamına gelmediğini düşündüler. Bir kısmı da tamamen yanlış olarak bunun bir kooperatif gereksinimi olduğunu sandı. Sonuç olarak bireysel monte yapıldığı takdirde bir daha devletin görevlendirdiği ve evlerde oturulup oturulamayacağına karar veren dedektiflerin gelip binaları görmesine gerek bırakmadı.

Çözümün birçok avantajı olduğu için inşaatçıların itirazlarına cevap vermek için analiz aşamasına geri dönmeye karar verdik. En sonunda verdiğimiz bilgiler ve çözüm önerileri ile inşaatçıları ikna edip birçok malzemenin çalınmasını önlemekte yararlı olduk.

Tüm bunlar gösteriyor ki POP süreci veri ve bilgilerle projeyi aydınlatan, problemi tekrar tanımlayıp yeni sorular eşliğinde yönlendirme yapan ve hatta yeni değişikliklere odaklanan ve yavaş yavaş ilerleme kaydedilen bir süreçtir. Probleme verilecek karşılık belirlenir belirlenmez projenin getiri ve götürülerinin derin bir analizinin yapılması gerekir. Buna alternatif olarak var olan tüm alternatifleri keşfetmeye çalışmak ve ona göre karşılık vermek ise projenin hız kaybetmesi destekçilerinin azalması riskini taşır.

TAMÜD VE 5 KAVRAM

İngiliz İçişleri Bakanlığı'ndan Paul Ekblom yakın zamanda TAMÜD için bir model geliştirdi: İstihbarat, Müdahale, Uygulama, İçinde yer alma, Etki ve Süreç Değerlendirmesi. Bunlar birçok deney ile desteklenmiş kavramlardır

Özeti için:

www.crimereduction.gov.ukwww.jdi.ucl.ac.uk

Daha fazlası için:

Clarke, Ronald and Herman Goldstein (2002). "Reducing Theft at Construction Sites: Lessons from a Problem-Oriented Project." *Crime Prevention Studies*, volume 13, edited by Nick Tilley. Monsey, New York: Criminal Justice Press (www.popcenter.org/library.htm)

Eck, John (2003). "Why Don't Problems Get Solved?" *Community Policing: Can It Work?*, edited by Wesley Skogan. Belmont, California: Wadsworth.

8. Problem analiz üçgenini kullanın

Kriminoloji teorilerinin çoğu kişileri suça iten nedenlere odaklanmıştır. Bunlar test etmesi zor, çoğunlukla polislik pratiğiyle ilişkilendiremeyecek derin sosyal nedenlerdir (örneğin; çocukluk yıllarına ilişkin veya genetik sorunlardan kaynaklanan nedenler, psikolojik ve sosyolojik faktörler gibi). Oysa çevresel kriminoloji ve günümüzün suç biliminin polisin günlük pratiğinde çok faydalı olabileceğini göreceksiniz. Bunun nedeni suçun işlenişini temin eden veya kolaylaştıran çevresel faktörleri ele almalarıdır.

Problem çözüm üçgeni (suç üçgeni olarak da bilinir) çevresel kriminolojinin ana teorilerinden birinden - rutin aktiviteler teorisi - ortaya çıkmıştır. Lawrence Cohen ve Marcus Felson tarafından ortaya konulan bu teoriye göre suç ancak motive olmuş suçlu ve uygun hedefin yetersiz kontrolünün olduğu zaman ve mekanda karşılaşması ile meydana gelir. Teori motive olmuş suçluyu her durumda varsayar çünkü hırs ve bencilliğin birçok durumda suç işleme nedeni olarak yeterli olabildiği görülmektedir. Uygun hedef insan veya eşya olabilir. Yeterli kontrolden kastedilen insan kontrolü veya her türlü güvenlik aracıdır. Bu formülasyon suç üçgenini ortaya koymuştur.

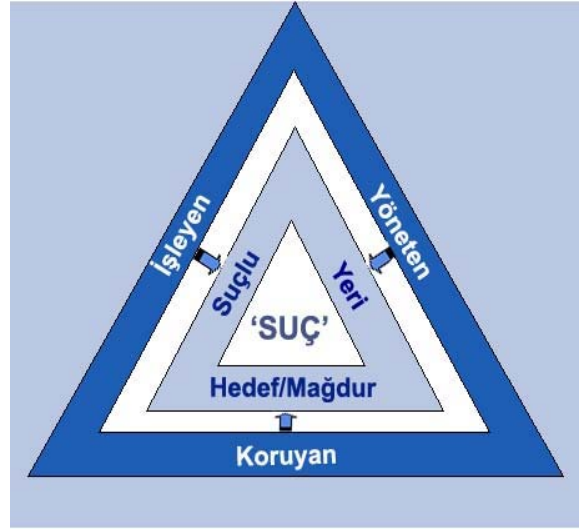
Suç üçgeni herhangi bir problemin üç ana unsuruna dikkatinizi yönlendirerek doğru analiz yapmanıza yardımcı olacaktır. Polis genelde suça ilişkin analizine önce suçluya başlar ve genelde öncelik suçluyu bulup tutuklatmaktır. Buna karşın problem merkezli (odaklı ile arasında seçim yapmak lazım) polislik anlayışı daha geniş çerçeveli analiz gerektireceğinden mağdurlara ve suçun işlendiği ortama ilişkin çözümlere de ihtiyacınız olacaktır.

Suç üçgeninin son versiyonu her 3 unsur için de dış kontrol etkenleri ihtiva etmektedir (resme bakınız):

- **Hedef için:** Kontrol diye anlatılan orijinal teorideki yeterli kontrol ile aynıdır. Kendilerini veya eşyalarını koruyan insanlar, polis ve güvenlik görevlileri bu kapsamdadır.

- **Suçlu için:** Kontrol burada yönlendiricidir (yönlendiriciden kasıt suça teşvik eden değil, bir şekilde suçluyu pozitif-negatif etkileme gücüne sahip olanlardır) suçluyu iyi bilen ve onun üzerinde nüfuzu olan herhangi birisi yönlendirici olarak adlandırılabilir. Aile bireyleri, kardeşler, öğretmenler, eşler, resmi görevliler bu tür kontrollerdendir.

- **Mekan için:** Burada kontrol yöneticidir. Suçun işlendiği yerin yöneticisi (otobüs şoförü, bar sahibi, sınıftaki öğretmen, ev sahipleri, uçaktaki hostesler gibi) mekan üzerinde kontrol sağlarlar.

Suç üçgeni işinize yarayacak bir başka suç analiz yönteminin de temelini oluşturmaktadır. John Eck ve William Spelman polisin uğraşmak zorunda olduğu suç problemlerini üçe ayırmış ve bunlara kurt, ördek ve yuva isimlerini vermişlerdir.

1. Mükerrer suç problemler: Saldırganların farklı zamanda farklı yerlere saldırdığı suçlar. Bunlar kurt problemleridir. Bir kaç farkı bankayı soyan soyguncu örneği tipik kurt problemidir. “Kurt problemler” saldırganların hassas, savunmasız, kolay hedefleri bulabildiği durumlarda ortaya çıkarlar. Bu tür hedeflerdeki “kontroller” ve tedbirler gelecek saldırıları önleyici olabilir, ama bu durumda saldırganlar hemen başka bir hedefe yönelirler. Kurt problemlerini kolaylaştıran önlem ve tedbir yetersizlikleridir.

2. Mükerrer mağduriyet problemleri farklı saldırganlarca birçok kez saldırıya uğramış mağdurları içerir. Bunlar “ordekler” dir. Mesela farklı kişilerce gaspa maruz kalan ticari taksici sürücülerinde ördek problemlere örnektir. Bu sorunlar mağdurların çeşitli saldırganlara temas ettiği fakat kendi durumlarında herhangi bir fırsat azaltıcı önlem veya koruma tedbiri almadığı durumlarda ortaya çıkar.

3. Aynı yer ve mekanların mükerrer saldırıların merkezinde yer aldığı durumlara, yuva problemi

denebilir. Mesela sürekli farklı kişilerce kavga çıkarılan bir içkili mekan yuva problemine örnek olarak verilebilir. Bu sorunlar, farklı mağdur ve farklı saldırganların tedbirlerin yetersiz olduğu bir mekanda karşılaşmalarıyla ortaya çıkarlar.

Sunu unutmamak lazımdır ki yalın kurt, ördek ve yuva problemleri çok nadirdir. Genellikle sorunlar bunların karışımı olarak görülür. Hangisi en baskınsa o şekilde bir adlandırma mümkün olabilir.

Bir suç oluşmuşsa, suç üçgeninin bütün iç elementleri mevcut demektir. Buna ilaveten tüm veya bazı dış elementlerde eksik veya yetersizdir. Potansiyel suçluların sürekli var olduğu bir ortamda bile, suç ancak gözetleyicilerin yokluğunda gerçekleşebilir. Bu nedenle, suçu incelerken su soruyu sıkça sorun: Suçtan önce, suç esnasında ve ardından suç üçgeni nasıl görünüyordu?

Suçun fırsatlara ne kadar bağlı olduğunu anlamak önlem almanızı kolaylaştıracaktır. Örneğin, suçluların yeniden saldırmalarını önleyebilecek yeterli gözetim, mağdurların yeniden suça maruz kalmasını önleyecek tedbirler ve suçun olduğu mekanlarda yapılacak değişiklikler (okul, eğlence yeri, park alanı vs). Kısaca suç üçgeni, ise baslarken veri toplamanızı bu 6 etken üzerinde yoğunlaştıracaktır ve büyük ihtimalle pratik çözümlere ulaşmanızı kolaylaştıracaktır.

Suç Bilimi Nedir?

Geleneksel kriminoloji insanları suça iten psikolojik ve sosyolojik faktörlere odaklanmış ve suç önlemeyi bu faktörlerin değişimine bağlamıştır. Suç bilimi temelden farklı bir yaklaşım ortaya koyar. Sadece suçluların suçlu olduğu veya sonradan suça itildiği tartışmalarıyla uğraşmaz, suçun işlenişiyile de ilgilenir. Suç fırsatlarını azaltmayı ve yakalanma riskini artırıcı önlemleri araştırır. Bunu yaparken, psikoloji, coğrafya, tıp, şehir planlama ve mimarlık gibi birçok bilimden yararlanır. Suç bilimi net olarak ev, işyeri ve sokaklarımızda işlenen suçların ne kadar azaldığına yaptığı katkı ile değerlendirilmeyi amaçlar.

9. Uygun fırsatların hırsızlığa yol açacağını bilin

Çevresel kriminologlar için fırsatlar hırsızları belirler sözü popüler bir deyişten çok öte, yaklaşımlarının temelidir. Fırsatlar artarsa suç da artacaktır. Jill Dando Suç Enstitüsünden Gloria Laycock ve Nick Tilley'nin yazdığı senaryoyu göz önüne alarak bu görüşe katılıp katılmadığınızı test edebilirsiniz:

Bir anlık tüm durumsal ve çevresel kontrollerin ortadan kalktığını varsayın: kilitler, gümrük kontrolleri yok... Park ücretleri orta yerde duran ve arada sırada toplanan bir kutuya bırakılıyor... Kütüphanelerde çıkışta güvenlik yok... Uçağa binmeden bagajınız aranmıyor... Trende bilet kontrolü yok... Trafik ışığı da yok... Bu şartlar altında suç oranlarında bir değişim olur muydu sizce?

Eğer buna "tabii ki suç artar" diye cevap verdiyseniz, siz de fırsatların suça neden olduğunu kabul ediyorsunuz demektir. Şaşırtıcı olsa da birçok kriminolog böyle düşünmez. Onlara göre fırsatlar sadece suçun nerede ne zaman oluşacağını belirler, miktarını değil. Suçu belirleyen asil faktör suçluların eğilimleridir onlara göre.

Gerçekte suç toplumsal yaşamın sunduğu fırsatlara en az toplumu oluşturan bireylerin davranışlarına olduğu kadar bağlıdır. Fakat bunu bilimsel olarak ispatlamak zordur çünkü buna uygun deneyler suça davetiye çıkaran yeni fırsatlar ortaya koyup beklemeyi gerektirecektir ve bu da ahlaki değildir. Buna rağmen yapılmış bazı deneyler söz konusudur. 1920lerde araştırmacılar çocuklara sınavlarda kopya çekme, kopya hakkında yalan söyleme gibi fırsatlar vermişlerdir. Bazı araştırmacılar sokak ortalarına adresi belli ve pulu yapıştırılmış, bazısının içinde para olan mektuplar koyarak bunların adreslerine gönderilip gönderilmediğini incelediler. Bir başka laboratuvar deneyinde denekler sınav talimatlarına uymayan diğerlerine elektrik soku uygulamaları gerektiği şeklinde bilgilendirildiler (gerçekte şok uygulanmamaktaydı).

Bu deneylerin sonuçları fırsatı neden olarak ortaya koymaktadır. Deneklerin çoğu- basta direnseler de- fırsat ellerine geçtiğinde gayri ahlaki veya saldırgan davranışlar sergilediler. Bu tur küçük ihlal deneylerinden yola çıkarak sözgelimi oto hırsızlığı veya gaspı açıklayacak genellemeler yapamazsınız. Bu nedenle, suçun fırsatlarla olan ilişkisini gösteren başka bulguları incelememiz gerekecek.

İntihar ve fırsat ilişkisi

İntihar suç değildir, ama bir çok diğer suç gibi üstün motivasyon gerektirir. Buna rağmen, Britanya'da yapılan çalışmalardan intiharın fırsatlar ile doğrudan ilişkili olduğuna dair kanıtlar elde edilmiştir. 1950lerde İngiltere'de intihar eden insanların yaklaşık yarısı ocak gazini kullanmaktaydı. Evde kullanılan gaz karbon monoksit içerdiğinden zehirleyiciydi. Bu intihar eylemine "kafayı fırına sokmak" adı bile verilmişti. 1960larda gaz kömürden değil petrolden elde edilmeye başlandı. Yeni gazin içeriğinde daha az karbon monoksit vardı ve intiharlar azalmaya başladı. 1968e geldiğinde intiharların sadece %20si gazla yapılıyordu. Bu noktada ikinci bir değişiklik daha yapıldı: artık doğal gaz kullanımına geçildi. Doğal gaz karbon monoksit içermez ve intihar amaçlı kullanımı neredeyse imkansızdır. 1970lerin ortasına geldiğinde intihar edenlerin %1inden azı bu metodu kullanıyordu artık.

Asil şaşırtıcı olan ise intiharın metodu farklılaşmamıştı. 1958den 1976ya kadar intihar oranı %30 azaldı. (5298den 3816ya). Bu dönemde İngiltere'de ekonomik daralma vardı ve aslında intiharların artması beklenebilirdi -ki bu dönem de diğer Avrupa ülkelerinde intihar oranı artmıştır. İntiharı düşünen insanlar gaz kullanma fırsatı ortadan kalktı diye başka metotlara yönelmediler çünkü her bir metodun kendine göre zorluğu vardı. Kendini asmak hem cesaret hem bilgi gerektirir, herkesin silah bulması mümkün değildir vb. Gaz ise her evde hazır vardı. Oldukça oldurucu acısız, kansız bir yöntemdi. Bu nedenle uzun zaman intihar metodu olarak kullanılması şaşırtıcı değildir ve bu fırsat ortadan kalktığında intihar sayısı da azaldı.

İNGİTERE'DE İNTİHARLAR 1958-1977			
Yıl	Toplam intihar	Gazla intihar	Toplam yüzde
1958	5298	3637	49.8
1960	5112	2499	48.9
1962	5588	2469	44.2
1964	5566	2088	37.5
1966	4994	1593	31.9
1968	4584	988	21.6
1970	3940	511	13.0
1972	3770	197	5.2
1974	3899	50	1.3
1976	3816	14	0.4

Kaynak: Mortality Statistics, England and Wales: Causes. London: Her Majesty's Stationery Office, Annual

Cinayet ve fırsat ilişkisi: 1980 -84 yılları arasında İngiltere ve ABD cinayet oranları kıyaslandığında fırsatların cinayet oranlarına etkisi olduğu görülmektedir. Belirtilen dönem aralığında ABD'nin cinayet oranı İngiltere ve Gallerdeki 8,5 katıdır. Ateşli silah ve tabanca ile adam öldürme oranları, sırasıyla 63 ve 75 katıdır. Tüm İngiltere ve Galler'de 4 yıl boyunca (50 milyonluk nüfus içerisinde) sadece 57 kişi tabanca ile öldürülmüştür. Bu dönemde ABD'de (230 milyonluk nüfus içinde) 46553 kişi tabanca ile öldürülmüştür.

Bu rakamlar ABD'de suç oranı zaten İngiltere ve Galler'den yüksek olduğundan uzunca bir süre göz ardı edilmişti. Aradan geçen zamanda iki ülkenin suç oranları birbirine yaklaştı ve şimdi çok büyük fark görünmemekte. Buna rağmen cinayet oranlarına bakıldığında ABD'de hala İngiltere ve Galler'e kıyasla çok fazla cinayet işlenmektedir çünkü çok fazla sayıda insanın ateşli silahlara sahip olduğu bilinmektedir. İngiltere'de ise polis bile çoğunlukla silah taşımaz. Bu nedenle, ABD'de olası bir sokak kavgasında birilerinin ölme ihtimali İngiltere ve Galler oranla yüksektir. Bu kadar çarpıcı olmasa da benzer sonuçlar ABD Kanada kıyaslamasında da görülebilir. Özetle, silahların varlığı (fırsat) cinayet sayısı üzerinde önemli rol oynamaktadır.

Bu bölümde öne sürülen delilleri anlayıp kabullenmek suçun diğer nedenlerini görmezden gelmeyi gerektirmez. Ancak bu sosyal nedenleri değiştirmek için yapabileceğiniz çok az şey var iken, suçların meydana geldiği çevre koşullarını fırsatları azaltacak şekilde düzenlemeniz daha kolaydır. Fırsatların suçlular yarattığını anlamak suç önleme çalışmalarınızı buna göre düzenleme imkanı verecektir.

ABD ve Kanada'da Ateşli Silahlar ve Adam Öldürme

1980-86 arası Seattle (ABD) ve Vancouver (Kanada) şehirlerinde cinayet ve yaralama oranlarını kıyaslayan klasik bir çalışmada silahların kolay ulaşılabilir olmasının cinayetlere etkisi araştırıldı. Seattle'a çok benzemekle birlikte Vancouver silah konusunda daha sıkı bir kontrol mekanizmasına sahiptir. Çalışma göstermiştir ki silahların yaygınlığı ve kolay ulaşılabilir olması cinayet oranını artırmaktadır.

1. İki şehir arasında yaralama istatistikleri açısından pek fark yoktur.
2. Seattle da tabanca ile öldürülme riski Vancouver dan 5 kat fazladır.
3. Ateşli silah kullanılmadan gerçekleştirilen cinayetlerde iki şehir arasında önemli bir fark yoktur.

Kaynak: Sloan, John and colleagues (1988). "Handgun Regulations, Crime, Assaults, and Homicide." The New England Journal of Medicine, 319: 1256-1262.

Daha Fazlası için:

Felson, Marcus and Ronald Clarke (1998). Opportunity Makes the Thief. Police Research Series, Paper 98. London: Home Office

10. Suçlu gibi düşünün!

Suç önleme stratejilerinizi düşünürken suça suçlunun gözüyle bakmaya çalışın. Neden suç işlediklerini (suça iten sosyal ve psikolojik nedenleri değil, elde etmeye çalıştıkları faydaları) anlamaya çaba gösterin. 30 yıl önce bir kriminoloğun eleştirisinde söylediği gibi: banka soyguncularını motive eden şey genleri değil, zengin olma arzularıdır.

Hırsızlık gasp ve soygun gibi suçlarda elde edilmek istenen “fayda”lar belirgindir ancak örneğin çete suçlarında veya çevreye zarar verme, grafiti gibi suçlarda elde edilmek istenen kazanımlar üzerinde düşünmek gerekir. Örneğin grafiti (duvar yazıları) bir sokak çetesinin faaliyet alanına işaret ettiği gibi, nerden uyuşturucu bulabileceğinizi anlatıyor olabilir. Gerçek neden ve kazanımları bilmek buna uygun problem çözüm teknikleri kullanmanıza imkan verecektir. Örneğin New York metrosunda grafitiler ancak gerçek nedeni anlaşıldığında ortadan kaldırılabilirdi: Trenleri boyayanlar eserlerini görmek ve birbirlerine göstermek istiyorlardı (Bkz. 41. adım)

Suçluların nasıl suç işlediğini öğrenmek neden işlediklerini bilmek kadar önemlidir. “Rasyonel Seçim Teorisi” bu noktada işinize yarayabilir. Bu teorinin ismi sizi yanlış yönlendirebilir. Öne sürülen, suçluların planlarını dikkatlice tasarladıkları değildir. Teori, suçluların kişisel faydalarının peşinde koştuklarını ve bunun da yeterince rasyonel olduğunu anlatmaktadır. Gerçekte suçlular kusursuz planlar yapmaktan çok eksik bilgiyle hareket eder, yeterince özen göstermez, risk alır ve hata yaparlar, tıpkı bizlerin normal hayatımızda yaptığı gibi. Teori de buna sınırlı rasyonellik denmektedir.

Suçlular çoğunlukla hızlı karar vermek durumundadırlar. Onlarla mülakat yapmanız, nasıl karar verdiklerini anlamanıza yardımcı olacaktır. Şaşırtıcı gelse de suçluların konuşmasını sağlamak hiç de zor değildir, özellikle çok özel olarak onların işledikleri suçlardan ziyade suçun doğasına yönelik konuşmayı başarılırsanız. İnsanlar kendileri hakkında konuşmayı severler ve suçlular buna istisna değildir. Buna rağmen temkini elden bırakmayın: kanunları çiğnemeyi alışkanlık gibi görenler abartma ve yalanı da sıradanlaştırmış olabilirler.

Leicester Üniversitesinden Martin Gill hapisnede bir suçlu ile yaptığı mülakatla ilgili ilginç bir hikâyeye sahiptir. Tutuklunun yakalanmasına neden olan olaya ilişkin sorulan soru şöyledir: Yakalanacağını hiç düşündün mü? Tutuklunun cevabı ilginçtir. *“Bir üniversite hocasından bu kadar aptalca bir soru duyacağımı düşünmemiştim. Eğer yakalanacağımı düşünseydim, böyle bir şeyi yapar mıydım hiç?”*

Eğer suçlularla mülakat şansınız yoksa suçun işlenişini gözünüzde canlandırmaya çalışın (Bkz. 35. adım) Aşama aşama gerekli olan şeyleri düşünün. Hedef nasıl seçilir, mağdurlar nasıl kandırılır, gibi. Tüm cevapları veremeseniz bile suçluların aklından geçenlere odaklanmak çözümünü kolaylaştıracaktır. Sizi psikanalize çağırıyoruz! Suçlunun bilinçaltını değil ama somut kazanımlarını ve bunlara ulaşmak için atacağı adımları ele almaya çalışın. İngiltere’den Paul Ekblom bunu “hırsız gibi düşünmek “ olarak adlandırıyor.

Paul Ekblom Londra metrosundaki yankesicilik olaylarını incelerken bir hırsızla mülakatında şunu öğrenir: Hırsızlar “yankesicilere dikkat” konulu uyarı levhalarına yakın yerlerde durarak, uyarıyı gören yolcuların hangi ceplerini kontrol ettiklerini öğrenmeye çalışıyorlardı. Cüzdanın veya paranın hangi cepte olduğunu bilmek yankesiciler için önemli bir avantajdı.

Araştırdığınız suçu işlemiş kişilerle mülakat yapmaya alternatif olarak daha önce benzer suçlularla yapılmış mülakatlardan yararlanabilirsiniz. Kriminoloji literatüründe oto hırsızları, gaspçılar, kapkaççılar ve yankesicilerle yapılmış çok sayıda mülakat vardır ve tüm bunlar bu suçları anlama ve çözüm geliştirmede oldukça yararlı olabilir. Tam olarak aynı olmasa da benzer suç ve suçluları incelemek, ele aldığımız probleme dönük çıkarımlar ve varsayımlar yapmamızı kolaylaştıracaktır.

Daha fazlası için:

Decker, Scott (2004). *Using Offender Interviews to Inform Police Problem-Solving Guide* No. 3. Problem-Oriented Guides for Police, Problem Solving Tool Series. Washington, D.C.: Office of Community Oriented Policing Services, U.S. Department of Justice (www.popcenter.org and www.cops.usdoj.gov).

SİLAHLI SOYGUNCULARININ DİYALOGLARI

Motivasyon kaynakları

“Düşün, kendi başına oturuyorsun ve cebinde fazla bir şey yok. Kira ve faturalar birikmiş, haciz kapıda, icradan mektup üzerine mektuplar geliyor. Biraz param olsaydı keşke diyerek başlıyorsun düşünmeye. Kirayı verdim bir kaç fatura yatırdım, cebimde 20–30 dolar bir şey kaldı. Bir bira ve bir paket sigara aldım, kalanıyla da kokain. Bir dakika olsun keyfime baktım”(s. 43–44).

Gasp ve Soygunun Avantajları

“Gasp en hızlı para bulma yoludur. Hırsızlık yapsan malları satma derdin var. Uyuşturucu mu? Çok fazla insanla uğraşman lazım. 50–100 dolarlık küçük torbaları ona sat, buna sat. Uzun iş. Ama hazır paranın nerde olduğunu biliyorsan, gider alırsın”

Mağduru Seçme

Gideceğim yeri iyi bilirim. Uyuşturucu arayan adamların dolandığı yerlere takılırım, ya da ATM'den hazır parayı çekmiş adamlara (s. 78).

Ben mal satanları soyarım. Ne yapacaklar, polisi mi arayacaklar? Ne diyecekler polise, uyuşturucu paramı çaldırdım mı? En kolay para budur benim için, en iyi yem de onlar. Masumlara zarar verme peşinde değilim, ben mal satanlarla uğraşıyorum (s. 64).

Şiddet

Tereddüt görürsem biraz bağırırım ya da silahla kafasına vururum. Genelde şiddet tehdidinin ciddiyetini anlarlar... Ve parayı çıkarırlar (s. 109).

11. Suçluların Tepki Vermense Hazırlıklı Olun

Suçlular, fırsatları algılamalarına göre tercih yaparlar. Suçluların neyi nasıl algıladıklarını anlamak önemlidir, çünkü hemen hemen tüm suç önleme teknikleri, suçluların suç fırsatlarını algılamalarını değiştirmeyi içermektedir. Bazı önleyici programlar, polisin suçluyu yakından takip ettiği durumlarda, doğrudan suçlunun algılaması üzerine yoğunlaşmaktadır. Bununla birlikte, çoğu suç önleme projeleri, eşya işaretleme projelerinde olduğu gibi, bir veya daha fazla önlemin uygulanmasını gerektirir. Buna örnek olarak, apartman sakinlerinin suç önleme projesine katıldıklarını gösteren bazı etiketleri evlerinin camlarına yapıştırmaları gösterilebilir. Çevrede yapılan değişiklikler, suçlunun algılamalarını da değiştirir. Bu algılamalar, suçluların davranışlarını etkilemekte, bu da, suçun şeklinin değişmesine yol açmaktadır.

Birçok durumda, suç önleme teknikleri, suçluyu daha sonra yapması olası yasadışı aktiviteleri yapmaktan caydırmaktadır. Bunların ayrıca, planlanmayan bazı olumlu katkıları da olabilmektedir: 1- *Faydaların yayılması* olarak da bilinen, alınan önlemlerin hedeflendiğinden daha çok suç azaltması (13 ve 47. adımları da gözden geçiriniz), 2- *Beklenen faydalar* olarak da bilinen önlemler tam anlamıyla uygulanmadan bile suçların azaltılması (52. adımı gözden geçiriniz). Bununla birlikte, bazen önleyici tedbirler, suçlular yapılan müdahaleleri sezemediğinden arzu edilen etkileri sağlamayabilir. Örneğin, suçlular, yapılan gizli uygulamalar nedeniyle, yakalanma risklerinin arttığını hissedemeyerek suç işlemeye devam edebilirler. Veya bazı durumlarda, suçlular önleyici tedbirleri kendilerine göre ayarlayarak olumsuz tepki de verebilirler. Buna örnek olarak, suçun yer değiştirmesini veya suçun işlenmesini uzun vadeye yaymayı gösterebiliriz.

Suçun Yer Değiştirmesi (displacement) suçluların önleyici tedbirlerin önüne geçmek için davranışlarını değiştirmesiyle olur. Suçun yer değiştirmesi, faydaların yayılmasının (diffusion of benefits) tam tersidir. Suçun yer değiştirmesi olası bir tehdit olmakla birlikte, mutlaka olacak anlamına da gelmez. Araştırmalar, birçok durumsal önleme programının suçun yerini değiştirmede ya da buna çok az etki ettiğini göstermektedir. Eğer yer değişmesi olmuşsa bile, bunun nedeninin tam anlamıyla önleme tekniklerinin doğrudan bir sonucu olması çok nadirdir (12. Adım).

• Adaptasyon, önleyici tedbirler uygulandıktan bir müddet sonra, suçluların yeni suç işleme metotları

geliştirdikleri uzun vadeli bir sürece işaret etmektedir. Paul Ekblom, Ken Pease ve bazı araştırmacılar bu süreci anlatırken, "silahlanma yarışı" ile "önleyiciler ve suçlular" arasında bir benzetme yapmaktadırlar. Önleyici tedbirlerle azaltılan suçların, suçluların yeni metotlar geliştirmesiyle yeniden ortaya çıkmasını bekleyebiliriz. Adaptasyon, orijinal-eski suçlunun yeni metotlar keşfetmesiyle olabileceği gibi, yeni suçluların değişen fırsatlardan yararlanmasıyla da olabilir.

Adaptasyona iyi bir örnek kredi kartı sahteciliğidir (Yandaki kutucuğa bakınız). Başka bir örnek bisiklet kilitleridir. Bu örnekte, bisiklet hırsızları yaygın olarak kullanılan bir dolmakalem türünü yine yaygın olarak kullanılan ve çok etkili olan bir tür bisiklet kilidini açmak için kullanmışlardı. Fakat önleyici yöntemlerin hepsi, suçlu zekası ve ustalığına bu kadar korunmasız değildir. Mesela, Neal Shover, teknolojik buluşların, bir zamanlar çokça karşılaşılan ancak şu sıralarda çok nadir gerçekleşen kasa hırsızlığına karşı uzun süren bir dinlenme molası verdirdiğini iddia etmektedir.

Bazı durumlarda, önleyici faaliyetler suçluların itaatsizlik hissini kıskırtabilir. Bu, suçluların önleyici tedbirlere bir anlamda başkaldırarak normalden daha sık suç işlemesiyle olur. Polis çok ciddi bir yasadışı davranış söz konusu değilse, az bir kuvvet göstermenin kalabalıkları toplumsal harekete kıskırtabilecek bir unsur olduğunu bildiğinden, genellikle toplumsal gösteri ve yürüyüşlerde tam tertibat giyinmekten kaçınır. Bazı araştırmalar, polisin adil davranmadığı ve aşırı kuvvet kullandığının düşünüldüğü durumlarda insanların itaat etmediklerini veya polisin adil davrandığının ve aşırı güç kullanılmadığının düşünüldüğü durumlarda ise, insanlar istemeseler de, yasalara daha uyumlu olduklarını göstermektedir. Genel olarak, itaatsizlik çok iyi incelenmiş bir sorun değildir fakat özellikle polisin güç kullanmayı esas önleyici araç olarak gördüğü yerlerde, itaatsizliğe sadece bir ihtimal demek onu hafife almak olabilir.

Daha fazlası için:

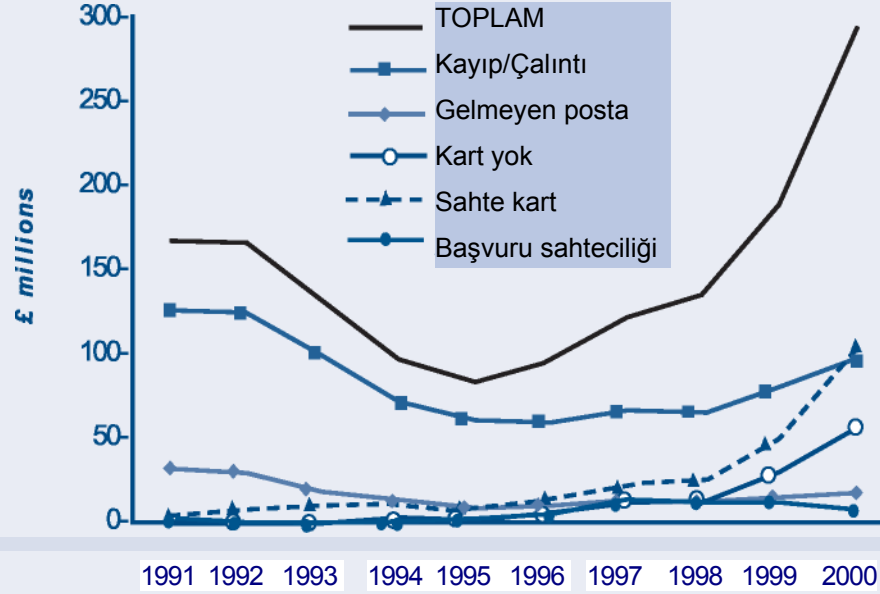
Ekblom, Paul (1997). "Gearing up Against Crime: a Dynamic Framework to Help Designers Keep up with the Adaptive Criminal in a Changing World." *International Journal of Risk, Security and Crime Prevention*, 2: 249-265.

www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs/risk.pdf

Suçlu Adaptasyonu ve Kredi Kartı Sahteciliği

Michalke Levi ve meslektaşları, İngiliz İçişleri Bakanlığı (Home Office) ile kredi kartı şirketleri arasında kredi kartı sahteciliğini azaltmak için kurulan ortaklığın 1990'ların ortalarında nasıl başarılı bir faaliyete dönüştüğünü anlatmaktadır. Burada yeni önlemler şöyle tanımlanmıştır: işlem yapma izni isteyen satıcılara yeni ve daha düşük oranda limit kullanma izni verilmesi ve posta yoluyla kredi kartlarının dağıtılmasına daha güvenli yöntemler geliştirmek gibi. Şekilde de gösterildiği gibi, sahtecilikten meydana gelen kayıplarda fark edilir bir düşüş görüldü (toplam, kayıp ve çalıntı ve alıcının eline geçmeyen postalar). Son yıllarda, bununla birlikte, kredi kartı kayıpları artmaya başladı. Bunun nedeni ise kredi kartının fiziksel olarak kullanılmadığı yerlerde (internet satışlarının oldukça hızlı yayılmasından kaynaklanan) ve sahte kartların üretiminden (Doğu Asya organize suç şebekelerinin işi olduğu söylenmektedir) bahse konu kayıpların artış göstermesiydi.

Kredi Kartı Sahteciliği Kayıpları, İngiltere

12. Suçun Başka Yerlere Kaydığını Söyleyenler Cesaretinizi Kırmayın

Problem-odaklı polislik suç fırsatlarını azaltmaya çalışır. Örneğin, apartman sitelerinde hırsızlığın önlenmesi için pencere kilitlemenin takılması veya araba parklarında hırsızlığın önlenmesi için gizli kameralar yerleştirilmesi. Bu tür suç önleme teknikleri kimi zaman bazı itirazlarla karşılaşır: “Tüm yaptıkları suçu bir yerden alıp başka yere götürmek, önlemek değil.” Suçun başka yere yayılması teorisi suçun beş temel şekilde yer değiştirdiğini söylemektedir:

1. Suç bir yerden başka bir yere taşınır (coğrafi)
2. Suç bir zaman yerine başka bir zamanda işlenir (zamanla ilgili)
3. Suç bir hedeften başka bir hedefe yönelir (hedef)
4. Bir tür suç işleme taktiği başka bir taktikle yer değiştirir (taktiksel)
5. Bir suç çeşidi başka bir suç çeşidi ile yer değiştirir (suç çeşidi)

Her durumda, teori suçlunun ne engelle karşılaşırsa karşılaşırsın mutlaka suçu işlemesi gerektiğini varsayar. Bu varsayımın temelinde suçlu ya suç işleme eğilimi geliştirip daha sonra mesela cinsel boşalmada olduğu gibi suç işleyerek bu zorunluluktan kurtulmalı veya profesyonel suçlular ya da uyuşturucu bağımlıları gibi yaşayış biçimlerini koruyabilmek için yeterli miktarda gelir elde edebilmelidirler. Suçluların suç işleyerek derin bir psikolojik zevk aldıklarını gösteren bir delil yoktur. Ancak, suçluların suç işleyip işlemeyecekleri, nerede ve ne zaman suç işleyeceklerine dair karar verdiklerini gösteren birçok bilimsel delil bulunmaktadır. Temeli ne olursa olsun, suçun yer değiştirmesi varsayımı suçun fırsatlarını ve onun çok önemli cezbedici rolünü görmezden gelmektedir (Adım 9).

Suç işlemeye çok kararlı olan suçlularda bile, yer değiştirme teorisi fırsat konusuna yeterli önemi vermemektedir. Uyuşturucu bağımlıları üzerine yapılan araştırmalar göstermektedir ki, uyuşturucu bulacakları yere göre davranışlarını adapte etmektedirler. Uyuşturucu kullanımı konusunda durum böyle değildir. Bağımlılar daha az miktarda uyuşturucu kullanmaya ya da daha az kabul edilebilir uyuşturucular kullanmaya zorlanabilirler, çünkü onların uyuşturucu bulacakları imkanlar kesilmiştir.

Banka soyguncuları gibi profesyonel suçlular için

şuradan belirli miktarda para elde edeceklerdir diye bir varsayımda bulunmak için bir neden yoktur. Eğer, daha riskli ve zor olacağı daha az soygun yapabileceklerdir veya eğer kolay olacağı daha fazla soygun yapacaklardır. Banka soyguncuları, diğer herkes gibi, kimi zaman daha az para getirecek işlere ve şartlara kendilerini adapte edebileceklerdir.

Bu demek değil ki, suçun yer değiştirmesini görmezden gelmeliyiz. Gerçekten, akılcı seçim teorisi suçlunun elde edeceği kardan daha fazla zarar edeceğini öngördüğünde, yer değiştirebileceği tahmininde bulunur. Örneğin, 1990'larda New York Şehir Polisi Taktiksel Uyuşturucu Timlerini birçok uyuşturucu pazarlayıcısı bölgelere konuşlandırdı. Satıcılar bunun üzerine, apartman önlerindeki satış yerlerinden apartmanların koridorlarına geçtiler. Fakat bunun dışında sayısız çalışmanın sonucu suçun hiç yer değiştirmediyi veya çok az miktarda yer değiştirdiyi göstermiştir:

— Silah kullanımına karşı yoğun devriye çalışmaları, Kansas Şehri, Missouri'de silahla işlenen suçları başka yerlere yayılmadan veya suç şeklini değiştirmeden azalttı.

— İsveç'te çek sahteciliğine karşı uygulanan yeni bir tanımlama prosedürü, olası başka suçlar da dahil olmak üzere başka bir suçla yer değiştirmeden azalttı.

— Bankalarda uygulanan geniş kapsamlı hedefi güçleştirme çalışması, Avustralya'da banka soygunlarını azalttı. Büfelerde, benzin istasyonlarında, bahis dükkanlarında, motellerde veya sokaklardaki insanlar üzerinde soygunların arttığını gösteren bir delil de görülmedi.

Newport News, Virginia'da çok suç işlenen bir apartman sitesinde uygulanan sorun-çözücü bir yöntem sayesinde, yakındaki diğer apartman sitelerine yayılmadan hırsızlık olayları azaltıldı.

— Londra'nın Hinsbury Park bölgesinde sokaklar kapatılıp polisiye önlemler artırıldığında, sokak hayat kadınlarının başka bölgelere gittiğine dair çok az delil bulunabilmiştir. Araştırmacılara göre, bu bölgedeki hayat kadınları fuhuş yapmaya çok kararlı olmamakla birlikte, geçimlerini sağlayabilecekleri kolay bir yol olarak gördükleri için bu işi yapıyorlardı. Şartlar değişince, bu oyundan vazgeçtiler (Adım 50).

—San Diego, Kaliforniya'da trolleybus duraklarında hırsızlık ve saldırıların azaltılması amacıyla yapılan yeniden tasarım çalışması sonucunda, suç başka duraklara yayılmadan azaltıldı.

Bu örneklerde ve sayısız diğerlerinde de görüldüğü gibi, suçlu, yer değiştirmesi halinde zararının karından çok olacağını düşünüyor ve bu örnekler, yaygın inanışın aksine suçun yer değiştirmesinin çok az olduğunu destekliyor. Bu sonuç, aynı zamanda İngiltere, Kanada, ABD ve Hollanda'da yapılan dört ayrı çalışmanın da ulaştığı ortak bir sonuçtur. Hollanda örneği (en yeni tarihli olanı) 55 çalışma içinden 22 sinde suçun hiç yer değiştirmemiş olduğunu, geri kalan 33'ünde ise sadece bazı suçların yer değiştirmiş görüldüğünü göstermiştir. Hiçbir çalışmada, yer değiştiren suç miktarı, önlenen suçlardan çok değildir ve hiç bir çalışmada suçun yer değiştirmesi suç sayısını artırmamıştır.

Suçun yer değiştirmesi, genellikle sınırlıdır çünkü suçlular yeni şartlara adapte olmakta zorlanırlar. Değişiklik yapacaklarsa bile, muhtemelen yer, zaman, hedef, metot ve suç çeşidi üzerinde yapacaklardır ki, bunlar da suç önleme programlarındakilerle benzerlik gösterirler, çünkü onlar için en kolay değişiklikler bunlardır. Bu demektir ki, suçun yer değiştirmesi suçluların yapacakları en kolay değişiklikleri beklemekle tahmin edilebilir.

Eğer ortada bariz kolay değişiklikler varsa, bunları nasıl suç önleme programınıza monte edeceğinizi düşünmelisiniz. Eğer bunları monte edemiyorsanız, daha sonra bunları denetlemeli ve olası yer değişikliklerini gözlemelisiniz.

Özetleyecek olursak, suçun yer değiştirmesi her zaman bir tehdittir, ancak birçok teorik sebep bunun her zaman olmayacağını göstermektedir. Buna ek olarak, çalışmalar gösteriyor ki, yer değiştirme olsa bile, tam anlamıyla olmamakta ve fırsat azaltma önlemleri sayesinde suçun net bir şekilde azaldığı görülmektedir.

Daha fazlası için:

Hesseling, Rene (1994). "Yer değiştirme: Deneysel Literatürün Gözden Geçirilmesi". Suç Önleme Çalışmaları, Cilt 3, Ronald Clarke tarafından düzenlendi. Monsey, NY: Criminal Justice Press (www.popcenter.org adresinden ulaşılabilir)

Yakından İncelendiğinde Suçun Yer Değiştirdiği İddiaları Çürütülmektedir

1980 lerin ortalarında, John Eck Newport News Polis Biriminde (Virjinya eyaleti) suçun yer değiştirdiği konusundaki bir tartışmayı gözlemledi. Bir sokak köşesindeki marihuana pazarına yapılan engelleme, pazarın kapanmasıyla sonuçlandı. Bazı polis memurları bu pazardaki suçluların başka bir sokak köşesindeki uyuşturucu satıcılarına katıldığını iddia ettiler. Bununla birlikte, diğer bazı görevlilerce yakından incelendiğinde görüldü ki:

- Yakındaki sokak satıcıları eroin satıyorlardı, marihuana satmıyorlardı.
- Marihuana pazarındaki suçlulardan hiçbiri eroin pazarında görülmediler.
- Eroin pazarı daha küçük çaplı bir işti.
- Marihuana pazarının açılmasına kolaylık sağlamıştı.

Suçun yer değiştirdiği iddiaları muhtemelen seçici bakış açısından kaynaklanıyordu. Marihuana pazarından önce, sokak köşelerindeki uyuşturucu satıcılığı çok bariz değildi ve kamuoyunun dikkatini de çok çekmiyordu. Sonuç olarak, uyuşturucu pazarları da polisin öncelikleri arasında değildi. Ne zamanki civardaki halk marihuana pazarından şikayetçi oldu, diğer uyuşturucu pazarlarına çevrilen dikkat de arttı.

13. Elde Edilen Faydalar Başka Yerlere de Kayacaktır

Suçun yer değiştirdiğini ortaya çıkarmak isteyen araştırmacılar çoğu kez bunun tersini buldular. Suçun bir yerden başka yere veya zamana yayıldığını bulmaktan çok, alınan önlemlerden beklenenden daha fazla suçun azaltıldığı bulunmuştur. Bu aslında oldukça yeni bir bulgudur, fakat buna rağmen birçok örneği vardır:

— Wisconsin Üniversitesi kütüphanesinde kitaplara elektronik etiket koyma önlemi, beklenene göre kitap hırsızlığında düşüş yaşanmasına neden oldu. Bununla birlikte kütüphanede bulunan diğer videokaset ve benzer materyallerin hırsızlığına da düşüş görüldü.

— New Jersey’de bir elektronik firması değerli mallarına günlük sayım uygulaması başlattığında, çalışanlar tarafından yapılan hırsızlıkta düşüş görüldü. Buna ek olarak sayım yapılmayan malların hırsızlığında da bu düşüş gözlemlendi.

— Lojack firmasına ait araç izleme sistemi altı şehirde birden uygulanmaya başlandı. Sonuçta sadece araba hırsızlıkları azalmadı, bunun yanında diğer hırsızlık suçlarında da azalma görüldü.

— Temple Üniversitesi’nde görevli Simon Hakim ve bir meslektaşı, zengin bir muhitte artan hırsızlığa karşı alarm kullanımının tüm şehirde hırsızlıkların azalmasına etkisi olduğunu gösterdiler.

— İskoçya’nın büyük şehirlerinden Strathclyde’da belirli kavşaklarda kırmızı ışık kameralarının yerleştirilmesi uygulaması sonucunda, sadece kamera monte edilen kavşaklar değil, diğer kavşaklarda da daha az insanın kırmızı ışık kuralını ihlal ettiği tespit edildi (Bununla birlikte, daha yerel bir trafiğin olduğu küçük şehirlerde insanlar nerede

kamera bulunup bulunmadığını kısa sürede öğreneceğinden bu önlemin etkisi kısa sürebilir) — Bir İngiliz emlak sitesi olan Kirkholt’de birden fazla hırsızlığa maruz kalmış olan evlere eklenen yeni güvenlik önlemleri, sadece güvenlik önlemleri artırılan evlerde değil, tüm sitede hırsızlığın azalmasına yol açtı.

Bunların hepsi, suç önleme teknikleri ile ‘faydanın yayılması’na birer örnektir. Bu şunu göstermektedir: Suçlu her zaman yeni önlemlerin tam olarak nerelerde uygulandığının farkında olamaz. Önlemlerin çok daha geniş bir alanda, zamanlarda ve değişik hedeflerde, olduğundan çok daha kapsamlı olduğuna inanabilirler ki, bu durumda daha fazla efor sarf etmek veya daha çok risk almak durumunda kalırlar. Bu şu anlama gelir: suçun yer değiştirmesi gibi, faydanın yayılması da değişik biçimler alabilir (Tabloya bakınız)

Faydanın yayılması, durumsal suç önlemenin pratik cazibesini artıran ve ağacın dalından düşen bir meyve gibi beklenmedik bir olaydır, fakat biz bunu nasıl kullanacağımızı henüz pek bilmiyoruz. Olası metotlardan birisi kamuoyuna duyurma olabilir. Halkı bilgilendiren bir kampanyası sayesinde, North England’da bulunan seksen otobüsün olduğu bir filonun sadece birkaçında kamera konmasına rağmen, tüm otobüslerde bunun faydası görülmüştü. Kamera konan otobüslerden birinde alınan ve okul çocuklarının bilerek otobüse zarar verdiğini gösteren görüntüler ve kameralardan alınan görüntü sonucunda yapılan ilk tutuklama, kamuoyuna medya aracılığıyla duyurulmuştu.

Apartmanlardan hırsızlıkta suçun yer değiştirmesi ve faydanın yayılması

Çeşit	Tanım	Yer Değiştirme	Yayılma
Coğrafi	Yer değişikliği	Başka binaya geçme	Hedef olarak seçilen bina ve çevresinde görülen hırsızlık olaylarında azalma
Zaman	Zaman değişikliği	Gündüzden geceye geçme	Gündüz ve gece yapılan hırsızlık sayısında azalma
Hedef	Suçun amacının değişmesi	Apartmanlardan müstakil evlere geçme	Apartman ve evlerden yapılan hırsızlıkta azalma
Taktiksel	Suç yönteminin değişmesi	Kilitli ev yerine kilitli olmayanlara gitme	Kilitli ve kiltsiz evlerde hırsızlıkta azalma
Suç Çeşidi	Suçtu değiştirmek	Evden hırsızlık yapmak yerine başka şekillerde çalma	Hırsızlıkta azalma

Suçluların alınan önlemler sonucunda aslında suçu işlemek için çok da fazla çaba sarf etmemeleri ya da riske girmeye gerek olmadığını anladıklarında faydanın yayılmayacağını beklemelisiniz. Araştırmalar, İngiltere’de alkol metrelerin ilk defa çıktığı günlerde, polis tarafından durdurulma riski az olmasına rağmen, cihazın sürücüler üzerindeki etkisi çok yaygın olduğunu göstermekteydi. Ancak, sürücülerin bunu anlamasıyla birlikte alkollü araç kullanımında artış görülmüştü. Bu şu anlama gelebilir: suçlular üzerindeki yakalanma tehdidini ne ölçüde sürdürebilecek veya onlara ne kadar ekstra efor sarf edeceklerini düşündürecekleriniz?

Önleyici tedbirlerin uygulanmasına direnenlere karşı faydanın yayılması prensibi her zaman pratikte karşı delil olarak ele alınabilir. Ve siz direnen bu kişilerle her zaman karşılaşacaksınız! İkinci olarak, değerlendirmenizi yaparken mutlaka faydanın yayılmasını hesaba katmalısınız. Bunu

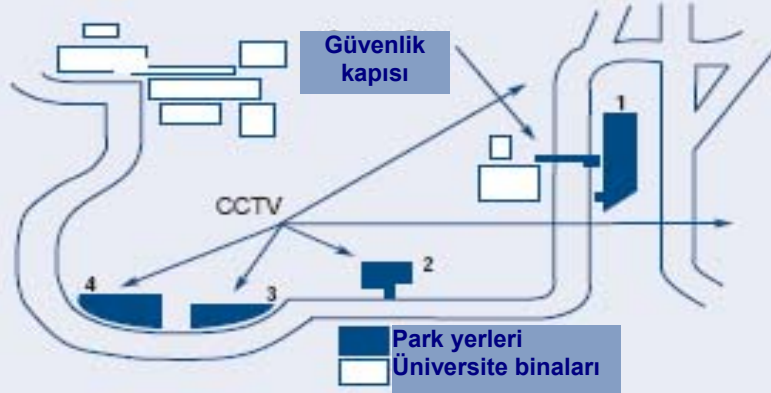
yapmanın yollarını 51. adımda anlatıldı. Burada biri yakın, diğeri uzakta iki takım kontrol alanı kullanarak bunu yapabilirsiniz. Bunu yapmazsanız, insanlar her zaman size suçun hedef alındığı bölgeden daha geniş bir alana yayıldığını savunarak yapmış olduğunuz önleyici çalışmalarını sorgulayacaktır.

Daha fazlası için:

Clarke, Ronald and David Weisburd (1994). " Diffusion of Crime Control Benefits: Observations on the Reverse of Displacement" . *Crime Prevention Studies*, volume 2. Monsey, NY: Criminal Justice Press (www.popcenter.org'dan ulaşılabilir).

Faydanın Yayılması ve Bir Üniversitenin Park Alanlarında Videolu Gözetim

İngiltere’de bulunan Surrey Üniversitesi’nin güvenliğinin başına geçen bir görevli üniversitenin başına bela olmaya başlayan araba park alanlarından hırsızlıkla mücadele etmek için videolu gözetim sistemi kurdu (veya kapalı devre televizyon CCTV). Araba parklarını gözetleyebilecek bir kapalı devre televizyon kamerasını bir bayrak direğine monte etti. Şekilde de göreceğiniz gibi kamera tüm parkları görebilmeyi sağlayacak kadar geniş bir alanı gözlemleyemiyordu çünkü bir numaralı parkın önündeki bina buna engel oluyordu.

Bu nedenle kameranın, her park alanına eşit seviyede hizmet etmeyeceği, sadece gözlem yapılabilen alanlarda etkisini göstereceği beklenebilir. Bunun yanı sıra, gözlem yapılan alanlardan yapılamayan alanlara doğru suçun yer değiştireceği de iddia edilebilir. Gerçekten de kameranın yerleştirilmesinden bir yıl sonrasında hırsızlık ve araca zarar verme suçlarında yarı yarıya bir azalma belirlendi. Hatta kameranın göremediği 1 nolu park alanında da diğerleri kadar azalma kaydedildi. Muhtemelen video gözetiminin bir faydası olarak potansiyel suçlular bu yeni önlemin farkına vardılar, ancak önlemin çapı hakkında fikir sahibi değillerdi. Çoğu suçlu belki de bu yüzden riske girmeye ve efor sarf etmeye değmeyeceğini hesaba katarak park alanlarında suç işlemekten vazgeçmişlerdi.

14. Problemleri Tanımlarken CHEERS Testini Kullanın

Problem bir toplumda yinelenerek meydana gelen ve toplum üyelerinin polisten bir şeyler yapmasını beklediği zarar veren olaylar bütünüdür. Bu tanımlama problemin altı gerekli unsuruna dikkat çekmektedir:

Toplum; Zarar; Beklenti; Yinelenen, Olaylar ve Benzerlik; (**C**ommunity, **H**arm, **E**xpectation, **R**ecurring, **E**vents, and **S**imilarities=CHEERS):

Toplum: Halk kendisine zarar veren olayları yaşamalı. Toplum, bireyleri, işyerlerini, devlet kurumlarını ve diğer grupları içine alır. Halkın ise sadece bir kısmının (hepsi ya da çoğu değil) bunu tecrübe etmiş olması gerekir.

Zarar: İnsanlar veya kurumlar zarar görmüş olmalıdır. Zararın içine malın zarar uğraması ya da kaybolması, yaralanma veya ölüm, ağır zihinsel ıstırap veya polisin kapasitesinin azaltılması (Örneğin sebepsiz yere acil telefon numaralarının aranarak meşgul edilmesi gibi) gibi durumlar girebilir. *Yasa dışılık problemlerin tanımlayıcı karakteristiği değildir.* Bazı problemler polisin mutlaka ele alması gereken yasal davranışları da içerebilir. Buna en yaygın örnek olarak, yasal olarak faaliyet gösteren ancak çok gürültüye neden olduğundan dolayı çevrede oturanlardan şikâyet alan ticari şirketler gösterilebilir. Ayrıca bazı davranışlar yasadışı gibi görünse de detaylı incelemelerde bu davranışların yasadışı olmadığını göreceksiniz. Bunların hepsi CHEERS kriterlerine uyuyorsa bunlar problem olarak adlandırılabilir.

Beklenti: Toplum üyeleri polisten uğradıkları zararın sebebini araştırmasını beklerler (Çok sayıda olmaları da gerekmez). Beklenti asla varsayılmamalıdır, mutlaka acil telefonlara gelen şikâyetler, halk toplantıları, basın raporları veya başka şekillerde somut bir delile dayanmalıdır. Bu unsur, kamunun problemi nasıl tanımladığı, sebepleri konusundaki veya bu konuda ne yapılması gerektiğine ilişkin fikirleri polisin olduğu gibi kabul etmesini elbette gerektirmez. Kamuoyu sebepleri ve olayın karakteristikleri konusunda yanılıyor olabilir. Zaten analiz de sebepleri ortaya çıkarmamıza yarar.

Olaylar: Problemi meydana getiren olayı iyi tarif etmelisiniz. Problemler ayrı ayrı olaylardan ortaya

çıkarlar. Olaylara örnek olarak hırsızlık için eve girmek, bir kişinin başka birisine vurması, para karşılığı cinsel ilişkiye giren iki kişi, silah patlama sesi gibi. Çoğu olaylar kısadır fakat hazırlanışı çok uzun zaman alabilir, sahtecilik gibi.

Tekrarlanması: Bu olaylar yinelenmiş olmalıdır. Yinelenmesi kronik bir problemin veya ciddi sıkıntıların belirtisi olabilir. *Ciddi sıkıntılar* aniden ortaya çıkar, mesela bir mahallede otodan hırsızlık çok nadirken birden ilerleyebilir. Bazı bu tür sıkıntılar hiçbir şey yapılmamış olsa bile çabucak ortadan kalkabilir. Başka problemler daha önce tespit edilmemiş olabilir ancak kronik hale de gelmiş olabilir. Bu nedenle, ciddi sıkıntıları iyi teşhis edip ileride daha ciddi problemlere yol açıp açmayacağı irdelenmelidir. *Kronik problemler* ise uzun zaman sürebilir, mesela hayat kadınların yıllardır mekan tuttuğu bir caddede iş yapmaları gibi. Herhangi bir önlem alınmazsa kronik problemler problem olmaya devam edecektir.

Benzerlik: Tekrarlanan olaylar aynı zamanda yaygın olmalıdır. Mesela bir suç aynı kişi tarafından işleniyordur, aynı tipteki mağdurlar hedef alınmıştır, aynı tür mekanlarda işleniyordur, aynı tip silahlar kullanılıyordur veya suçun diğer bir veya iki faktörü ortaktır. Ortak özellikler olmadan, elinizde dağınık olaylar bütünü vardır, bir problem değil. Ortak suç sınıflandırması, ABD'deki Resmi Suç Raporları* gibi kullanıldığında faydalı değildir. Oto hırsızlığı, örneğin, eğlence amaçlı, parçasını kullanmak için, başka ülkelere ihraç etmek için, başka suçlarda kullanmak için veya birbirine hiç benzemeyen başka amaçlar için işlenmiş olabilir. Bu nedenle değişik türdeki oto hırsızlıkları tek bir problemmiş gibi algılanmamalıdır. Daha fazla bilgiye ihtiyacınız vardır. Ortak özellikler sayesinde, bir problemi gösterebilen olay modeli elde edersiniz, örneğin, kaçak şehir içinde taksicilik yapmak için şehir dışındaki banliyölerden minibüs hırsızlığı yapılması gibi.

Problemler oldukça detaylı şekilde incelenmelidir (6. ve 15. adımlara bakınız). Çünkü küçük detaylar zarara yol açan olayların arasındaki şartların farklarını ortaya çıkarır ve bu şartlar zarara yol açabilir. CHEERS ilk tarama sürecinde cevaplanması gereken altı soru sorar:

Toplumda problemden kimler etkileniyor?
Problemi meydana getiren zararlar nelerdir?
Polisten neler yapması beklenmektedir?
Problemin oluşmasına ne tip olaylar katkıda bulunuyor?

Ne kadar sıklıkla olaylar tekrarlanıyor?
Bu olaylar ne kadar benzerlik taşır?

Polisten yapılması istenenler her zaman problem olmayabilir. CHEERS problem olmayan taleplerin tanımlanmasına yardım eder. 'Problemi' günlük konuşma dilimizin dışında, teknik olarak Problem Odaklı Polislik (POP) literatüründe gibi kullanıyoruz. Bu nedenle, problem olmayan şeyler sorunlu olabilir ve polisin ilgisini gerektirir:

Tek Olaylar: Tek bir olay, ne kadar ciddi olursa olsun, herhangi başka bir önlem alınmadığı takdirde tekrar edecek gibi görünmüyorsa problem değildir. Tek bir olay araştırma ve diğer polis aktivitelerini gerektirebilir, fakat sorun çözüm teknikleri bu olaylara uygulanamaz çünkü hiçbir şey önlenemez.

Mahalleler: Şehir merkezi veya apartman siteleri gibi bazı küçük bölgeler problem yerler olarak ün kazanmış olabilirler, fakat bu yerler nadiren problemdirler. Bunun yerine bu tür yerler genellikle birçok problemi barındıran yerlerdir. Tek tek problemler birbiriyle bağlantılı olabilir fakat her zaman değil. Bütün bu problemleri barındıran bölgeyi tek bir problem gibi algılayıp çözüm getirmeye çalışmak hem daha fazla çaba sarf etmeyi gerektirir, hem de etkili önlemler geliştirmekte zorlanırsınız. Bunun yerine, bir mahalledeki çok özel problemleri tespit etmeli ve tek tek bunlarla ilgilenmelisiniz. Eğer sorunlar birbiriyle bağlantılı ise (mesela sokak çeteleri birçok probleme yol açabilir), bu bağlantılarla uğraşmak daha yararlıdır. Ancak problemleri birbiriyle bağlantısını tespit ederken birbirlerine yakın olmalarını göz önüne almayın. Bazı durumlarda, birbirinden ayrı problemlere ortak çözümler kesinlikle önerilebilir.

Statü Şartları: Okulu asan çocuklar, hayatından bezmiş gençler, başıboş yetişkinler veya hüküm giymiş suçlular okulda olmadıkları için, yapacak bir şeyleri olmadığından, işsiz olduklarından ya da bir suç işledikleri için problem olarak algılanamazlar. Bu kişiler hakkında toplumun fertleri polisten bir şeyler yapmasını bekleyebilirler fakat çevreye zarar vermemiş veya olaya karışmamış olabilirler. Bazı kişiler problemlerin ortaya çıkmasında hedef, suçlu veya başka bir şekilde rol oynamış olabilirler, fakat bu onları bir problem haline getirmez. Statü Şartları nedeniyle bir problemi tanımlamak bunun doğruluğunu sorgulamamıza ve meseleyi daha derinlemesine incelemeyi gerektirir. Statü şartları daha geniş bir problemin küçük parçalarından birisi olabilir.

Her zaman CHEERS testini kullanın ve sorun: problem altı unsuru da barındırıyor mu? Değilse, problem-odaklı polislik projesine yoğunlaşmak için iyi bir tercih değildir.

15. Ne tür bir problemle karşı karşıya olduğunuzu bilin

Yerel polis CHEERS tanımındaki (14. adım) unsurları içeren birçok problemle karşı karşıya kaldığı için, bu problemler için bir sınıflandırma geliştirdik. Bu sınıflandırma şeması sizin problemi kesin olarak tanımlamanıza yardım edecek. Aslında birbirinden çok farklı olduğu halde çok benzermiş gibi görünen problemleri karşılaştırmanıza da yardım edecek. Örneğin, bunlarla ilgili olarak oldukça kapsamlı hazırlanmış bazı kılavuzlar Toplum Destekli Polislik Hizmetleri ve Problem-Odaklı Polislik internet sitelerinde bulunmaktadır (19. Adıma bakınız). Araştırdığınız problem çeşidini bilmek her ne kadar sizin probleminizi tam olarak tarif etmese bile kılavuzları anlamaya yardımcı olacaktır. Sınıflandırma iki kritere dayandırılmıştır: problemlerin ortaya çıktığı çevre ve katılımcıların davranışları (Şema sürekli problemlerin sınıflandırıldığı 8. adımdaki kurt/ördek/mağara sınıflandırmasından farklıdır).

Çevre uygun hedefleri, insanların katıldıkları aktiviteleri ve mekanı kontrol edenleri düzenler. Çevrenin özelliklerini belirlemek problem olan ve olmayan çevreler arasında karşılaştırma yapmanızı sağlar. Çevre problemi çözmede önemli unsurlar olan kişilere aittir (44. adıma bakınız). En yaygın polis problemleri için 11 adet çevre vardır:

İkamet: İnsanların yaşadığı yerler. Evler, apartmanlar, ve otel odaları buna örnek olabilir. Çoğu sabit yerlerde olsalar da bir kısmı da taşınabilir yapıdadır, örneğin karavan gibi tatil araçları.

Dinlenme-Eğlenme yerleri: İnsanların güzel vakit geçirmek için gittikleri yerler. Barlar, gece kulüpleri, restoranlar, sinemalar, oyun yerleri, yat limanları ve parklar buna örnek gösterilebilir.

Ofisler: Halk ile çalışanlar arasında çok az yüz-yüze etkileşimin yaşandığı masa başında çalışılan yerler. Hükümet ve özel işyerleri bunların en yaygın örnekleridir. Genellikle bu tür yerlere giriş sınırlandırılmıştır.

Dükkanlar (retail): Para alış-verişinin yaşandığı yürüyerek ya da arabayla müşterilerin giriş-çıkış yapabildiği yerler. Mağazalar ve bankalar örnek verilebilir.

Sanayi: Mal imalatı yapılan yerler. Peşin paranın çok kullanılmadığı ve tüketicilerin pek görülmediği çevrelerdir. Fabrikalar, depolar, paketleme yerleri örnek olabilir.

Tarım: Ekim yapılan ve hayvan yetiştirilen yerler

Eğitim: Öğrenim görülen ve çalışma yapılan yerler.

Günlük bakım yerleri, okullar, üniversiteler, kütüphaneler ve dinsel yerler

İnsan Hizmetleri: Ters giden bir şeyler olduğunda insanların gittikleri yerler. Mahkemeler, gözaltı yerleri, hapishaneler, polis karakolları, hastaneler ve uyuşturucu tedavi merkezleri gibi.

Kamu Yolları: Birçok çevreyi birbirine bağlayan yollar. Taşıt yolları ve otobanlar, patikalar, bisiklet yolları, araba park yerleri örnek olabilir.

Ulaşım: Kitle ulaşımı yapılan yerler. Otobüsler, otobüs terminalleri ve durakları, uçaklar ve havalimanları, trenler ve tren istasyonları, araba vapurları, yolcu gemileri ve bunların indirme-bindirme platformları.

Açık-Geçiş Alanları: Sürekli veya düzenli kullanım için dizayn edilmemiş yerler. Düzenlenmemiş Park için düzenlenmemiş olmakla birlikte bu amaçla kullanılan alanlar, geçiş yerlerine terk edilmiş binaları ve inşaat alanlarını örnek verebiliriz.

Davranış bir problemi sınıflandırmada kullandığımız ikinci boyuttur. Davranışları belirlemenin zarar, niyet ve suçlu-mağdur ilişkisinin değişik boyutlarını anlamamıza yarayan çok önemli bir işlevi vardır. Altı çeşit davranış vardır:

Mağdurun boşluğundan yararlanma: Suçlu mağdur kişi veya mekanlardan tamamen ayrıdır. Çoğu suçlar böyledir. Mesela soygun, çocuk tacizi, evden hırsızlık, hırsızlık ve kabadayılık gibi.

Karşılıklı anlaşmalı: Taraflar birbirleriyle bilerek ve isteyerek etkileşimde bulunmaktadır. Bazı tür işlemler genellikle bu gruba girer. Örnek olarak uyuşturucu satışı, hayat kadınlığı ve çalıntı mal satışı sayabiliriz. Hayat kadınlarına yapılan saldırıları bir üst kategoride değerlendirmek gerekir.

Çatışmalar: Daha önceden ilişkileri olan, kabaca birbirleriyle eşit durumda bulunan kişiler arasında meydana gelen ve şiddet içeren etkileşimler. Aile içi şiddetin birçok çeşidini bu kapsamda değerlendirebiliriz. Ancak aile içinde küçük çocuklara ve yaşlılara uygulanan şiddeti yine ilk kategoriye sokmak gerekir.

Kaba Davranışlar: Suçluların mağdurlardan uzak olduğu fakat mağdurun birden fazla olduğu ancak meydana gelen zararın ciddi olmadığı durumlar: Rahatsız etme, çirkinlik yapma, gürültü yapma bu gruba girer fakat ciddi bir mal kaybı veya yaralama gibi bir durum söz konusu olmaz. Gürültülü ev partiler buna örnek olabilir. Vandalizmin bu gruba

grip girmeyeceği detaylara bağlıdır. Örneğin, bir grup vandalizm ilk kategoriye girer. Bazı kaba davranışlar nerede olursa olsun rahatsız edicidirler, bazıları ise belirli yerlerde rahatsız edicidirler.

Tehlikeli Davranışlar: Mağdur ve suçlu aynı kişidir veya suçlu mağdura zarar vermek niyetinde değildir. İntiharlar, aşırı dozda uyuşturucu kullanımı ve araba kazaları buna örnektir.

Polisin Kötüye Kullanılması: Polis hizmetlerinde istenmeyen talepler için ayrılmış bir kategori. Sahte suç ihbarları veya insanların kendi başlarına halledebilecek oldukları ancak sürekli polisi aradıkları durumlar örnek verilebilir. Bu en son kullanılacak kategoridir. Genellikle zarar polis kaynaklarının boşa harcanması şeklinde özetlenebilir ve başka kategoriye girmiyorsa bu alt başlığı kullanmalıdır.

Tablo tüm sınıflandırmaları göstermektedir. Bir problemin sınıflandırması sütun ve sıranın kesiştiği yerlerde yapılır. Örnek olarak, 2001 yılı Tilley ödülünü kazanan çalışmada, bar çıkışlarında cam şişelerle yapılan yaralamalar tartışma-eğlence sınıfına girer (Problem A). San Diego polisleri bir seferinde bir çetenin sık sık bir marketi tehdit eden telefonlarıyla uğraşmıştı (Problem B). Fakat bunun 2003 yılı Goldstein ikincilik ödülünü alan ve Plano, Teksas'ta çocuklara alkol satan dükkanlardaki problemden farklı olduğunu görünüz (Problem C). 2002 yılı Goldstein ödülü sahibi araştırmada ise göçmen tarla işçilerinin neden olduğu araba kazaları çalışılmış ve bu, 'tehlikeli davranış-kamu' kategorisinde değerlendirilmelidir (Problem D). 1999 Goldstein ödülü sahibi çalışma yerlere çöp atma ve serserilik üzerineydi ve 'kamu-kaba davranışlar' kategorisinde değerlendirildi (Problem E). Sokak

köşelerinde uyuşturucu satışı problemi ile (problem F) satıcılar arasındaki anlaşmazlıklardan doğan soygun-intikam amaçlı silahlı çatışmalar birbirinde farklıdır (Problem G). Bu iki problem örtüşmekte ise de aynı değildir.

Çoğu problem tablodaki hücrelerin her birisine girse de, nadiren problemler birden fazla davranış ve çevreye girerler. Mesela, Staffordshire polisi (İngiltere) bir tarafında inşaat yapılmakta olan terk edilmiş bir binaya gelerek protesto yapan bir grupta sorun yaşamıştı. Bu bir 'açık/geçiş yeri' çevresidir. Protestolar ise 'kaba davranışlar' kategorisine girer. Fakat bu binayı işgal etmekte olan grup aynı zamanda grubu tehlikeye de atmaktaydı. Bu yüzden tehlikeli davranış da ilişkili bir davranış olarak sayılabilir (Problem H). Bazen birden fazla davranış ve çevre ile ilişkilendirmek gerekse de genellikle birden fazla ilişkilendirme doğru olmayabilir.

Problemleri sınıflandırarak, polis birimleri aynı çevrede gerçekleşen ve aynı davranışı içeren birbirinden ayrı problem-çözüm çabalarını karşılaştırabilirler. Bu problemlere karşı geliştirebileceğiniz ortak analiz konuları veya etkin çözümler var mıdır? Bu çeşit analiz ve çözüm konularının diğerlerinden farkı var mıdır? Bu tür sorulara cevap bulmakla problem çözümü ve problem çözümü eğitiminizi geliştirebilir. Böylece değişik çevrelerde değişik problemlere nasıl çözümler üretebileceğiniz konusunda bize yardımcı olur.

Daha fazlası için:

Eck, John and Ronald Clarke (2003). "Classifying Common Police Problems: A Routine Activity Approach." *Crime Prevention Studies*, volume 16, edited by Martha Smith and Derek Comish. Monsey, NY: Criminal Justice

Yerel Polisin Karşılaştığı Ortak Sorunların Sınıflandırma Şeması

ÇEVRE	DAVRANIŞLAR					
	Yırtıcı	Anlayışlı	Kavga	Kabalık	Tehlikeye atma	Polisin yanlış uygulaması
Konut						
Eğlence			A			
Ofis						
Dükkan		C				B
Sanayi						
Tarım						
Eğitim						
İnsan hizmetleri						
Kamu yolları	G	F		E	D	
Ulaşım						
Açık-Geçiş verleri				H	H	

16. Suçluların suç işlemek için yaptıkları yolculuğu iyi çalışın

A dım 8'deki problem analizi üçgeni suçun gerekli üç unsurunu tanımlasa da, suçluların kendilerine uygun hedefleri nasıl bulduğunu açıklamaz. Marcus Felson'a göre suçlular bunu üç yolla yapıyorlar:

- 1- Mağdur hakkında kişisel bilgileri var (Komşunuzun oğlu sizin ne zaman evde olmadığınıza bilebilir)
- 2- İş yoluyla (Telefon şirketinde çalışan teknisyen haftaya tatile gideceğinize kulak misafiri olmuş olabilir)
- 3- Aktivite alanlarını paylaşarak

Aktivite alanı terimi "Suç Modeli Teorisi"nin ana unsurudur (Bu model Kanadalı iki çevresel kriminolog olan Pat ve Paul Brantingham tarafından geliştirilmiştir, şekle bakınız). Bu terim, suçluların kendi sıradan aktiviteleri sırasında mağdurları nasıl bulduklarını tarif etmektedir. Bir üçgenle başlayarak suçluların evden işe ve eğlence-dinlenme yerlerine gittiklerine işaret eder. Bu üç nokta birbirine yollarla bağlıdır ve suçlular buralarda fırsat kollamaktadırlar. Bu rotadan az sapmaları mümkündür ancak bildikleri bu yerlerden daha öteye gidemezler. Çünkü bilmedikleri başka bir yere gidip orada fırsat kollamalarıydansa bildikleri yerlerde bunu yapmaları onlar için daha kolaydır.

Branthingamlar 'kenarlar' diye bir tabir ettikleri ve insanların çalıştığı, gezdiği, alışveriş yaptığı ve yaşadığı yerlerin sınırlarını belirten bir terim de kullanmışlardır. İrkçi saldırılar, gasp veya dükkandan hırsızlık gibi bazı suçların kenarlarda olması kuvvetle olasıdır, çünkü buralar farklı bölgelerden birbirini tanımayan insanların bir araya geldikleri yerlerdir. Yakın zamanda yapılan bir çalışmada, Tallahassee, Florida'da yapılan evden hırsızlıkların zengin mekanlara sınır olan fakir alanlarda kümelendiğini bulmuşlardır. Bunun nedenini ise şöyle açıklamışlardır: Zengin mahalleler fakir mahallede yaşayanlar için aslında cazip hedefler oluşturmaktadır. Ancak, fakir bölge insanları kendilerinin zengin mahallelerde hemen fark edileceklerini bildiklerinden bu alana fazla girmemektedirler. Aynı zamanda suç işleseler dahi, elde ettikleri hasılatla bir müddet yol almaları gerekir ki bu da suçluları tehlikeye sokabilir.

İnsanların her gün aşındırdıkları yollar ve ikamet ettikleri yerler suç işlemenin seyrini ve mağdur olmanın risklerini açıklamaktadır. Bu yüzden Brantingham gibi suç modelini benimseyen teorisyenler suçun coğrafi olarak dağılımına ve insanların günlük sıradan aktivitelerine çok önem

vermektedirler. Örneğin, haftanın değişik günleri ve günün değişik saatleri için suç haritaları oluşturmakta ve bununla insanların aktivitelerini birbiriyle ilişkilendirmektedirler: Okuldan dağılan çocuklar, dükkanların kapanış saatleri veya buna benzer insanların belirli yer ve yollarda yaptıkları hareketleri dikkate almaktadırlar. Yankesiciler ya da dükkandan hırsızlık yapanlar kalabalıkları severler ancak bazı suçlular suç işleyecekleri yerde kimse olmasın isterler. Mesela, insanlar çalışmaya giderken, hırsızlar da işine giden insanların evlerine giderler. İşçilerin akşamları ve hafta sonlarında evlerinde olmaları ticari yerleri ve sanayi tesislerini hedef seçen hırsızlar için iyi bir fırsattır.

Birçok çalışma gösteriyor ki, suçlunun suç işlediği yerle evi arasındaki mesafe çok kısadır, genellikle evlerinden 1–3 km arası uzaklıktadır. Mesela, İngiltere'nin en büyük polis birimlerinden West Midlands Polis'inin suç analistlerinden Andy Brumwell yakın bir zamanda 2 yıl süreyle 258.074 adet suç yolculuğunu analiz etti:

- Suç işlemek için kat edilen mesafelerin yarısı 1 km den az. (Çoğu Amerikan araştırmalarında bu mesafe nüfusun dağılık olması ve araçların trafikte daha fazla kullanılması nedeniyle daha fazladır).
- Mesafe suça göre değişmektedir. Dükkandan hırsızlık yapacaklar diğerlerine göre daha fazla yol kat ediyorlar.
- Bayanlar erkeklerden daha fazla yol yapıyorlar, çünkü dükkandan hırsızlık bayanlarda yaygın bir suç çeşidi.
- Suçlular tek olduklarında daha az yol yapıyorlar. Ancak suç ortakları olduğunda bu mesafe artabiliyor.
- En genç suçlular evlerine en yakın olan yerlerde suç işliyorlar, buna karşılık 20'li yaşlarda olanlar en uzak mesafelere gidiyorlar.

Kansas Eyaleti Overland Park şehrinin suç analistlerinden Susan Wernicke 2000 yılında Ulusal Adalet Enstitüsü'nün düzenlediği Ulusal Suç Haritaları Konferansında daha detaylı bir çalışmayı sundu. Ona göre, Overland Park şehrinde 11 yaşındaki suçlular evlerine ortalama 1.05 mil (1.69 km.) mesafede suç işlerken, yaş ilerledikçe bu mesafe açılıyor ve 17 yaşındakiler suç işlemek için evlerinden ortalama 2.7 mil (4.35 km.) mesafeye kadar gidiyorlar. Kendisi bu artmayı ayrıca araç kullanımına da bağlamaktadır.

Suçu Yolculuk ve Kendi Kendini Engelleme Endeksi

Andy Brumwell kendi kendini engelleme indeksini geliştirdi. Bu indeks, aynı zamanda o bölgede yaşayan suçlularca işlenen suçların yüzdesine bakıyor. 100 değeri yerel suçluların tüm suçları işlediğini gösteriyor, sıfır değeri ise suçların tamamen dışarıdan kişilerce işlendiğini gösteriyor. Bu değer yerel bir problemi araştırırken faydalı olabilir. Suçlu gerek yerel olsun gerekse dışarıdan gelsin bunun bilinmesinin durumsal suç önleme tedbirlerinin başarılı olarak uygulanmasında etkisi vardır. Mesela, belirli bir çevrede sokakların kapatılması birçok suçlunun suç işlemek için bu bölgeye araçlarıyla geldiği durumlarda etkili olabilir.

Kendi sorumluluk bölgenizdeki suçları anlamak için suç modeli teorisini kullanabilirsiniz. Bunun için 'suçlu ve suç' parçalarını 'yollar, yerler ve kenarlar' ile birleştirmelisiniz. Suçluların nasıl suç fırsatlarını kolladıklarını ve bunları kazara nasıl bulduklarını ayırabilmelisiniz. Suçluların nerede olmadıklarını veya nerelerde yoğunlaştıklarını bulmalı ve bunu nedenleri üzerinde kafa yormalısınız (17. adım). Göreceksiniz ki, çok lokal olan suç parçaları size hikayenin tamamını anlatıyor. Böylece, suç işleme oranının çok yüksek olduğu bir mahallenin bir caddesinde hiç suç işlenmediğini, fakat çoğu

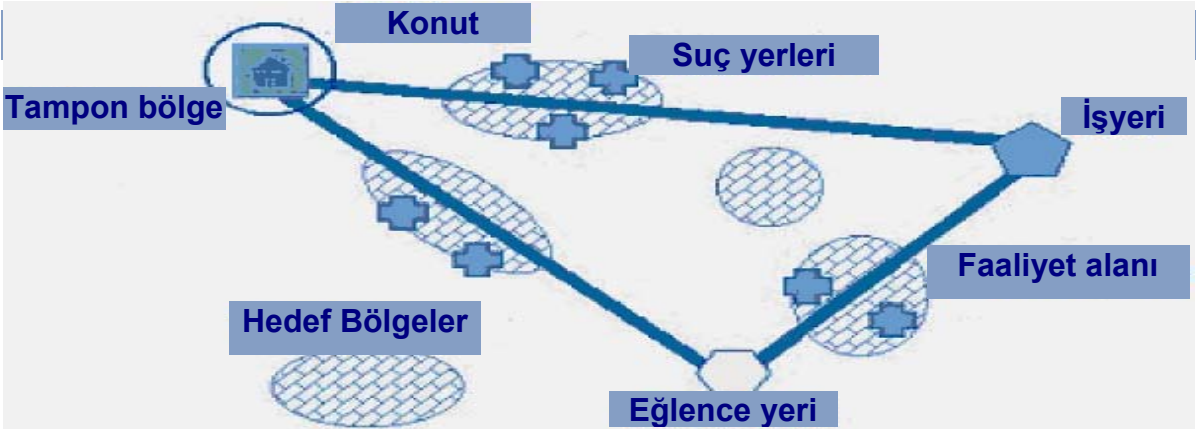
suçların aynı mahallede başa bir sokakta işlendiğini bulacaksınız. Orada oturanlar da bir sokağın çok güvenli diğer bir sokağın az güvenli olduğunu bilirler. Hatta sokağın bir tarafının diğer tarafından daha az güvenli olduğunu da bilirler. Eğer yerel halk bu problemleri biliyorsa durdurmak için siz ne güne duruyorsunuz? Suç Modeli teorisi size çok yardımcı olacak ve tarama sürecinde belirli bir problemi ve analiz aşamasında nelerin suçta katkı sağladığını anlamana yardımcı olacaktır.

Daha fazlası için:

Brantingham, Patricia and Paul (1993). "Environment, Routine, and Situation: Toward a Pattern Theory of Crime." *Routine Activity and Rational Choice*, Advances in Criminological Theory, volume 5, edited by Ronald Clarke and Marcus Felson. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.

Felson, Marcus (2002). *Crime and Everyday Life*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Wiles, Paul and Andrew Costello (2000). *The Road to Nowhere: The Evidence for Travelling Criminals*. Home Office Research Study 207. London: Home Office (accessible at www.homeoffice.gov.uk)

Bu diyagramı Brantingham'ların suç unsurları teorisini canlandırmak amacıyla Kim Rossmo hazırladı. Bu, suçlunun hareket sahasını gösterir (İş, ev, eğlence ve bunlar arasında yapılan yolculuklar). Tampon bölgede suçlular evlerinin yakınlarındadırlar ve nadiren suç işlerler. Diğerleri suçlunun hedefi ile kesiştiği alanlardır (Örneğin, araba park yerleri gibi). Bu örnekte görüldüğü gibi suçlunun çalıştığı yerde uygun bir hedef olmadığından suç meydana gelmiyor. Ayrıca, iki adet suç işlenmemiş hedef bölge var, bunun nedeni de suçlunun hedefleri fark edememiş olması
Kaynak: Rossmo, Kim (2000). *Geographic Profiling*. Boca Raton, FL: CRC Press.

17. Suçun Yoğunlaştığı Yerlerin Nasıl Oluştuğunu Bilin

Analistler çoğunlukla, sadece coğrafyayı kullanarak suçun yoğunlaştığı yerleri araştırırlar. Yararlı bir başlama noktası olabilir bu, ancak buralarda neden daha fazla suçun işlendiğini anlamak için daha derinden incelemek gerekir. Bu bölümde suçun yoğunlaştığı yerlerin nedenlerini anlamaya çalışacağız. Daha sonra adım 23 ve 55'de bu suç yoğun bölgelerin (hot spots) herhangi bir harita programı kullanmadan nasıl haritasının yapılacağını ve nasıl analiz edileceğini inceleyeceğiz. Önceki adımlarda olduğu gibi, küçük alanlar/bölgeler birçok problemi anlamada ve onlara etkin çözümler geliştirmede çok kritiktir. Bu yüzden bu adımda suç-yoğun bölgelere yoğunlaşacağız. Daha sonraki adımlarda bu fikri geliştirecek ve suç-yoğun cadde ve alanları inceleyeceğiz

Üç çeşit suç-yoğun bölge vardır, her biri kendi içinde sebepsel mekanizmalara sahiptir:

— **Suç Üreticileri:** Suçla ilgili herhangi bir motivasyonu olmayan çeşitli nedenlerden dolayı birçok sayıda insanın cazibesini çeken yerlerdir. Suçlular için çok sayıda fırsatın belirli bir zamanda ve yerde bir araya gelmesi suçu ve düzensizliği meydana getirir. Bunlara örnek olarak alışveriş mekanlarını, ulaşım merkezlerini, festivalleri ve spor müsabakalarını gösterebiliriz. Çok sayıda suç ve düzensizlik olaylarının sebebi genellikle çok sayıda insanın o yeri kullanması ve hedeflerin sayısının artmasından kaynaklanmaktadır.

— **Suç Cezbedicileri** (Crime Attractors): Suçluların iyi bildikleri birçok suç fırsatının olduğu yerlerdir. Suça meyilli kişiler buralarda bulunurlar. Kısa vadede, bu alanlara dışarıdan gelebilirler ancak uzun vadede ve bazı şartlarda mutlaka buralara yerleşirler. Fuhuş ve uyuşturucu yerleri bunlara örnektir. Bazı eğlence yerleri de böyle sapkın davranışlar için iyi bilinen yerlerdir. Bu yerler önce lokal olarak bilinirler ve daha sonra şöhreti artar ve dışarıdan da yeni suçlular gelirler ve böylece artan sayıda suç ve düzensizlikler meydana gelmeye başlar.

— **Suçü mümkün kılanlar:** Davranış kurallarının çok az olduğu yerlerde görülür. Mesela davranış kuralları yoksa veya uygulanmıyorsa. Bir araba park alanının görevlisinin yerinde olmayışı, örneğin, başka insanların park alanına çöp atmalarıyla sonuçlanabilir. Bunun sonucu olarak burada oto hırsızlıklarında artış olabilir. Bazı mekanların yönetiminde meydana gelen ani değişikliklere bu bir örnektir. Mekan yönetimleri zaman içinde yavaşça yıpranırlar ve problem daha da büyüyebilir. Suçu mümkün kılanlar ayrıca koruma ve kollama hizmetlerindeki yıpranmada da ortaya

çıkır. Örneğin, eğer anne-babalar bir çocuk oyun parkına çocuklarıyla birlikte giderlerse sürekli onları gözetlerler (koruma) ve yanlış bir harekette bulunmalarını engellerler (kollama). Eğer ebeveynin bu tarzında değişiklik olur da çocuklar daha çok kendi başlarına bırakılırsa mağdur olma veya suçlu olma riskleri artar.

Patricia ve Paul Brantingham alanların suç-nötr olabileceklerini iddia etmektedirler, yani ne suçlular ne de hedefler vardır buralarda ve davranışlar üzerindeki kontroller de eşittir. Bu alanlar çok az suçun işlendiği ve özel herhangi bir suç çeşidinin olmadığı yerlerdir. Bu nedenle, suç-nötr alanlar nadiren polisin dikkatini çekerler. Ayrıca bu yerler her ne kadar suç analizi yapmayı çok gerektirmese de başka yerlerle karşılaştırma yapmak bakımından önemlidirler. Suç-nötr alanları, mesela, suç-yoğun bölgeyle kıyaslayarak suç üreticisi, suç cezbedicisi ve suçu mümkün kılanların arasındaki farkları tespit etmek mümkün olur.

Özet olarak, suç ve düzensizliğin yoğunlaştığı yerler problem haline geldiğinde bu genellikle hedeflerin artmasından, bundan yararlanan suçluların sayısının artmasından veya bu alandaki denetimin azalmış olmasından kaynaklanır. Bu üçü sıklıkla bir aradadır. Bir bölgede yeni yapılan yollarla birlikte alışveriş yapanların sayısı da arttığında, örneğin, yeni hırsızlık fırsatlarından yararlanmak isteyen suçluların da sayısı artar. Eğer suçlular burada başarılı oluyorsa başka suçlular da bu bölgeye gelmeye başlarlar. Artan suçlar alışverişe gelenlerin sayısını azaltır. Bu durum alışveriş yapanların doğal olarak yaptığı koruma görevlerinin de azalmasına yol açar. Alışveriş düzeyinin azalması işletmecilerin buraya gösterdikleri özenin de azalmasına neden olur. Böylece, 'suç üreticisi' olarak başlayan problem, daha sonra 'suç cezbedicisi' olmaya, en sonunda da 'suçu mümkün kılan' haline dönüşür.

Sayıları ve oranları bu mekanizmaların işleyip işlemediği konusunda karşılaştırabiliriz. Adım 27'de anlatıldığı gibi suç sayısını olası suç hedef sayısına bölerseniz oranı elde edersiniz. Bu genellikle, her yüz hedefte bir suç sayısı olarak belirtilir. Mesela, bir yılda bir araba parkında 15 otodan hırsızlık olmuş ve parkta 150 adet park yeri varsa, otodan hırsızlık oranı 15/150'dir veya onda birdir. Bu şu demektir: her yıl park yeri başına 10 otodan hırsızlık olmaktadır. Bu analiz ancak eğer park tam kapasiteye yakın çalışıyorsa geçerlidir. Eğer çoğu günlerde 50 park yeri doluyorsa, bu durumda oran üç katı artar (15/150=.3 veya her yıl araç başına 30 otodan hırsızlık).

Tablo-1, sayıların veya oranların kullanımına bağlı olarak suç-yoğun alanların derecelendirilmesinin önemini göstermektedir. A yeri sayı olarak en yoğun alan olsa da oran olarak ikinci sıradadır ve C yeri sayı olarak bakıldığında üçüncü sırada iken oran olarak bakıldığında ilk sıradadır.

Şimdi de, suç-yoğunluğu mekanizmasının nasıl sayılar ve oranlar bakımından belirleyici kombinasyonlar meydana getirdiğine bakalım. Suç üreticileri birçok suçu içinde barındırırlar fakat hedef sayıları arttığında oranları düşmektedir (Tablo-1 deki B yeri). Suç cezp edicileri birçok suçu barındırırlar fakat daha az hedefleri olduğunda suç oranları artıyor. Suçu mümkün kılan davranışlar kontrol altında olduğu için hedef açısından cazip olmayabilir. Bununla birlikte, bu az görünen hedefler çok risklidirler. Bu nedenle, az suç olan fakat suç oranı yüksek olan yerlerde suçu mümkün kılan bir şeylerin varlığını aramak gerekir (C yeri). Son olarak, suç-nötr yerlerde suç sayısı az olacaktır, bu yüzden hedeflerin sayısı az olsa bile, suç oranları da az olacaktır (D yeri). 2 numaralı tablo bu ilişkiyi özetlemektedir.

Sayıların ve oranların derecelendirilmesi ilişkilidir ve bu yüzden kıyaslama amaçlı olarak kullanımı yararlıdır. Ve ayrıca birden fazla mekanizmalar da işliyor olabilir. Davranış kontrollerinin az olması (mümkün kılanlar) suçluları cezp edebilir mesela. Yine de, bu karşılaştırmalar sadece daha sonra yapacağınız incelemeler için bir hipotez geliştirmenize yardım eder (Adım 20). Böyle analizler etkili olacak tipte önlemlerin alınmasında yardımcı olur.

Daha Fazlası için:

Brantingham, Patricia and Paul (1995). "Criminality of Place: Crime Generators and Crime Attractors". *European Journal on Criminal Policy and Research* 3(3):1-26.

Tablo-1 Sayılar ve Oranlar				
Yer	Suç	Hedefler	Oran	Her 100 hedef için
A	341	898	.350	35
B	148	1795	.082	8
C	117	243	.481	48
D	28	638	.044	4

Tablo-2 Suç-Yoğun Mekanizmalarını Teşhis Edin		
	Sayı	Oran
Suç Cazip Hale Getirenler	Yüksek	Yüksek
Suç Üreticiler	Düşük	Düşük
Suç Mümkün Hale Getirenler	Düşük (Yüksek)	Yüksek

Suç-Yoğun Tipi	Sebeup	Müdahale Tarzı	Sorulara cevaplar
Suç Üreticiler	Korumasız hedefler	Korumayı artır	Hedef hangi şartlarda zayıftır? Nasıl Güçlendirilebilir?
Suç Cazip Hale Getirenler	Suçluları cezp eder	Cazibesini ortadan kaldır	Suçluları çeken nedir? Nasıl değiştirilir?
Suç Mümkün Hale Getirenler	Kontrol yoktur	Tekrar kontrol altına al, korumayı sağla	Davranışları kim kontrol edebilir? Yeniden kontrol altına alma nasıl sağlanır?

18. 'Seksene-Yirmi' Kuralı İşliyor mu, Öğrenin

Suç önlemenin en önemli kurallarından birisi suçun özel kişiler, yerler ve nesnelere üzerinde yoğunlaştığıdır. Bu demektir ki, eğer kaynaklarınızı suçun yoğunlaştıkları üzerine kullanırsanız önleyici hizmetlerden en çok faydayı sağlarsınız. Bu yoğunlaşmalar birçok suç analizcisinin çokça kullandığı etiketlerle ifade edilmektedir:

— Tekrar (veya sürekli) Suç İşleyenler:

Wolfgang'ın Philadelphia çalışmasında tüm suçların yüzde 5'inin suçların yüzde 50'sinden sorumlu olduklarını göstermektedir.

— Tekrar (veya sürekli) Mağdur Olanlar: İngiliz Suç Anketine göre ankete rapor edilen suçların yüzde 40'nun mağdurunun sadece yüzde 4'lük bir kitle olduğunu göstermektedir.

— Suç-yoğun Yerler: Lawrence Sherman ve meslektaşları Minneapolis'te polisi arayanların yüzde 60'ının adreslerin sadece yüzde 6'sından geldiğini saptamışlardır.

— Cazip ürünler: Otoyollarda Kayıp Verileri Enstitüsü hırsızlık olaylarının bazı otomobil modellerinde diğerlerine oranla 30 kat daha fazla olduklarını göstermektedir.

— Riskli Tesisler: Denver, Massachusetts'de 78 dükkandan 3'ü polise rapor edilen dükkandan hırsızlık olaylarının yüzde 55'ini içine almaktadır.

Bu tür bir yoğunlaşma suç ve düzensizlik için alışılmamış bir durum değildir, genel geçer bir kuraldır. Dünya yüzeyinin sadece küçük bir parçasında yaşamın büyük bir kısmı sürer. Çok az sayıdaki deprem, depremlerin hepsinin verdiği zararın çoğunu verir. Sadece küçük bir grup insan dünyadaki servetin çoğunu elinde bulundurur. Polis memurlarının küçük bir kısmı tutuklamaların çoğunu yapar.

Bu olgu, yani teoride bir şeylerin yüzde yirmisinin çıktılarının yüzde sekseninden sorumlu olması kuralı, yaygın olarak '**seksene yirmi kuralı**' olarak adlandırılır. Pratikte, 80-20 oranı elbette tam olarak nadiren görülür, ancak sonucun büyük bir bölümü küçük bir grup tarafından elde edilir. Tablo bu kuralın pratikteki halini göstermektedir ve inşaat alanlarından yapılan hırsızlıkla ilgili Jacksonville, Florida'da bulunan 55 inşaat şirketi üzerinde Stacy Belledin tarafından yapılan bir analizi anlatır. Ocak-Eylül 2004 tarihleri arasında Jacksonville Şerif Ofisine bildirilen inşaat alanlarından hırsızlık suçlarının yüzde 85'i müteahhitlerin yüzde 11'i tarafından rapor edilmiştir.

Bu nedenle suçları araştırırken her zaman seksene yirmi kuralını sormalısınız. Sorduğunuz bu sorunun cevabı aşağıdaki altı aşamada cevaplanabilir:

- 1- İnsanların, yerlerin ve ürünlerin ve bunlarla ilişkili olan olayların sayısının listesini yapın.
- 2- Çoktan aza doğru ilişkili olanları olay sayılarına göre sıralandırın.
- 3- Olaya katkısı olan insan, yer ve ürünlerin yüzdesini hesaplayın. Tabloda, 386 hırsızlık olayı yer almaktadır. Bu olaylardan 60'ı (%15.5) 1. müteahhit tarafından yapılan inşaat alanında meydana gelmiştir.
- 4- Olaya en çok karışan kişi, yer ve üründen başlamak üzere (veya bu örnekte ev müteahhitleri) olayların yüzdelerini toplayın.
- 5- Kişi, yer ve ürünlerin yüzdelerini toplayın (Örneğimizde sütun 5'teki müteahhitlerin toplam yüzdeleri)
- 6- Kişi, yer ve ürünlerin toplam yüzdelerini (Sütun 5) olayların toplam yüzdeleri (Sütun 4) ile karşılaştırın. Bu size probleme en çok neden olan kişi veya yeri gösterecektir.

Bu tür hesaplamalar tarama sürecinde önleyici hizmetin ne olacağına yön vermesi bakımından çok yararlıdır. Jacksonville örneğinde olduğu gibi sadece 5 müteahhit tüm olayların % 50'sinde vardılar. Teoride, toplam 55 müteahhitle uğraşmaktansa bu 5'yle uğraşmak şehrin genel olarak inşaat alanlarından yapılan hırsızlık sorununu çözmeye etkin stratejiler geliştirmenize yardımcı olur.

Analiz aşamasında listenin en altındaki ve en üstündeki kişiler, yerler ve ürünler arasında herhangi önemli bir fark olup olmadığını tespit etmek bakımından bu tablolar yardımcı olabilir. Bizim örneğimizde Stecy Berredin inşa edilen evlerle hırsızlıkların sayısı arasında bir korelasyon buldu, ancak bu riskin önemini pek açıklamıyor. Bunun dışındaki olası önemli kaynaklar inşaatın yapıldığı yerdeki çevre faktörleri, müteahhitlerin polise rapor etme prosedürleri ve kendilerinin uyguladığı standart güvenlik önlemleri olabilir.

İnşaat alanlarından hırsızlıklar ve soygunlar

55 inşaat şirketi, Jacksonville-Florida, Ocak-Eylül 2004

1	2	3	4	5
Müteahhit	Olaylar	Olayların yüzdesi	Olayların toplam yüzdesi	Müteahhitlerin toplam yüzdesi
1	60	15,5	15,5	1,8
2	39	10,1	25,7	3,6
3	38	9,8	35,5	5,5
4	34	8,8	44,3	7,3
5	34	8,8	53,1	9,1
6	31	8,0	61,1	10,9
7	29	7,5	68,7	12,7
8	26	6,7	75,4	14,6
9	19	4,9	80,3	16,4
10	11	2,9	83,2	18,2
11	8	2,1	85,2	20,0
12	7	1,8	87,1	21,8
13	7	1,8	88,9	23,7
14	6	1,6	90,4	25,5
15	5	1,3	91,7	27,3
3 müteahhit, 4 olay	12	3,0	94,8	32,7
3 müteahhit, 3 olay	9	2,4	97,2	38,2
1 müteahhit, 2 olay	2	0,5	97,7	40,0
9 müteahhit, 1 olay	9	2,3	100	56,4
24 müteahhit, 0 olay	0	0,0	100	100,0
55 müteahhit	386	100	100	100

19. Probleminizi Araştırın

Dğer polis birimleri ya da araştırmacılar sizin uğraştığınız problemle zaten uğraşmış ya da bu konuda araştırma yapmış olabilir. Onların bu konuları nasıl analiz ettikleri, neler yaptıkları ve özellikle de hangi karşı yöntemleri etkili görüp görmedikleri, size önemli bir zaman kazancı sağlayacaktır. Diğerlerinin gösterdikleri çabalardan kullanışlı olanları, üzerinde çalıştığınız problem üzerinde deneme imkanı sağlayabilir. (Adım 20)

İnternet ortamından www.cops.usdoj.gov ve www.popcenter.org adreslerinden ulaşılabilen Problem Eksenli Polislik ile ilgili kılavuzlar (PEP Kılavuzları) ile başlayabilirsiniz. Her bir kılavuz, hususi bir problemi ele alır ve bu probleme cevap verme yollarını tartışır. (Kılavuzların internet ortamında bulunan versiyonları basılı versiyonda bulunmayan kaynak materyallere bağlantılarda içermektedir.) Yeni kılavuzlar, devamlı olarak ilgililerin kullanımına arz edilmeye devam edilmektedir. Fakat sizin probleminize uygun olan bir kılavuz yok ise bu konu ile ilgili olabilecek diğer bir kılavuza bakınız. Örneğin, halk konutlarındaki uyuşturucu problemi ile ilgileniyor olabilirsiniz ancak bu konuyu çözmeye yönelik yaklaşımlar mevcut kılavuzda bulunmayabilir. Ancak, “özel mülkiyetli apartman komplekslerinde uyuşturucu ile mücadele” ve “açık hava uyuşturucu piyasası” konularına yönelik kılavuzlar mevcuttur ve bunları okumak faydalı olabilir.

Kullanışlı İnternet Adresleri

Araştırmanızı genişletmek için aşağıda adresleri verilen internet sitelerini ziyaret edebilirsiniz. Sakın Avustralya ve Büyük Britanya'daki örneklere bakmamazlık etmeyin çünkü Problem Eksenli Polislik bu ülkelerde geniş bir uygulama alanına sahiptir ve oradaki suç problemleri Amerika'daki suç problemiyle benzerlikler göstermektedir.

- **Problem Eksenli Polislik Merkezi** (www.popcenter.org) PEP kılavuzları dışında, bu internet sitesi, Golstein ve Tilley ödülleri için yıllardır gönderilen yüzlerce problem eksenli projenin raporlarını bünyesinde barındırmaktadır. İnternet Sitesinin arama motoru, bu projeleri başlıklarına göre aramanızı sağlar ve bunları okuyarak kendi bilgisayarınıza yükleyebilirsiniz.

- **NCJRS Özetleri Veritabanı** (<http://abstractsdb.ncjrs.gov>) Devasa büyüklükteki

bu özet veritabanının sadece küçük bir bölümü doğrudan polislikle ilgilidir. Fakat bunlar sizin için kullanışlı materyaller içerebilir. Özetler bazen size makalenin ya da raporun tam metnine ulaşabileceğiniz bağlantıyı verebilir ya da diğer türlü bir kopyasını ödünç almayı talep edebilirsiniz. Bu hizmet ücretsiz ve iyi çalışan bir hizmettir ve genellikle materyalleri iki üç hafta içerisinde alabilirsiniz.

- **İçişleri Bakanlığı, Büyük Britanya** (www.homeoffice.gov.uk) İçişleri Bakanlığı, kabaca ABD Adalet Bakanlığına denktir ve polislik konularında mükemmel araştırmaların sorumluluğunu ve sponsorluğunu üstlenmektedir. İnternet sitesindeki arama kutucuğunda bulunan “Hızlı arama” yı kullanarak başlayabilirsiniz. Her bir giriş için bir özet mevcut olup üzerine tıkladığınızda sizi tam metne götürecektir.

- **Suç Azaltma İnternet Sitesi, İngiliz İçişleri Bakanlığı** (www.crimereduction.gov.uk) İnternet adresinde bulunan “toolkits” (araç takımları) ve “mini-sites” bölümlerine göz attığınızda soygun, ev soygunu, aile içi şiddet, sokak suçluluğu ve üniversite öğrencilerinin suç mağduru edilmeleri dahil birçok suçla mücadele ile ilgili pratik yol gösterici bilgilere ulaşabilirsiniz.

- **Avustralya Kriminoloji Enstitüsü** (www.aic.government.au) İnternet sitesinin açılış sayfasındaki arama aracını kullanarak başlayabilirsiniz. Arama sonucu bulunan her bir doküman için kısa bir açıklama bulacaksınız. Konu başlığı kısmına tıklayarak, tam açıklamaya ve hatta oradan da birçok doküman için tam metni bilgisayarınıza yüklemeye muvaffak olabilirsiniz.

- **Diğer Kullanışlı Kaynaklar**
Google. Eğer internet siteleri arama motorları fihristlerinde yerlerini almışlarsa, internet ortamının halihazırdaki en büyük arama motoru olan Google’ı kullanarak da üzerinde çalıştığınız konu üzerinde arama yapabilirsiniz. Bir sorgulama yaparak ilgili adresleri bulmak için birkaç tanımsal kelime yazarak ara butonuna basmanız yeterli olacaktır. Arama sonucu, internet adresine verilen bağlantı sayısına göre hesaplanarak oluşturulan önem sırasına göre listelenmektedir. Arama kapsamınızı daraltmak için, mümkün olduğunca basit bir şekilde, daha önce sorguladığınız kelimelere ek olarak, yeni

terimler yazmanız yeterli olacaktır. Yaptığınız yeni sorgulama size daha önceki geniş kapsamlı orijinal sorgulamanızın küçük bir alt grubunu döndürecektir.

Diğer Polis Birimleri: Eğer diğer polis birimlerinin de sizinle aynı problemi daha önce paylaştıklarını öğrendiyseniz onlarla irtibat kurmayı deneyin. Suç analistleri ya da bu proje üzerinde doğrudan çalışmış görevlilerle konuşmaya çalışın. Fakat şunu da unutmamak gerekir ki, bu proje ile ilgili bir rapor yoksa, bu konuda size söylenene çok da bel bağlamayın, çünkü insan hafızası güvenilmezliği ile meşhurdur.

Yerel Üniversite Öğretim Görevlileri: Eğer bölgenizdeki üniversitelerin suç adalet sistemleri üzerine çalışan bölümleri varsa, bu bölümlerin öğretim görevlilerinden yararlı fikirler elde edebilirsiniz. Fakat bu öğretim görevlilerinden herhangi birisi ile irtibata geçmeden önce üniversitenin internet sitesinden öğretim görevlisinin çalışma alanını öğrenin. Her ne kadar bazı üniversiteler öğretim görevlilerinin devlet birimlerine yardım yapmasını onların normal hizmet görevi olarak değerlendirse de, şunu da unutmayın, bir saatin üzerindeki danışmanlıklara öğretim görevlisi bir bedel ödemenizi bekleyebilir.

• **Ulusal Uzmanlar:** Araştırmalarınız sırasında sık sık bir uzmanın ismine rastlıyorsanız, elektronik posta yoluyla bu şahıslardan danışmanlıklarını isteyebilirsiniz. Sorularınız dar çerçeveli olsun ki, uzman size hızlıca cevap verebilsin. Kaynak isterken de, sahip olduklarınızı listeleyin ki, uzman, sizin herhangi önemli bir parçayı kaçırmayı kaçırmadığınızı görebilsin.

• **Kütüphaneler arası ödünç:** Çoğu büyük halk kütüphaneleri ve üniversite kütüphaneleri, başka kütüphanelerin sahip olduğu kitap ya da makalelere erişmeyi mümkün kılan, bu hizmete kayıtlıdır. Dolduracağınız bir form sayesinde, ortalama 2 hafta beklediğinizde materyal elinize ulaşacaktır.

• **Criminal Justice Abstracts (CJA):** CJA'ya çevirim içi erişim, sadece üniversitelerin suç adalet bölümlerinde bulabileceğiniz hayati bir kaynaktır. Bağlı bulunduğunuz bölümü bu kaynağa abone olmaya ikna etmeye çalışın. Bu veritabanı, bu alandaki, ana dergiler, kitaplar ve raporları kapsar. Bu kaynak size NCJRS özetlerinden daha fazla bir akademik literatüre ulaşmanızı sağlayacak olsa da,

ikincisi size daha fazla devlet destekli araştırma ve profesyonel dergiye erişmenizi sağlayacaktır.

Bilginin Sınırları: Sizin en iyi bilgi kaynaklarınız büyük ihtimalle, (1) sizin karşılaştığınız olduğunuz problemle ilgili araştırma yapan araştırmacıların makaleleri, (2) bu problemlerle ilgili uygulanmış polis projeleri ile ilgili raporlar olacaktır ve her ikisinin de kendilerine ait aşağıdaki sınırlamaları vardır.

Çoğu kriminolojist suçları ve kabahatleri özelde incelemek yerine daha çok genelde incelemeyi tercih ederler. Ayrıca kriminolojistler, zayıf güvenlik ve izleme eksiklikleri gibi bir problemin yakınındaki sebeplerden ziyade, daha çok, sosyal eşitsizlikler ve bozuk aileler gibi suçun uzak sebepleri üzerinde dururlar. Böylece, ilgili olduğunuz konularda makale bulsanız bile, onların belirledikleri sebeplere uygun etkili mücadele metotları geliştirmelerini yetersiz bulabilirsiniz.

Probleminiz çok genel bir problem olmadıkça size uygun polis projeleri bulma konusunda ümitli olmayın. Proje sonuçları değerlendirilebilir verilerle desteklenmediği sürece, başarı iddialarına şüpheli yaklaşın. Bu projeler Goldstein ya da Tilley ödülleri almış olsalar dahi, sonuçları iyi değerlendirilmemiş olabilir. Şunu da aklınızdan çıkarmayın, bir proje belirli bir bölgede ya da kasabada başarıyla uygulanmış olsa bile, sizin bölgenize has durumlar sebebiyle (buda sizin durumunuzu farklılaştırır), sizde başarılı olmayabilir. Fakat yinede unutulmaması gereken, bir problemle ilgili eski polislik deneyimlerinin, her zaman için size faydalı olabilecek önemli bir fikir kaynağı olduğudur.

Akademik Makaleleri Tarama

Çoğu akademik makale kısa bir özetle başlar eğer bu size ilginç geliyorsa geniş özetini, tartışmalar ve sonuç bölümünü okuyun eğer hala makale size ilginç gelmeye devam ediyorsa, makalenin başındaki literatür tarama bölümünü tarayarak okuyun. Veri sonuçları ve bunların analizi ile ilgili olan metot bölümünü genellikle okumadan geçebilirsiniz. Bu makale sizin konunuzla direk olarak alakalı olmasa bile, referanslar bölümü sizin güzel kaynaklar bulmanıza vesile olabilecek güzel bir listedir.

Örnek olarak, eğer kapalı devre televizyon (CCTV) takip sistemleri ile ilgili detaylı bilgiye ihtiyacınız varsa, bilgisayarınızın başına geçin ya da kütüphaneye gidin, buralarda bu konu ile ilgili ana kaynakları ve geçmiş deneyimleri bulabileceksiniz.

Daha Fazlası İçin:

Clarke, Ronald and Phyllis Schultze (2004). *Researching a Problem*. Problem-Oriented Guides for Police, Problem-Solving Tool Series No. 2. Washington, DC: Office of Community Oriented Policing Services. (accessible at www.popcenter.org and www.cops.usdoj.gov).

Problemleri Tanımlama

Kararlaştırdığınız müdahaleleri aşağıdaki gibi 5 ayrı sütun halinde düzenleyin

	Müdahale	Kaynak	Nasıl Çalışır	En iyi şöyle çalışır	Dikkat edilecekler
1					
2					

20. Hipotezlerinizi Formüle Edin

Her ne zaman yeni ve karmaşık bir suç yapısı ile karşılaşsak, bunun sebepleri konusunda, sık sık olgunlaşmamış bilgilere dayanarak bazı hipotezler oluştururuz. Tecrübe ve teori hipotezlerin iyi kaynaklarıdır. Siz şunları yapmalısınız. 1) hipotezlerinizi açıkça ifade etmelisiniz 2) hipotezlerinizle evlenmiş olmamalısınız ve 3) objektif bir test için data kullanmalısınız. Hiç bit hipotez tamamıyla doğru olmadığından ilgili datalar incelendiğinde, tüm hipotezlerin değişebileceği ya da reddedilebileceğini bekleyebilirsiniz. Bu sebeple. En iyisi birbirine zıt çoklu teorileri test etmek en iyi yöntemdir.

Bir hipotez seti analiz için bir yol haritasıdır. Hipotezler, toplanacak datanın nasıl analiz edileceği ve bu analiz sonuçlarının nasıl yorumlanacağı konusunda bize fikir verir. Eğer barlarda alkol kullanımıyla ilgili saldırıları araştırıyorsanız, "Ne kadar bar problemlisi?" sorusuyla başlayabilirsiniz. 80 e 20 kuralına göre (18. adım), bazı barlarda çok saldırı oluyor, çoğunda ya hiç ya da çok az oluyor şeklinde bir hipotez ifade edebilirsiniz. Bu hipotezi, alkol içilen kayıtlı yerleri inceleyerek ve her birinde son 12 ayda rapor edilen saldırı vakalarını sayarak, test etmeye başlayabilirsiniz.

Eğer hipotezini destekleniyorsa, "Çok ve az saldırı olan barlar karşılaştırıldığında farklar nelerdir?" sorusu sorulabilir. Riskli tesisler kavramı (28. adım) üç adet hipotez kurmanıza yardımcı olabilir.

- 1) Riskli barların çok müşterisi vardır.
- 2) Riskli barların saldırganları cezbeden özellikleri vardır.
- 3) Riskli barlardaki görevliler ya bu davranışları kontrol etmekte başarısız olmakta ya da kavgaları provoke etmektedirler.

Bu hipotezinizi yüksek ve düşük riskli barlardaki müşterilerden toplayacağınız data ile, müşteri başına saldırı oranı ve sayıları analiz ederek, problemlili ve problemsiz barlardaki insanlar arası ilişkileri gözlemleyerek, görevlilerle ve müşterilerle mülakat yaparak, test edebilirsiniz.

Eğer hipotezinizin datalarla reddedildiyse ve alkollü içki tüketilen yerler arasında büyük bir fark bulamamışsanız, şu soruyu sorabilirsiniz, neden birçok bar problemlili: Bu başka bir hipotezi önerebilir: Bu bir anlayış problemidir; bu şehirle karşılaştırmaya uygun diğer şehirlerdeki barlarda da benzer oranda bar saldırısı vardır. Bu hipotez size, karşılaştırılabilir şehirlerden data

ihtiyacınız olacağını önerir.

Eğer ilgili datayı topladıktan sonra, sizin şehrinizin anormal düzeyde yüksek sayıda problemlili bara sahip olduğunu bulduysanız, şu soruyu sorabilirsiniz, "Şehirdeki barlar arasında çok sayıda saldırı yaşanan barlarda ki ortak yönler nelerdir?" Bir hipotez, içkili yer ruhsatının verilmiş tarzı ve barlarla ilgili yönetmelikler olabilir. Diğer bir hipotez ise, şehrinizdeki barlara giden müşterilerin tabiatları hakkında olabilir.. Bunların her birinin testi alakalı dataların toplanmasını ve hipotezin geçerliliğinin test edilmesini gerektirir. Soruların ve hipotezlerin, analizi nasıl yapılandırıldığına dikkat edin. Test sonuçları, pozitif ya da negatif, ortaya yeni ve daha detaylı sorular çıkarır. Buradaki amaç, geniş kapsamlı soru ve analizlerle başlayıp, sınırlama işleminden geçirdikten sonra, mümkün sonuçlara işaret eden yüksek derecede odaklanmış sorular setine sahip olmaktır.

Hipotezler toplanacak datanın tipini önerirler. Bar saldırıları örneğinde de görüldüğü gibi her bir hipotez özel sorular gerektirmektedir. Bazen aynı data farklı hipotezleri test etmekte de kullanılır (riskli bar için üç alternatifli açıklama arasından seçtiğimiz gibi). Ancak, genelde alternatif hipotezlerden seçim yapmak için farklı data gereklidir (son hipotezler setinde olduğu gibi). Ne kadar odaklanmış hipoteziniz varsa o kadar odaklanmış data toplamanız gerekecektir. Bu sebeptendir ki, şahsen hoşlanmadığınız açık bir hipoteze sahip olmak, sizin onayladığınız açık olmayan, ya da daha kötüsü hipotezsizlikten daha iyidir ve önemlidir.

Sorunlu Analizler

Açık hipotez eksikliği sizi "sorunlu analizler"e götürür. Birçok veri toplanır, birçok analiz yapılır, ama sonuçta işe yarar hiçbir sonuca varılmaz.

Hipotezler data analizleri için yol göstericidirler. Her açık hipotez, eğer doğruysa, size, gözlemleme imkanına sahip olacağınız bir şablon tavsiye eder. Yukarıdaki örnekte, riskli mekanlar olgusundan çıkarılacak hipotezler, basit analitik yöntemlerle test edilebilir. Eğer bir bar suç üreten bir yer ise, yüksek sayıda saldırı ve yüksek sayıda müşteriler görürsünüz, fakat saldırı oranı düşüktür (Adım 17'ye bakınız). Eğer bu şablonu göremezseniz, hipotezin yanlış olduğu sonucunu doğurur. Temiz bir fikre sahip olmak, hipotez doğruysa ya da doğru değilse ne gözlemleyeceğini bilmek çok önemlidir. (Tablonun üçüncü kolonuna bakınız). Eğer bunu yapmıyorsanız bu sizin hipotezinizin çok

anlaşılmaz bir hipotez olabileceğinin bir göstergesidir.

Hipotezler analiz sonuçlarını yorumlamaya yardımcı ederler. Varsayalım, barlarla ilgili analiz gösterdi ki, bir kaç barda en çok kavga yaşanmış, yüksek ve düşük riskli barlarda yapılan gözlemler gösterdi ki, riskli barların güvenlik görevlileri bu kavgaları provoke etmişler. Bu analiz sorunun çözümü için önemli bir yol açar. Kısaca, hipotezin muteber oluşu bir değişiklik yaratmalıdır. Eğer hipotez doğruysa, yanlış olmasında farklı bir karar alacaksınız demektir. Eğer hipotezin sonucu alacağın kararı değiştirmiyorsa, o zaman hipotez ve bunun test edilmesi arasında bir alaka yoktur.

Özetle, hipotezler analizlere yol göstermesi bakımından önemlidirler. Hipotezleri formüle etmek için önemli sorular sormaya ihtiyacınız vardır.

Sonrasında da, bu sorulara basit ve doğrudan spekülasyon cevaplar oluşturmalısınız. Bu cevaplar sizin hipotezlerinizdir. Bu spekülasyonlar yeterince cesur olmalıdır ki, yanlış olabilsinler ve bunların doğru yada yanlış olduğunu gösterecek bir yol olmalıdır. Eğer mümkünse birbiriyle rekabet eden hipotezler oluşturun.

Hipotezlerin oluşturulması, açık ve objektif bir şekilde test edilmesi mümkün, birbirine zıt fikirlerin katılımcıların perspektiflerinden masaya yatırılabilirdiği faydalı bir grup çalışmasıdır. Bu yolla, katılımcılar, geçersiz hipotezler sunarak, problemin analizi için güçlü bir katkıda bulunmaktadır. Eğer her bir hipotez potansiyel bir çözüme bağlanırsa, bu hipotezlerin cevapları simültane olarak makul seviyede, direk ilgiye muhatap olabilir ve etkili olmayan yaklaşımların yerini alabilir.

Sorular, Hipotezler ve Testler

Sorular	Örnek Hipotezler	Mümkün olabilen cevaplar
Bu yer neden riskli?	Büyük miktarda hedef kitleye sahip olduğu için	O yerdeki hedefleri say ve suç oranını elde et. Bu oranları etraftaki oranlarla karşılaştır. Eğer riskli yerler daha fazla çıkarsa, hipotez yanlış, eşit ya da az çıkarsa, hipotez doğrudur.
Oraya yakın muhite nazaran, neden problemlı bölgede daha fazla araba hırsızlığı oluyor?	Başka bir yer yoksa mahalle sakinleri arabalarını caddeye park ediyorlar.	Eğer problemlı bölgeler benzer ya da daha az cadde üzerine park oranına sahipse, hipotezi reddet. Daha yüksek ise, kabul et.
Neden, yeni binalardan bakır boru hırsızlığı aniden arttı?	Yeni bir ev sahibi yakındaki hurda metal dükkanını satın aldı.	Dükkan sahibi öncesi ve sonrası hırsızlıkları karşılaştır. Eğer hırsızlık oranları öncesi ve sonrası aynı ise ya da değişimden önce, hırsızlıkta zaten yukarı giden bir eğilim varsa, hipotez muhtemelen yanlıştır. Eğer diğer türlü ise, hipotez mantıklı görünüyor denilebilir.

21. Kendi Verinizi Kendiniz Toplayın

Rutin analitik işleriniz esnasında, olay ve yakalama dataları muhtemelen sizin için ana unsurdur, fakat problem eksenli projelerde daha geniş kapsamlı datalara ihtiyacınız olacaktır. Mesela, polisi arama verisi, problemlı bölgelerdeki uyuşturucu satışı ile ilgili konuları, tutuklama verilerinde daha iyi ele almanızı sağlar. Ayrıca şehir yönetimleri ve iş yerleri tarafından tutulan veriler vandalizm ve dükkandan eşya çalmak gibi polis tarafında zayıf bir şekilde ölçülen problemleri daha iyi analiz etmenizi sağlar. Fakat problem odaklı projelerin çoğunda sahaya inip araştırma terminolojilerini kullanarak kendi datanızı toplama gerekliliğinin hasıl olacağını fark edeceksiniz. Mesela siz ve takımınız, suç bölgelerinin çevresel faktörlerini sistematik olarak gözlemek, mağdurlarla anket yapmak zorunda kalabilirsiniz, ya da saldırganlarla mülakat yapmak veya bunu sizin adınıza yapması için polis memurlarını ikna etmek zorunda kalabilirsiniz. Kendi verinizi toplama ihtiyacı, aşağıdaki örneklerde de görüldüğü gibi, TAMÜD modelinin herhangi bir aşamasında ortaya çıkabilir.

1- Ronald Clarke, Charlotte, NC şehir merkezindeki park yerlerindeki araba hırsızlığı ile ilgili bir projenin içerisinde bulundu. Sonuçlar şunu gösterdi, şehir park yerlerini gösterir güncel haritalara sahip değil, çünkü yeni park yerleri yıkık ve harabe binaların yanında açılırken, yeni binalar da eski park yerlerine inşa ediliyor. Daha sonra bir projede görevli polis memurları şehir merkezinde bulunan bütün park yerlerinin listesini çıkarmak için inceleme yapmak zorunda kaldılar. Projenin ilerleyen zamanlarında, memurlar her bir park yerindeki araç hacmini saydılar ki, her bir park yeri için araba çalınma riskini hesap edebilsinler. Bu inceleme, büyükten küçüğe doğru park yerlerinin araba çalınma riskine göre sıralanmasını mümkün kıldı. Daha sonra, risk oranlarındaki bu değişikliği açıklayabilmek için, memurlar her bir park yerinin güvenlik koşulları ile ilgili, yeterli ışıklandırma ve çit olup olmadığı ve bekçi ve güvenlik devriyesinin bulunup bulunmadığı gibi detaylı bilgiler topladılar. 2-Diğer bir Charlotte projesi inşaat sahalarından yapılan hırsızlığa odaklanmıştı. Dan Cunuis ve Eric Rost isimli iki polis memuru bu projede görevliydi. Onlar her bir evi düzenli olarak gerekli önleyici tedbirleri uygulayıp uygulamadıkları konusunda kontrol ediyorlardı. Proje tamamlandığında, memurlar, 8,050 defa evleri kontrol etmişlerdi-ki bu gerçekten her türlü hava

şartlarında uygulanmış önemli bir veri toplama uygulamasıdır.

3-Ulusal kanun uygulama ve hapishaneler teknoloji merkezi için hazırlanan bir raporda, CA'dan bir halk güvenliği analisti olan Chula Vista ve Karin Schmerler, Golstein Problem odaklı polislik mükemmeliyet ödülleri kapsamında arz edilen bir proje kapsamında aşağıda belirtilen verileri topladılar.

— New York eyaleti Buffalo şehrinde, hayat kadınlarına olan talebi azaltmaya yönelik yapılan bir proje de, polis memurları 15 hayat kadını ile derinlemesine mülakat yaptılar ve 116 adet müşteriye de anket uyguladılar. Toplanan bu bilgiler Garner toplum destekli polislik, hayat kadınlarının müşterileri için artırılmış uygulamalar ve artırılmış uyuşturucu tedavisi ve hayat kadınları için mahkeme opsiyonları konularında kullanıldı.

— Ölümleri %35 oranında azaltan, California Otoyol Devriye projesi sırasında da, görev gücünün 30 üyesi 20 millik kırsala yayılan ölümcül yolu, 5 saat süreyle incelediler ve anahtar rol oynayan bir tavsiye ile geldiler. Bu tavsiye doğrultusunda, 24 saat far açık araç kullanılması politikası kabul edildi.

— Ohio eyaleti Güney Euclid de uygulanan okul kabadayılığını azaltmaya yönelik proje de, polis, öğrencilerle nerede ve ne zaman kendilerini güvende hissetmediklerini tespit etmek amacıyla, grup odaklı bir mülakat yaptılar. Öğrenciler koridorları ve teneffüs zamanlarını kabadayılık yapılan yer ve zaman olarak belirlediler ki bunu polis kayıtları da doğrulamaktaydı. Bu bilgiler ışığında teneffüs saatleri ayrı zamanlarda yapıldı ve öğretmenler takımlar halinde çalışarak koridorlardaki denetlemeyi arttırdılar. Bu uygulama %60 oranında koridorlardaki kabadayılık olaylarında azalmaya sebebiyet verdi.

Karı Schmerler, makalesinde, belirli bir amaca göre hazırlanmış veri toplamlarının bile faydalı olacağına, sık hedef olan ATM makinelerine hızlı ziyaretlerle, ışıklandırma ve bölgenin incelenmesini örnek göstererek, dikkat çekmektedir. Başka bir örnekte, veri (tüm veri ibareleri veri ifadesi ile değiştirilebilir) toplama, dizayn, alıştırma ve uygulama konusunda yerel üniversitenin yardımına ihtiyaç duyabilirsiniz.

Problem-odaklı polislik sizden çok talepte bulunur, fakat bu sizin kendinizi saldırıya uğrama riskine atmanızı gerektirmez.

Zaman ve zorluk nedeniyle kendi verinizi toplamak istemeyebilirsiniz ama problem-odaklı polislik için bu gereklidir ve daima aşağıdaki gibi yarar getirir:

—Manipüle edebileceğiniz ne kadar zengin bir veriniz olursa olsun, sahaya inip problemi yakinen görerek edineceğiniz kavramayı, masa başında bilgisayarın karşısına geçerek asla edinemezsiniz.

—Bir veri toplama enstrümanı tasarımlamak, problemin detayları hakkında daha fazla düşünmeye, bu konuya verilecek etkili tepkiler ve harcanan eforların en iyi şekilde değerlendirilebilmesi konusunda, sizi zorlar.

—Veri toplamaya (ve uygulamanın tasarımı) polis memurlarının katkıda bulunması, sıkı ve sistematik

yaklaşım gerektiren problem odaklı projelerde, memurları eğitmek için değerli bir eğitim fırsatı sağlar.

—Kendi verinizi toplama girişimi, gerçekten yaratıcı olmanız ve araştırma yapma yeteneğini bilmeniz için size fırsat verir.

Daha Fazlası İçin:

Schmerler, Karin and Mary Velasco (2002). "Primary Data Collection: A Problem-Solving Necessity". Advanced Crime Mapping Topics. Denver, CO: National Law Enforcement & Corrections Technology Center, University of Denver.

Geçici Plakaların Şematize Edilmesi

Matt White ve Dean Charles Charlotte-Mecklenburg polis müdürlüğünde çalışıyorlardı ve birçok suçlunun sahte geçici plaka kullandığı konusuna ikna olmuşlardı. Bu plakalar, vergisiz ve sigortasız arabaların aylarca hatta yıllarca kullanılabilmesini ve aynı zamanda, suçluların kendi arabalarını suç işlerken daha güvenli bir şekilde kullanmalarını sağlıyordu. Geçici plaka sisteminde reform yapılması için dayanak oluşturmak için, White ve Dean, Charlotte eyaletinde, iki eşit büyüklükteki birbirine komşu şehirde –biri yüksek, biri alçak suç oranına sahip, resmi olmayan bir anket uygulaması başlattılar. Haritada solda görünen ve yüksek suç oranına sahip Belmont şehri, az suç oranına sahip Plaza-Millwood şehri ile karşılaştırıldığında, anket uygulaması başlamadan önce 6,4 kat daha fazla rapor edilmiş zorla saldırı ve 5.6 kata daha fazla şehir sakinlerinde tutuklama oranına sahipti. Beklenildiği gibi, kendilerine Belmont şehrinde, 12 adet (haritadaki siyah noktalar) geçici plakalı araç belirlediler. Buna karşılık Plaza Millwood da hiç belirlemediler. Bunlar çok büyük bir oranda garaj ile özel yol arasına, geçen devriye görmesin diye geçici plakası gizlenmiş ve geri geri park edilmiş araçlardı.

Kaynak: White, Matt and Charles Dean (2004). "Abuse of Temporary License Tags in North Carolina". Understanding and Preventing Car Theft, Crime Prevention Studies, Volume 17, edited by Michael Maxfield and Ronald Clarke. Monsey, NY: Criminal Justice Press

22. Verilerinizin Dağılımını İnceleyin

Verilerinizi topladıktan sonra, bu verilerin size ne anlattığını bilmek durumdasınız. Farz edin ki taksi şoförlerine yapılan saldırı olayları ile ilgili veri topluyorsunuz. Bu saldırılar bir kaç şoför üzerinde mi yoğunlaşmış? Bu saldırılar haftanın belli günleri veya günün belli saatlerinde mi olmakta gibi sorular ilk akla gelen sorulardan olmalı.

Bu soruları yanıtlamak için verilerinizin dağılımını bakmak durumundasınız. Aşağıdaki tabloda (frekans dağılımı) Cincinnati şehrinin 56 mahallesinde 36 aylık zaman diliminde meydana gelen cinayet olaylarının dağılımını görüyorsunuz. Tablonun yatay eksenini bir mahallede meydana gelen cinayet olaylarının sayısını, dikey eksen ise kaç mahallenin yatay eksenindeki sayılara sahip olduğunu gösteriyor. Kısacası her mahallede kaç cinayet olayı meydana gelmiş bunu görebildiğimiz bir tablo. İlk kolonda 13 mahallede hiç cinayet meydana gelmediğini görüyoruz.

Çoğu mahallede az sayıda cinayet olayı meydana geldiğini görüyoruz, ancak tablonun sağ tarafında az sayıda mahallenin fazla sayıda cinayet olayına sahne olduğunu görüyoruz. Genellikle, bu durumdaki dağılımları yorumlamanız ve anlamlı hale getirmeniz gerekir. Dağılımların iki temel tanımı vardır; Tipiklik veya ortalama ve Gözlem ve değişkenlik veya gözlemlerin dağılımı

Ortalama: Ortalama su üç şekilde hesaplanabilir. **Aritmetik Ortalama:** Bu hepimizin bildiği en yaygın ortalama alma biçimidir. Toplam cinayet sayısını mahalle sayısına bölerek bu ortalamayı bulabiliriz. Cincinnati için işlenen 193 cinayeti 53 mahalleye böldüğümüzde aritmetik ortalamamızın 3,7 dir.

Ortanca: Ortancada toplam cinayetleri eşit olarak ikiye bölen noktadır. Cincinnati mahallerinin yarısında 2 ve daha fazla diğer yarısında da 2 ve daha az cinayet olayı meydana gelmiştir.

Mod: Mod en çok tekrar eden değerdir. Yani tabloya bakıldığında en fazla mahallenin içinde bulunduğu değerdir, yani sıfırdır. 13 mahalle de hiç cinayet işlenmemiştir. Ondan sonra en fazla tekrar eden değer 2'dir. 9 mahallede 2 cinayet olayı meydana gelmiştir.

Gözlemlerin/ Verilerin dağılımı (Spread of Cases): dağılımı ölçmek için 3 metot bulunmaktadır.

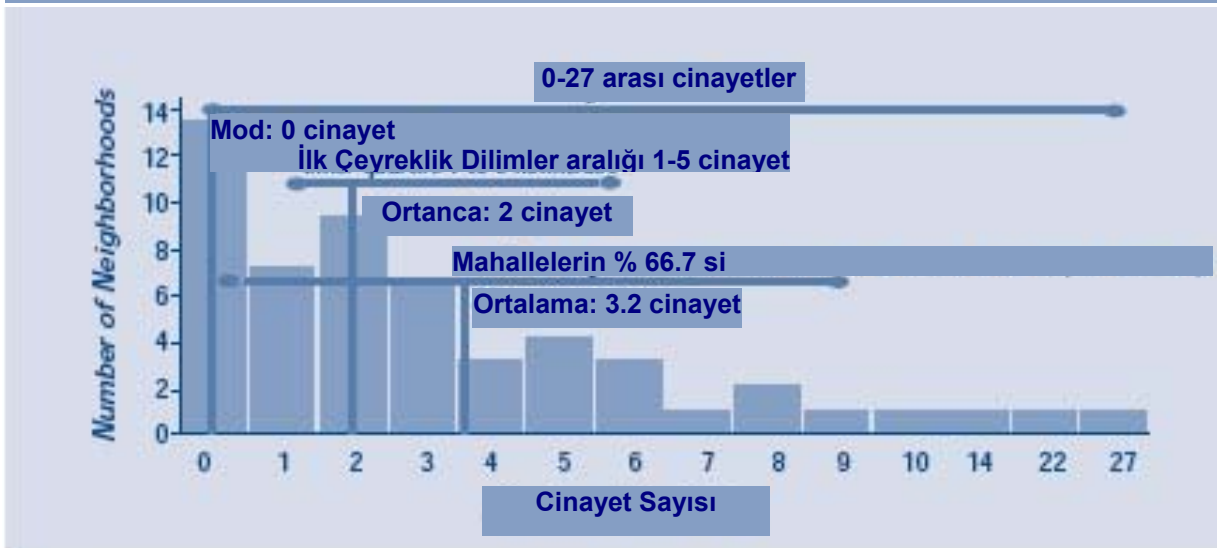
Aralık (Range): Dağılımın en çok kullanılan en temel ölçütüdür. Maksimum ve minimum sayılara bize aralığı gösterir. Cincinnati örneğimizde bu sayılar 0 ve 27 dir.

İç Çeyrekler aralığı (Inner quartile range)

Gözlemleri 4 eşit çeyreğe böldükten sonra ortadaki %50 lik dilimin alt ve üst sınırlarına bakarız. Cincinnati örneğinde bu 1 ile 5 arasındadır. Gözlemlerin yarısı yani 2 ve 3. çeyrekler bu gruba girmektedir. Diğer çeyreği bir veya hiç cinayet olayı meydana gelmeyen gruba, diğer çeyreği ise 5 ya da daha fazla cinayet işlenen gruba girmektedir. Bunu bulmak için mahalle sayısını sıraya koyup onları 4 eşit parçaya bölmeliyiz. Ortada ki 2 çeyreklik dilim iç çeyreklik dilimleridir. İç çeyreklik aralığı da bu içeride kalan 2 çeyreklik grubun alt ve üst sınırındadır (1-5)

Standard Sapma: Dağılımın aritmetik ortalamasından gözlemlerin ortalama uzaklığıdır. Küçük standart sapma, aritmetik ortalamadan daha az sapma var anlamına gelir. Formülü daha karışık olduğundan burada formül verilmemiştir.

Cincinnati mahallelerinde meydana gelen cinayet olaylarının dağılımı

Tipikliğin ve dağılımın ölçüsünün ne olduğu verilerimizin 2 özelliğine bağlıdır. Birincisi simetridir. Simetrik bir dağılımda dağılımın her bir tarafı diğerinin aynisidir. Simetrik dağılımda aritmetik ortalama, ortanca ile aynidir. Eğer en çok tekrar eden değer merkezde (ortada) ise Mod ortanca ve aritmetik ortalama ile aynı demektir. Dağılımda iki mod'da bulunabilir, bunlar ortancanın böldüğü iki eşit dilimin her birisinde bulunur. Eğer dağılım simetriğe yakınsa standart sapma ve aritmetik ortalama kullanılabilir; ancak eğer dağılım asimetrik ise (simetrik olmayan) standart sapma ve aritmetik ortalama kullanılmamalıdır. Bu durumlarda ortanca veya Mod iç çeyreklik dilimler aralığı (inner quartile range), veya aralığın (range) kullanılması daha uygundur.

Dağılım ve tipikliği ne ile ölçeceğimize karar vermede bakacağımız ikinci özellik, verilerimizi toplarken hangi çeşit ölçek kullandığımızdır. Bu ölçekler üç çeşittir.

İsim Gösteren Ölçek(Nominal Scales): Bunlar isim olarak, ad olarak sınıflandırdığımız şeylerdir. Mesela, cinsiyet (erkek=1, kadın=2) şeklinde bir veri olcumu, isim gösteren bir ölçekle toplanmış bir veri örneğidir. Burada sayılar kabaca bir ismi ya da bir kategoriye sembolize etmektedir. Eğer ölçeğimiz isim gösteren ölçek (nominal) ise Mod kullanılmalıdır.

Derece gösteren ölçek: (Ordinal Scales): Bunlarda aralarında hiyerarşi bulunan kategorilerdir. Aynı isim gösteren ölçek gibi bir kategori veya isimleri gösterirler fakat gösterdikleri isim ya da kategoriler arasında büyüklük küçüklük gibi bir fark

vardır, ancak bu farklar eşit değildir. Örnek olarak hiç, az, biraz, çok ve daha çok şeklinde bir sıralama verilebilir. Bunlar arasında küçükten büyüğe bir sıralama vardır, ancak az ile biraz arasındaki fark birazla çok arasındaki farka eşit değildir. Yani bu fark sayılar arasındaki 1 ile 3 arasındaki farkın 5 ile 7 arasındaki farkla aynı olması gibi değildir. Mesela Cincinnati mahallelerinin en çok cinayet işlenen mahalleden en az cinayet işlenen mahalleye seklinde sıralanması derece gösteren (ordinal) ölçeğe bir örnektir. Fakat derece gösteren (ordinal) ölçekle elde edilen verileri toplayamaz, birbirinden çıkaramaz, çarpamaz ve bölemeyiz. Sadece, bir gözlemin diğerinden daha büyük, daha küçük veya eşit olduğunu tespit edebiliriz. Eğer verilerimiz derece gösteren veri ise (ordinal data) ne aritmetik ortalama nede standart sapma kullanılamaz. Bu durumda ortanca ya da iç çeyreklik aralığı kullanılmalıdır.

Oran Gösteren Ölçek (Ratio Scales): Yapılamaz diye saydığımız dört aritmetik işlem (toplama, çıkarma, çarpma, bölme) bu oran gösteren verilerle yapılabilir çünkü her bir değer arasında eşit mesafe ve gerçek (anlamı) bir sıfır noktası vardır. Mahallelerde işlenen cinayet sayısı Oran gösteren ölçekle toplanmış verilerdir. 0 cinayetle 1 cinayet arasındaki fark 26 cinayetle 27 cinayet arasındaki farka eşittir. Bu çeşit veri ile aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılabilir.

Dahası için: <http://davidmlane.com/hyperstat/index.html>

DATA ÇEŞİTLERİ, KULLANIMI VE SINIRLILIKLARI

	Nominal	Ordinal	Oran
Tarifi	İsim kategorileri	Rütbe ve isim sıralamaları	Sayılar arasındaki aralık eşittir ve sıfır anlamlıdır
Örnek	0-mağdur değil 1-mağdur Aynı oranda geçerlidir 0-mağdur değil 1-mağdur	0-suç yok 1-tek suç 2-birden çok suç	Suç sayısı: 0, 1,2 0- suç yok
Sağa doğru sıralanan ölçekler soldakiler için de kullanılır. Nominal ve ordinal datayla yapılan her işlem oran datasıyla da kullanılır			
Kullanılabilen Matematik	Aynı veya değil	Daha çok, daha az veya eşit	Ekleme, çıkarma, çarpma ve bölme
Kullanılabilen Ortalama	Mod	Ortanca veya mod	Mod, ortanca veya ortalama
Kullanılabilen Yayılma	Aralık	Çeyrek dilim aralığı ve aralık	Standart sapma ve diğerleri
Yorumlar	Kategorilerle (cinsiyet vb.) ve gruplarla (mağaza zincirleri veya tek tek dükkanlar vb.)	Doğal şekilde bir sıralama söz konusu olduğunda kullanılır (polis rütbeleri gibi) ancak rütbeler arasındaki fark her	Yüzdeler, sayılar ve diğer benzer ölçümler

23. Suç-Yoğun Bölgenizi Belirleyin

Haritalama yaparken akut ve kronik suç-yoğun (hot spot) yerleri birbirinden ayırt etmek (Adım 17) faydalı olabilir. Tehlikeli suç-yoğun yerler suçlardaki anormal derecedeki artışlardır ve doğal olarak azalabilirler. Buna karşılık kronik suç-yoğun yerler, ısrarlı bir şekilde yüksek değerlerde suç oranlarına sahip ve bir şeyler yapılmadığı zaman bunun azalma ihtimali olmayan yerlerdir. Kronik suç-yoğun noktalarının 3 temel şekli vardır ve bunların her biri bir teori ve çözümle bağlantılıdır.

Suç-yoğun noktalar: Yüksek suç oranı olan yerlerdir. Bunlar tekerrür eden olayların çeşitli faaliyet alanları veya adreslerindeki (28 ve 29. adıma bakın) suçları gösterir.

Suç-yoğun çizgiler: Cadde bölümlerinde suçların yoğunlaştığı yerlerdir. Otellerin bulunduğu caddeler boyunca park edilmiş araçların daha çok hırsızlığa maruz kaldığı durumlar buna örnek gösterilebilir. Caddelerde birçok kez işlenen suçlar çizgi ile gösterilir.

Suç-yoğun alanlar: Suçların yoğunlaştığı alanlardır. Bir takım sebeplerden dolayı oluşabilir. Alan özellikleri suçlarda artışa yol açabilir. Veya suç-yoğun alanlar farklı problemler barındırıyor olabilir. Haritalarda suç-yoğun alanlar, karşılıklı çizgilerle gölgelenmiş alanlar veya suç seviyelerini gösteren karşılıklı eğimlerle gösterilir. Jerry Ratcliffe'in suç-yoğun alan tipolojisi (tabloya

bakınız) 2 çeşit suç-yoğun alan noktası arasında farklılaşır:

- Sıkıca gruplanmış olan olayların modelleri.
- Suç-yoğun alanı üzerinde kısmen düz olarak yayılmış olanlar.

Şekil 3, suç-yoğun alanı tarif etmektedir. Problemler eğlence yerleri noktalar olarak gösterilmiştir, çünkü saldırılar adreslerle belirlenmiştir. Bununla birlikte, devam eden caddeler boyunca gerçekleşen otodan hırsızlık suçları kesişen 2 çizgiyle gösterilir. Sonuç olarak yerleşim birimleri içindeki suç-yoğun alanlarda farklı derecelere sahip dış hatlar, küçük bir alanda hırsızlık riskinin en yüksek olduğunu merkezden uzaklaştıkça bu riskin azaldığını gösterir. Bu derecelendirilmiş alanlardaki noktalar soygun yerlerini tarif eder.

Suç-yoğun alanların özelliklerine bakacak olursak;

- Suç-yoğun noktalar belirli yerlerin fiziksel çevresinin veya yönetimlerinin değiştiğini ifade eder. Ayrıca yüksek riskli suçlara kurban olma durumunu da akla getirir.
- Suç-yoğun çizgiler, değişen caddeler, patika ve diğer yolları veya onlar boyunca değişen çevreyi anlatır.
- Suç yoğun alanlar, yaşanılan çevreyi değiştirmek için geniş ölçekli işbirliği önerir.

Tablo suç yoğunluğu haritalamasının nasıl yapılacağını ve çözümün nerede olması gerektiğini göstermektedir

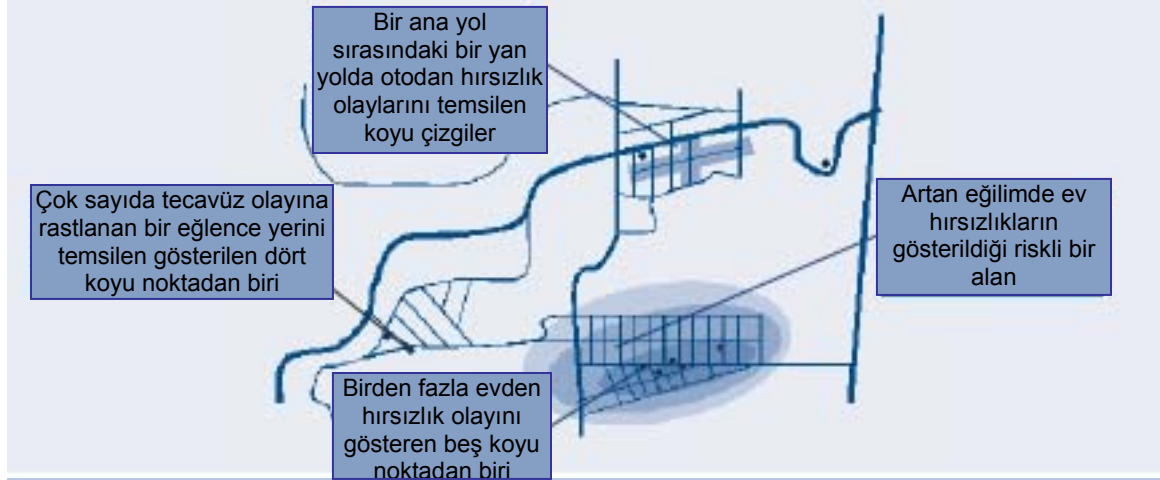
DATA ÇEŞİTLERİ, KULLANIMI VE SINIRLILIKLARI

Yoğunluk	Yoğun-Suç Belirteci	Eylem düzeyi	Eylem Örnekleme
Yerler-belirli adreslerde, köşelerde veya tesislerde	Noktalar	Tesis, köşeler, adres	Araba parklarında kapalı devre kamera sistemi; İçki satılan yerlerin yolunu değiştirme
Mağdurlar	Noktalar	Mağdurların adresleri	Hedefin ulaşımını zorlaştırma yoluyla tekrar mağduriyetlerin önlenmesi
Sokaklar-cadde boyları ya da apartman bloklarında	Çizgiler	Yollar, caddeler, çıkmaz sokaklar ve otoyollarda	Trafik akışını değiştirmek Park etme kurallarını yeniden düzenlemek
Mahalleler	Karanlık yerler	Mahalleler	Toplumla ortak çalışmak, ilişkileri geliştirmek

Ratcliffe'in Yoğun suç alanları tipolojisi

Jerry Ratcliffe 3 çeşit suç-yoğun alan tanımlar. Suç-yoğun alan ile başlar ve daha sonra nokta modelini inceler. Eğer bütün olaylar aynı yerde oluyor ise orası "suç-yoğun noktadır". Eğer olaylar genel alan içinde sıkıca gruplanmış ise Ratcliffe bunu "gruplanmış" suç-yoğun alan olarak adlandırır. Nihayet, eğer olay yerleri nispeten eşit olarak suç-yoğun alan boyunca dağılmışsa bunu "dağınık" suç-yoğun alan olarak sınıflandırmıştır. Gruplanmış veya dağınık suç-yoğun alanlar "suç-yoğun alanın" alt kategorileridir. Ratcliffe'in yaklaşımı olayların yoğunlaşmasına dikkat çeker ve analiz yapan kişinin suç-yoğun alanı sınıflandırmadan önce suç-yoğun alanın çerçevesini belirlemesi gerektiğini savunur.

Kaynak: Ratcliffe, Jerry (2004). "The Hotspot Matrix: A Framework for the Spatio-Temporal Targeting of Crime Reduction". *Police Practice and Research* 5:5-23.

Suç-yoğun alanların analizi yerlerle başlamalı daha sonra caddelere en sonunda da alanlara geçmelidir. Mesela yakılan arabalar problemini ele alalım. Bu olay devamlı olarak aynı adreste mi oluyor?

Eğer öyleyse niçin yakındaki başka yerler yerine oranın seçildiğini sormalısınız. Eğer öyle değilse incelemelisiniz. Eğer cadde seviyesinde bir yoğunlaşma bulursanız, niçin bazılarının yakılan araçlar problemi için seçilirken diğerlerinin seçilmediğini anlamak için caddeleri karşılaştırmalısınız. Eğer cadde düzeyinde küçük bir yoğunlaşma var ise (suçlar nispeten bir cadde boyunca eşit dağılmış ise) oranın yerleşim birimi olarak toplam yoğunlaşmasını dikkate almalı ve yüksek ve az yoğunluklu yerleri karşılaştırmalıdır. Bu yaklaşım oldukça odaklanmış bir sonuç verecektir.

Şekilde yoğun soygun noktaları yerleşim birimlerinde birden fazla mağduriyeti işaret etmektedir. Alan suç-yoğun yerler yalnız başına bunu ortaya koyamazlardı. Devam etmeden önce alan suç-yoğun yerlerin büyük ölçüde birkaç tekrarlanan soygun yerinden kaynaklanıp kaynaklanmadığını belirlemelisiniz. Buna, her suç yerini sanki orada sadece tek bir olay olmuş gibi

değerlendirip ondan sonra o alana bakabilirsiniz. Eğer alan suç-yoğun yer değilse, o zaman problem başka suç-yoğun alan tarafından oluşturulmuştur. Eğer alan hala suç-yoğun ise o zaman bu devam eden soygun noktaları bir soygun yoğunlaşması alanının parçalarıdır.

Suç-yoğun yer analizi, problem çözme sürecinin ilk aşamasında değerli bir araç olabilir; bu doğrultuda niçin bazı yerler suç-yoğun yerler olmasına karşılık bazılarının olmadığını sormalısınız. Suç-yoğun yerlerin tespit edilmesinden sonra analizden vazgeçmek yüzeysel analizlere ve etkisiz tedbirlere sebebiyet verebilir. Eğer problemle ilgili coğrafi bir unsur söz konusu değilse, suç-yoğun alanı haritalanmasının pek bir yararı yoktur ve bu durumda başka analitik yaklaşımlar kullanmalısınız.

Daha Fazlası İçin:

Eck, John, Spencer Chainey, and John Cameron (2005). *Mapping Crime: Understanding Hot Spots*. Washington, DC: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice.

24. Suç Haritalarının Ne zaman Kullanılacağını Bilin

Klasik yazılımlar, şehir merkezi, üniversite kampusu, toplu konut projelerinden oluşmuş bölgeler veya birçok büyük binanın olduğu alanlarda suç haritası oluşturmada çok yeterli değildir. Çünkü binaların çoğu, ne kadar büyük olursa olsun, tek bir cadde adresine sahip olduğundan suç binanın neresinde işlenirse işlensin aynı adres üzerine kaydedilmektedir. Bu durumda haritalandırma belirli bir bina ya da faaliyet alanının bir suç problemi olduğunu işaret edebilir, fakat aslında bu alanın çok büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Birçok insanın o binada çalıştığı veya o alanı kullandığını dikkate aldığımızda, oranın nispeten güvenli bir yer olduğu sonucu çıkar. Örneğin, George Rengert, Philadelphia' da oto hırsızlığı konusunda tehlikeli bölge olarak belirlenen bir otoparkın aslında park edilen araçların sayısı dikkate alındığında çevredeki mahallelerden daha düşük bir suç oranına sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Aslında büyük binaların birçoğu güvenli değildir. Oscar Newman 1960 ların Amerikan toplu konut projeleri hakkındaki ağır eleştirilerinde, bir binanın yüksekliği ne kadar fazla ise, her 100 bina sakini için o binadaki suç oranının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Newman çok büyük binaların suça davetiye çıkardığını çünkü bina sakinlerinin komşularını tanımadığını ve binaların yerleşim ve tasarımının, koridorlar, asansörler, oyun alanları gibi umuma mahsus alanların kamu gözetim ve denetimini çok mümkün kılmayacak bir şekilde tasarlandığını ileri sürmüştür. Newman'ın fikirleri birtakım prensipler olarak – Çevresel Düzenleme ile Suç Önleme- güvenli binalar ve kamu alanlarının tasarlanması için geliştirilmiştir.

Bir binanın niçin güvenli olmadığını anlamak için suçlar belirli sınıflara ayrılmalı ve bina içindeki yerleri şemalaştırılmalıdır. İşte burada yüksek çözünürlüklü veya 3 boyutlu haritalandırmanın önemi ortaya çıkar. Maalesef, yüksek çözünürlüklü haritalandırma zor ve çok zaman harcamayı gerektirmektedir. Bu iki temel problemden kaynaklanmaktadır:

1. Polis suç kayıtları nadiren suçun bina içindeki yerini tam olarak belirtmektedir. Aslında bina yönetimleri ve güvenlik bölümü bu bilgileri bazen verebilmektedir. Bu bilgiler tam olarak elde edilemiyorsa, gerekli bilgileri tam olarak temin etmek için özel suç kayıt işlemleri geliştirilmelidir (21.adım)

2. Yeni binaların planlarını haritalamayı kolaylaştıracak şekilde dijital formatta almak mümkün olabilir. Fakat bina eski ise son halinin planlarını almak zor olabilir ve bu durumda bunların çizilmesi gerekir.

Birçok durumda bu problemler yüksek çözünürlüklü haritaları tercih dışı bırakacaktır, fakat bu tür problemler, George Rengert ve çalışma arkadaşlarının Philadelphia'da Temple Üniversitesi kampusunda suç çalışmasında gösterdikleri gibi, üstesinden gelinebilir. Rengert ve grubu haritalama yazılımını kampusun AutoCAD çizimleriyle birlikte kullanarak yüksek çözünürlüklü bir coğrafi bilgi sistemi (GIS) geliştirdiler. Su boruları ve elektrik telleri çıkarıldı ve sokaklar çizgilerle (her iki tarafında kaldırımları gösteren çizgiler olmak üzere) temsil edilerek haritalar değiştirildi. Aynı zamanda, spor alanlarını, oto park alanlarını, binaların izlerini temsil etmek üzere çokgenler kullanıldı. Çalılık, çitler, sokak lambaları ve çitler de haritada gösterildi. Suçlar kampus polisi tarafından, yetersiz aydınlatma veya saldırganın saklanıp kurbanını bekleyebilmesine imkan veren kör köşe gibi çevre faktörleriyle bağlantı kurulabilecek şekilde, olay yerleri tam olarak belirtilecek şekilde kaydedildi.

Suçlar her binanın katları için haritalandı ve yatay düzenlemesinin resmi binanın zemin katı planı üzerine yerleştirildi. 1 nolu şekil bir bina için, Gladfelter Salonu, sonuçları göstermektedir. Suç 10.kat hariç bütün katlara dağıtılmıştır. Harita katların çoğunda yaygın olarak görülen net bir gruplamayı da- 4 asansör kabinin olduğu çok yakın, binanın merkezinin yanındaki alan- göstermektedir. Bu alan her akademik bölümün sekreterleri ve resepsiyonistleri için ayrılmış akvaryum benzeri ofislerinin olduğu yerdir. Akvaryuma benziyor çünkü bu bürolar hırsızların içeriye girerek içeride herhangi bir kişinin veya almaya geçecek bir şeylerin olup olmadığına karar vermelerine imkan verecek şekilde camlarla çevrilmiştir. Sadece Suç Adalet Bölümüne, Rengert'in kendi bölümü, akşamları indirilerek insanların ofis içini görmelerini engelleyecek şekilde perdeler takılmıştır.

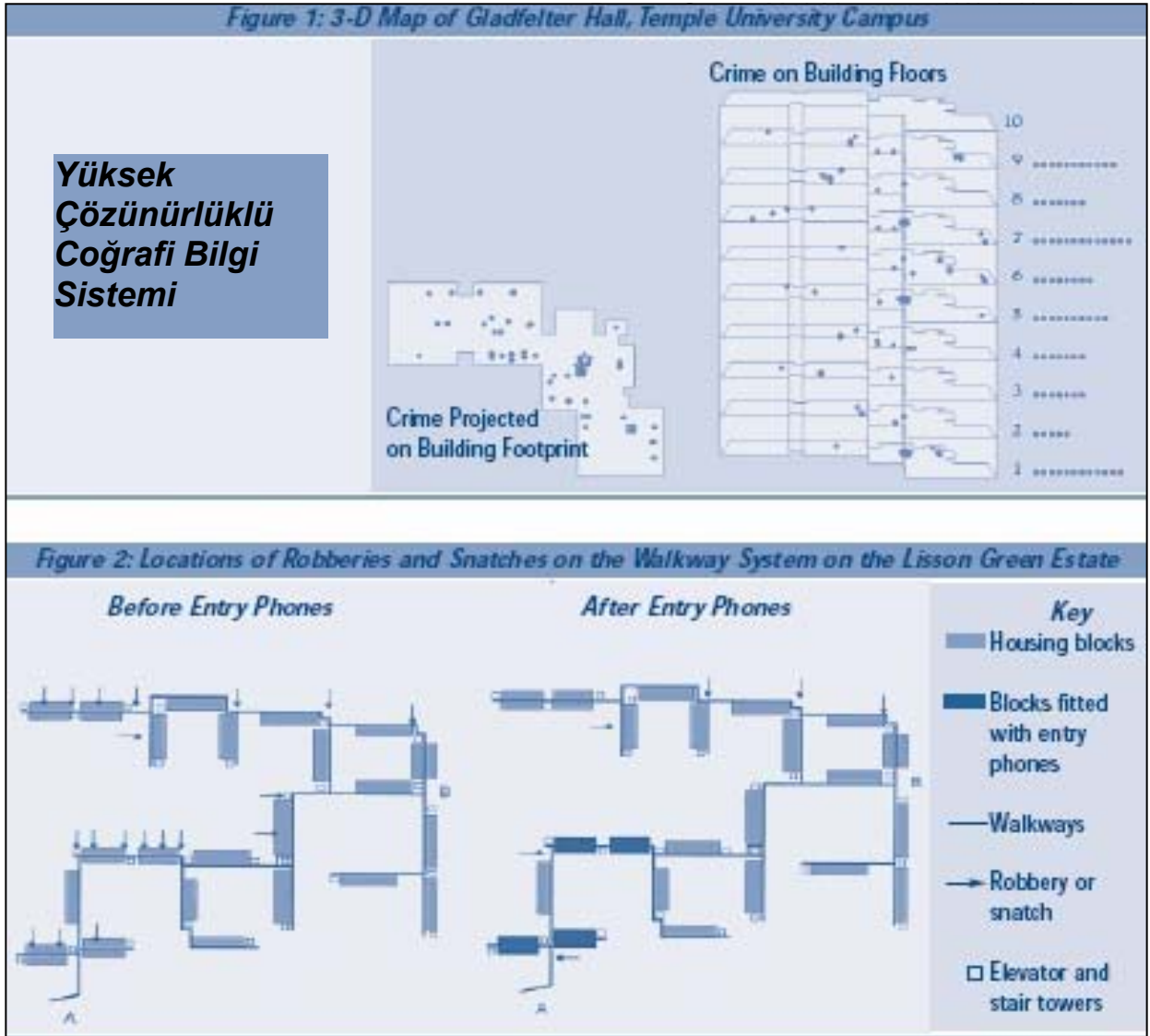
Fotoğraf gerçekliğinde şehir modelleri üretebilecek ticari yazılımlar bir süredir kullanıma açıktır ve 3-boyutlu lazerli imaj alma gibi teknolojik gelişmeler Gladfelter Salonunun haritası gibi bilgisayar ürünleri haritalar hazırlanmasını kolaylaştıracaktır. Bu arada, olay sayısının az olduğu zamanlarda suçların yerlerinin tam olarak gösterildiği elle çizilen haritalar da yeteri kadar iş görebilir. Şekil 2 de

Londra'daki Lisson Green Toplu Konutlarının Barry Poyner tarafından çizilmiş olan harita, suç önleyici herhangi bir değişiklik yapılmadan önce ve binalardan dördüne giriş telefonu yerleştirdikten sonra, 2 altı aylık zaman dilimleri için hazırlanmış, binaları birbirine bağlayan patikalardaki soygunların ve kapkaççıların yerlerini göstermektedir. Sonuçta, giriş telefonları binaların arasındaki patikalara dışarıdan girişi kapattı. Bu örnekte yüksek çözünürlüklü haritalar önleyici tedbirlerle birlikte değerlendirilmiştir.

Şekil 2 aynı zamanda, soygunların ve cüzdan çalmaların, patika sistemli birbirine komşu binaların veya giriş katlarının birbirini görmeyen kısımlarında yoğunlaştığını gösterdiği için problemin tespit edilmesine de fayda sağlamıştır.

Daha Fazlası için:

Crowe, Tim (1 991). *Crime Prevention Through Environmental Design*. Applications of Architectural Design and Space Management Concepts. Boston: Butterworth-Heinemann.

25. Günlük ve Haftalık Suç Değişimlerine Dikkat Edin

Günlük aktivitelerin akışı problemler üzerinde önemli etkilere sahiptir. Örneğin, ulaşım ve alışveriş yoğunluğundan kaynaklanan araç gelgitleri, hedeflerin ve güvenlikçilerin oto park alanındaki sayısını değiştirir. Bu durum doğrudan hırsızlığın ve oto hırsızlığının en çok hangi zaman diliminde yapıldığına etki eder. Parti ve eğlenceden ayrılan alkollü kişilerin maruz kaldığı soygunlar çoğunlukla Cuma ve Cumartesi barların kapanma saatlerine yakın zamanlarda gerçekleştirilmektedir, çünkü hedeflerin sayısı daha yüksektir. Bu örnekte iki önemli ritim problemleri aktivite bir araya getirmektedir. Birincisi iş günü ve hafta sonu günlük hayat akışının Cuma ve Cumartesi gecelerini dinlenmek ve eğlence için çok popüler yapmasıdır. İkincisi ise barların açılış ve kapanış saatleridir. Bu aşamada saatler ve günler üzerinde meydana gelen kısa süreli değişim ve dalgalanmaları tartışacağız. 26. adımda ayları ve yılları da kapsayan daha uzun süreli zaman dilimlerini inceleyeceğiz.

Farklı mekanlar farklı aktivite düzenleri vardır. Okulların günlük düzeni, benzerlikler bulunmakla birlikte, iş hayatının günlük düzeninden farklıdır. Otobüs durakları, taşıma ve alışveriş hareketliliğinden etkilendiği gibi otobüslerin çok gelip gitmesinden de etkilenir.

Herhangi bir suçun veya asayiş bozan bir olayın ritimlerinin belirlenmesi önemli aktivitelerin seyirlerinin belirlenmesine katkıda bulunabilir. Aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi, her saat (veya farklı bir zaman aralığı) birkaç günü esas alarak, (Data metriksi üstte) olan olayların sayısını hesaplayın ve daha sonra tablo üzerinde sonuçları gösteriniz (Tablo A). Tablo B, her bir günde gerçekleşen haftanın olaylarının yüzdesini göstermektedir. Çünkü bazı günler düzenli olarak diğer günlerden farklı bir akışa sahiptir. Rachel Boba günlerin ve saatlerin aynı tabloda gösterilmesini tavsiye etmektedir (Tablo C). Sonuç hafta sonu boyunca suç-yoğun zaman dilimlerini göstermektedir. Bu tür tabloları hazırlamak kolaydır; elektronik çizelge yazılımı üzerinde standart grafik işlemleriyle hazırlanmıştır. Problem olaylar sıkça oluyorsa en kolay zamana ait analizlerdir. Zamana ait analizler, çok yaygın olmayan cinayet gibi önemli suçlara

nazaran, gürültü şikâyetleri, küçük trafik kazaları gibi basit olaylar için daha faydalı olacaktır. Eğer çok az olay varsa, daha çok örnek olay toplamak için daha uzun bir periyoda bakabilirsiniz. Fakat eğer problem daha uzun dönem içinde değişirse çıkan sonuç sapmış veya güncelliğini yitirmiş olabilir.

Olayın oluş saatiyle ilgili kabul edilebilir ölçüde kesin saatlere sahip olmak, zamana ait analizler yapmamıza yardımcı olur. Soygun, tecavüz, saldırı gibi suçlu ile mağdurun bizzat karşı karşıya kaldıkları suçlarda genellikle mağdurlar suçun ne zaman olduğunu söyleyebildikleri için olay zamanı tam olarak tespit edilebilmektedir. Oto hırsızlığı, soygun, Vandalizm gibi mala karşı işlenen suçlarda olay saatini tam olarak belirlemek zordur, çünkü kurbanlar çoğunlukla sadece suçun işlenmiş olabileceği bir zaman aralığı verebilmektedirler. Bu aralıklarda orta bir nokta belirleyerek suçun işlenme saatini tahmin etmeye çalışmak yaygın bir tercihtir ancak bunun sapmalara sebep olabileceği unutulmamalıdır ve uzun zaman dilimleri için (örneğin 8 saat ve fazlası) bundan kaçınılmalıdır.

Jerry Ratcliffe de zamana ait 3 gruplama şekli belirlemiştir. Birincisi, olaylar tüm güne hemen hemen eşit olarak dağılmış olabilir. Bu durumu "dağınık model" olarak isimlendirmiştir. İkincisi, "odaklanmış model" farklı zaman aralıkları içindeki gruplamayı gösterir. Yoğun iş saatleri etrafında gruplanan olaylar odaklanmış şablonlardır. Üçüncüsü, küçük zaman dilimleri içinde sıkıştırılmış "kesin modellerdir". Odaklanmış ve kesin modeller vakit kaybetmeden incelenmesi gereken zamana ait günlük düzenler ortaya çıkarılır. Ratcliffe sistemini günlük modeller için geliştirmiş olmasına rağmen ana fikir haftalık düzene de uygulanabilir. Eğer herhangi bir gün düzenli olarak sorunlu değil ise, bu dağınık bir haftalık modeli gösterir. Problemler olaylarda artış gösteren günlerin gruplaması odaklanmış modeli ortaya koyar. Son olarak, eğer 1 veya 2 gün önemli ölçüde olay yoğunluğuna sahipse bu kesinlikle modelin varlığına işaret eder.

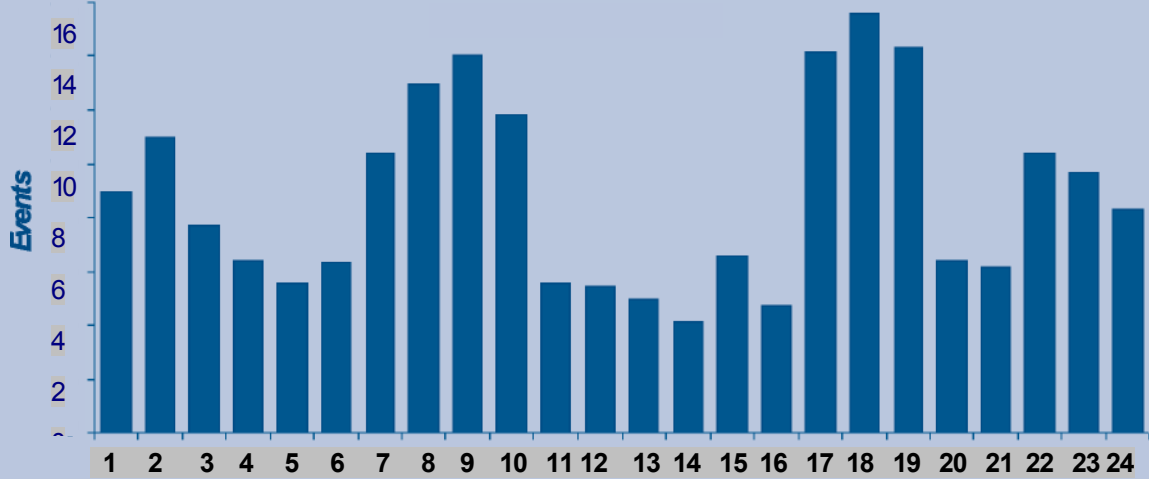
Daha Fazlası İçin Boba, Rachel (2005). *Crime Analysis and Crime Mapping: An Introduction*. Thousand Oaks, CA: Sage

Örnek; Haftanın günleri ve saatlerine göre olay sayıları
Saatler

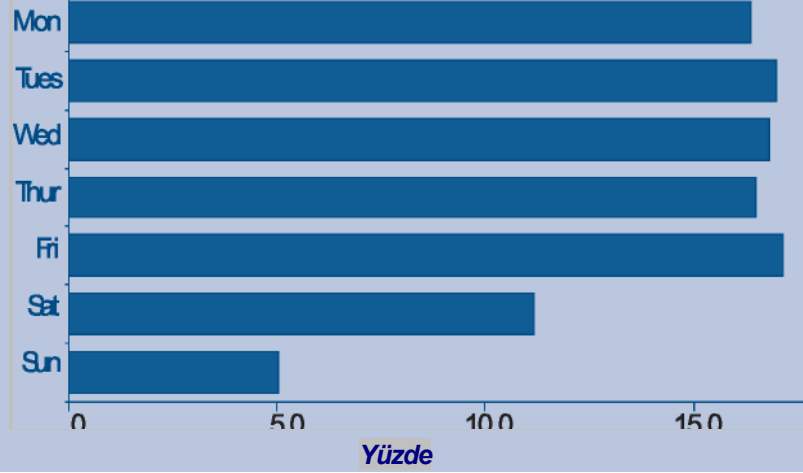
Days	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	Mean
Mon	7	3	6	9	9	11	10	17	16	17	5	6	12	7	9	5	20	18	16	8	7	10	8	7	10.1
Tues	10	9	10	11	7	6	13	15	15	18	6	12	7	7	8	5	16	18	17	12	5	11	10	4	10.5
Wed	4	11	12	6	8	3	18	17	24	14	10	7	4	2	4	9	23	24	24	7	5	12	3	4	10.6
Thur	8	8	7	9	4	10	17	21	20	11	10	5	4	3	9	6	17	24	18	4	5	4	10	6	10.0
Fri	3	12	6	7	9	12	13	19	20	19	3	4	3	4	9	3	15	16	17	8	10	18	12	13	10.6
Sat	10	12	3	1	1	1	1	1	2	3	4	3	4	5	6	4	7	8	7	5	10	21	24	23	6.9
Sun	21	22	10	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3.1
Mean	9.0	11.6	7.7	6.4	5.6	6.3	10.4	13.0	14.6	11.9	5.6	5.4	5.6	4.1	6.6	4.7	14.1	15.6	14.3	6.4	6.1	11.0	9.7	8.3	

ZAMANA GÖRE DEĞİŞİKLİKLERİ İNCELEMEK

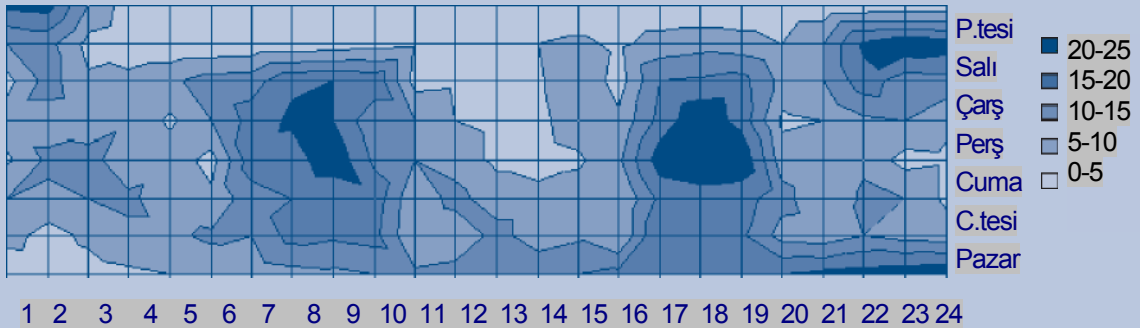
A.Ortalama Saatlik Değişim

B.Haftalık Olayların Yüzdesi

C. Günlük ve Saatlik Değişimler

26. Uzun dönemli değişiklikleri dikkate alın

Sorunlarınız iyiye mi yoksa kötüye mi gidiyor? Düzenli yoksa düzensiz olarak mı artıp azalıyor? Bu sorular, olay sayısının ya da zamana karşı oranının grafiğe dönüştürülmesiyle ortaya konabilir. Oranı ortaya koymak için tipik olarak yapılan ise olay ya da düzensizlik sayısının risk altındaki hedeflere bölünmesidir (Adım 27).

Bir sorunun zaman içindeki değişimi üç temel biçimde sınıflandırılabilir.

- Görsel inceleme ile açık şekilde görülebilen ve problemin uzun dönemde kötüye, iyiye yoksa aynı oranda mı kaldığını gösteren trend.
- Mevsimsel, günlük ve haftalık dönüşümler
- Çok sayıda ikincil etkilerin neden olduğu düzensiz iniş çıkışlar

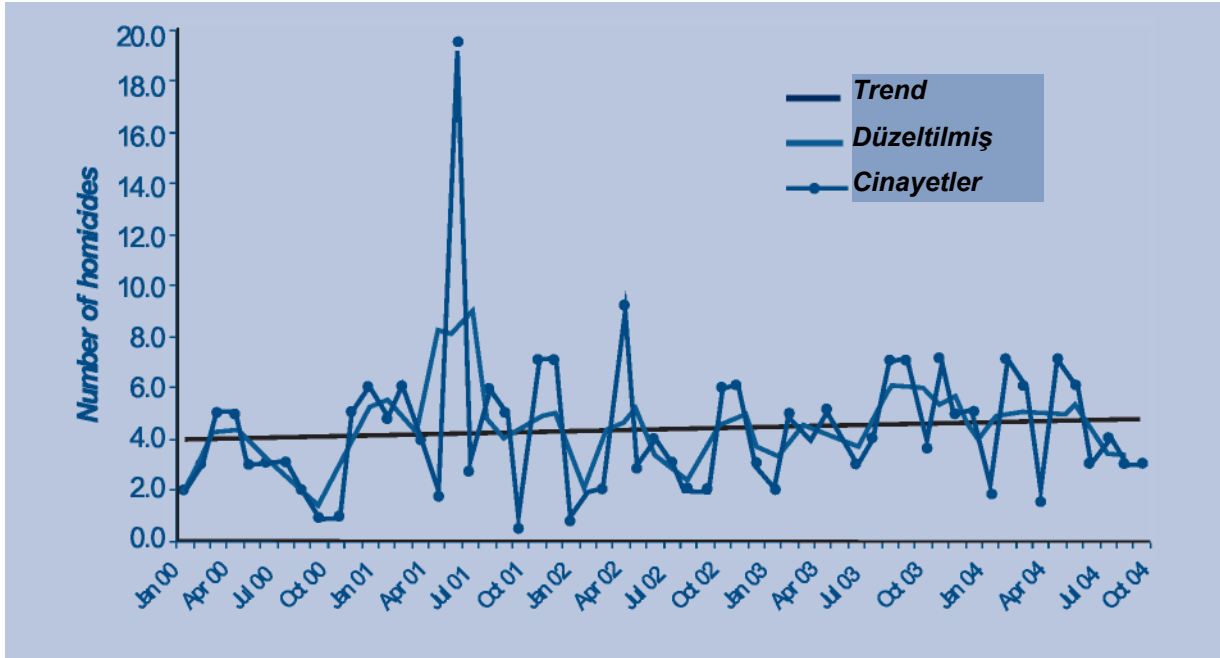
Suçun zaman içindeki değişiminin sistematik biçimde çalışmasına '**zaman serisi analizi**' denir.

Tablo-1 Buffalo, New York'taki cinayetleri göstermektedir. Grafiğin ortasından geçen düz çizgi toplam eğilimi gösterir. Hemen hemen düz sayılabilir, çok sınırlı bir yukarıya eğilim (yüz ayda 1

cinayet gibi çok sınırlı bir artış söz konusu) sorunlu ayları gösterir, bu doğrultuda Ekim ve Kasım 2000 sorunlu aylardır.

58 ay boyunca, grafikte görülen iniş çıkışların da ortaya koyduğu gibi kayda değer bir aylık değişim söz konusudur. Düşük sayıdaki suçların grafiğe bu şekilde yansımaları daha olasıyken, her bir zaman diliminde çok sayıda olayın yaşandığı suçlarda iniş ve çıkışlar daha sınırlı olur. Bu düzensiz iniş çıkışlar sistematik değişimi saklayabilir. Bu düzensiz değişimin yarattığı sorunları aşarak, eğilimleri ortaya koymanın yolu ise hareketli ortalamayı esas alan grafiklerin hazırlanmasıdır. Buna 'düzenleme' denir. Aşağıdaki örnekte üç aylık hareketli ortalama kullanılmıştır. Örneğin, Temmuz değeri Haziran, Temmuz ve Ağustosun ortalamasına eşitken, Ağustosun değeri Temmuz, Ağustos ve Eylülün ortalamasına eşittir. Hareketli ortalamalar grafikteki iniş ve çıkışları daha düz hale getirir. Uzun süreli hareketli ortalamalar kısa olanlardan daha düz grafikler ortaya çıkartırlar, fakat buda grafiğin çok düzgün olması ve bazı faydalı bilgilerin ortaya çıkmaması sonucunu doğurabilir.

Figure 1: BUFFALO, NY'daki Cinayetler
Ocak. 00- Ekim. 04

Dönüşümler her yılın aynı ayı karşılaştırarak ortaya çıkartılabilir (veya bir ayın aynı haftaları veya bir haftanın aynı günleri). Olayların sayısını etkileyebileceği için ayların farklı uzunlukta olduğu (ve şubat ayındaki değişimi) dikkate alınmalıdır. Bazı analistler bu sorundan ötürü ay yerine 4 haftalık dönemleri kullanırlar. Açık mevsimsel dönüşümler Tablo-2 de görülebilir. Bu tabloda, 32 ay boyunca yaşanan bisiklet hırsızlıklarının aylık sayısını görüyoruz. Hırsızlık tutarlı biçimde Temmuz ve Ağustos ayında en üst seviyede ve yine tutarlı biçimde Ocak ve Şubat aylarında minimum düzeyde gerçekleşiyor. Aylık temelde bakıldığında, 2001 in genel itibariyle 2002 den ve veriye sahip olduğumuz aylar itibariyle 2003 yılından daha sorunlu olduğunu görebiliriz. Bu yazın çalmak için daha fazla bisiklet olduğu ve dahi hırsızlar kışın çok az bisiklet kullandığı için (Özellikle Buffalo'da) çok anlaşılır bir durumdur.

Zaman serisinin bazı bileşenlere göre dağılımı, problemin olası nedenlerini göstermek için çok faydalıdır. Örneğin, cinayet eğilimi aile içi ve aile dışı şeklinde iki ayrı grafiğe ayrılabilir (veya ateşli ve ateşsiz silah kullanımına göre). Böylece, eğer

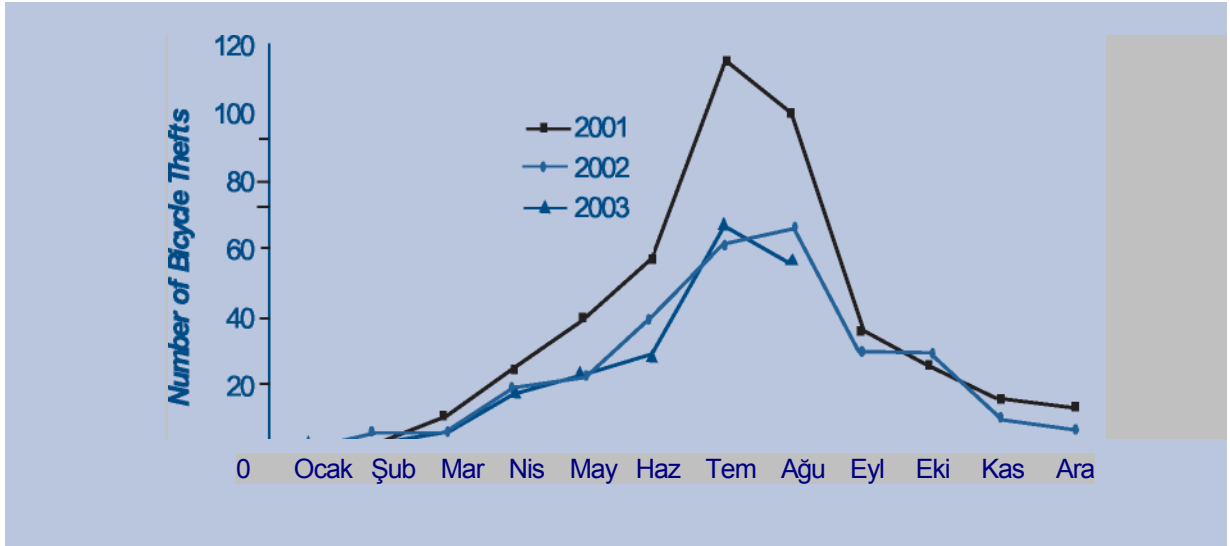
aile dışı cinayetler yukarı eğilim gösterirken, aile içi cinayetler düşüyorsa, bu da aile dışı cinayetler üzerine yoğunlaşmamıza işaret eder.

Zaman serisi analizi bir suça verilen tepkinin etkinliğini değerlendirmek için güçlü bir araçtır. Az önce tartışılan teknikleri kullanarak suça tepki vermeden önce, temel ilke, suçun doğal eğilimine, dönüşümüne ve değişimine ilişkin iyi bir fikir sahibi olmaktır. Eğer suça ilişkin, bulunduğunuz zaman dilimine kadar bir şey yapmadıysanız, bu size bu suça ilişkin gelecekte neler umabileceğinizi söyler. Buda verilen tepkiden sonraki zaman dilimini incelemek için bir temel sağlar. Eğilim ve dönüşümdeki değişimler hatta düzensiz iniş çıkışlar bile verilen tepkinin bir etkisi olduğunu gösterir. Öncesi ve sonrasıyla zaman dilimi ne kadar uzun tutulursa, sonuçlarınızda o kadar güvene sahip olabilirsiniz.

Zaman sıralaması analizi çok karmaşık olabilir. Bu nedenle zaman serisi analizine verilecek tepkiye göre değişen çok sayıda şey varsa, bu alanda uzman bir istatistikçinin yardımını istemek faydalı olabilir.

ŞEKİL 2: BUFFALO'DAKİ BİSİKLET HIRSIZLIKLARINDA MEVSİMSSEL ETKİLER

(Ocak. 01- Ağustos. 03)

27. Oranları ve Paydaları Nasıl Kullanacağınızı Bilin

Bir yerde başka yerlerden daha çok suç işleniyorsa bu demektir ki çok suç işlenen yerde daha çok hedef vardır. Oranları incelemek muhtemel hedeflerin suç oranını arttırıp arttırmadığını anlamana yardımcı olur. (17. adıma bakınız)

Oranlar belli bir zaman aralığında riskli hedeflere karşın işlenen suç sayısını gösterir. 2002 yılında 1000 aile başına işlenen suç sayısı gibi. Riskli hedef oranı her bir hedefin bu zaman dilimi içinde suça karışma oranını gösterir.

Riskli hedef oranını hesaplamak için şunlara ihtiyacımız vardır:

- 1-İlgilendiğiniz olay tipini tanımlayın (ör: araçlardan yapılan soygunlar)
- 2-Riskli hedefleri tanımlayın.
- 3-İlgilendiğiniz yer ve zaman dilimini tanımlayın (Ör: 2004 yılında şehir merkezindeki parklar)
- 4-İlgilendiğiniz yerler için olay sayısını ve riskli hedef sayısını gösteren verileri bulun (Ör: Polis verilerinde bulunan adres bilgileri kullanılarak bu adreslerden sizin ilgilendiğiniz parklara yakın olan adresler seçilip incelenebilir. Ayrıca şehir merkezindeki parklar gözlemlenerek her bir parkta ne kadar araç olduğu tahmin edilebilir).

Her bir yer için suç sayısını hedef sayısına bölerek oranları bulun. Riskli hedefleri tanımlamak iyi düşünmeyi gerektirir. Hırsızlık olaylarını inceliyorsunuz diyelim; peki hedef olarak insanları mı yoksa meskenleri mi araştıracaksınız? Meskenler cevabı buna güzel bir cevap olabilir. Başka her şeyin eşit olduğunu varsayarak 1000 kişinin 500 hanede yaşadığı bir yerde aynı sayıda insanın 250 evde yaşadığı başka bir yerden daha çok hırsızlık olacağını bekleriz. Eğer sokaktaki

hırsızlıkları inceliyorsanız riskli hedef olarak bölgedeki yaya insanları seçersiniz.

Polis olay raporları genelde ilgilenilen olayı ve olayın adresini içerir. Bu sayede bölgelerdeki olay sayıları kolayca elde edilebilir. Buna karşın bir olay anındaki riskli hedeflerin sayısını bulmak o kadar kolay olmaz. Mesela belli bir parkta olan hırsızlık olaylarının sayısı bulunabilir fakat o parkta o zaman ne kadar araba olduğunu bulmak zordur.

Bu problemin önüne geçmek için hedeflerin sayısını başka şekilde bulmaya çalışmanız lazım. Mesela bir parkta bulunan araçların sayısı parkın büyüklüğüyle orantılı olabilir. Bundan yola çıkarak diyebiliriz ki riskli araçların sayısını bulmanın başka bir yöntemi olarak parktaki yer sayısını ya da parkın yüz ölçümünü kullanabilirsiniz. Aşağıda verilen tabloda riskli hedeflerin oranını tahmin etmeye dair birkaç örnek verilmiştir.

Riskli hedeflerin başka şekilde sayılmasının iki gerekli unsuru vardır. Birincisi hedeflerle mantıksal olarak alakalı olmaları gerekir. Araç sayısı ile parkın büyüklüğünün bağlantılı olmaları düşünülebilir buna karşın bir parkın sokağa bakan kısmının büyüklüğünün araç sayısı ile bağlantılı olması beklenmez çünkü sokağa bakan kısmı az olan araç parklarının araç yoğunluğu diğerlerinden çok olabilir. İkincisi alternatif ölçme yöntemiyle hedeflerin bağlantısı yerden yere çok fark etmez. Eğer şehir merkezindeki otoparklar ortalama 2/3 oranında dolu oluyorsa bu parklardaki araç parkı sayısı güzel bir alternatif ölçme tekniği olur. Fakat bazı parklar hep dolu bazı parklar nerdeyse hep boş oluyorsa parkın yüz ölçümü büyüklüğü iyi bir alternatif ölçme tekniği olmaz.

Değişik suçlara değişik oranlar			
Çeşidi	Yeri	Oranı	Yorumlar
Apartmandan hırsızlık	Apartman daireleri	Apartman dairesi ya da kişi başına hırsızlık	Daire başına hırsızlığın büyük dairelerdeki etkisi
Dükkandan hırsızlık	Dükkanlar	Metrekare ya da raf başına hırsızlık	Müşteri başına hırsızlık iyi bir oran verir
Motosiklet hırsızlığı	Mahalle	Kayıtlı motosiklet sayısı başına hırsızlık	Motosiklet kullanılan bölge sorunlu, hırsızların yaşadıkları yer değil
Grafiti	Ticari yerler	Metrekare başına grafiti	Ölçmesi zor
Taksi soygunları	Şirket	Taksi başına, sürücü başına ya da sürücünün görev yaptığı süreye göre	Aracın kullanıldığı saat daha değerli bir ölçüm birimi olurdu ancak bu veriye ulaşmak zor
Otellerden gelen kavga-kargaşa ihbar telefonları	Otel-Motel	Müşteri başına	Müşteriler dışındakilerin aramalarını da hesaba katmak gerekir

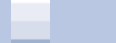

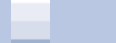

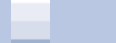

Bazen aracı bilgiler kullanarak bile riskli hedef sayısını bulmak mümkün olmayabilir. Devlet birimlerinde ihtiyacınız olan bilginin bir kısmı bulunabilir. Mesela Hamilton Ohio da kontrolör her bir arsa parselinin büyüklüğünü bilir. Şirketler bazen satış oranını bilebilirler. Ya da toplanan vergi oranı mevcut müşteri sayısı hakkında bilgi verebilir.

Oranların hesaplanması riski çok olan yerlerin bulunmasında yardımcı olur. Kaliforniya polisinden Karin Schmerler ve arkadaşı Chula Vista şehirdeki motellerden gelen şikâyetleri incelediler. Bölgedeki 10 ulusal ve 16 yerel motelden gelen şikâyetlerin sayısı birbiriyle benzer çıktı fakat ulusal motellerin oda sayısı

diğerlerinden fazlaydı. Otellerden gelen şikâyetlerin sayısını otellerde bulunan oda sayısına böldüğünde Schmerler yerel otellerden oda başına gelen şikâyet sayısının oda başına 1,8 olduğunu gördü. Aynı oran ulusal oteller için 0,5 çıktı. Açık olarak yerel otellerin daha çok arama yaptıkları ortaya çıktı.

Fazla sayıya mı yoksa fazla orana mı daha çok dikkat etmeliyiz? Eğer amacınız suç oranını düşürmekse bu durumda suç sayısına yönelmek lazım. Fakat amacınız zarar görme oranını düşürmekse o durumda oranlara yoğunlaşmak daha doğru olur.

Riskli Araba Parklarını Tespit Etmek İçin Oranların Kullanımı

Blok başına araçlardan yapılan hırsızlık sayısı						
<p>Oranları hesaplamamızın ne kadar önemli olduğunu göstermek için Kuzey Carolina da bir proje yapıldı. Bunlardan birinde bir arkadaşımız Herman Golstein ile çalıştı. Polis ve yerel analistlerinde yardımıyla şehir merkezindeki araçlardan yapılan hırsızlıkları inceledik. Sıcak nokta analizine göre benzer olayların merkezde toplandığı görüldü. Fakat oranlara göre yapılan haritada gösterme çalışması olaylar hakkında hiçbir bilgi vermedi. Bu harita Matt White tarafından yerel memurların mevcut park yeri sayısını saymada yardımcı olmaları sayesinde yapılmıştı. Matt daha sonra bu oranı açık otopark ve kapalı garaj başına olmak üzere ayrı ayrı yeniden hesapladı. Ortaya çıkan resim mevcut riskin detaylı bir resmini gözler önüne serdi.</p>	 <p>Sonuçlara göre açık otoparka park edilen araçlardan hırsızlık yapılması oranı kapalı garajlardakilere oranla 6 kat daha fazla çıktı. Ayrıca bazı açık otoparkların güvenlik problemi yüzünden hırsızlığa önyak olduğu görüldü.</p>	<p>Şehir merkezi çalışma alanı</p> <p>Blok başına araçtan hırsızlık yapılma oranı:1999</p> <table border="1"><tr><td></td><td>Az</td></tr><tr><td></td><td>Çok</td></tr></table>		Az		Çok
	Az					
	Çok					

Daha Fazlası İçin

Clarke, Ronald and Herman Goldstein (2003).Thefts from Cars in Center City Parking Facilities. From Innovation to Mainstream. *Crime Prevention Studies*, vol. 15, Monsey, New York: Criminal Justice Press. (www.popcenter.org dan ulaşılabilir)

28. Riskli Tesisleri Belirleyin

Tesisler belirli fonksiyonları olan çevrelerdir (Adım 15). Eğitim tesislerinde öğretim ve çalışma söz konusudur. Sanayi tesislerinde mal üretimi ve işleme yapılır. Büro tesisleri bilgiyi işler. Dükkanlarda satış yapılır ve para alışverişi yapılır. Bazı yerlerde suç ve düzensizlik sık sık görülür. Bu yerler ise tavernalar, parklar, tren istasyonları, telefon kulübeleri, küçük marketler ve apartman siteleridir. Bu tür yerler karşılaştırılmayacak derecede suç ve düzensizliğe katkıda bulunan yerlerdir. Biz bunlara 'riskli tesisler' diyoruz.

Fakat bu terimin daha kesin bir anlamı daha vardır. Bu riskli tesisler dediğimiz yerler içinde de bir kısmı diğerlerinden daha riskli yerlerdir. Adım 18'deki 'seksene yirmi' kuralında da belirttiğimiz gibi, Danvers, Massachusetts'de bulunan dükkanların 5 tanesi bütün dükkandan hırsızlık olaylarının yüzde 50'sini rapor etiketlerinden bahsetmiştik (Denvers Polis Biriminin suç analizcisi Christopher Bruce tarafından hazırlanan tabloya bakınız). Aşağıda riskli tesislere birkaç örnek bulacaksınız:

- **Küçük marketler:** Amerika'da yapılan ulusal bir anketin sonuçları göstermektedir ki, küçük marketlerin yüzde 6,5'i tüm gasp olaylarının yüzde 65'inin olduğu yerlerdir.
- **Benzin İstasyonları:** 1998–1999 yıllarında Teksas eyaletinin başkenti Austin'de meydana gelen soygun ve uyuşturucu suçlarının yüzde 50'si tüm benzin istasyonlarının sadece yüzde 10'unda meydana gelmişti.
- **Bankalar:** İngiliz bankalarının yüzde 4'ü diğer bankalara oranla 4 veya 6 kat daha fazla soygun riskiyle karşı karşıyadır.
- **Okullar:** Stockholm'deki okulların yüzde 8'i, 1993–1994 eğitim-öğretim döneminde meydana gelen şiddet suçlarının yüzde 50'sinden sorumludur.
- **Otobüs Durakları:** Andrew Newton'un yeni doktora tezinde de belirttiği gibi, Liverpool şehrindeki otobüs duraklarındaki barınakların yüzde 40'ında meydana gelen vandalizm olayları, tüm barınakların yüzde 9'unda meydana gelmiştir.
- **Park tesisleri:** Nottingham şehrinde bulunan Royal Moat House adındaki araba parkında işlenen suç sayısı 103'tür ve toplam suç sayısının yüzde 25'ine karışık gelmektedir. Diğer 19 park alanında meydana gelen toplam suç sayısı ise 415'tir.

Bazı tesislerin riskli olduğunu gösteren en az sekiz neden vardır ve bazı farklı analiz metotları ile hangi sebeplerin hangi özel şartlarda ortaya çıktığını tespit edebilirsiniz.

Rastgele Değişim: Bazı yerlerde rastgele suçun yoğunlaştığını tespit etmeniz mümkündür. Sadece bazı tesislere ve birkaç olaya baktığınızda bu sonucu bulmanız kuvvetle muhtemeldir. Aynı tesislere başka zamanlarda bakmayı deneyin. Eğer olayların sırası iki zaman diliminde de kabaca aynıysa değişimin rastgele olmadığını söyleyebiliriz.

Rapor Etme Uygulamaları: Bazı tesislerde meydana gelen suçlar düzenli olarak polise rapor edilirken bazılarında aynı düzende rapor edilmeyebilir. Kontrolü zor olmakla birlikte, bu bölgede çalışan polisler tesislerde meydana geldiği rapor edilen suçların gerçekten bu boyutta olup olmadığıyla ilgili görüş alabilirsiniz. **Birden Fazla Hedef:** Bazı tesisler birden çok hedefe sahip olabilir. Danvers'deki dükkandan hırsızlık olaylarından en çok bu suçun işlendiği mağaza şehrin en büyüklerinden biriydi. Ancak diğer mağazanın alanıyla hırsızlık sayısını birlikte hesaplıyorsunuz hikayenin aslında daha farklı olduğunu görürsünüz (Tablonun en son satırına bakınız). Buna rağmen bu mağaza yine de en riskliler arasındadır.

Cazip Ürünler: Bazı tesisler suçlular için çok fazla hedefe sahip olmayabilirler ancak çok cazip ürünleri olabilir. Danvers'teki 15 numaralı mağaza alanıyla birlikte hesaplandığında dükkandan hırsızlıkta riskli yerdir. Bu mağaza (Adım 31'deki CRAVED kriterlerine sahip) küçük ama değeri yüksek elektronik eşyalar satmada uzmanlaşmış bir mağazadır.

Yer: Belki de birçok suçlunun da yaşadığı çok fazla suçun işlendiği yerlerdeki tesislerde suç riski yüksektir. Bu belki de suçluların suç işlemek için çok uzağa gitmek istememelerindedir.

Tekrar (Birden fazla) Suç Mağduru Olma: Bazı yerler suç mağduru olma riski yüksek insanlarca çok kullanılabilirler. Riskli ve riskli olmayan tesislerdeki mağdurları karşılaştırın. Yeniden mağdur olma oranları eğer farklıysa yeniden mağdur olmanın nedeni artan riskten olabilir (Adım 29).

Suç Cezbediciler: Fazla sayıda suçlunun bir arada bulunduğu yerler suç cezbedicilerdir. Buralarda yüksek sayıda suç işlenir ve yüksek suç oranlarına sahiptir. Tutuklama kayıtlarının analizi ve suçlu isimlerini kontrol etme gibi ek bazı kontroller de yapılabilir.

Zayıf yönetim: İşyeri sahipleri veya idarecileri düzenli kontroller ve yönetim sergilemezlerse burası riskli bir yer haline gelebilir. Yandaki kutucuk nasıl apartman dairesi sahiplerinin evlerini kontrol etmede ihmal göstermeleri üzerine mülklerinin riskli yerler haline geldiğini göstermektedir (Adım 44).

Dükkanlardan hırsızlık olayları- Danvers, MA; 1 Ekim 2003- 30 Eylül 2004					
Dükkan	Hırsızlık	Hırsızlık yüzdesi	Hırsızlık toplam yüzdesi	Dükkanların toplam yüzdesi	Her 93 m² başına hırsızlık
1	78	26,2	26,2	1,3	1,54
2	42	14,1	40,3	2,6	0,70
3	28	9,4	49,7	3,8	0,22
4	16	5,4	55,0	5,1	0,24
5	15	5,0	60,1	6,4	0,28
6	12	4,0	64,1	7,7	0,31
7	11	3,7	67,8	9,0	0,09
8	11	3,7	71,5	10,3	0,16
9	9	3,0	74,5	11,5	0,28
10	7	2,3	76,8	12,8	2,82
11	5	1,7	78,5	14,1	0,16
12	5	1,7	80,2	15,4	0,10
13	4	1,3	81,5	16,7	0,35
14	4	1,3	82,9	17,9	0,12
15	3	1,0	83,9	19,2	3,32
16	3	1,0	84,9	20,5	0,90
17	3	1,0	85,9	21,8	0,02
2 olay olan 7 dükkan	14	4,7	90,6	30,8	0,08
1 olay olan 28 dükkan	28	9,4	100,0	66,7	0,06
Olay olmayan 26 dükkan	0	0,0	100,0	100,0	0,00
Toplam dükkan sayısı-78	298	100,0	100,0	100,0	0,15

Gecekonducular, Düşük kirali apartman ve mahallelerde suç					
Mülk	Yıl	Birim sayısı	Ortalama Yıllık Tutuklama Satın almadan önce	Ortalama Yıllık Tutuklama Satın aldıktan sonra	
1	1977	4	0	1,6	Her büyük şehirde düşük kirali apartmanlar polis için büyük vaktini alırlar. Bu riskli yerler, genellikle az bir ücretle ev satın alarak yine bu yerlere çok az yatırım yapmak ve özen göstermek suretiyle buralara sahip olmuş kişilere aittir. Apartman hizmetleri genellikle içinde yaşayanların saygın kişilerin ayrılmasına ve hayat kadınları, uyuşturucu tacirleri ve kadın satıcıları gibi saygın olmayan kişilerin gelip yerleşmesine imkan verecek kadar iticidir. Bu kişiler kirayı ödeyebilecek kişilerdir ama sabıka kayıtları incelendiğinde apartmana giremeyecek türden insanlardır. Santa Barbara-Kaliforniya'daki bir problem-odaklı polislik projesinde Kim Frylsie ve Mike Apsland adlı memurlar yukarıda bahsettiğimiz türeden insanlar tarafından satın alınan 14 farklı apartmanın alımı öncesi ve sonrasında yapılan tutuklamaları analiz ettiler. Tablo açıkça gösteriyor ki, satın alındıktan sonraki dönemde apartmanda yapılan tutuklamalar artmıştır. Ayrıca artan suç ve düzensizliğin çevre apartmanlara da yayıldığı görülmüştür ki, bu da saygın olmayan mal sahiplerinin mahallelerdeki bozulmaya katkı sağladığı fikrini desteklemektedir.
2	1982	15	0	16,9	
3	1983	8	0	2,3	
4	1985	8	0	4,5	
5	1985	10	0,1	6	
6	1986	16	0,2	27,9	
7	1986	6/8	0	3,4	
8	1987	5	0	8,3	
9	1987	12	0	11,3	
10	1988	6	0,4	8,1	
11	1991	10	0,2	9,3	
12	1991	10+	2,3	21,8	
13	1992	4+	1,1	0,7	
14	1992	4	0,2	10,7	

Kaynak: Clarke, Ronald and Gisela Bichler-Robertson (1998). "Place Managers, Slumlords and Crime in Low Rent Apartment Buildings". Security Journal, 11: 11-19.

Daha fazlası için: Eck, John, Ronald Clarke and Rob Guerette, " Risky Facilities: Crime Concentration in Homogeneous Sets of Facilities." *Crime Prevention Studies*, in press.

29. Mükerrer Mağduriyetlere Hazır Olun

Bir kısım insanlar tekrar tekrar mağdur oluyorlar; (18. Adımdaki) 80–20 kuralında da olduğu gibi mağdurların bir kısmı mağduriyetlerin büyük bölümüne maruz kalıyor. Ken Peas ve Graham Farrell bu gerçeği “bir kere ısırıldın, iki kere ısırıldın” isimli İngiliz İçişleri Bakanlığı yayınlarında çıkan bir yazıyla kaleme aldılar. Aşağıdaki İngiliz Suç Anketi bilgilerini kullanarak insanların %4’ünün bir yıl içindeki mağduriyetlerin %40’ına maruz kaldıklarını gösterdiler. Tekrar eden mağduriyetlerin farklı farklı suçlarda olduğunu gösterdiler. Bu suçlar arasında aile içi şiddet, sarkıntılık, hırsızlık ve oto ile ilgili hırsızlıklar var. Onlar ayrıca çalışmalarında bu suçların oldukça hızlı (suça göre değişmekle beraber genelde ilk hafta içinde) tekrarlandığını gösterdiler.

Suçta maruz kalanların yaklaşık yüzde 4’ü Tüm suçların yüzde 40’ına maruz kalıyorlar

Maruz kalan suç sayısı	Ankete katılanların yüzdesi	Olayların yüzdesi
0	59,5	0,0
1	20,3	18,7
2	9,0	16,5
3	4,5	12,4
4	2,4	8,8
5+	4,3	43,5

Araştırmalar tekrar eden suçların ne boyutlara ulaşabileceğinin gözden kaçmasının sebeplerinin birkaç sebebe bağlıyorlar:

—Mağdurların çoğu başlarına gelen olaydan polise söz etmiyorlar. Bu da tekrar oluşan suçların olduğundan az görünmesine neden oluyor. Bu nedenle araştırmacılar anket yapmaya çalışmışlardır. Bu sayede kişilere polise bildirmedikleri mağduriyetleri konusunda da soru sorulabildi. Ne yazık ki ABD’deki ulusal suç mağduriyeti anketi ve İngilizlerin suç anketi 6 aylık bir periyodu araştırdığı için ve bir mağdurun başına gelen her mağduriyeti saymadıkları için tekrarlanan mağduriyetleri eksik gösteriyorlar.

—Suç analizcileri tekrar eden mağduriyetleri sayarken genellikle bir adresteki suçları sayıyorlar; fakat polis kayıtlarında genellikle eksik adres bilgileri oluyor. Bu da tek seferlik mağduriyetlerin normalden fazla gözükmesine sebep oluyor. Bu zorluk Coğrafi Bilgi Sistemleri’nin varlığı ve adres karşılaştırma yazılımları yardımıyla azaltıldı. -‘Zaman-pencere etkisiyle’ (time-windows effect) de bu mağduriyetler eksik görülmüş olabilir. Diyelim

sadece Ocak 2002 ile Haziran 2002 tarihi arasındaki olaylar sayıldı. Bu durumda Aralık 2001 ve bu zaman dilimi içinde mağduriyete uğrayan bir kişi tekrarlanmış mağduriyete uğramış olarak sayılmayacak. Ya da Aralık 2001’den sonra ilgili tarihler arasında hiçbir mağduriyet yaşamadıysa bizim bu kişinin varlığından haberimiz olmayacak. İdeal olarak kayan pencere tekniği kullanılmalı ve herhangi bir mağduriyete uğrayan kişinin bir yıl boyunca takibi yapılmalı.

Ken Pease tekrar eden mağduriyetleri açıklarken iki konudan bahsediyor:

1. İvme faktörü: Bu faktör tekrarları ilk suçta kazanılan olumlu deneyimle açıklıyor. Mesela bir hırsız bir yere girdiğinde o yer hakkında bilgi sahibi oluyor. Bu bilgi onun buraya tekrar gelmesine neden olabilir. Hırsız ayrıca bu konudan diğer hırsızlara bahsedebilir ve bu nedenle başka hırsızların gelmesine neden olur.
2. Bayrak faktörü: Bu faktör de tekrarları belli hedeflerin çekiciliğine ve savunmasızlığına bağlıyor. Bazı meslekler diğerlerine göre daha tehlikedeler (taksi şoförleri vb) veya bazı insanlar riskli bölgelerde daha çok kalıyorlar. Bunlar daha çok suça maruz kalabilirler. Son olarak da çekici şeylere sahip olmak onlarla ilgili mağduriyete uğramaya neden olabilir.

"Yıldırım aynı yeri iki kere çarpmaz"

Bu söz bazı iyi niyetli polis memurlarının mağdurları teselli etmek için kullandığı bir sözdür, ama doğru değil.

Açıkça ya da benzer şekilde olan suç tekrarları genelde ilk olaydaki mağdura benzer karakterdeki insanlara karşı yapılıyor. İlk hedefe saldırdıktan sonra genelde suçlular benzer karakterdeki insanlara saldırıyorlar. Herhangi bir soyguna maruz kalan bir evin aynı yapısında olan ve aynı mahalde bulunan evlerin soyulma ihtimali diğerlerine oranla daha yüksek, çünkü hırsız ilgili evler hakkında bilgi sahibi olmuş durumda.

Tekrar işlenen suçlar hakkında bilgi sahibi olmak nerelerin ne zaman daha çok riskli olacağı konusunda bilgi verir. Bu da suç önleme için riski az olan yerlerden çok bu konulara yoğunlaşmaya yönlendirebilir.

Bu günlerde birçok polis birimi tekrar eden suçlara karşı aşamalı müdahale tekniğini kullanıyor. Bunun anlamı çok sıklıkla mağduriyete uğrayan kişiler karşı daha yoğun bir koruma sağlıyor polis tarafından. Tekrar olaylarının zaman aralığını bilmek buralara ilgili zamanlarda suç önleyici unsurlar koyabilme şansı verir, mesela polis birimleri tekrarlanan hırsızlık olaylarının olduğu yerlere hırsız alarmı takabilirler.

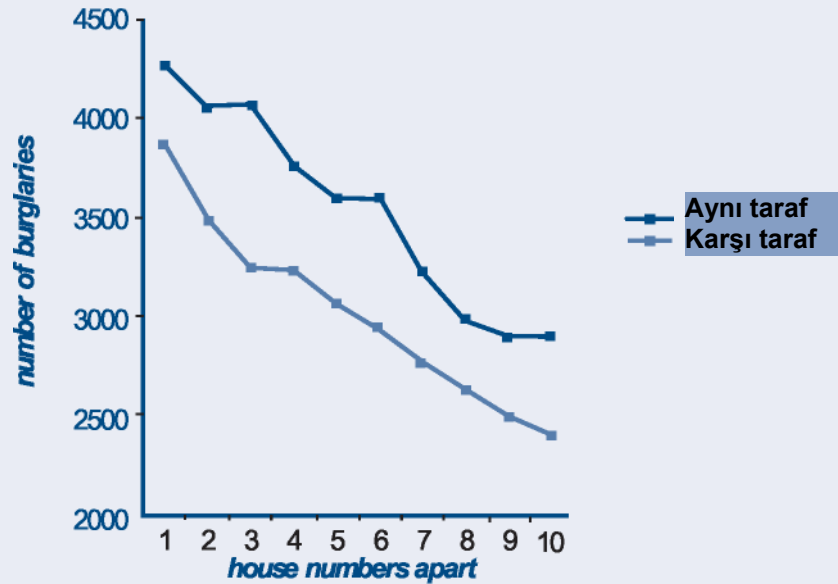
Daha Fazlası İçin:

Weisel, Deborah (2004) *Analyzing Repeat Victimization, Problem Solving Tool Series, No. 2.* Washington, D.C.: Office of Community Oriented Policing Services, U.S. Department of Justice. (accessible at www.popcenter.org and www.cops.usdoj.gov).

Johnson, Shane and Kate Bowers (2004). "The Burglary as Clue to the Future: The Beginnings of Prospective Hot-Spotting ." *European Journal of Criminology, 1(2)*, 237-255.

MAHALLELİ, DİKKAT EDİN!

Tekrar mağduriyet teorisi, bir kere mağdur olmuş insanların çok yüksek bir olasılıkla çok yakında yine mağdur olacağını söylüyor. Risk yakın bölgelere de sıçrayabilir. Jill Dando Suç Bilimi Enstitüsü'nden Kate Bowers ve Shane Johnson hırsızlığın bir caddede nasıl oradan oraya geçtiğini gösterdi. Bu bir grafikte gösteriliyor. Bir eve hırsız girdi. Bu hırsızlığı referans olarak kabul edeceğiz. Grafikteki bir birimlik uzaklık ya hemen soyulan evin yanındaki evi ya da tam karşısındaki evi gösteriyor. İki birimlik bir farkta ya iki kapı aşağısını ya da karşı çaprazdaki evleri gösteriyor vs. Grafik gösteriyor ki hırsızlık sayısı referans hırsızlığı takip ediyor. Data İngiliz Merseyside Polisinden alınmış. Grafikten de görüldüğü gibi bir referans evden uzaklaştıkça hırsızlığa uğrama riski azalıyor. Aynı uzaklık ele alındığında caddenin aynı tarafındaki evlerin riski daha yüksek. Buradan bir hırsızlık olduğunda korunması gereken evlerin hangisi olması gerektiği anlaşılıyor. Öncelik soyulan ev ile aynı tarafta ve ona yakın olan evlere verilmeli.

30. Mükerrer suç işleyenleri dikkate alın

Suç biliminin temel gerçeklerinden birisi de insanların küçük bir bölümünün işlenen suçların büyük bölümünü gerçekleştirdiğidir. Marwin Wolfgangın suçlular üzerine yaptığı araştırmaya göre suçluların %5'i işlenen suçların %40'ini gerçekleştiriyor. Suç işlemede gösterilen tekrara iki türlü açıklama getiriliyor. Birincisine göre, düşüncesiz ve sosyal bağları kuvvetli olmayan insanlar daha düşünceli ve sosyal bağları kuvvetli insanlara göre daha fazla suça bulaşma eğilimindedirler. İkinci açıklamaya göre ise daha çok suça maruz kalmış veya kargaşa fırsatı olanlar bu durumları öğrenerek buna göre yaşamaya kendilerini alıştırmaya başlıyorlar. Bu teorilerin ikisi de doğru olabilir. Düşüncesiz insanların tekrar tekrar suç işleyen birisi olması için belli bir süre suça maruz kalmış olması gerekiyor.

Tekrar suç işleme olayı 80–20 kuralına göre tespit edilebilir. Fakat pratikte bu kolay olmayabilir çünkü suçlular genelde gizli kalmayı isterler, bu nedenle yapılan araştırma kapsamlı olmayabilir hatta herhangi bir veri de bulunamayabilir. İstihbarat bilgileri bu tür suçların varlığı hakkında bilgi verebilir fakat bu bilginin kalitesi çok değişkendir ve suçlu sayısı hakkında kapsamlı bilgi vermediği söylenemez.

Tekrar suç işleme olayının, amacının ve sebeplerinin anlaşılması önleyici stratejiler geliştirmemize yardımcı olabilir. Mesela araba çalma suçunda alınacak önlemler çalınan arabaların gezmek için çalınması durumunda ya da gece partiden geç çıkıp evine gidecek araba bulamayanların eve gitmek için araba çalınmasında ya da uyuşturucu parası bulmak için arabanın satılmak üzere çalınmasında farklı olabilir. Bu duvar yazısı probleminin çözümünde de sokak çetelerinin kendi sınırlarını çizmesi ya da sokak sanatı yapması ya da etkilerini göstermelerine veya dil, din veya ırk farkı olan bölge sakinlerini korkutmaya çalışmalarına göre farklı seçenekler ortaya koyabilir.

Başarıyla tamamlanan suçlar yeni suçlara neden olabilir. Bu üç şekilde olur:

1. Suçlular da diğer insanlar gibi yaptıkça öğrenirler. Başarıyla tamamlanan bir suç çok şey öğretir. Buda saldırganın aynı hedefe bir daha saldırmamasına neden olur. Fakat suçlularda diğer insanlar gibi genelleme yaparlar bu sayede benzer hedeflere saldırdıklarında da başarılı olacaklarını düşünürler (29. adıma bakılabilir).

2. Saldırganlar birbirlerinden de öğrenirler. Bilgi küçük gruplar arasında ya da grup dağılımlarında ya da yeni grup oluşmalarında dağılabilir. Buda suçluların bağlarını anlamının gerekliliğinin altını bir daha çiziyor. Polis bağları kullanarak saldırganların yaptıklarının ne kadar riskli olduğu veya seçilen hedeflerin mantıklı seçimler olmadığı bilgisini yayabilir. Boston, Massachusetts'te çocuklara karşı yapılan saldırıların azaltılması için sokak çetelerine yönelik bu tür mesajlar gönderilmiştir.

3. Başarılı saldırılar korunmayı azaltır bu da daha sonra ki saldırıları kolaylaştırır. Bir bahçeden içeri girmeye başlayan suç işlemeler daha sonra daha büyük suçlara dönüşebilir. Polisin veya bekçilerin suça karşılık vermedeki hız saldırganlardan daha yavaşsa bu durumda küçük problemler daha büyük problemlere döner.

Tekrarlanan suçlara yoğunlaşarak devamlı suç işleyenleri yakalayın

Ken Pease tekrarlanan mağduriyetlere yoğunlaşma sonucunda suçluları belirlemenin faydaları konusunda yazı yazdı. Deliller gösteriyor ki tekrarlanan suçlar en çok suç işleyen suçluların işi. Ken Pease tekrar mağduriyete uğrayan insanlara yoğunlaşarak suçluların basitçe belirlenebileceğine dikkat çekiyor; ona göre suçlular bu kişileri hedef seçmek isteyecekler ve bu sayede saldırganlar belirlenecek. Bu şekildeki suçluya odaklanma işi kişilik haklarının çiğnenmesinin önüne geçecek çünkü burada en çok suç işleyen ve en sorunlu saldırganlara yoğunlaşmaktadır.

Birçok suç önleme tekniği bir gözdağı verme (40. adım) varsayımına dayanır. Kapalı devre televizyonlar olası suçlulara karşı önleyici bir rol oynar. Bu suçlular herhangi bir problem çıkarmaları durumunda bu televizyonu seyredenler tarafından yakalanacaklarını veya daha sonra görüntülerden tespit edilerek bulunabileceklerini düşünürler. Bunun anlamı bu şekilde çok sayıda tutuklamanın yapılması anlamına gelmez fakat gözdağı için bu şekilde yapılan bir iki yakalamanın yayınlanması topluma ve suçlulara iyi bir mesaj vermiş olur. Bu mesaj suçluların arasında da yayılırsa daha etkileri olur.

Birkaç kişinin problemlerin çoğundan sorumlu olduğu bilgisinin elimizde olması durumunda bu kişilere yoğunlaşarak verimli çalışmalar yapılabilir. Boston polisi bir kaç çete üyesine yoğunlaşarak bölgelerinde işlenen cinayetleri azalttı. Francis Cullen ve arkadaşları şartlı tahliye yetkililerinin suçluların hangi durumda suç işlediklerini iyi öğrenmelerinin ve buna göre suçlulara bu durumlarla nasıl başa çıkmaları gerektiğini öğretmelerinin ve arada sırada da kişilerin buna uyup uymadıklarını kontrol etmelerinin gerekliliğini savunuyorlar.

Tekrarlanan suçlarla mücadele açısından bu suçlara yardım eden çevresel faktörleri kaldırmak başarılı bir çözüm olur. Mesela İngiltere'deki bir köy olan Staining'de bir hurdacı çalınan arabaların parçalarını ya da arabaları ya da diğer çalıntı malları hırsızlardan alıyordu. Bağlantılı kişilerin çoğu biliniyordu. Fakat polis aracılığıyla bu sorun bir türlü çözülemedi. En sonunda bir memur bu işletmenin çevreyi kirlettiği ve zarar verdiğini iddia ederek ilgili kanunlar uyarınca hurdalığı kapattı. Bu köydeki suçları çok azalttı. Benzer şekilde ABD de de polisler uyuşturucu satılan veya dağıtılan vs yerleri kapatılarak suçla mücadele ediyorlar.

Buna karşın suç olanağı sağlayarak suçlu yakalama tekniği işleri daha da kötü yapabilir. 1970'lerin sonunda ve 1980'lerin başında ABD polisi suçluların içine sızarak suçu azaltmaya çalıştı. Bunun için de sahte ortamlar hazırlayarak suçlulardan mal aldılar. Daha sonra belirlenen suçlular yakalandı. Bu şekilde birçok operasyon yapıldı. Bu tekniğin suç oranını azalttığına dair hiç bir delil yok. Fakat suçlulara çalınan malların satılma imkanı sağlandığı için bu tür suçların arttığına dair deliller var. Bu kitapta çevresel faktörlerin suça ne kadar etkili olduğunun altını çizdik. Bu nedenle bu tür kandırmacalarla suçlu yakalamaya çalışırken suç oranının artırılabilirliğinin göz önünde bulundurulması

gerekir.

Tekrar suç işleyenlerden ve onların yardımcılardan ne tür çevresel etkilerin onların suç işlemesine neden olduğu öğrenilebilir. Suç önleme tekniklerinin çoğu suçlularla yapılan görüşmeler sonucunda ortaya konmuştur. (Adım 9) 1970'lerin başında Lakewood, Colorado polisi hırsızlarla konuşarak onların nasıl hırsızlık yaptıkları ve çaldıkları malzemeleri nasıl sattıkları konusunda birçok bilgi aldı. Newport News, Virginia Polisinin suçlularla görüşerek araçlardan işlenen suçları analiz ettiğini bildirdi. Elde edilen en ilginç bilgi hırsızların içinde uyuşturucu olduğunu zannettikleri araçlardan hırsızlık yapmaya çalıştıkları idi. En son olarak Kaliforniya polisi Chula Vista'daki oto hırsızlarıyla görüşerek hırsızların tahmin edilenden çok daha kolay araba soyduklarını öğrendiler. Bu da polisleri belli yaştaki belli model arabaların daha çok tehlikede olduğu konusunda alarma geçmelerine sebep oldu. Bu tür bilgiler başka kaynaklardan da bulunabilir.

Newport News, Virginia polisi otodan hırsızlık suçlarını anlamak için suçlularla mülakat yaptılar. Ortaya çıkardıkları en önemli istihbarat şu oldu: Hırsızlar içinde uyuşturucu olduğunu düşündükleri otolara giriyorlardı. Yakınlarda, Chula Vista, California polisinin yaptığı mülakatlarda ortaya çıkan sonuca göre de hırsızlar tahmin edilenden çok daha basit yöntemlerle otolara giriyorlardı. Bu bilgi de soruşturmanın yönünü değiştiriyordu.

Daha fazlası için:

Cullen, Francis and colleagues (2002). " Environmental Corrections: A New Framework for Effective Probation and Parole Supervision." *Federal Probation*, 66 (2):28-37.

Kennedy, David and colleagues (2001). Reducing Gun Violence: The Boston Gun *Project's Operation Ceasefire*. Research Report. Washington, D.C.: National Institute of Justice.

31. Hırsızlar için Alınıp-satılmaya En Uygun Eşyaları Bilin (CRAVED)

80 –20 kuralına (adım 18) göre her eşya çalınma açısından aynı riski taşımaz çünkü hırsızlar çalarken çok seçicidirler. Aslında belli ürünlere yoğunlaşmışlardır. Bu ürünler araba, dizi üstü bilgisayarlar, DVD oynatıcılar ve cep telefonları olarak sıralanabilir. Hırsızlar için en cazip eşya ise paradır ki Marcus Felson bunu bütün suçların ana sütü olarak tanımlar. Hırsızlıklarda en çok çalınan eşyada odur. Bankaların, kumarhanelerin ve ankesörlü telefonları çok soyulmasına neden olur, ayrıca ATM yakınlarındaki soygunlarında ana sebebidir.

İnsanların sahip oldukları şeyler ne kadar riskte olduğunu açıklar. Mesela araba sahibi olmak arabası olmayanlara oranla iki kat riskte olmak demektir ki sosyal değişkenler ve nüfus oranı göz önüne alındığında da durum değişmez. Belli model arabaya sahip olmak riski daha çok katlayabilir. Washington'daki Otoyol Kayıpları Enstitüsü bu tür bilgileri kullanarak ilgili araba üreticilerine buna karşı önlemler almaları konusunda baskı yapmak ve bu tür arabaya sahip olan insanlar bu konuda bilgilendirmek için her model arabanın sigorta şirketlerinde görülen çalıntı bilgisini yayınlıyor. Aşağıdaki tablo 2001–2003 yılları arasında 1000 araçtan modellere göre en çok ve en az çalınanları gösteriyor. Cadillac Escalade ve Nissan Maxima en az çalınanlara nazaran 30 kat daha fazla çalınmış. Escalade'ler onlara özel tekerlekleri için, Maksimalar da alt modellerde de kullanılabilen yeni yüksek yoğunluklu farları için hırsızların hedefi oluyorlar

Bu veri yararlı olmakla birlikte, hangi arabaların özel hırsızlık biçimlerine karşı daha fazla risk altında olduğunu göstermez. Mamafih, 1980'lerde yapılan araştırmaya göre gezmek için araba çalanların genelde güçlü ve çabuk hızlanan arabalar olduğu görülmektedir. En çok çalınan ve geri gelmeyen araçlar Lincolnler ve Mercedes'ler; en çok çalınıp içinden radyo gibi parçalar alınan araçlar Volkswagen gibi Avrupa araçlarıdır. Yerli steysin vagonlar ve aile arabaları hırsızlık yönünden hiç riskte görünmüyorlar. Bu tür arabalar hem ucuz hem radyoları kötü hem de hırsızlar bunların içinde ölü olarak ele geçirilmek istemiyorlar.

Kayıp Önleme Araştırma Konseyi tarafından yapılan araştırmalar gösteriyor ki dükkândan hırsızlık yapanlar ısrarla CD, sigara, içki ve Hilfiger Kot ya da Nike spor ayakkabısı gibi moda olan şeyleri çalıyorlar. Bu tür malzemeler sokaklarda ya da bazı mahallelerde kapı kapı dolaşarak kolayca satılabilir. Polis bu tür malları alanların üzerine gitmiyor çünkü bu işi ispatlamak zor; ispatlansa bile verilen cezalar çok küçük. Fakat polis son zamanlarda rehin dükkânlarına çok sayıda elektronik eşyanın rehin olarak bırakıldığı konusunda artan şikâyetler almaya başladı. Bu tür şikâyetleri takip ederek bölgenizde hırsızların ne tür eşyalar çaldığı konusunda bilgi sahibi olabilirsiniz. Bu ayrıca çalınan malların nasıl satıldığı ve piyasanın nasıl etkilendiği konusunda bilgilendirir.

En sık görülen hırsızlık iddiaları 2001-03

		Sıklık
Cadillac Escadale EXT (2002-03)	Geniş lüks pikap	20,2
Nissan Maxima (2002-03)	Orta büyüklükte 4 kapı	17,0
Cadillac Escalade (2002-03)	Geniş lüks SUV	10,2
Dodge Stratus / Chrysler Sebring	Orta büyüklükte 4 kapı	8,3
Dodge Intrepid	Geniş 4 kapı	7,9
Buick LaSabre	Geniş 4 kapı	0,5
Buick Park Avenue	Geniş 4 kapı	0,5
Ford Taurus	Geniş station	0,5
Buick Rendezvous 4WD (2002-03)	Orta büyüklükte SUV	0,7
Saturn LW	Orta büyüklükte station	0,7
Ortalama tüm arabalar		2,5

Kaynak: Otoyol Kayıp Data Enstitüsü (www.hldi.org)

Craved kısaltması size en çok hangi eşyaların çalındığını hatırlatacaktır. Bunlar saklanabilir, taşınabilir, bol, değerli, sevilen ve satılabilen eşyalardır.

Saklanabilir: Cepte veya çantada taşınabilen küçük eşyalar hırsızlara karşı daha tehlikededirler. Çalındığı fark edilmeyen ve kolay saklanan eşyalarda aynı şekilde tehlikededirler. Bazen inşaat alanından kereste veya tuğla çalınması durumunda hırsızlar da bunların arkasına kendilerini saklayabilirler.

Taşınabilir: Arabaların ve bisikletlerin kolay taşınabilir olması onların çok çalınmasını açıklamaya yardım eder. Diz üstü bilgisayarlarında kolay taşınabilir ve değerli olması da hiç sürpriz değildir. Neyin kolay taşınacağı yapılan hırsızlığa göre değişir. Hem dükkân hırsızları hem ev hırsızları dükkânlardan sigara, içki, ilaç ve güzellik malzemeleri çalarlar fakat ev hırsızları götürdün mü bir kamyon götürür

Bol: Bulunması kolay olan ve etrafta bol bulunan değerli eşyalarda yüksek risk taşırlar. Bu ev sahiplerinin değerli eşyalarını neden sakladıklarını açıklıyor. Bu ayrıca arabaların yaşlandıkça neden daha çok çalındıklarını da açıklıyor. Bu tür araçlar genelde fakir bölgelerde yaşayan insanların arabalarıdır ve genelde yol kenarına park edilirler bu tür çevrelerde daha çok saldırgan bulunur. Son olarak cep telefonu gibi çekici ve yeni moda eşyalar hemen risk altına girerler ve kolayca çalıntı piyasası oluşur.

Değerli: Hırsızlar bilhassa satmak için çalışırlarsa en çok değerli eşyaları seçerler. Fakat değerli olması her zaman hırsızın satacağı fiyat anlamına gelmez. Bu küçük hırsızlar kendileri kullanmak üzere bir şey çaldıklarında yaşlılarına hava atacak eşyaları seçerler. Benzer şekilde zevk için araba çalanlarda arabanın satış fiyatından çok onun performansıyla ilgilenirler.

Sevilen: İçki, tütün ve DVD gibi eşyalar sahip olunması tüketilmesi sevilen cazip eşyalardır. Bu nedenle ev hırsızları aynı değerde olan mikro dalga fırın yerine DVD oynatıcıyı çalmayı tercih ederler. Bu da hırsızların ya da müşterilerinin hayat felsefelerini yansıtır.

Satılabilen: Cazip ürünler ile çalıntı piyasası hakkında yeni yeni araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Fakat hırsızların satılması kolay eşyaları çaldıkları bellidir. Bu da Amerika da dükkânlardan en çok pil ve jiletin çalınmasını açıklıyor.

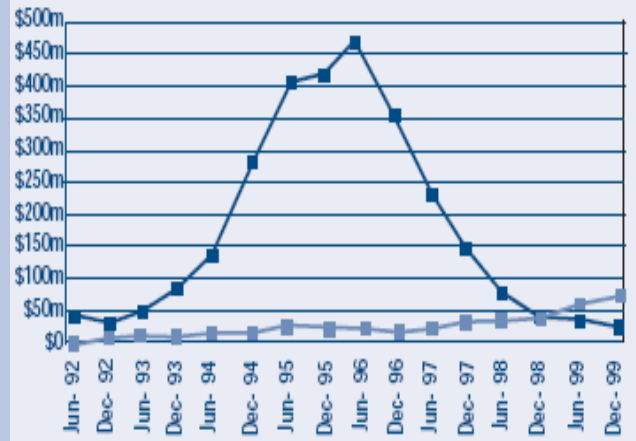
Daha Fazlası için:

Clarke, Ronald (1999). *Hot Products*. Police Research Series. Paper 112. London: Home Office. (Accessible at: www.popcenter.org).

TELEFON KOPYALAMALARININ ARTIŞI VE DÜŞÜŞÜ

Cep telefonları popüler olamaya başladığında kanunsuz iş yapan kişiler cep telefonlarını kopyalamayı başardılar. Hava alanlarında yâda otellerde sinyal tarayıcılar kullanarak o bölgedeki telefonların gönderip aldıkları sinyalleri incelediler. Daha sonra kendi telefonlarının yeniden programlayarak başka insanların hattından konuşuyormuş gibi telefon kullanımına başladılar. Bu durumda konuşma ücreti numaranın sahibi ödüyor diğerleri haksız şekilde bedavadan konuşma yapıyorlardı. Bu iş büyük bir sektör haline geldi. Grafikte 1992 ile 1996 arasındaki telefon şirketlerinin kopyalamadan kaynaklanan zarar artışı görülüyor. En uç noktada bu zarar bir önceki aya göre 450 milyon dolara ulaşiyor. Bu noktadan sonra telefon şirketleri kopyalamayı zorlaştıracak yeni teknikler kullanmaya başladılar. Bu sayede 1999 da kopyalama probleminden tamamen kurtuldular. Bu sırada yeni bir hırsızlık tekniği çıktı. Buda sahte kimlik tekniğiydi. İnsanlar sahte kimlik ve sahte adresle telefona kaydolup telefonları bedava kullanmaya devam ettiler. Yalnız bu problem diğeri kadar büyümedi çünkü kopyalama olayı bir sektör haline gelmişti ve seri üretim yapılıyordu ve organize bir suç olmuştu sahte kimlikte ise insanlar teker teker gidip bu işle uğraşmak zorunda kaldılar.

6 Aylık Sahte Dolar Kayıpları Amerika Birleşik Devletleri, Haziran 1992- Aralık 1999

Kaynak: Clarke, Ronald, Rick Kemper and Laura Wyckoff (2001). "Controlling Cell Phone Fraud in the U.S.," Security Journal, 14:7-22.

32. Olay-Kontrol Çalışmaları Yapın

Bir çalışma yaparken neden bu insanlar, bu yerler, bu zamanlar veya bu olaylar problem oluşturuyor da benzer diğer olaylar beladan uzak duruyor sorusunu sormak her zaman yararlı olacaktır. Bu tür bir soruyu cevaplayabilmeniz için problemleri olaylarla problemsiz olayları karşılaştırmanız gerekecektir.

Bu tür karşılaştırmalara problemleri-problemsiz çalışması denir. Bu tür çalışmalarda problemleri insanlarla problemsiz insanları; problemleri yerlerle problemsiz yerleri; problemleri zamanlarla problemsiz zamanları ve problemleri olaylarla problemsiz olayları karşılaştırırsınız.

Susan Wernike Kansas Polis Birimine bağlı Shawnee de çalışıyor. Kendisi bu konuda bir çalışma yaptı. Shawnee'deki her bir bar için bilinen kapasitelerine bağlı olarak 100 kişi başına ne kadar şikâyet araması geldiğini hesapladı. Bu bilgi farklı büyüklükteki diğer barlara da uyarlandı (adım 27). Aşağıdaki figür en çoktan en aza doğru barları sıralıyor. Temel problemleri-problemsiz çalışması burada uygulanabilir. Buradaki en fazla şikâyet araması yapılan barlarla en az olanlar arasında bir karşılaştırma yapılarak bu barlar arasında işletme yönünden ya da bardakilerin davranışları bakımından ya da müşteri karakteri bakımından ne türlü farklar var görülebilir.

Bu tür çalışmalar problemleri olayların problemsiz olaylar yanında az sayıda kaldığı durumlarda çok daha yararlıdır. Problemleri olaylarda durum genelde böyledir.

Geçerli bir problemleri-problemsiz çalışması yaparken aşağıdakilere dikkat etmek gerekir:

- Problemleri olayları tam olarak tanımlayın
- Bunları tam olarak temsil edecek birkaç örneği numune olarak seçin
- Öyle olaylar tanımlayın ki bunlar problemleri olabilecekleri halde aynı koşullara maruz kalmalarına rağmen halde problemsiz olmuş olsunlar. (aynı çevre veya şehir gibi)
- Bu problemsiz olaylardan da bunları tam temsil edecek küçük bir gurup seçin.
- Problemleri olayların karakteristiklerini problemsiz olaylarınkilerle karşılaştırın.

Önemli farklılıklar probleme neden olan şeyleri gösterebilir. Benzerlikler ise olayı çok etkilemeyen karakteristikleri gösterir. Bir örnekle bunu açıklayalım.

Shawnee Barlarıyla alakalı verdiğimiz basit örnek

küçük bir bölge için gerekli yukarıdakilerden ilk 4 adımı gösteriyor. Problemleri-problemsiz araştırmalarında daha zor örnekler seçerek konuyu daha ince ayrıntılarına kadar inceleyebilirsiniz.

Problemleri olayları tam olarak tanımlama:

1990'ların başında John Eck neden bazı yerlerin uyuşturucu dağıtımında ısrarla kullanıldığı halde yakınlardaki diğer binaların kullanılmadığını merak etti. San Diego Polisinin de yardımıyla civardaki 300den fazla kesin bilinen uyuşturucu yerleri araştırıldı. Bu yerlerin tespitinde insanlardan gelen şikâyetler, uyuşturucuyla mücadele, sanık ifadeleri, tutuklu ifadeleri ve devriye polislerin gözlemlerinden yararlanıldı. Bu yerlerin kesin uyuşturucu ile ilgili yerler olduğunu tespit ederken ilgili yerle alakalı birden fazla olayın tespit edilmiş olması şartı arandı. Birden fazla teknikte bu yerler tespit edildiği için kesin bilinen yerlerin sabit yerler olduğuna inanmak akıllıca olur.

Problemleri olayları tam olarak temsil edecek

birkaç örneği numune olarak seçin: İçinde tek bir uyuşturucu alışveriş yeri olan her bir bina için bu alışveriş yeri örnek olarak seçildi. Eğer bir binada iki ayrı yer var ise ikisi de incelenecek örneğe katıldı. Eğer ikiden fazla yer varsa bunlardan sadece ikisi rastgele seçildi. Bu şekilde 189 tane örnek yer belirlendi. Bütün problemleri durumları seçmek geçerli bir teknik olurdu fakat bu durumda araştırmamanın maliyeti yükselir. Bunun yanında rastgele birkaç yerde seçilebilirdi fakat bu durumda da her problemleri binayı inceleyememiş olurduk.

Problemleri olabilecekleri halde aynı koşullara maruz kalmalarına rağmen problemsiz olmuş

olayları tanımlayın: Buradaki problemsiz olayımız aynı çevrede bulunan fakat problemleri olayların olmadığı yerler olacaktır. Yakın yerleri seçmek akıllıca olur çünkü bu sayede uyuşturucu satmak için yer arayan kişilerin buraları bildikleri halde satış yapmak için buraları seçmediğini biliriz. Bu nedenle diyebiliriz ki yakın yerlerde uyuşturucu satıcıları olduğu halde problemsiz yerlerde uyuşturucu satılmamıştır. Seçtiğimiz problemsiz yerler öyle yerler olmalı ki problemleri yerlerle her yönden aynı oldukları halde mucizevi bir şekilde problemsiz olmuş olsunlar. Buradaki araştırmamanın amacı da buradaki sırrı çözmektir.

Problemsiz olayları tam olarak temsil edecek

birkaç örneği numune olarak seçin: Her binada problemleri yerlerle aynı sayıda problemsiz yer seçildi. Burada o binadaki problemsiz yerler arasında rastgele bir seçim yapıldı. Problemsiz binaların hepsini seçmek araştırmamanın yapılmasını zorlaştırırdı. Problemleri yerlerle aynı binadaki problemsiz yerleri seçerek buralara bir şekilde satıcıların uğradığı kesin kabul edildi. Rastgele

seçerek de bu seçilen problemsiz yerlerin diğer bütün yerleri temsil etmelerini sağlamış olduk.

Problemlili olayların karakteristiklerini problemsiz olaylarınkilerle karşılaştırmın:

Problemlili ve problemsiz yerlere gözlemci gönderilerek buralar hakkında bilgi toplandı. Bu bilgiler arasında, binanın yapısı (apartman müstakil ev işyeri vs), nasıl bir cadde üzerinde olduğu (şerit sayısı, tek yön mü çift yön mü), en yakın otoyola uzaklığı çevredeki binaların tipleri, ışıkların yakınlığı, apartmandaki daire sayısı, bahçenin etrafının kapalı olup olmadığı ya da başka güvelik önleminin olup olmadığı ve arka sokaklara yakın olup olmadığı gibi birçok şey bulunmaktadır. Buradaki amaç problemlili yerlerle problemsiz yerler arasında bu karakteristik özellikler açısından fark olup olmadığını bulmaktır. İki karakteristik tespit edildi; uyuşturucu satıcılığı ve methamphetamine satılan yerler. Uyuşturucu satıcılığı açısından problemlili yerler problemsiz yerlere nazaran daha küçük yerler olarak karşımıza çıktı ayrıca bu yerlerin kilitlenebilir dış kapılarında olduğu görüldü. Methamphetamine satılan yerler açısından problemlili yerler ile problemsiz yerler karşılaştırdığımızda ise bu tür yerlerin çoğunlukla

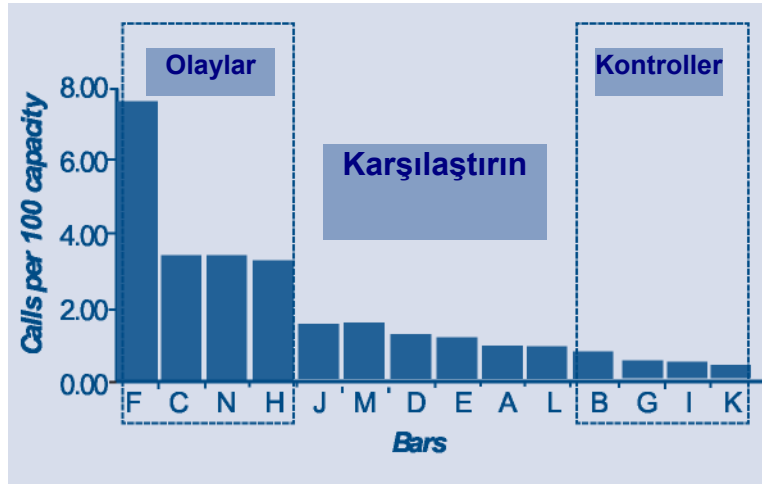
müstakil evler olduğu ve yollara yakın olduğu görüldü. Uyuşturucu satıcılarının kiralık ya da küçük yerleri tercih etmelerindeki sebep bu kişilerin apartman yönetimiyle mümkün olduğu kadar az görüşmek istediklerini gösteriyor. Daha sonraki bir çalışmada Eck ev sahibiyle fazla görüşmenin uyuşturucuyla alakalı suçları azalttığını tespit etti.

Problemlili-problemsiz karşılaştırma çalışmaları diğer çalışmalardan farklıdır ve veri analiz etmek için farklı tekniklerin kullanımını gerektirir. Adım 33'te faydalı bir teknik anlatılacak.

Problemlili-problemsiz çalışmaları analiz yapmak açısından çok yararlıdır. Küçük olaylara veya büyük olaylara uygulanabilecek şekilde esnekler. Burada yerleşim yerlerine uygulanmış bir örnek gördük. Aynı şekilde bu çalışmalar insanlara, zamana veya olaylara da uygulanabilir.

Daha Fazlası için:

Loftin, Colin and David McDowall. (1988). "The Analysis of Case-Control Studies in Criminology." *Journal of Quantitative Criminology* 4:85-98.

KontROLSÜZ bir örnek olay çalışması yapmayın!

Sadece problemlili insanlar, yerler veya olaylar hakkında veri toplamak yapılan genel bir hatadır. Bu yanlış sonuçlara varmaya neden olur, çünkü bu durumda sadece problemlili olaylar hakkında bilgi sahibi olunur fakat bunların problemsiz olaylardan ne farkı olduğu tam olarak bilinemez. Buna bir örnek olarak FBI'nın 1990ların başında yaptığı bir araştırmayı inceleyebiliriz. Araştırmacılar görev başında öldürülen polisler hakkında bilgi topladılar fakat öldürülen polislerle aynı şartlar maruz kalıpta öldürülmeyen polisler incelenmedi. Sonuç olarak öldürülen polislerin hangi özelliğinin buna neden olduğu anlaşılamadı. Benzer olaylar başlarına gelen hayattaki polislerde incelenseydi birçok bilgi elde edilebilirdi.

33. İlişkileri Ölçün

Acaba kapısında bekçi bulunan oto parklardaki hırsızlık olayı kapısında bekçi olmayanlara karşı daha mı az? Apartman yöneticisinin aynı apartmanda olduğu yerler diğerlerine göre daha mı az risk taşıyor? Bu tür soruları cevaplayabilmek için insanlardaki ya da olay yerlerindeki ya da olaylardaki belli özelliklerle işlenen suçlar arasında herhangi bir istatistiki bağ olup olmadığının bulunması gerekir.

İlişkileri hesaplamanın çeşitli yolları vardır. Genellikle ilişki katsayısı kullanılır. Bu katsayı 0 ile 1 arasında değişir. Bu sayının negatif olması demek iki işten birinin artması diğerinin azalmasına neden oluyor anlamına gelirken, bu sayının pozitif olması da iki olayın da aynı anda artması ya da azalması anlamına geliyor. Bu katsayılar büyük olursa aradaki ilişki de güçlü olur. Eğer bu katsayı sıfıra yakınsa arada herhangi bir ilişki olmadığı anlamına gelir. Bu tür ilişki hesaplarını Excel ve benzeri programlarda kolayca yapabilirsiniz.

Jacksonville-Duval bölgesi Polis biriminin suç analiz ünitesi 50 den fazla apartmanı incelediler. Sonuç olarak apartmandaki daire sayısı orda işlenen suçlar arasında 0.57'lik; evlerde işlenen suçların sayısı da buralarda işlenmiş şiddetli suçlar arasında da 0.91 gibi büyük bir bağlantı olduğunu buldular.

32. adımda görmüş olduğumuz problemlili-problemsiz çalışmalarında değerlendirme yapmak için ilişki katsayısı kullanılmaz. Bunun yerine olasılık oranı kullanılır.

Olasılık oranı sıfırdan büyük herhangi bir rakam olabilir. Bu oranın 1 olması karşılaştırılan özellikle olayın sonucu arasında hiçbir bağlantının olmadığı anlamına gelir. Yani bu durumda incelenen özelliğin olup olmaması olayın sonucuna hiçbir şekilde etki etmemektedir. Eğer bu oran 0 ile 1 arasındaysa olayın sonucu araştırmakta olduğumuz özelliğin olmaması durumlarda çok olup tersi durumda da az olasılıkla oluyor. Mesela olasılık oranı 0,1 ise bu durumda incelenen özelliğin olması riski bu özelliğin olmadığı durumlara göre 10 kat daha fazladır anlamına gelir. Bu oranın 1 den büyük olması da riskin incelenen özelliğin olması durumuna bu özelliğin olmaması durumundan daha fazla olduğunu gösterir. Mesela olasılık oranı 3 demek bir olayda incelenen özelliğin bulunması durumundaki riskin özelliğin

bulunmaması durumuna göre 3 kat daha fazla olduğu anlamına gelir.

Olasılık oranının kullanılabilmesi için olay sonucunun ve incelenen özelliğin sadece ikişer değerlerinin olması gerekiyor. Mesela sonuç için 1 problemlili bir bar 0 da az problemlili bir bar anlamına gelsin özellik içinde 1 çalışanların saldırılara karşı nasıl davranacakları konusunda eğitim aldıklarını; 0 da bu eğitimi almadıklarını gösterebilir. Burada olasılık oranı bize saldırılara karşı eğitim almış personeli olan barlarla içinde çok suç işlenen barlar arasında herhangi bir ilişki olup olmadığını gösterecektir. Burada negatif bir ilişki bulmayı umuyoruz. Bunun için oranımızın 1 den küçük olması gerekiyor.

Olay sonucu ve özelliğin istediğimiz değerlerinin olduğu problemlili olayların sayısı her bir hücrede yazılmış. A hücresi incelenen özelliğin bulunduğu problemlili olayların sayısını gösteriyor. C hücresi incelenen özelliğin bulunmadığı problemlili olayların sayısını gösteriyor. B hücresi incelenen özelliğin bulunduğu problemsiz olayların sayısını gösteriyor. D hücresi incelenen özelliğin bulunmadığı problemsiz olayların sayısını gösteriyor. Olasılık oranı verilen formül kullanılarak bir hesap makinesiyle kolayca hesaplanabilir. Birçok istatistik programı bunu kendisi yapar.

Tablo 2 olasılık oranının San Diego'daki bir uyuşturucu alışverişi olayına uygulanmasını gösteriyor. Burada incelenen olayın sonucu devamlı kokain veya eroin satmaktır. Çalışmada içinde uyuşturucu alışverişi yapıldığına dair izler bulunan 58 apartman vardı. Bunun yanında 47 de problemsiz apartman vardı. Kilitli ya da kilitsiz dış kapıların bulunması ya da apartman yöneticisinin bulunması buranın uyuşturucu satıcıları tarafından seçilip seçilmeyeceğini etkiler mi? Dış kapısı kilitlenmemiş apartmanlarla dış kapısı kilitlenmiş ya da dış kapısı olmayan apartmanlar karşılaştırıldığında olasılık oranını 1 den büyük çıktığı görülmüştür fakat bu oran birden çok farklı değildi (Adım 53 e bakınız).

Bu nedenle kilitlememiş kapılarla uyuşturucu satışı arasında bağlantı yoktur diyemiyoruz. (eğer bu oran 1 olsaydı o zaman herhangi bir bağlantı yoktur arada diyebilirdik.) kilitli kapılarla uyuşturucu satıcılığı arasındaki ilişki oldukça pozitif. Kilitli kapısı olan apartmanlarda uyuşturucu satışı yapılması olasılığı diğer apartmanlara oranla 3,5 kat daha fazla. İçinde yöneticisi olan apartmanlarda uyuşturucu satışı olma olasılığı 0,3. Bu da istatistiksel olarak iki durum arasında belirgin bir negatif bağlantı var demektir. Fakat bağlantı ile sebep olma birbirine karıştırılmasın. İki olay arasında bağlantı olması birini ikincisinin olmasında pozitif katkı sağlaması demektir yoksa bağlantı tek başına olayın sonucuna neden olmaz.

Tablo-1 Olasılık Oranı Hesaplamak			
Çıktı	Karakteristiği		
	Evet (1)	Hayır (0)	Toplam
Evete (1)-Olaylar	A	C	A+C
Hayır (0)- Kontroller	B	D	B+D
Olasılık Oranı = (A/B)/(C/D) = (A*B)/ (C*B)			

Tablo-2 Apartman binası güvenliği ve Uyuşturucu Satıcılığı			
	Kilitsiz Kapılar	Kilitli kapı ya da kapı yok	Olasılık oranı
Satıcılık var	16	42	1.857
Satıcılık yok	8	39	
	Kilitsiz Kapılar	Kilitli kapı ya da kapı yok	Olasılık oranı
Satıcılık var	33	25	3.452
Satıcılık yok	13	34	
	Kilitsiz Kapılar	Kilitli kapı ya da kapı yok	Olasılık oranı
Satıcılık var	14	44	0.305
Satıcılık yok	24	23	

34. Suçu Kolaylaştıran Unsurlara Bakın

Suçu kolaylaştırıcı unsurlar suçluların suç işlemesi ve düzeni bozmasına yardımcı olur. Suçu kolaylaştırıcı unsurlar üçe ayrılır.

Fiziki unsurlar suçluların suç işleme imkanını artıran veya önleyici tedbirlerin üstesinden gelmelerine yardımcı olan unsurlardır. Tırlar suçluların çalıntı eşyaları taşıma imkânını artırır, telefon insanların müstehcen telefon görüşme yapmalarına imkân tanır ve ateşli silahlar soyguna karşı direnç gösterenlerin üstesinden gelmeye yardımcı olur. Bazı fiziki unsurlar alet, bazıları ise fiziksel çevrenin parçasıdır. Felson ve arkadaşları New York'taki eski otobüs terminalinin yerinin bir dizi suç işlenmesine nasıl olanak sağladığını anlatmışlardır. Eski terminal bazı suç türleri için bir dizi tasarım özelliklerinin ortaya çıkardığı özel çevresel uygunluğa sahipti.

Sosyal unsurlar suçtan gelen faydayı artırarak, suç işlemeye yönelik gerekçeleri yasallaştırarak veya cesaretlendirerek, suçu ve kargaşayı teşvik eder. Örneğin, genç erkek grupları spor olaylarında taşkınlığı cesaretlendiren sosyal bir atmosfer sağlayabilir. Çeteler ve organize suç örgütleri üyeleri aracılığıyla suç eylemlerini kolaylaştırabilir.

Kimyasal unsurlar suçluların riski veya ahlaki yasakları görmezden gelme becerisini artırır. Örneğin, bazı suçlular gerginliklerini azaltmak için aşırı derecede alkol veya uyuşturucu kullanırlar. Her bir kolaylaştırıcı unsur durumsal suç önleme biçimlerinin (39–43 Adım) aksi yönde etkide bulunur. Her bir kolaylaştırıcı unsur (sütunlarda verilen) özel önleyici yöntemlere (noktalarla belirtilen) karşı konumlandırılabilir. Fiziksel kolaylaştırıcı unsurlar suçluların risk ve çabayı artıran önleyici tedbirlerin üstesinden gelmesine yardımcı olur. Bu kolaylaştırıcı unsurlar sapkınlığı tahrik edici biçimde de işlev görebilirler. Rüşvet örneğinde olduğu gibi, sosyal unsurlar önleyici tedbirlerin her birinin etkisini ortadan kaldıracaktır. Bazı suçlar harcanan efor gereği birden fazla suçlu gerektirir. Bunun gibi, kabul edilebilir bir özrün ne olduğu genel itibarıyla toplumun kabul edip

etmemesine bağlıdır. Ve tanıdıklık kişiyi cesaretlendirerek suçu ve kargaşayı provoke eder. Kimyasal unsurlar, suçluların suça karışmasının getirdiği risk ve çabayı görmezden gelmesine ve kabul edilemez mazeretler üretmesine izin verir.

Bu unsurların suç önleyici tedbirleri etkisini yok eden yapılarından ötürü, bir problemdeki rolünü tanımlamak önemlidir. Kolaylaştırıcı unsurlara ilişkin kanıtlar kurbanlar ve suçlularla yapılan sorgular ve sosyal ortamları gözlemleyerek elde edilen araştırma raporları ve araştırmacılardan elde edilebilir. Suç tutanaklarının analizi, suç ve farklı kolaylaştırıcı unsurlar arasındaki ilişkiyi belirlemede kullanılabilir.

Eğer bu kolaylaştırıcı unsurların sorunda bir rolü varsa, sonraki adım bunun kaynağını bulmaktır. Tabi ki, bu kaynaklar kolaylaştırıcı unsurların türüne göre değişecektir. Eylemciler için taş veya uyuşturucu satıcıları için umumi telefonlarda olduğu gibi, fiziksel unsurlar hazır konumda bulunabilir veya hırsızlık için gerekli aletlerde olduğu gibi yasal yollardan temin edilebilir. Bazı çalıntı araçların ciddi suçlarda kullanılması durumlarında olduğu gibi çalınabilir de. Kaynağı bir kez bulunduğu, bunlar hakkında bir şeyler yapmak mümkün olabilir. Aşağıdaki kutular uyuşturucu satımında umumi telefonların kullanımını ve ATM çevresinin düzenlenmesine yönelik tedbirleri göstermektedir.

Sosyal kolaylaştırıcı unsurlar büyük oranda suçluların kimle ilişkili oldukları ve ilişkilerinin olduğu yerleşim yerine göre değişkenlik gösterir. Örneğin, riskli bölgeler (Adım 28) sosyal olarak kolaylaştırıcı yönde ortamlar sağlarlar. Çeteler suç için sosyal destek sağlarlar. Fakat bazı siyasi amaçlı şiddet veya tarihi rakipleriyle yaptıkları oyunlar sonrası kolej oyuncularını arasında ortaya çıkan kargaşada olduğu gibi, yasal aktiviteler de kimi zaman sosyal kolaylaştırıcı unsur olarak işlev görebilirler.

Kimyasal unsurlar çok sayıdadır ve genelde suç ve kargaşa ile bağlantılıdır. Özellikle alkol bir suça buluşmada kolaylaştırıcı olabilir. Özellikle sosyal ve kimyasal unsurların karışımı eğlence yerlerinde yaygındır. 25 durumsal suç önleme tekniğinden bir kaç tanesi bu üç tür kolaylaştırıcı unsurun etkisini

New York ve Los Angeles da Banka ATM'leri için Güvenlik Tedbirleri		
	New York Şehri	Los Angeles
ATM'lerin güvenli bir alanda bulunması	*	
Artan ışıklandırma	*	*
ATM'nin bulunduğu alan çevresinde saydam pencereler		
Kullanıcılar için yüksekte bulunan aynalar	*	
ATM yakınında bitki örtüsünün azaltılması		*
Takip kameraları	*	**
Kullanıcılar için güvenlik uyarıları	*	*
Potansiyel suçlular için güvenlik durumunun ilanı	*	*
ATM kurulmadan önce suç durumunun değerlendirilmesi		*
Güvenlik personeli	*	
Bölgedeki geçici suç yapılarına dayalı olarak ATM kullanma saatlerinin azaltılması		**

Kaynak: Guerette, Rob and Ronald Clarke (2003). "Product Life Cycles and Crime Automated Teller Machines and Robbery." *Security Journal* 16:7-18.

Umumi telefonların Amerikan şehirlerinde uyuşturucu satıcıları tarafından kullanımını engellemeye yönelik tedbirler

Cep telefonları yaygınlaşmadan önce, uyuşturucu satıcıları müşterileri ve tedarikçileri ile bağlantı kurarken genelde umumi telefonlara güvenirdi. Onları durdurmak için aşağıda belirtilen birçok yol denendi,

- Şehir umumi telefonlarına lisans verilmesinin yasalarla düzenlenmesi ve yasaklanması ya da bazı bölgelerde numaraların sınırlandırılması ya da bölgelerin sınıflara ayrılması
- Dış aramalara izin vermeyecek şekilde sistemin kurulması
- Telefonların gelen aramaları engelleyecek şekilde değiştirilmesi
- Bölge yetkilileri veya bölgesel telefon şirketlerine umumi telefonları kaldırma veya daha kontrol edilebilir alanlara taşınması yönünde toplum baskısı yapma
- Yalnızca operatör aracılığıyla görüşmelere izin verme veya gece saatlerinde telefonların parayla çalışmasını engelleyerek sadece acil görüşmelere izin verme
- Umumi telefonların şirketler tarafından uygun mağaza ve benzin istasyonlarına taşınması
- Artan polis ekibi, telefonda uyarıcı ikazlar ve problemleri bildirmek için 'hotlines' kurulması gibi diğer müdahale türleri

Kaynak: Natarajan, Mangal ve arkadaşları (1996), Drug Dealinf and Pay Phones: The Scope for Intervention, *Security Journal* 7: 245–251.

35. Başından Sonuna Kadar Suçu İyi Anlayın

Biz suçu bir anda oluveren bir şey olarak görüyoruz. Sokakta bir kolyenin kapkaç sonucu alınması sadece saniyeler sürer veya yankesicilik veya otdan hırsızlık. Hatta bir evi soymak için uygun bir ev arayan hırsız için bile bu suçu işlemek uzun sürmez. İşe yarar para edecek bir şey bulur bulmaz girdiği evi terk eder. Kapkaç ya da evden hırsızlık bu suçların herhangi birinin işlenmesinde atılacak adımlar serisinden bir adımdır sadece. Sorumluluk alanınızda suç ve asayişe müessir olayların oluşmasında adımlar zincirini anlamaya çalışmalısınız. Bu bağlamda takip edebileceğiniz bir kaç yol var:

— Rutgers Üniversitesi'nden Leslie Kennedy ve Vincent Sacco yazdıkları Kriminoloji ders kitapları "Suç Olayı"nda bu adımları 3'e ayırmışlardır; işaret (bir sonraki olayın habercisi), geçiş (iki olay arasında bağlantı/olay anı), ve olay sonrası.

— William Haddon'da buna benzer bir ayırım yapmıştır. Trafik kazalarını önleme yaklaşımında, önlemleri kaza öncesi, kaza anı ve kaza sonrası diye sıralamıştır.

— Derek Cornish'de analiz yaparken kullanılabilir bir rehber olarak 'suç senaryosu' tanımlamasını kullanmıştır. Bu tanımlamanın altında yatan mantık şudur; herhangi bir suçun işlenmesi için aynı bir oyunun senaryosunda olduğu gibi bir takım standart hareketlerin belli bir sıra takip edilerek uygulanması gerekir. Her sahne suçun işlenmesindeki bir aşamayı temsil etmektedir, oyuncular; suçlular, mağdurlar ve o an orda bulunan diğerleridir. Kullanılan araçlar da sahne de kullanılan dekorlardır. Hangi yaklaşımı kullanırsanız kullanın, yapacağınız şey bir suçun işlenmesi için gerekli olan aşamaları ve olaylar zincirini listelemeye çalışmaktır.

Aşağıdaki tablo Cornish'in oto hırsızlığının (*Joy riding*= Zevk için, sadece gezmek ya da heyecan olsun diye bir otoyu çalmak ve sonrasında otoyu bırakmaktır) gerçekleşmesi için atılması gereken adımlar ve aşamaları göstermektedir. Bu örnekte, 'hazırlık yapmak', suçtan (eğlence için oto hırsızlığı

yapmak) zaman açısından önde gelmektedir, kaçmak ve bu eylemden zevk almak ise hırsızlık olayından sonra gelmektedir.

Bu aşamaları anlamak (Suçun oluşması için yapılması gereken hareketler zinciri) ve dikkatlice irdelemek, planlarınızı suçun işlenmesi sürecindeki bir çok değişik noktaya uygulama imkanı sağlayacaktır.

Diğer bir deyişle, suça karşı hareket planınızı hangi aşamalarda uygulayacağınız konusunda size daha geniş seçenekler sunacaktır. Tablodaki son sütun zevk için oto hırsızlığına müdahalede her aşama için öngörülen muhtemel polis müdahalelerini listelemektedir. Zevk için oto hırsızlığı (joy riding) basit bir suç, fakat aynı yaklaşımı daha ciddi suçlar söz konusu iken de uygulamak mümkündür, örneğin kalabalık kontrolünde.

Kalabalık kontrolü konusunda önde gelen uzmanlardan Clark McPhail kalabalık kontrolü analizini üç aşamaya ayırmaktadır; a) Bir araya gelme, b) Bir araya gelip toplanma, c) Dağılma. Cincinati Üniversitesi doktora öğrencilerinden Tamara Madensen bu üç aşamanın öncesine iki aşama daha eklemektedir; ilk planlama ve bir araya gelme öncesi hazırlık. Polis ilk planlamayı bir araya gelme başlamadan önce önlemek için dışarıda topluca parti (Örneğin, içki alemi) yapılmasına karşın uyarılar yapabilir. Dışarıda ateş yakılmasını önlemek için de bir araya gelme öncesi çevreyi kolay yakılabilecek maddelerden arındırabilir.

Toplantı aşamasında polis öğrencilere uygun bir şekilde yaklaşarak parti yaparken kanunlara uyma konusunda uyarabilir. Bir araya gelinip parti başladığında ise polis kalabalığı izleyip herhangi bir problem oluştuğunda anında müdahale edebilir. Dağılma anında ise polis bir problem çıkmadan kalabalığın çabuk bir şekilde dağılmasını temin edebilir.

Zevk İçin Araba Çalmada Adımlar ve Müdahale Yöntemleri

Aşamalar	Adımlar	Müdahaleler
Hazırlık	Aletleri bul (Tornavida, çekiç, levye) Suç ortağını seç	El tarayıcı ve yedek anahtar gibi malzemelerin satışını kontrol altına al
Olay yerine giriş	Araba parkına gir	Park bariyerleri, görevli, giriş kapısı sayısını azaltma,
Şartları ayarlama	Göze batmadan yanaş	Kapalı devre kamera sistemi, düzenli devriye
Hedefi seçme	Alarmı olan arabalara bakma Uygun aracı seç	Parkın dışarıdan gözetlenebilmesini sağla,
Hırsızlığı tamamlama	Araca gir (yedek anahtar, tornavida kullan) Kontakt anahtarını kır (levye-boru) Kısa devre yapıp aracı çalıştır	Kapalı devre kamera sistemi şüpheliyi tespit eder, araç alarmı, araç immobilizeri
Olay yerinden çıkış	Parktan ayrıl	Görevli veya diğer çıkış bariyerleri
Olay sonrası	Arabayı zevkine göre kullan Arabayı ateşe ver	Araç takip sistemini aktif hale getir, çöp gibi yerleri gözle

Yasadışı Göçmen Ölülerinin Önlenmesi

tablodaki numaralarla ilişkilidir.)

Florida International Üniversitesinden Rob Guerette Meksika-Amerika sınırını geçmek isteyen yasadışı göçmenlerin ölümlerinin azaltılması ile ilgili Amerikan Sınır Devriyeleri için hiç alışık olunmayan bir çalışmada, durumsal suç önleme tekniğini kullanmıştır. Her yıl 300'e yakın yasadışı göçmen kanal ve nehirlerde boğulmak, çölde sıcaktan ölmek ve trafik kazalarında hayatlarını kaybetmek gibi üzücü olaylarla karşı karşıya kalmaktadır.

Guerette, yasadışı göçmenlerin sınır geçmek için yaptıkları işleri aşamalara bölerek ve göçmenlerin hayatlarını kaybetmelerine sebep olan durumları ve şartları anlamaya çalışarak ölüm oranlarını azaltmada çok faydalı olabilecek öneriler getirmiştir. Bu önerileri iki gruba ayırmaktadır;

1- Hepsinin üstünde, William Haddon'ın metodunu kullanarak önlem önerilerini, olay öncesi, olay anı ve sonrası olaylar olarak 3 aşamaya ayırmıştır.

2- Suç üçgenini takip ederek, sınıflandırmasını şöyle yapmıştır:

a) Göçmen veya 'mağdur'

b) Göçmenlerin sınırı geçirmesi için para ödedikleri tacirler "suç işleyen"

c) Yer veya ortam, örneğin: nehir, çöl, şehir merkezi
Bu önerilerin bir bölümü daha öncekilerin genişletilmiş ya da geliştirilmiş hali, fakat diğerleri gerçekten de kendine has yöntemler ki, bu da durumsal suç önleme yaklaşımının ne kadar önemli ve değerli olduğunu göstermektedir. Önerilerin büyük bir çoğunluğu da Guerette tarafından ortaya atılmış, şimdi bu önlemleri daha iyi anlamak için uygulamanın arka planına bakacağız (Numaralar

1- Sıcaktan ötürü ölümlerde kadınların oranı erkeklerinkinden daha fazladır.

3- Göçmenler, göçmen taciri bulmak için Meksika'nın Amerika sınırına yakın şehirlerinde toplanmaktadırlar.

4- Eğitilmiş sınır devriye personeli bir olaya müdahale ettiğinde göçmenlerin yaşama oranı genel eğitimden geçmiş devriye görevlilerinin olaya müdahale etmesinden daha fazladır.

5- Yakalanan göçmenlerin çözü hemen tekrar geçerek kendi memleketlerine gitmelerini önlemek amacıyla yazın sıcak aylarında yakalanan göçmenler, 2003 yılında Teksas'a yakın Meksika yerleşim birimlerine yerleştirilmiş bu sayede ölüm oranlarının bir nebze önüne geçilmiştir.

6- 2004 yılında Meksika yetkilileri göçmenlerin Arizona'dan Meksika'nın iç bölgelerine dönmelerini kabul etmiştir.

14- Arizona'daki araç sürücüleri sıcak aylarda küçük gruplar halinde çözü geçmeye çalışan göçmenleri gördüklerini ifade etmişler, açılan ücretsiz telefon hattıyla bu grupların gerekli birimlere derhal bildirilmesi sağlanmıştır.

15- Sınır devriyeleri Guerette'ye yakaladıkları göçmenlerin kötü durumda olan diğer göçmenlere dair verdikleri bilgiler dahilinde bu göçmenleri çölde bulmalarının zorluğundan bahsetmişlerdi. Çünkü kocaman çölde belirleyici ve hatırlatıcı noktalar yok denecek kadar azdı, ayrıca verilen ifadelerde zor durumdaki göçmenlerin yerini tespit edebilmek açısından yetersiz kalıyordu. Guerette, çözü işaretleyerek ve belirlemeci semboller koyarak bu zorluğun aşılabileceğini ifade etmiştir.

	Hayatı tehdit eden olaylardan önce	Hayatı tehdit eden olaylar sırasında	Hayatı tehdit eden olaylardan sonra
Göçmen	1-Kadın göçmenleri çöldeki tehlikeler konusunda uyar 2-Tehlikeli şartlar konusunda alarm sistemi uygula	3-Yakın şehirlerdeki göçmenlere tehlike anında ne yapmaları gerektiğini gösteren bilgilerin verin 4-Sınır Kontrol Devriyesinin arama ve kurtarma kapasitesini artır	5-İkili göçmen iadeleri yapın 6-Ülke içinde göçmen iadesi yapın
Kaçakçı (Tilki)	7-Tehlikeli şartlar konusunda alarm sistemi uygula 8-Göçmen ölümleri konusunda soruşturmak için kaçakçıları uyarın	9-Tutuklamak için kaçakçıları hedefleyin	10-Ölümler meydana geldiğinde kaçakçıları kovuşturacak özel birimler oluşturun
Çevre	11-Problemlili yer ve zamanları hedef seçin 12-Tehlikeli yerlerdeki bariyerleri yükseltin 13-Riskli alanlardaki uyarı işaretlerini görünür hale getirin	14-' Göçmeni Bildir, Hayatını Kurtar' kampanyası yapın 15-Çölde işaretlemeler yapın	16-Tehlike unsurlarını tespit için verileri sıkça gözden geçirin

36. 5N ve 1K sorularını cevapladığınıza emin olun

Önceki basamakta tartışılan konsepti kullanarak analizinizi tamamladığınızda, güzel bir gazete testine uyup uymadığınızı sormalısınız. 5 N 1 K sorusunu layıkıyla cevaplıyor mu: Ne, Nerede, Ne zaman, Niçin, Nasıl ve Kim?

Bu sorular, Barry Poynerin suç analiz metodunu, daha büyük bir problemi temel parçalarına bölerek kullanır. Mesela, İçişleri Bakanlığı tarafından Coventry ve Birmingham'ın (İngiltere'de iki büyük şehir) merkezindeki sokak saldırıları araştırıldığında, polis bunları soygun ve şahıstan hırsızlık olarak sınıflandırdığını, fakat olayların aslında büyük bir çoğunluğunun oldukça farklı sınıflandırmalara uygun olduğunu buldu:

- Caddelerdeki satış makinelerinden soygun
- Sarhoşların soygunu
- Bankaya yatırılırken paranın kapkaç yapılması
- Kadınların para çantasının kapkaç yapılması
- Sözlü bir hileyle mağdurun elinden cüzdan ya da paranın kapkaçı
- Alışveriş çantalarından hırsızlık
- Otobüs duraklarında yankesicilik

Bu, sokak saldırılarının çok daha anlamlı karakterize edilmesidir ve olayları anlamdaki önemli bir ilk basamaktır. Poyner daha sonra, cevap bulmasına yardımcı olacak her bir problemin tasvirine ulaşmaya çalışarak, olay yeri raporlarını tasnif etmeye başladı.

Kaydedilen bilgilere bakıldığında olay yeri raporları -özellikle mağdurun ortada olmadığı ve görgü tanığının bulunmadığı zamanlarda- oldukça değişikdir.

Poyner, belirli problemin bir genel resmini çıkarmak için, raporları bir araya toplamaya çalışır (Tabloya bakınız). Her bir olay için aşağıdaki bilgileri ortaya çıkarmaya çalışır:

- **Ne oldu?** Bu, olaylar zincirinin ve olayları içeren faaliyetlerin detaylı olarak incelenmesini zorunlu kılar (35. Adım).
- **Nerede oldu?** Bazen olaylar zinciri farklı farklı yerlerde gerçekleşir. Mesela, bir araba otoparktan çalınmış, değerli parçalarının sökülebilmesi için bir garaja çekilmiş, daha sonra da boş bir araziye terk edilmiş olabilir. Sadece ilk ve son yer hakkında bilgilere ulaşılmış olabilir. Buraları ziyaret, suçlunun neden oraları seçtiğini açıklamaya yardımcı olabilir.
- **Ne zaman oldu?** Ev sakinleri ya da araç sahipleri sadece arabalarının çalındığını ya da hafta sonu boyunca herhangi bir zamanda evlerinin soyulduğunu biliyor olabilir. Kişilere karşı işlenen

birçok suç için –mağdur suçun işlendiği zamanı tam olarak bildirebilecek olsa bile- sokakların terk edilmiş olup olmadığı gibi çıkarımlarda bulunulabilir.

• **Kimleri içeriyor?** Her zaman en az bir suçlu vardır; suçluyla direk bir teması olmasa bile bir ya da birden çok mağdur olabilir; görgü tanıkları ve diğer üçüncü kişiler olabilir. Görgü tanıkları ve mağdurların polisteki ifadeleri çok faydalı bilgiler sağlayabilir, fakat bazen olay hakkında örnek bir soru sormak önemli olabilir.

• **Niçin bu şekilde davrandılar?** Belirli bir suçta, faile götüren açık, faydalı şeyleri anlamak önemlidir. Pek çok hırsızlık hadisesinde, sebep açıktır, fakat şahsa karşı işlenen suçlar ve yıkıcılık için sebep sadece suçlularla mülakat yaparak ortaya çıkarılabilir (10. basamak). Suçluların ve mağdurların neden bu şekilde davrandıklarını anlamak ve “suçluya saldırarak karşılık veren bazı mağdurlara ne sebep olur?” ve “niçin görgü tanıkları çoğu kez müdahalede başarısız olurlar?” gibi sorulara cevap bulmak aynı şekilde önemlidir.

• **Fail suçu nasıl gerçekleştirdi?** Suç, belli bir nokta ve zamanda gerçekleşen sınırlı bir davranıştan çok, başlangıcından sonuna kadar değişik basamaklarıyla bir süreçtir. Her bir basamakta fail karar vermek zorundadır; diğerleriyle beraber çalışmaya, özel bilgi ve malzeme kullanmaya ihtiyaç duyabilir. Bu aslında 35. basamakta bahsedilen Cornish'in “senaryo” yaklaşımının altında yatan fikirdir. Her zaman detaylı senaryolar geliştirmek mümkün olmayabilir fakat analiz, suçun nasıl işlendiğinin açık bir resmiyi vermelidir.

Poyner'in otobüs duraklarında yankesicilik analizi konuyu ele alış biçimini dışının. Poyner, olay yeri raporuna, otobüs bekleyenlerin yaptıklarına ilişkin gözlemlerini ekleyerek, suçun detaylı bir tasvirini yapabildi. Yankesicilik için, en çok öğleden sonra trafiğin yoğun olduğu saatlerin, özellikle de Cuma günü kuyrukların uzun olduğu zamanların seçildiği sonucuna ulaşmıştır. Üç ya da dört kişilik genç grupları, bir yandan uygun mağdurları izlerken diğer yandan da şüphe uyandırmamak için dükkanların yakınındaki pencerelere bakarak kuyrukların yakınında oyalanıyorlardı. Bunlar her zaman cüzdanlarını pantolonlarının arka cebinde taşıyan orta yaş ya da daha yaşlı erkeklerdi (genç erkekler vücutlarına tam oturan tayt pantolon giyiyorlardı ve cüzdanlarını arka ceplerinde taşıyorlardı).

Suçluların gözüne kestirdiği mağdur adayları, 'binerken öde' sistemli otobüse alınmaya

başladığında, gençler sıranın başına koşuyor, otobüse biniş platformuna zıplıyor ve binenleri itip kakılıyorlardı. Şoföre otobüsün varış yeri hakkında bazı önemsiz sorular soruyorlardı. Bu arada gençlerden birisi de mağdurun cebine elini atıyordu. Mağdur, itilip kakılmaktan ötürü öfkeleniyor ve neler olduğunu anlamıyordu. Şoför gençlere otobüsünden inmeleri için bağıyor, diğer yolcular da durumdan şikayetçi oluyorlardı. Gençler otobüsten aşağı iniyor ve kalabalığın içinden kaybolup gidiyorlardı. Gençler asla yakalanamıyordu. Mağdur daha sonra cüzdanının gittiğini anlıyordu.

Bu analiz dört muhtemel müdahale öneriyor:

- Binerken öde yerine, biletler bu duraklarda önceden satılabilir.
- Otobüs durakları, ana kaldırımlardan öteye

yerleştirilebilir ve otobüs terminali gibi bölmelerle düzenlenebilirdi.

- Sırada bekleyenlerin görünmesini engellemek için siper kullanılabilir ve böylelikle suçluların potansiyel mağdurları belirlemesi mümkün olabilirdi.
- Biniş noktasına bariyer yapıлып suçlular otobüsteki platforma çıkamayabilirlerdi.

Bu çözümler, polisin rutin görevlerinden değildir. Memurlar, nadiren otobüs duraklarının yeniden tasarlanması gibi işlerin kendilerinin görev alanına girdiğini düşünürler. Fakat problem çözen suç analisti olarak, suçu önlemek bağlamında bunun da onların işi olduğu hususunda polis meslektaşlarınızı nazikçe ikna etmeye ihtiyaç duyabilirsiniz.

Bir Arkeolog Gibi Çalışmak

“Olayları birleştirmenin ayrıca bir avantajı vardır. Bazı olaylarda diğer olaylardan daha az detaya sahip olabilir fakat bunun yanında bildiğimiz gerçekler aynı olabilir. Bu iyi rapor edilmeyen olaylardaki eksik bilgileri, arkeologların kazıdan çıkarılan kırık çömlekleri yeniden yaptıkları gibi yeniden düzenlemek mümkün olabilir. Kırılan çömleğin sadece birkaç parçasına sahip olabilir, fakat diğer benzer çömleklerin bilgilerinden kırık çömleğin tamamının yapısı hakkında makul çıkarımda bulunabiliriz. Mesela, suçluların yakalandığı birkaç olayda ne yaptıklarının ayrıntılı raporları elimizde olduğu zaman, arkeolojik bu yaklaşım oldukça yardımcıdır. Suçlular yakalanmasa bile, benzer suçlarda benzer davranışların gerçekleştiğine inanmak makul görünmektedir.”

Kaynak: Poyner, Barry (1986). "A Model for Action." *Situational Crime Prevention*, Gloria Laycock and Kevin Heal. London: Her Majesty's Stationery Office.

37. İnsan hata yapar, bunu unutmayın!

Suç önlemede çoğu kez tahminde bulunursunuz. Problemlerle ilişkideki suçlular geçmişlerindeki işledikleri gibi suç işlemeye devam edecekler mi? Yeni mağdur olmuş insanlar yakında yeniden mağdur olacaklar mı? Çok suç işlenen yerlerde işlenen suç miktarında bir azalma olacak mı yoksa çok miktarda suç işlenmeye devam mı edecek? Geçmişteki davranışlar gelecekteki davranışları tahmin etmede en iyi yol olsa da, mükemmel bir belirleyici değildir.

Yukarıda bahsettiğimiz örnekler geleceği tahmin etmekle ilgili idi. Fakat biz ayrıca probleme karşı bizim tavrımız da dahil olmak üzere bilinmeyi değişik yollarla araştırmaya çalışırız. Yalan makinesi uzmanı kişinin yalan söyleyip söylemediğini anlamaya çalışır. Uyuşturucu testleri kişilerin yakın zamanda yasadışı ilaç -uyuşturucu-kullanıp kullanmadıklarını belirleme kullanılır. Havaalanlarındaki metal detektörleri ve diğer kontrol cihazları insanların üzerlerinde veya çantalarında silah taşıyıp taşımadıklarını kontrol için kullanılır. Bütün bu örneklerde incelemeyi yapan kişi bilinmeyen bir durum hakkında sonuca varmaya çalışmaktadır. Ve tıpkı geleceğe yönelik tahminlerde olduğu gibi incelemeyi yapan kişi doğru veya hatalı bir sonuca varabilir. Sonuç olarak tahminlerin ve diğer değerlendirmelerin yanlış olabileceğini kavramak çok önemlidir.

Tahmin ve değerlendirme hatalarını değerlendirmenin kullanışlı bir yolu gerçekte neyin gerçekleşip neyin gerçekleşmediğini karşılaştırmaktır. Tablo 1 de kolonlar iki muhtemel tahmini göstermektedir: Evet, sonuç gerçekleşecek ve Hayır, sonuç gerçekleşmeyecek. Satırlar gerçek sonuçları göstermektedir: Evet, sonuç gerçekleşti, Hayır, sonuç gerçekleşmedi.

Tablo 1: Tahmin Hatasının Türü

Gerçekleşen Sonuç	Evet	Hayır
Evet	A. Gerçek Yanlışsız pozitifler	B. Negatif Yanlışlar
Hayır	C. Pozitif yanlışlar	D. Gerçek yanlışsız negatifler
Doğruluk değeri	$(A+D) / (A+B+C+D)$	
Negatif yanlış değeri	$B/(A+B+C+D)$	
Pozitif yanlış değeri	$C/(A+B+C+D)$	

Çok miktarda tahmin olduğunu düşünün. Eğer tahmin gerçekleşenle uyuşursa doğrudur. A ve D hücreleri doğru tahminleri içermektedir. Bu iki gruptaki toplam tahmin sayısını yapılan tahminlerin genel toplamına bölerek doğruluk oranını hesaplayabilirsiniz. B ve C hücrelerine bakalım. Karar verici sonucun meydana geleceğini tahmin ettiğinde eğer sonuç gerçekte meydana gelmezse o zaman bu tahmin B hücresinde değerlendirilir. Bu yanlış Pozitif olarak adlandırılır. C hücresindeki tahminler karar vericinin sonucun meydana geleceği şeklinde tahinde bulunduğu ama gerçekte o sonucun gerçekleşmediği durumlardır. Bunlar yanlış Negatifler olarak adlandırılırlar. Her iki tur içinde hata oranlarını tahmin sayılarını toplam yapılan tahmin sayısına bölerek hesaplayabilirsiniz.

Varsayıma dayanan bir örneğe bakalım. Polis kiralık evlerde suçu kontrol edebilmek için ev sahiplerinin kiracıları için bir geçmiş araştırması yapmasını kolaylaştırır ve bunu teşvik eder. Yakın geçmişte suç kaydı olan muhtemel kiracılar kabul edilmez. Böyle bir davranış bicimi yakın geçmişte suç kaydı olan bir kişinin kiralık evde veya çevresinde suç işlemeye devam edeceği ve böyle bir suç geçmişli olmayan kişinin ise böyle olaylara karışmayacağı anlamına gelir. Böyle bir uygulamayı savunanlar bile yapılan tahminlerin mükemmel olmadığını kabul edeceklerdir, fakat iki şeyi bilmek faydalı olacaktır. Birincisi, böyle bir uygulama kiralık mülkiyetlerdeki suçu azaltır mı? Bir değerlendirme yapmak bu soruyu cevaplandırabilir. Fakat bu uygulama suçu azaltsa bile bu uygulamanın istenmeyen sonuçları neler olacaktır? Bu soruyu cevaplamak tahmin hatalarının analizini yapmayı gerektirir.

Eğer ilgili bilgileri toplayabilirsek Tablo 2 ye benzer bir tablo oluşturabiliriz. Bu uygulamanın tahminlerinin doğru çıktığı görülmektedir. Fakat hata hakkında ne düşünüyoruz. Yakın zamanda işlenmiş herhangi bir suç kaydı olmamasına rağmen suç işleyenler hakkında bir şeyler yapılmalı mıdır? Artık suç işlemeyen fakat geçmişinde suç kaydı olan çok fazla sayıda kişi ev sahiplerince geri çevrilmiş midir?

Yakın geçmişte suç kaydı olmayanlara daha sıkı kısıtlamalar uygulamak negatif yanlış oranını düşürebilir, fakat özellikle karar vermede kullanılan bilgi son durumda kullanılan bilgi kadar kesin değilse bu durum pozitif yanlış oranını artıracaktır. Diğer taraftan kiralık ev arayanlar arasında suç geçmişini bakımından ayrımcılık yapmak pozitif yanlış oranını düşürebilir fakat negatif yanlış oranı artacaktır. Bir durumun diğerine tercih edilmesi olayına –takas veya değiş-tokuş sıkça karşılaşılr.

Ayrıca bu hatalardan bir turu diğerinden daha fazla rahatsızlık verebilir. Eğer ev sahipleri tarafında önlenen suçlar önemli olmayan suçlarsa pozitif yanlış oranı çok yüksek olarak kabul edilebilir. Ancak önlenen suçlar ciddi şiddet içeren suçlarsa, negatif yanlış oranı daha çok dikkat edilmesi gereken husus olabilir. Hataların sonuçları çok önemlidir ve insanlar genellikle bu konular üzerinde anlaşamazlar.

Üzerinde anlaşılamayan bir diğer konuda hata oranlarının kendisidir. Böyle oranları tahmin etmek çoğu kez çok zordur. Tablo ikinin gölgelendirilmiş alanını göz önüne alın, ilk iki satirin ilk sütundaki değerleri. Birçok durumda bu değerler bilinmeyecektir. Ev sahipler kaç kişiyi suç geçmişleri dolayısıyla geri çevirdiklerini hesaplayabilirler ama bu insanların geri

çevrilmemiş olsalardı nasıl davranacaklarını bize söyleyemezler. Diğer durumlarda bunun tersi olabilir; pozitif yanlışlar bir miktar kesinlikle bilinebilir fakat negatif yanlışlar bilinmemektedir. Havaalanı kontrollerinde pozitif yanlışlar bilinmektedir çünkü kaçak eşya şüphesi olan kişi için daha sıkı bir kontrol takip eder. Güvenlik personelinin ateşli silah taşıdığından şüphelendiği kişi için çok sıkı bir kontrol yapılacaktır ki yapılan tahminin doğruluğu veya yanlışlığı ortaya çıkarılabilsin. Kaçak eşya taşıyan ve havaalanı kontrolünü gecen bir kimse bir daha kontrol edilmez böylece o kişinin negatif yanlış olduğunu öğrenemeyiz.

Bazı durumlarda bir pilot test kullanarak tahminlerdeki hata oranını tespit etmek tahminlere etki etmeden fakat ne gerçekleştiğini dikkatli bir şekilde gözlemlemekle mümkündür. Bu uygulama suçlarını gizlemek isteyen suçlular için zor olabilir, ama potansiyel suç mağdurları veya suç işlenmesi muhtemel yerler için uygulanabilir. Mesela bir probleme karşılık çözüm hangi yerlerde suç işlenmesinin muhtemel olduğunun tahmini yapılabilir ve o yerlere müdahale edilir. Bu uygulamayı yapmadan önce tahmin edilen yerde bir pilot çalışma yapılır fakat müdahaleci tedbirler henüz alınmamıştır. Eğer hata oranları kabul edilemeyecek kadar yüksek çıkarsa o yer müdahaleci tedbirlerin uygulamaya konmasına değmez.

Tablo 2 Tahmin Hatası Analiz Örneği

Geçmişte Suça Karışma	Evet	Hayır	Toplam
Evet	35	10	45
Hayır	35	596	531
	70	506	576
Doğruluk oranı	92.20%		
Negatif yanlış oranı	1.70%		
Pozitif yanlış oranı	6.10%		

38. Çözüm için anahtar rolünüzün farkında olun

Problemin detaylı bir analizinin yapılmasında rol almış olsalar bile polisin ilk eğilimi uygulamayı artırmaktır. Bu durumla karşılaşmayı bekleyebilirsiniz, sonuçları kısa süreli olsa bile karşı çıkmayın. Fakat daha bastan polis meslektaşlarınıza daha kalıcı çözümler bulmalarında yardımcı olabilirsiniz. Yerel toplum birimleri bu yardımı sağlayabilirler, fakat onlar bunun yerine genellikle kendi ajandalarındaki politikaları teşvik ederler ve fazla etkili olmayan yöntemleri size uygulamanız için önerirler. Sonuç genellikle hiçbirisi etkili olmayan uzlaşmacı adımlardan oluşur fakat her biri taraflardan birini ya da diğerini tatmin eder. Aslında çözümler üzerindeki uyuşmazlıklar ivmenin kaybedilmesine ve hiçbir şeyin düzgün uygulamaya geçirilememesine sebep olurlar

Bu durumun meydana gelmesini önlemeye yardımcı olabilirsiniz, ama öncelikle çözümler konusunda uzman olmalısınız. Örnek olarak eğer problem araba hırsızlığı olaylarıysa tuzak araçlar veya "arabanızı kilitleyin" kampanyalarının ne kadar hakkında faydasız olduğu hakkında başkalarını etkileyecek ve inandıracak kadar konuda otorite olmalısınız. Eğer sorun hırsızlık problemiyse hırsız alarmları ve sokakların daha iyi aydınlatılmasıyla ilgili araştırmalarının sonuçlarını bilmen gerekir ki her ikisi de çözüm olarak önerilebilir. Suçun yer değiştirdiği hakkındaki bulgulardan da bilgi sahibi olman gerekir, çünkü yenilikçi uygulamalar bu teorinin planda olmayan ani istekleriyle sık sık engellenir.

Çözüm hakkında uzman olmak için her bir dikkate değer uygulama hakkında hızlı bir literatür taraması yaparak daha fazla bilgiye nasıl ulaşılabileceğini bilmeniz gerekir (19. Adım). Ayrıca durumsal suç önleme hakkında da uzman olmanız gerekir, biz buna suç olanaklarını azaltma bilimi diyoruz. Durumsal önleme, problem odaklı polislik ile aynı aktif araştırma metodolojisini kullanır ve bu uygulamayı destekleyen düzinelerce değerlendirilmiş başarılı sonuç vardır. Bu kitapçıkta tartışılan suçun yer değiştirmesi, faydaların yayılması, tekrar mağdur olma kavramları hakkındaki bilgilerin çoğu durumsal suç önleme araştırmacıları tarafından geliştirilmiştir. Devam eden beş adım durumsal suç önlemenin beş ana guruba ayrılabilir 25 tekniğini tartışmaktadır (İlgili tablo aşağıdadır). Bu guruplar İngiltere'deki Nottingham Trent üniversitesindeki Nick Tilley tarafından tekniklerin önleyici etkilerini gösterme mekanizması olarak tabir edilmiştir: Suçlunun suç işlemek için göstermesi gereken çabanın artmasını sağlama, Onların daha fazla risk almasını gerektirecek önlemler alma, elde edebilecekleri kazanımları en aza indirmeye çalışma, suçluların tahrik olabilecekleri unsurları azaltma ve suçlulara mazeret sunma fırsatı vermeme.

Bu noktada kendi kendinize çözümleri tanımlamada bu sorumluluğu kabul etmenin nedenlerini soruyor olabilirsiniz. Tarama, analiz ve değerlendirme aşamalarında yükün büyük kısmını sizin çektiğiniz yetmiyor mu? Ve bu rolü kabul ettiğinizde, neden

Durumsal Suç Önlemenin 25 Tekniği	
Gereken Çabayı Artır	1 Hedef zorlaştır
	2 Tesislere erişimi kontrol et
	3 Giriş çıkışların gözetle
	4 Suçluları başka yöne saptır
	5 Araçları/silahları kontrol et
Riskleri artır	6 Korumayı artır
	7 Hedefleri ortadan kaldır
	8 Gizliliği azalt
	9 Alan (bölge) yöneticileri kullan
	10 Doğal gözetimi güçlendir
Kazanımları azalt	11 Hedefleri gizli tut
	12 Hedefleri ortadan kaldır
	13 Her mülkiyeti eşyayı tanımla
	14 Onların Marketlerini dağıt
	15 Avantajları inkar et
Tahrikleri azalt	16 Stres ve hayal kırıklığını azalt
	17 Tartışmadan uzak dur
	18 Cezip edicilik ve isteği azalt
	19 Arkadaş baskısını etkisizleştir
	20 Taklitten vazgeçir
Mazeretleri ortadan kaldır	21 Kurallar koy
	22 Talimatları yayınla
	23 Vicdani tetikte tut
	24 Uyumluluğa yardımcı ol
	25 Alkol ve uyuşturucuyu kontrol et

hala herkes size yüklenmektedir? Ancak, problem çözme analizcisi olarak geleneksel analitik fonksiyonunun ötesine geçmen gerekir. Problem çözümü ekibinin tam bir üyesi olman gerekir. Diğerlerine göre yaşça küçük olabilirsin ama senin otoriten uzmanlık bilgilerine sahip olmaktan gelmektedir, yoksa senin sahip olduğun pozisyondan değil. Yeni öneriler sunarsan veya diğer insanların güzel fikirleri için destekleyici deliller sunarsan insanlar seni dinleyeceklerdir.

Her zaman probleme hızlı şekilde bir çözüm getirecek seçenekler tercih edilmelidir. Bu durum, problemin ikincil ve uzak nedenlerinden çok, birincil ve yakın nedenlerine odaklanmayı gerektirir. İçişleri Bakanlığı görevlisi Paul Ekblom tarafından geliştirilen bu sınıflama bar kavgalarında meydana gelen ve kırık şişe ve cam parçaları ile oluşan yaralanmalar ile ilgili problemle örneklenebilir. Gerçek ve uzak nedenler, ırkçılık neticesi topluma yabancılaşan azınlık gençler, yaygın işsizlik ve toplumdan kopmuş, kanunsuz bir toplumda şiddetin yaptığı pirim gibi konuları kapsamaktayken, daha yakın, birincil nedenler yerel bar ve tavernalarda uygulanan sorumsuz alkol servisinin körüklediği sarhoşluk ve o ortamlarda, kolayca öldürücü bir silaha dönüşebilecek, cam şişe ve bardakların el altında olmasıdır.

Bu suçta sağlanacak hızlı bir düşüş ancak durumsal nedenlerin ortadan kaldırılması veya çözümlenmesi neticesinde olacaktır. Suçun asıl nedenlerine odaklanmak, bunlar hakkında neler yapılması gerektiği bilinse dahi, ancak uzun vadede netice verecektir, neticelerin alınmaya başlandığı zaman dilimi ise, mevcut suçtan etkilenen tarafların konu ile ilgili hassasiyetlerini yitirdikleri noktadan sonra gelebilecektir. Bu süreç içerisinde kırık bardak ve şişeler ile ilgili pratik çözümler üretilmedikçe aynı suç daha çok insanın mağdur olmasına neden olmaya devam edecektir.

Bazı konularda, durumsal çözümlerin uygulanması da uzun zaman alabilir. Örneğin barlarda kırık şişe bardaklardan kaynaklanan yaralanmaların önlenmesi, bu ürünlerin daha sert bir camdan yapılmasını ve kırıldıklarında dağılmamalarını gerektirecek bir kanuni düzenlemeyi gerektirebilir. Bu kanuni düzenlemenin yapılması ise yıllar sürebilir. Daha gerçekçi bir çözüm ise toplumsal bir baskı unsuru oluşturarak bu işletmelerin daha dayanıklı bardaklarda içki servisi yapmalarını ya da şişe ile içki satmamalarını sağlamak olabilir. Son olarak belirttiğimiz seçenek bir öncekine göre çok daha kısa bir süreçte gerçekleştirilebilir. Sizin bu konuda çözümü getirecek rolünüz, verileri bir araya getirerek, toplumu barlarda meydana gelen olayların önlenmesi ile yaralanmalar sonucu ortaya çıkan ilk yardım ve bakım masraflarının topluma maliyetinin önemli bir ölçüde azaltılabileceğini göstermektir. Bu bağlamda, öngörülen çözümün etkinliği ve uygulanabilirliği ile ilgili verileri bir araya getirmek de size düşecektir.

Kısacası, çözüme giden hassas gayretlerinizin meyve vermesini istiyorsanız, çok farklı çözüm seçenekleri hakkında bilgi toplamalı ve iyi fikirlerinizin hayata geçirilebilmesi için mücadele vermeye hazır olmalısınız.

Daha Fazlası için:

Clarke, Ronald (1997). *Situational Crime Prevention: Successful Case Studies* (2nd ed.). Monsey, NY: Criminal Justice Press.

Von Hirsch, Andrew, David Garland and Alison Wakefield (2000). *Ethical and Social Perspectives on Situational Crime Prevention*. Oxford: Hart Publishing.

Durumsal Suç Önlemeye Yöneltilen 7 Eleştiri ...ve bu eleştirileri çürüten cevaplar	
Eleştiri	Çürütmesi
1-Basit ve teorik değil	Üç fırsat teorisine dayanır: Rutin Faaliyetler, Suç Unsurları ve Akılcı Seçim. Ayrıca sosyal psikolojiden yararlanır
2-İşe yararlılığı kanıtlanmamıştır, suçun işlendiği yeri değiştir ve genellikle durumu daha da kötüleştirir	Düzinelerce çalışma göstermiştir ki suç azaltılabilmektedir ve genellikle çok az suç yer değiştirmesi olmaktadır.
3-Dikkati suçun esas nedenlerinden saptırmaktadır	Acil çözümler gerçekleştirir ve uzun süreli çözümler için zaman kazandırır
4-Suçta karşılık tutucu ve idareci yaklaşımlar sunar	Verebileceğinden fazlasını söz vermez. Çözümlerin ekonomik ve sosyal normlara uygun olmasını gerektirir.
5-Bencil ve dışlayıcı bir toplumu teşvik eder	Fakirlere de zenginler kadar koruma sunar
6-Big brother'i destekler ve kişisel özgürlüğü kısıtlar	Demokratik süreç toplumu bu tehlikelerden korur. İnsanlar kendilerini suça karşı koruduğunda zorluklara ve özgürlüklerini kısıtlayan küçük ihlallere dayanmaya isteklidirler
7-Mağduru suçlamaktadır	Onları suç riskleri ve bunlardan nasıl korunulacağı konusunda bilgilendirerek onlara yetki verir

39. Suçun İşlenmesini Zorlaştırın

Burada suçun işlenmesinin zorluklarını arttırmak için dizayn edilmiş, duruma göre alınacak tedbirlerin en temel kategorilerini, hedefi zorlaştırmaktan başlayarak açıklıyoruz. Duruma göre önleme bazen uygulanmamaktadır; dahası bu yaklaşımda çerçevesi çizilen 25 teknikten sadece biri olduğunu belirtmek ve teknikler arasında benzerlikler olduğunu da not etmek gerekir. Mesela, hedefi zorlaştırmak suçun işlenmesini zorlaştırır, aynı zamanda suçluları yavaşlatacağı için yakalanma şanslarını arttırabilir. Bazı önlemler birden fazla amaca hizmet edebilir. Bu sınıflandırmayı kullanırken hangi önlemin nereye yerleşeceği ile ilgili endişelenip vakit kaybetmeyin; belli bir probleme mümkün olan en geniş cevabı duruma göre alınacak önlemlerden seçerek kullanın.

Hedefleri Zorlaştırın: Açıkçası, ev kundaklayıcı veya hırsız engellemenek için çoğunlukla etkili olan yöntem kilit, panel veya demir parmaklık gibi fiziki engellerdir. Bu ülkede ve deniz aşırı ülkelerde 30 yıl önce direksiyon kilidinin kullanılmaya başlaması ile araba hırsızlığının uzun süreli olarak azalması sağlamıştır ve kontak ateşlemeyi devre dışı bırakan düzenek de aynı faydayı sağlamaktadır. Soyguna karşı Londra posta hanelerinde kullanılan paneller soygunları yüzde 40 azaltmış ve kurşuna dayanıklı yolcu panelleri New York'ta taksi şoförlerine karşı taciz ve gasp olaylarını ucuz ve etkili bir şekilde azaltmıştır. (bakınız *Taksi Şoförleri Gaspları*, Problem-Merkezli Polis Kılavuzu No.27 www.cops.usdoj.gov ve www.popcenter.org adreslerinden ulaşılabilir.)

Binalara Girişi Kontrol Edin: İnsanları bulunmamaları gereken askeri kamplar, fabrikalar ve apartman bloklarından uzak tutmanın uzun bir geçmişi vardır- demir parmaklıklı büyük kapılar, hendekler ve ortaçağ kalelerinin asma köprülerini düşünün. Bu aynı zamanda Oscar Newman'ın – duruma göre önlemeye bilimsel olarak eğilimin başlangıcı olduğu tartışılan- "savunma alanı" kavramının da temel ögesidir. Barry Poyner, Londra'nın bir mahallesinde bina girişlerine diafonların yerleştirilmesi ve binalara bağlanan diğer giriş yollarının ortadan kaldırılmasıyla saldırı ve soygunların oldukça azaldığını göstermiştir (Basamak 24). Bazı durumlarda, giriş kontrolleri bilet ve belgelerin alınmasını sağlamak amacıyla yapılır. Biletlerin kolay kontrol edilmesi amacıyla yapılan şekil değişikliği Vancouver ve Kanada feribotlarındaki ücretsiz binişlerde keskin bir düşme sağlamıştır. Çok bilinen bir örnek ile 1970'lerin başında havaalanlarındaki yolcu ve bagaj taraması dünya genelinde uçak kaçırılmalarının yılda yaklaşık 70 ten 15'e kadar düşmesini sağlamıştır.

Çıkışları Kontrol Edin: Çıkış taramalarının amacı, binaları, kapalı bölgeleri veya başka yerleri terk eden kişilerin bir şey çalmamalarını ve bütün ücretleri ve vergileri vermelerini temin etmektir. Washington D.C. metrosu yolcuları biletlerini otomatik geçiş kapılarından sadece girerken değil çıkarken de geçirmek zorundadırlar. Bu uygulama ile ücretin ödendiğine dair iki kez kontrol etme imkanı sağlanmış olur. New York City metrosunda yolcular biletlerini sadece bir kere kapılardan geçirmek zorundadır; böylece ücretsiz binenleri yakalama şansı azalır. Çıkış taramalarına örnek olarak bir ülkeyi terk ederken sınır kontrolleri ve kütüphane ve ticari mallardaki elektronik etiketleri de verebiliriz. Bu etiketler eğer bir kitap izinsiz alınmışsa veya etiketli bir mal hırsız tarafından bir mağazadan çalınmaya kalkılmışsa alarmı aktif hale getirmektedir. Araştırmalar göstermiştir ki, bu uygulamalar kütüphane kitaplarının ve ticari malların çalınmasını önemli ölçüde azaltmıştır.

Suçluları Caydırın: İngiltere'de rakip futbol fanatikleri stadyumlarda kavgaları azaltmak için ayrı tutulmakta, geliş ve gidişleri sıkıntı doğurabilecek bekleme zamanlarından kaçınmak için planlanmaktadır. Son otobüsün barların kapanma saatinden hemen sonra planlanması da İngilizlerin beğenilmeyen bir diğer alışkanlığı olan kapanma saati arbedelerini önlemek amacıyla. Buradaki suçluların caydırılması örnekleri 'Rutin Aktivite Teorisi'nde önerilen duruma göre önleme tekniğidir. Diğer örnekler de çeşitli suçlarda azalma sağlayacak olan değişik yol kapama planları olarak verilebilir (bakınız *Sokakları Kapama Ve Suçları Azaltmanın Yolu*, Problem-Merkezli Polis Kılavuzu, Cevap kılavuzu No.2 www.popcenter.org adreslerinden ulaşılabilir).

Araç ve Silahları Kontrol: Vahşi Batıdaki salonlar sarhoş silahlı kavga riski yüzünden müşterilerinden rutin olarak girişte silahlarını bırakmalarını isterler. Daha geçenlerde, 'daha emniyetli' tabir edilen sadece sahibinin ateş edebildiği veya balmumu veya uyuşturucu mermi atan silahlar geliştirildi. Kırık bira bardaklarının silah olarak kullanılmasını önlemek amacıyla İngiltere'de çoğu bar 'sertleştirilmiş' bira bardakları kullanıyor. Arayan numarayı görme hizmeti ilk ticari kullanımında (New Jersey'de 1980'lerin sonunda) uygunsuz telefon aramalarını yüzde 25 azaltmıştı. 34'üncü basamak, şehirlerin halka açık telefonlarla uyuşturucu işi yapmayı engellemenin farklı yöntemlerini gelen telefonları engelleme ve belli yerlere konulmasını yasaklamayı da içerecek şekilde listelemektedir. Manhattan otobüs terminalindeki halka açık

telefonların yeniden programlanması uluslararası telefon görüşmelerine yasadışı erişimi engellemiş, böylece birkaç milyon dolarlık sahtekarlık ortadan kaldırılmıştır. Kredi kartları dağıtımında geliştirilmiş emniyet prosedürleri Amerika'da 1990'ların ortalarında kredi kartı sahteciliğinde tatmin edici bir düşüş sağlamıştır (11. Basamak).

Hedefleri Zorlaştırın

- Direksiyon kilidi ve kontak ateşlemeyi devre dışı bırakan düzenek
- Banka ve posta hanelerde soyguna karşı kullanılan paneller
- Taksi şoförleri için kurşuna dayanıklı yolcu panelleri

Binalara Girişi Kontrol Edin

- Apartman komplekslerinin girişlerine diafon konulması
- Garaj ve ofislere elektronik kartla giriş
- İmar planlarında savunma alanı oluşturma

Çıkışları Kontrol Edin

- Çıkış için gerekli bilet
- İhraç için gerekli belgeler
- Mağaza ve kütüphanelerde elektronik etiketler

Suçluları Caydırın

- Stadyumlarda rakip fanatikleri ayırma
- Sokak kapatmaları
- Bayan tuvaletlerini ayırma

Araç ve Silahları Kontrol

- Emniyetli tabancalar
- Sertleştirilmiş bira bardakları
- Uyuşturucu tacirlerini önlemek için halka açık telefonların aranmasını durdurmak
- Kredi kartlarına fotoğraflar ve çekler üzerine başparmak izi

Araçtan Ateş etmelere karşı bir çözüm planı

Rakip çeteler arasındaki anlaşmazlıkları sıklıkla karşı çete üyelerine araçla giderken ateş açarak çözerler. Bu araçla ateş açmaların polis yoğunluğu veya gençlik çalışmalarıyla önlenmesi zordur. Bir çözüm hikayesi, operasyon 'Cul de Sac', Los Angeles'ta şehrin araçla ateş etmelerin ve çete cinayetlerinin en yoğun yaşandığı 10 apartman bloğu genişliğinde bir alanda denenmişti. Polis en çok etkilenen sokaklara trafik bariyerleri yerleştirdi. Bu çıkmaz sokaklar araçların sokağın bir ucundan girmesini engelledi ve diğer ucundan girenlerin de geri dönüp aynı yoldan çıkmasını zorunlu kıldı. Bu sadece ateş edenlerin işini zorlaştırmadı aynı zamanda risklerini de arttırdı çünkü aynı yoldan geri döndüklerinde hedeflerinin kendi silahları da hazır olabilirdi.

Bariyerler araçtan ateş etmeler ve cinayetlerde ani bir düşüş sağladı. 'Cul de Sac' operasyonundan bir yıl önce 1989'da bölgede yedi cinayet işlenmişti. Sonraki iki yılda, bariyerler yerleştirildikten sonra sadece bir cinayet rapor edildi. Cinayetlerin başka bir bölgeye kaydığına dair herhangi bir delile de rastlanmadı. 'Cul de Sac' operasyonunun sonucunda bariyerler kaldırıldığında cinayetler tekrar eski seviyesine yükseldi.

Kaynak: Lasley, James (1998) " *Designing Out*" *Gang Homicides and Street Assaults*. Research in Brief, National Institute of Justice. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice .

40. Suçun Riskini Arttırın

Suçlularla yapılan görüşmelere göre, onlar yakalandıktan sonra olacaklardan daha çok yakalanma riskinden dolayı endişe duyarlar. Böyle olması makul, çünkü yakalandıklarında cezadan kaçmak için yapacakları çok az şey varken, dikkatli olarak yakalanma riskini azaltacak çok şey yapabilirler. Bu nedenledir ki, duruma göre önleme yakalanma riskini arttırmaya çalışır fakat cezayı değiştirmeye çalışmaz.

Korumayı artırın: Cohen ve Felson, 1960 ve 70'lerde evden hırsızlıkların artmasını, bir ölçüde çalışmaya başlayan kadınların artmasına bağlı olduğunu gösterdiler. Bunun manası, günün büyük bir kısmı banliyöler hariç çoğu evde 'yeterli koruma' olmadığıydı. Başka bir araştırmada hırsızların suç işlemek için insanların büyük oranda dışarıda bulunduğu hafta içi öğleden sonraları tercih ettikleri bulunmuştur. Bu da insanların tatile giderken neden komşusuna haber vermesi ve gazete aboneliğini iptal ettirmesi gerektiğini açıklar. Cep telefonu taşımak ve gece dışarı grup olarak çıkmak korumayı genişletmenin diğer yöntemlerindedir. Rutin önlemlerin etkisi ve komşu izleme programının değerlendirilmesi hakkında çok az şey bilinmekte ve korumayı genişletmenin sistematik tek çabası olan bu program cesaretlendirilmemektedir. Ancak İngiltere Kirkholt'taki hırsızlıktan sonra çevredeki evlerin uyarıldığı 'koza' komşu izleme programı başarılı bir proje olarak önemli bir yer tutmuştur.

Doğal Gözetime Yardımcı olun: Ev sahipleri camları hizasındaki çalıcıları kesip temizler ve bankalar insanların günlük işlerini yaparken sağladıkları tabi gözetime katkıda bulunmak için gece iç lambalarını yakarlar. Sokak lambalarının gelişmiş olmasının ve mimaride savunma alanının temel amacı tabi gözetimin arttırılmasıdır. İngiltere'deki araştırmalar sokak ışıklandırmalardaki iyileştirme sonucu, suçun yer değiştirdiğine dair çok az miktarda delil olmakla birlikte, suçlarda düşüş olduğunu bulmuştur. Portland ve Oregondaki ticari bölgelerde suç önleme birimlerinin (CPTED) hırsızlığı önlemek için yaptıkları ilk uygulamalardan biri mağazaların dış kısımlarının ışıklandırmalarını geliştirmekti. Oscar Newman tabi gözetim prensiplerinin uygulanmasıyla halk yerleşim yerlerinde suçları düşürmede başarı sağlandığını rapor etmiştir. Sonuç olarak, muhbir hatları ve suç durdurma programları tabi izleme ve gözetimden halka bağlı

olarak yararlanmaya çalışma girişimidir.

Bilinmezliği Azaltın: Araba sahipliğinin yaygın olması insanların evlerinden uzaklarda çalışabilmesine olanak sağladı. Şehir dışına kurulan alışveriş merkezleri çarşı alışverişlerinin düşmesine yol açtı. Ucuz seyahat, dahili ve denizaşırı turizmin artmasına sebep oldu. Sonuç olarak, insanlar artan bir oranda bilinmeyen yabancılar arasında zamanlarını geçirmekteler. Büyük okulların inşası bu eğilimi desteklemiştir çünkü öğrenciler, personel ve diğer öğrenciler tarafından daha az tanınmaktadır. Belirsizliği azaltmak ümit verici fakat nadiren kullanılan bir duruma göre suç önleme tekniğidir. Bazı okullar belirsizliği kısmen ortadan kaldırmak için okula gidip gelirken üniforma zorunluluğu getirmektedir. Taksi şoförü kimlik etiketleri ve kamyonlarda 1 800 lü arama numaraları olan 'nasıl araç kullanıyorum' çıkartmaları belirsizliği azaltmanın iki yöntemidir.

Yöneticileri Kullanın: Asli görevlerinin yanında bazı görevliler gözetim de yaparlar. Bu 'mekan yöneticilerine satış asistanı, otel kapıcısı, ve park görevlileri de dahildir. Kanada'lı bir araştırma, kapıcısı olan apartman komplekslerinin hırsızlığa daha az maruz kaldığını bulmuştur. Kasiyerleri çalıntı veya sahte kredi kartı yakaladıklarında ödüllendirmek New Jersey'deki perakende elektronik satıcısının yıllık dolandırıcılıktan kaybettiği miktarı yaklaşık olarak bir milyon dolar azaltmasına yardımcı olmuştur. Kuzey İngilterede büyük çift katlı otobüs filosunun kırılıp dökülmesi olayları birkaç otobüse şoförler için video kamera yerleştirilmesiyle oldukça azalmıştır. İki çalışanın özellikle geceleri görevlendirilmesi küçük market soygunlarını önlemede uzun süreli etkili olmuştur (Tabloya bakınız).

Resmi Gözetimi Güçlendirin: Polis, güvenlik görevlisi ve mağaza dedektifleri tarafından sağlanan resmi gözetim kim yaparsa yapsın potansiyel suçlulara karşı bir caydırıcılık taşır. Hırsız alarmları, video kameralar, hız kameraları bu gözetimi arttırabilir. Philadelphia yakınlarında varlıklı bir toplumda yapılan araştırmada hırsız alarmlarının yaygın kullanımı hırsızlıkları düşürerek geniş manada toplum için polis masraflarını da azaltmıştır. Ev-ofis çalışmaları İngiliz şehirlerinde video kameraların yerleştirilmesi sonrasında çeşitli suçlarda kayda

değer azalmalar olduğu sonucuna varmıştır (bakınız *Kamu Alanlarının Video Gözetimi*, Polis için Problem Merkezli Kılavuz, Cevap Kılavuzu No.3 www.cops.usdoj.gov ve www.popcenter.org adreslerinden ulaşılabilir). Avustralya'nın Viktorya eyaleti genelinde uygulanan fotoğraflı radarın değerlendirilmesi gösterdi ki uygulama hız yapmayı azaltmış ve ölümlü trafik kazalarında yüzde 45 oranında azalma sağlanmıştır. Kanada'nın Vancouver şehri kenar mahallesinde büyük bir park alanında özel bir güvenlik şirketi tarafından sağlanan halka iyi duyurulmuş bisikletli devriye sayesinde araç hırsızlıklarında önemli ölçüde düşüş sağlanmıştır. New Jersey'de büyük elektronik mağazasında güvenlik personelinin VCR, video kamera gibi yüksek risk altındaki mallarda günlük sayım yapmaya başlaması çalışanlar tarafından yapılan hırsızlığı yüzde 80 oranında azaltmıştır. Resmi gözetimi arttırmanın etkili ve yeni yöntemleri Eckhart Kuhlhorn tarafından yapılan çalışmada da gösterildiği gibi insanlar hakkındaki veri bankalarının birbirine bağlanmasıyla yapılabilir.

Gaspi önlemek için mini-marketlerde alınan önlemler (14 çalışmanın sonucu)

	Destekleyen Çalışmalar
İki veya daha fazla tezgahlar	10
Nakitini iyi kullanılması	8
Gizli giriş olmaması	6
Yakın dükkanlar	5
Dükkan önünün iyi görünmesi	5
Gece kapalı olması	5
Güvenlik teknolojisi	5
Kasiyerin güvenli yerde olması	4
Çalışanların eğitimi	4
Dükkanın içinin iyice görünmesi	3
Benzin pompalarının ön tarafta olması	3
Kasiyerin dükkanın merkezinde olması	3
Dükkanın yoğun bir caddede olması	2
Güvenlik görevlisi olması	2

Kaynak: Hunter and Jeffery (1997). "Preventing Convenience Store Robbery through Environmental Design." *Situational Crime Prevention: Successful Case Studies*, Ronald Clarke. Monsey, NY: Criminal Justice Press.

Kuhlhorn çalışmasında, İsveç'te iki farklı devlet kurumunun bilgisayar kayıtlarında şahısların gelir düzeyleri ile ilgili iki farklı kuruma verdikleri ifadelerinin çapraz kontrolüyle sosyal hizmetlerde yapılan dolandırıcılığın azaldığını göstermiştir. İnsanlar kira yardımı almak istediklerinde gelirlerini düşük gösterme eğiliminde olmuş; fakat hastalık yardımı istediklerinde gelirlerinden fazlasını göstermeye çalışmışlardır. İfadelerin çapraz kontrolü imkanı dolandırıcılığı önemli ölçüde düşürmüştür.

Suçun Riskini artırın

Korumayı genişletin

- Evden ayrıldığınızda evin kullanılıyor olduğuna dair işaretler, cep telefonu taşıma ve gece grup olarak gezmeye çıkma gibi rutin önlemleri artırın
- 'Koza' komşu izleme programı

Doğal Gözetime Yardımcı olun

- Gelişmiş sokak ışıklandırması
- Savunma alanı dizaynı
- Komşu izleme ve muhbir hattı

Bilinmezliği Azaltın

- Taksi şoförü kimliği
- 'Nasıl kullanıyorum' çıkartmaları
- Okul uniformaları

Mekan Yöneticilerini Kullanın

- Suçu önlemek için çalışanları eğitin
- İhtiyatlı-Uyanık olmayı ödüllendirin
- Muhbirleri destekleyin

Resmi Gözetimi Güçlendirin

- Hız kameraları ve rastgele alkol kontrolü
- Şehir merkezlerinin video kameralı gözetimi
- Park alanlarında yoğunlaşmış bisikletli devriye

Daha Fazlası için:

Painter, Kate and Nick Tilley (1999). "Surveillance of Public Space: CCTV, Street Lighting and Crime Prevention." *Crime Prevention Studies*, volume 10. Monsey, NY: Criminal Justice Press. (Accessible in part at www.popcenter.org).

41. Suçun Kazanımlarını Azaltın

Rasyonel seçim teorisi suçluların daima işledikleri suçlarla kendi menfaatlerini aradıkları fikrini destekler. Bu menfaatler sadece hırsızlıkta olduğu gibi sadece maddi olmayabilir, çünkü suçun cinsel rahatlatma, sarhoş olma, heyecan, intikam, arkadaşlardan saygı görme gibi başka birçok getirisi de olabilir. Duruma göre suç önleme tekniğinin önemli bir kısmı da dolayısıyla, herhangi bir çeşit suçun getirilerini anlamak ve onları azaltmanın veya ortadan kaldırmının yollarını bulmaktır.

Hedefleri Gizleyin: Ev sahipleri sıklıkla değerli eşyalarını ve mücevherlerini saklayarak hırsızları engellemeye çalışırlar. Aynı zamanda hırsızların içeriği ve neye sahip olduklarını görmelerini engellemek için perdelerini çekerler. Bazı insanlar halk içinde altın zincir takmazlar, bazıları da gezmek için araba çalanları cezpedecek Honda ve Acura gibi modelli arabalarını gece cadde üzerine park etmekten kaçınırlar. İngilizlerin suç anket bilgilerini gösteren tablo cadde üzerine bırakılan arabaların sahibinin garajına veya evinin önüne park edilen arabalara nazaran daha fazla çalınma riskinin olduğunu göstermiştir. Bütün bunlar hedefi gizlemenin ve suça temayülü azaltmanın yollarındandır. Diğer bazı gizleme stratejileri daha az belirgindir. Mesela, cinsiyet belirtmeyen telefon rehberleri kadınları uygunsuz telefon aramalarından korumaya yardımcı eder ve işaretli olmayan zırhlı kamyonlar taşıma sırasındaki soygun riskini azaltabilir.

Oto Hırsızlıkları ve Park Yerleri İngiltere ve Galler, İngiliz Suç Anketi	
Parkedilen yer	Her 24 saatte 100,000 araba başına oto suçları*
Evde, garajda	2
Ev yanındaki park yerinde	40
Sokakta bir yerde	327
Kamuya açık park yerlerinde	454

*Oto, otodan hırsızlık, girişim ya da zarar verme

Kaynak: Clarke, Ronald and Pat Mayhew (1998). "Preventing Crime in Parking Lots." Reducing Crime through Real Estate Development and Management, Marcus Felson and Richard Peiser. Washington, DC: Urban Land Institute.

Hedefleri Ortadan Kaldırın: İspanyol kilisesinin kredi kartı makinesini yerleştirmesinin birçok faydaları oldu: bağış sahipleri vergi amaçlı kullanmak için makbuzları aldılar, kilise daha yüksek miktarda bağış topladı ve para peşin tutulmadığından kilise hırsızlık riskini hedefi ortadan kaldırmakla azaltmış oldu. Aynı duruma göre suç önleme tekniğinin erken uygulama örneklerinden biri de California'daki 'altına hücum'da yaşananlardan gelmektedir. Atlı arabalar aralıksız soygun tacizlerine uğradığından bir maden, altınları 400 pound'luk (yaklaşık 180 kg) küp kalıplar haline getirmeye başladı. Bunlar soyguncuların at sırtında taşıyabileceğinden çok ağırdı. Hedefi ortadan kaldırmanın daha güncel örnekleri halka açık telefonlara yapılan değişikliklerdir. İnsanların camlarını kırmasını durdurmak için İngiltere'de yüksek risk taşıyan yerlerde duvara monteli telefon kulübeleri gazete kutularıyla değiştirilmiştir ve büyük miktarda peşin parayı depolamayı gereksiz kılan ön ödemeli kartlar hırsızlık için önemli bir hedefi ortadan kaldırmıştır. Belki hedef ortadan kaldırmanın en çarpıcı örneği de 1960'ların sonlarında New York ve diğer 18 şehirde otobüs şoförü soygunlarını oldukça azaltan otobüs kasaları ve kesin ücret sisteminin devreye girmesidir.

Mülkiyeti Tanımlayın: Gelişmiş ülkelerde motorlu araçlar kayıt altına alınmalı ve tek bir araç tanımlama numarası (Şasi No) taşınmalıdır. Bu vergilendirmeyi kolaylaştırmak içindir, fakat bu tedbirler hırsızlığı da azaltır. Araç kaydını zorunlu hale getiren son eyaletlerden Illionis 1934'te, araç hırsızlıkları 28,000 iken sonraki sene 13,000'e gerilemiştir. Daha yakın zamanda, 1984 federal motorlu araç hırsızlığı mücadele kanunu, yüksek risk taşıyan araçların bütün büyük parçalarında araç tanımlama numarası (VIN) olmasını zorunlu hale getirmiştir. Polisin 'tanıma operasyonları' bu eyalette kısmi başarı sağlamış, fakat Jill Dando Enstitüsü Suç Bilimi'nden Gloria Laycock Galler'de üç küçük bölgede yoğun medya yayınıyla birlikte uygulanan 'eşyaların işaretlenmesi' evden hırsızlıkları yarı yarıya azaltmıştır.

Piyasayı Dağıtın: Suçbilimciler ve polis, çalıntı eşya pazarını dağıtmaya fazla önem vermezler. Suçbilimciler bu pazar hakkında bilgi bulmakta zorlanırlar ve polisler de çalıntı mal alıp satanlardan daha çok, hırsızları yakalamaya yoğunlaşmayı tercih ederler; kısmen bunun nedeni çalıntı eşya alıp satma cezalarının diğerlerine göre hafif olmasıdır. Gerçi, eğer çalıntı

eşya pazarı olmasa daha az kalıcı hırsız ve daha az alkol ve tütün kamyonu çalınırdı. İngiliz Milli Güvenlik Ofisi için Mike Sutton'ın yaptığı son çalışma çalıntı eşya piyasasının dağıtılması konusunda ilgi uyandırdı. Dağıtıcı önlemler piyasasının yapısına göre şekillendirilmeli ve bu önlemler polisin tefeci dükkanlarındaki giriş-çıkışları sistemli olarak gözetlemesi, yasadışı satış yapanlara baskınlar ve tekrar satış yapanları yakalamak için gazetelerdeki küçük ilanları takip etmesini de içermelidir. Polis görünüşte ikinci el mağazası işletmek gibi gizli operasyonlardan kaçınmalıdır çünkü araştırma bu hareketin böyle gizli operasyonun çevresinde hırsızlığı motive edebileceğini göstermiştir.

Menfaatleri Reddedin: Hız kesen rampaların yerleştirilmesi hız yapmanın menfaatini reddetmenin elbette bir yoludur. Güvenlik kodlu araç telsizleri ve mürekkepli etiketler suç önleminin ileri tekniklerini gösterir. Güvenlik kodlu telsizler hırsız tarafından PIN numarasını bilmediği sürece kullanılamaz, ayrıca Amerika ve Avustralya'da yapılan araştırmada böyle telsizli araçlar hırsızlığa daha az maruz kalmıştır. Mürekkepli etiketler elbise mağazalarından yapılan hırsızlığı önlemede kullanılmıştır. Onlar zorlandıkları zaman üstünde bulunduğu şeye

kalıcı mürekkep boşaltırlar. Hırsız o eşyayı giyemez veya satamaz ki bu da çalma hırsızlığın gayesini ortadan kaldırır.

Daha Fazlası için:

Sutton, Mike and colleagues (2001). *Tackling Stolen Goods with the Market Reduction Approach*. Crime Reduction Research Series Paper 8. London: Home Office.

Kazanımları azaltın
Hedefleri saklayın
* Zevk için çalınabilecek arabaları sokak dışına park etme
* Cinsiyet belirtmeyen telefon rehberleri
* İşaretsiz zırhlı kamyonlar
Hedefleri Ortadan Kaldırın
* Çıkarılabilir Oto teypleri
* Kadın sığınma evleri
* Ön ödemeli telefon kartları
Malları-Eşyaları İşaretleyin
* Mülk işaretlemesi
* Araç kaydı ve parça işaretlemesi
* Hayvanlara marka takın
Suç Pazarlarını Dağıtın
* Nakit para veren dükkanları kontrol edin
* Küçük ilanları kontrol edin
* Sokak satıcılarını lisanslayın
Kar sağlanmasına izin vermeyin
* Etiketleri mürekkeple yazın
* Grafitileri temizleyin
* Çalıntı cep telefonlarının şebekeye bağlanmasını engelle

Duvar Yazılarından Menfaat Elde Edilmesine İmkan Vermevin

1970 ve 80'lerde yazılarla karalanmış New York metrosu neredeyse ticari marka haline gelmişti ve oralarda çekilen filmlerin giriş sahnelerinde sıkça yer alıyordu. Metro idaresi yazıları ortadan kaldırmak için sayısız önlem ve hedef zorlaştırıcı stratejiler denedi fakat çok az sonuç alabildi. En sonunda kendilerine başarı getiren fikri buldular: Eğer bir araç temizlendikten sonra yeni yazılmışsa hemen hizmet dışı bırakılıyor ve tekrar temizleniyordu. Böylece karalama yapan 'artist'in kendi eserini halka göstermesini engellemekle menfaatini etkili bir şekilde reddediyordu. Metro araçlarının sayısının çokluğundan dolayı bütün araçların temizlenmesi altı yıl sürdü. Şimdilerde onlar diğer şehir metro araçlarından farklı değiller.

Temiz Araçlar

	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Yıl	---	1720	3434	4707	5946	6221
Amaç	---	1720	3434	4707	5946	6221
Gerçek	400	1915	3454	4839	6077	6245

Kaynak: Sloan-Howitt, Maryalice and George Kelling (1997) "Subway Graffiti in New York City: 'Gettin up' vs. 'Meanin it and Cleanin it.'" *Situational Crime Prevention: Successful Case Studies*, Ronald Clarke, Monsey, NY: Criminal Justice Press.

42. Tahrikleri Azaltın

Hapishane ve barlardaki şiddet üzerine yaptığı araştırmasının sonucunda, Richard Worthly kalabalığın, ortamdaki rahatsızlığın ve kaba muamelelerin her iki ortamda da şiddeti tetiklediğini tespit etmiştir. Bu durum onu, “ortamın özelliklerine bağlı suçu önleme tekniklerinin” ortamda bulunan ve ortamdan kaynaklanan suç nedenlerini göz ardı ederek, daha ağırlıklı olarak suça neden olan “fırsatlara” yoğunlaştığı iddiasını ortaya atmasına sebep olmuştur. Araştırmalarının sonucunda, Clark ve Cornish ortama bağlı suçu önleme tekniklerinden biri olarak sınıflandırdıkları “Tahrikleri Azaltmanın” beş yöntemini aşağıda sırasıyla açıklamaktadırlar.

Moral Bozukluğu ve Gerilimi Azaltın: Yolcu trenlerinin nedensiz yere geç kalmalarının ya da restoranlarda ilk önce kendilerine servis yapılması için ısrarda bulunan müşterilere karşı garsonların gösterdikleri kaba muameleler karşısında insanlar genellikle sinirlenirler. Onların bu sinirlenmeleri bazen şiddete dönüşebilmektedir. Halbuki bu durum daha iyi bir servisin sunulması ile önlenabilir. Bu tür durumlarda yapılan şikayetler, eğer şikayet eden kişi sıradan ve alt tabakadan bir kişi ise yetkililer tarafından genellikle göz ardı edilir. Örneğin, mahkumlar öğünlerinin acıktıklarında verilmemesinde ve yiyemediklerinde ya da TV de izlemek istedikleri programı izleyemediklerinde genellikle şikayet ederler. Onların bu şikayetleri genellikle göz ardı edilir, halbuki bu sıkıntılar öğünlerin ayıca verilmesi ve ekstra TV tahsis edilmesiyle kolaylıkla çözümlenebilir konulardır. Gerilim ve moral bozukluğunun bir diğer kaynağı da, hapishanelerde mahkumların telefon kuyruğunda sıranın kendilerine gelmesini beklerken oluşmaktadır ki, bu bazen çok uzun bir bekleyiş gerektirebilir. Halbuki otomasyon sayesinde herkese telefonla eşit görüşme süresi tahsis edilerek bir takım rahatsızlıkların önüne kolaylıkla geçilebilir. Aşırı gürültü, kalabalık ve istasyonlarda oturacak yer bulamama da gerilimi artıran ve şiddetin patlak vermesine sebep olur. Yukarıda bahsedilen moral bozukluğu ve gerilime sebep olan unsurlar birçok bar, kulüp ve yolcu istasyonuna sıklıkla karşılaşılmaktadır ki, buda bir takım sıkıntıların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Daha çok oturacak yer, hafif müzik ve loş ışık bu yerlerdeki gerilimi her zaman azaltır.

Münakaşadan Kaçının: İngiltere de ki futbol müsabakalarında stadyumlarda rakip takımların taraftarları kendi takımlarının taraftarları için ayrılmış bölümlerde birbirlerinden ayrılmış şekilde

müsabakayı izlerler. Stadyuma geliş ve stadyumdan ayrılışlarda da tarafların kendilerine tahsis olunan zaman dilimlerinde gerçekleşmektedir. Bu, birtakım sıkıntıların ortaya çıkmasına engel olur. New York Şehri Kennedy Havalimanı ile Manhattan arasındaki taksi ücretlerinde uygulanan 45 Dolarlık sabit tarife de müşteri ile şoför arasında muhtemel tartışmaları önlemektedir. Avustralya motosiklet yarışları esnasında oluşan kalabalığın yönetiminde bir uzlaşma oluşturularak sürücülerin kendi kamp yerlerini tesis etmeleri ve buralarda bulunan tesislerin kullanımı için kurallar koymaları teşvik edilmiştir. Bu sayede daha önceki senelerde yaşanan ve bir defasında yarışların iptaline neden olan polis ve yarışmacılar arasında ki münakaşaların önüne geçilmiş olundu.

Ayartma ve Baştan Çıkartmaları Azaltın: Erkek doktorlar bayan hastaları detaylı muayene ederken yanlarında hemşire ya da bir refakatçi bulunmalıdır. Bu, hem doktorları yanlış iddialara karşı koruyacak hem de daha ileri giderek hastalara cinsel tacizde bulunmalarını ve hata yapmalarını engelleyecektir. Sabıkalı çocuk istismarcıları küçük yaşta çocuklarla temasta bulunabilecekleri işlerde istihdam edilmelerini yasaklayan yasalar yalnızca küçük yaşta kileri korumayıp aynı zamanda da yetişkinlerin cinsel arzularını da bu yasalar doğrultusunda gidermelerini sağlamaktadır. Silah teşhirinin düzenlenmesi de ateşli silahların saldırganlık hislerini tetikleyen özelliğinin bulunmasındandır. Aynen öylede cinsel suçlardan mahkum olanların birçoğunun şiddet içeren pornografi malzemelerine sahip olması ya da bunları kullanıyor olmaları bu malzemelerin kontrol altına alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Son olarak, bir insanın umuma açık yerlerde dolaşırken cebinde taşıdığı parasına sahip olması ile genç bir bayanın gece geç saatte dışarıda yalnız başına dolaşırken dikkatli olmaları hususunda yapılan uyarılar ve tavsiyelerin hepsi “ayartma ve baştan çıkartmaları azaltın” kapsamındadır.

Akran Baskısını Etkisizleştirin: Çoğu ebeveyn çocuklarının üzerinde kötü etki bırakabilecek “kötü arkadaş”lardan kaçınmaları ve uzak durmaları için çocuklarına tembihte bulunurlar. Ve aynı şekilde okullarda da problem çıkaran öğrenciler ayrı sınıflarda istihdam edilirler. Fakat hem yetişkinler hem de çocuklar yaşamlarında akran baskısı ile karşı karşıyadırlar. Örneğin,

kıdemli işçiler yeni işçilere işverenden nasıl çalınacağını öğrettikleri gibi gençler de arkadaşları tarafından daha çok alkol almaları yönünde teşvik edilirler. Rastgele alkol testinin caydırıcılığını artırmak için Avustralya da düzenlenen bir tanıtım kampanyasında şu slogan kullanılmıştır: “iyi eşler eşlerinin alkollü araba kullanmalarına izin vermezler”. Amerika’da ki bir kampanyada ise: “arkadaş arkadaşına sarhoşken araba kullanmasına izin vermez”.

Taklidi Engelleyin: Bütün yeni model TV ler bir “V-çip” içerirler ki, bu da ebeveynlerin televizyonları programlayarak çocuklarının şiddet içeren programları izlemelerini engellemelerini sağlar. Her ne kadar, şiddet içeren filimler ile toplumdaki şiddet arasındaki ilişki tartışılabilir, taklit suretiyle suç işlendiğine dair bazı deliller mevcuttur ki medya organlarında alışılmadık suçların nasıl işlendiğinin detaylandırılarak anlatılması bu suçların başkaları tarafından taklit edilmek suretiyle işlenmesini sebep olabilmektedir.

Örneğin, öğretmenlerinin bilgisayar ile yasal olmayan aktivitelere girdiğini gören öğrencilerin daha sonradan bu suçları işlediği görülmüştür, kırmızı ışıkta geçen bir yayanın ardından diğer yayaların da geçmesinde olduğu gibi. Aslında, arabanızın iç aynasından arkanızda bir araba olup olmadığını görmek için şöyle bir göz attığımız da kaç kez kırmızı ışıkta geçmişizdir değil mi? Ayrıca, parklarda ki piknik masalarının bir defadan fazla çizilmesi ya da oyulması da sonrakilerin de oraları oyarak daha fazla zarar vermesine sebep olmaktadır. Bunun gibi bulgular göstermektedir ki, bilerek ve sebepsiz yere kamuya ait eşyaların tahrip suçuna karşı “çabuk tamir” uygulaması mantıklı bir zemin oluşturmaktadır.

Wilson ve Kelling “kırılmış pencereler” isimli meşhur makalelerin de bu prensibi vurgulayarak toplumda beliren küçük problemleri ihmal ederek tamir yoluna gitmemek, tıpkı dilencilikte ve sokaklarda hayat kadınlarını aramak gibi, kontrolün olmadığı bu bozuk ortamdan istifade etmek isteyen sıkı suçluların buralara gelmesinden dolayı bu yerler artık suç yatağı haline gelebilmektedir.

Daha Fazlası için:

Wortley, Richard (2001). "A Classification of Techniques for Controlling Situational Precipitators of Crime." *Security Journal*, 14: 63-82.

Tahrikleri Azaltın
Moral bozukluğu ve gerilimi azaltın
• Etkili çizgiler ve nazik servis
• İlave oturma yerleri
• Hafif müzik ve loş ışık
Münakaşadan Kaçın
• Rakip futbol taraftarlarını birbirinden ayırma
• Barlarda ki kalabalığı önleme
• Sabit taksi ücretlendirmesi
Ayartma ve Baştan Çıkartmaları Azaltın
• Şiddet içeren pornografiyi kontrol etme
• Çocuk istismarcılarının küçük yaşta kişilerle diyaloglarının sınırlandırılması
• Cinsel suç mağduru olunmaması için uyarılar
Akran Baskısını Etkisizleştirin
• Alkolü araba kullanmayı azaltın
• Hayır demeye tamam
• Problemlili öğrencileri okulda ayırın
Taklidi Engelleyin
• Tahribin çabuk tamir edilmesi
• Televizyonlarda V-çip uygulaması
• Suçların detaylı şekilde haber yapılmasını engelleyerek taklidi engelleyin

Rikers Adası'nda Telefon Sahteciliği, Delik Açma ve Victoria's Secret

Rikers Adası New York Şehrinde La Guardia havalimanına çok yakın mesafede toplam on hapishaneden oluşan büyük bir komplekstir. Hapishane farklı kategorilerde mahkumlardan oluşmaktadır ve bunlar sahip oldukları statüye göre telefon konuşma hakkına sahiptirler. Gardiyanlar telefon kayıtlarını tutmak ve her bir mahkumun telefonda geçirdiği süreyi düzenlemek ile görevlidirler. 1990 ların başında bu sistem bozuldu ve mahkumlar kendi sistemlerini geliştirdiler ve buna "slot time" adını verdiler. Bu da yıllık telefon giderlerinin 3 milyon doların üzerine çıkmasına sebep oldu. En nüfuzlu mahkumlar telefonları kontrol etmeye başladı ve bunlar hapishane dışındaki uyuşturucu ticaretini yürütebilmek için sistemi genellikle kendi çağrı cihazlarına ulaşılmasında kullandılar. Aynı zamanda mahkumlar cinsel ilişki alanlarına da ulaşabiliyor hatta çalıntı kredi kart numaralarını kullanarak eyaletler arası uzun mesafe telefon konuşmaları yapabiliyorlardı. Rutgers Üniversitesi'nde yüksek lisans öğrencisi olan Nancy La Vigne bu problem üzerine yaptığı araştırmasında; yetkili memurlar kendilerini yakalayınca kadar, bayan mahkumların Victoria's Secret kataloguna ulaşmak suretiyle ülkede en iyi giyinen bayan mahkum olmak ile övündüklerini bulmuştur. Yetkililerin bilgisayarla kontrol edilebilen yeni ve yüksek güvenli bir telefon sistemi geliştirmesi ile, mahkumlar tanıma kartlarındaki barkod ve pin numarası sayesinde telefon görüşmesi yapabildiler. Bu sistem sayesinde telefon giderleri yarı yarıya azaldığı gibi telefon kuyruğunda bekleyenler arasındaki kavgalar da azalmış oldu. Aslında, La Vigne'nin araştırması gösterdi ki bu kavgaların aylık oranı yeni sisteme geçilmeden önceki sene her bin mahkumda 6,7 iken, yeni sistemle birlikte her bin mahkumda 3,6 ya düşmüştü

Kaynak: La Vigne, Nancy (1994). "Rational Choice and Inmate Disputes over Phone Use on Rikers Island". Crime Prevention Studies, volume 3, Ronald Clarke. Monsey, NY: Criminal Justice Press.

43. Suçla İlgili Mazeretleri Ortadan Kaldırın

Suç işlemede durumsal tekniklerden olan bu 5. kategori, suç işleyenlerin, kendi davranışları hakkındaki psikolojik savunma tarzını değerlendirerek, yaptıklarını mantıklı göstermeye çalıştıklarını ortaya koyar. Bunu suçluluk ve utanma duygularını etkisiz hale getirmek için yaparlar. Suç işleyenler şuna benzer mazeretler üretirler: “ O bunu hak etti”, “Ben sadece onu ödünç alıyordum” ve “Ben o bayana sadece bir tokat attım” gibi. Bu tür mazeretler özellikle, vergi kaçırmaya çalışmak, alkollü araba kullanmak, genç ve yeni işçilere cinsel tacizde bulunmak ya da işverenin malından çalmak gibi günlük hayatın cazibeli gelgitleriyle karşı karşıya kalan, sıradan insanlar için önemli olabilir.

Kuralları Koy: Tüm organizasyonlar yönetim alanlarındaki uygulamalarla ilgili kurallar koyarlar. Örnek olarak, işyerleri işçilerin zamandan tasarrufunu düzenler, mağazalar satış elamanlarının sıkı bir para teslim prosedürü takip etmelerini isterler. Hastane, kütüphane ve otel gibi organizasyonlar müşterilerine verdikleri hizmetlerle ilgili kurallar koyarlar. Bu kurallarla ilgili herhangi bir belirsizlik eğer müşterinin yararına bir durum sağlıyorsa onlar tarafından istismar edilecektir. Bu nedenle, genel önleyici tedbirlerin önemli bir kolu kural koymaktır-yeni kurallar ya da prosedürler koymak, var olan düzenlemelere daha çok açıklık getirmek ve yapılan uygulamaların kabul edilebilirliği ile ilgili belirsizlikleri ortadan kaldırmak-gibi. Yine örnek olarak birçok restoran rezervasyon yaptıranların gelmemelerini önlemek için müşterilerden kendilerine ulaşılacak bir telefon numarası almakta ve hatta bazıları rezervasyon yaptıran müşterilerinden kredi kartı numarası almakta ki gelmeme durumunda kredi kartlarından para tahsil edebilsinler. Kaliforniya’da balıkçılardan balıkçılık ruhsatlarını üzerlerine takmalarının istenmesi daha çok balıkçının ruhsat alma kurallarına uymasını sağlamıştır.

Talimatları afişle ilan et: Çalışma kuralları genellikle iş sözleşmelerinde sayılmıştır. Kredi kartı şirketleri, telefon şirketleri ve sigorta şirketleri tarafından konulan kurallarda bu şirketlerin hizmet sözleşmelerinde belirtilmiştir. Kamu hizmeti yapan yerlere ait düzenleyici kurallarda bu yerlerde halkın göreceği şekilde ilan edilmelidir ki, insanların bu kuralları göz ardı etmeleri ya da bu kuralların tam olarak nasıl uygulandığı gösterilebilsin. Yollar, insanların araç kullanma veya park etmelerini düzenlemek için, en yoğun bir şekilde işaretlerin kullanıldığı yerlerdir. Çalışmalar göstermiştir ki uyarı işaretleri belirgin bir şekilde engelli sürücüler için

ayrılmış yerlere park etmeyi azaltmıştır. Birçok diğer kuruluşlar da- parklar, üniversiteler, transit ulaşım hatları ve inşaat alanları- birçok insan hareketlerini yönlendirmek için uyarı ve işaretler kullanmaktadırlar. Bu kadar geniş kullanım alanı olmasına rağmen, bu afişe edilerek duyurulan kuralların önleyici etkileri üzerine çok az değerlendirme yapılmıştır. Ama yinede bunlar kuralların uygulanmasında ve problemlerin çözümü için gösterilen gayretlerde önemli birer araçtırlar.

Vicdanları harekete geçir: Çevresel faktörlere dayanan bu teknik “informal sosyal kontrol” den iki açıdan ayrılır. Birincisi burada bazı çok özel formda ve farklı şekilde ortaya çıkan suçlar üzerine yoğunlaşma vardır. İkincisi, burada amaç; kanunları çiğneyen davranışlara son vermeye yönelik değişiklikler yapma girişiminden daha çok bazı suçları işleme noktasında vicdanları bir uyarıcı olarak alarma geçirmektir. Örnek olarak, marketlerin girişindeki “marketten mal aşırarak hırsızlıktır” uyarısı veya Manhattan Liman Otoritesine ait Otobüs Terminalindeki afişin; “burada sigara içmek illegal, bencil ve kaba bir davranış” olduğunu ilan etmesi gibi. Yol boyunca hız tabelalarının hız limitini aşan sürücülere ceza yoluna başvurmaksızın hız limitini aştıklarına dair anında geribildirim yapmaları da vicdana hitabeden bir uyarıdır.

Kurallara uyulmasını kolaylaştır: İtalyan Kriminolojist Cesare Lombroso 19th yüzyılda sokaklara idrar yapan insanların içeriye kapatılmasını teklif ettiği zaman onun öğrencisi Enrico Ferri de belli yerlere umumi tuvaletler yapılmasını teklif ederek daha pratik bir çözüm önermişti. Bu, insanların itaatini kolaylaştıran ve daha geniş kabul gören önleme tekniğine örnek teşkil etmektedir. Bu durum, alkollü olanlara taksi imkanı sağlamak, insanlara çöp kovası sağlamak, insanların halka yönelik duyurular yapmaları için duyuru panoları sağlamak ve kütüphanelerdeki kitap ödünç alma prosedürünü kolaylaştırarak insanların ödünç alma işlemlerinin uzunluğunu bahane ederek kitap ödünç alma kurallarını ihlal etmelerini azaltmak gibi uygulamaları da kapsar. Disney World deki klasik bir gazetede Shearing ve Stenning kalabalıkları çok yönlü kontrol etme ve yönetmeyle ilgili ilginç bir bakış açısı sunmaktadırlar. Bu yöntem kaldırım işaretlemeleri ve levhalarını, yanlış dönüş yapmayı engelleyici fiziki bariyerleri ve güler yüzlü Disney işçilerinden gelen uyarıları içine almaktadır ki, Tema Park’taki suç potansiyelini ve kaba davranışları büyük ölçüde önlemiştir (Kutucuğa Bakın)ç

Alkol ve uyuşturucuyu kontrol et: Suç işleme, insanın sakinme duygusuna zarar veren, algılama ve bilincini zayıflatan alkol ve uyuşturucu tarafından

kolaylaştırılmaktadır ve böylece suçlu kanunları çiğnediğinin daha az farkında olmaktadır. Çevresel faktörlere dayalı kontrolün değeri birçok kez vurgulanmıştır. Norveç Polis Kolejinde araştırma yöneticisi Johannes Knutsson insanların yaz ortası eğlencelerinin arifesinde İsveç tatil köyüne getirebilecekleri alkolün sınırlandırmasının sarhoşluk ve buna bağlı uygunsuz davranışların azaltılmasında etkili olduğunu göstermiştir.

Alaska'da küçük bir topluluk olan Barrow un 1994 yılında uyguladığı kaldırım kenarlarında içmek için içki satılmasını yasaklama uygulaması, alkol bağlantılı yardım çağrısı aramalarında %81, ağır suçlarda %43 ve içkili insanların halka açık (kamu) alanlarından temizlenmesi olaylarında ise %90'dan fazla düşüş gerçekleşmiştir. (Goldstein Ödülüne başvurmak için www.popcenter.org). Avustralya da yerel içki içilen yerler arasında varılan bir anlaşmayla sorumlu bir şekilde içme anlayışının teşvik edilmesi sonucu gece hayatının olduğu birçok yerdeki alkol bağlantılı suçlarda azalma sağlanmıştır. Rutgers Üniversitesi biranın yatakhane partilerinde kutular yerine açık bira fıçısından satılması talimatını vermiştir. Çünkü bir öğrencinin de ifade ettiği gibi kutu biranın saklanması daha kolaydır.

Bu öğrenci şöyle demektedir: "eğer bir fıçı bira var ve buradan bira satın almak için sırada bekleyen 20 insan varsa insanlar daha az alkol alacaklardır. Buna karşılık insanlara hazır kutu bira satan bir buzdolabı varsa insanlar daha çok alkol alacaklardır."

Mazeretleri Ortadan Kaldirin
Kurallar Koyun
• Kiralama Sözleşmeleri
• Rahatsızlık vermeme kuralları
• Otel Kayıtları
Talimatları Yayınla-As
• "Park Yapılmaz"
• "Özel Mülk"
• "Kamp Ateşini Söndürün"
Alarmda olmalarını sağlayın
• Yol kenarındaki hız levhaları
• Gümrük beyanlarının imzalanması
• "Dükkanlardan hırsızlık suçtur"
Kurallara uyulmasına yardım edin
• Kütüphaneye kitabı kolay teslim etme
• Halka açık tuvaletler
• Çöp kovaları
Uyuşturucu ve alkol tüketimini kontrol edin
• Kendi kendine alkol testi kitleri
• Garsonların müdahale etmesi
• Alkolsüz toplantılar

Disney Dünyasına Girmek

- Uyarılar arabayla gelen ziyaretçilere bilgi için Disney Radyo'yu açmalarını söyler.
- İşaretler ziyaretçileri park alanına yönlendirir ve yol işaretleri de onlara park yolunu gösterir.
- Güler yüzlü park görevlileri ziyaretçileri park edebilecekleri yere yönlendirir ve hoparlör onlara arabalarını kilitlemelerini hatırlatır.
- Ziyaretçiler tek yönlü tren yoluna götürülmek üzere lastik tekerlekli trenlere yönlendirilirler.
- Kaydedilmiş anonslar ziyaretçileri demiryolu korkuluklarının arkasında emniyetli bir şekilde beklemeleri için uyarır.
- Ziyaretçilere arabaları park ettikleri yer hatırlatılır.
- Ziyaretçiler nazik bir şekilde oturmaları ve ayaklarını ve kollarını taşıyıcının emniyet sistemine uygun bir şekilde yerleştirmeleri ve çocuklarının da aynısını yapması konusunda uyarılırlar.
- Ziyaretçiler trenden inmeden önce tek yönlü tren yoluna nasıl geçecekleri söylenir ve bariyerler onların yanlış yöne gitmelerini önler.
- Platformda ziyaretçiler görevliler tarafından tek yönlü trenin kompartımanını doldurmak üzere doğru yerlere yönlendirilir.
- Platformdaki emniyet kapıları sadece tek yönlü tren geldiği zaman açılır.
- Hizmetteki en ufak bir gecikme anons edilir ve tahmini hizmet süresi yeniden duyurulur.
- Ziyaretçilere trene bindikten sonra kendi güvenlikleri için oturma pozisyonunda kalmaları söylenir.
- Ziyaretçilere trenden nasıl inecekleri ve ilk eğlence bölümüne nasıl hareket edecekleri söylenir.
- Ziyaretçiler bir kere daha çocuklarına bakmaları ve kendilerine ait eşyalarını yanlarına almaları için uyarılır.
- Her sergi alanına girmek için beklerken ziyaretçiler sıraya sokulur, sıra aynı zamanda bekleme süresini gösterir ve bu bekleme esnasında ziyaretçiler Disney karakterleriyle eğlendirilirler.
- Sergi alanından ayrılırken ziyaretçiler işaretler, bariyerler ve görevliler tarafından bir sonraki sergi alanına yönlendirilir.

44. Problemin Gerçek Sahibini Bulun

Birçok problem müesseselerin - bir kuruluş, şirket, devlet organı ya da başka organizasyon - düzenlemelerini suçlara sebep olacak şekilde değil de önleyecek şekilde yürütememelerinden ortaya çıkmaktadır. Kısacası, birçok problem bir ya da daha çok müessesenin önleyici strateji uygulayamamaları ya da bu konuda isteksiz davranmaları veya bu gibi kuruluşlar özellikle suç teşvik edici şartları oluşturmalarından kaynaklanmaktadır. Bu durum suç işlenmesi için riski kolaylaştırır (Adım 28) ve başka suç imkanları meydana getirmektedir.

Problemlerin çözümü genellikle halk ile suç imkanlarını kısıtlayıcı şartlar ortaya koyamayan kuruluşların aktif işbirliğini gerektirir. Bu problem sahipleri problemlerin sorumluluğunu kendi omuzlarından halkın ve polisin omuzlarına yüklemişlerdir. Sonuç olarak da problem çözmenin önemli bir amacı o kuruluşların sorumluluğu almalarını üzerlerine sağlamaktır. Bu nedenle herhangi bir problem için şu üç sorunun problemin kime ait olduğu ile ilgili cevaplanması gerekir.

- Problem kime aittir?
- Neden problemin sahibi problemin gelişmesine izin verdi?
- Problemin sahibine problemin önlenmesi için ne yaptırılmalıdır?

Problemin sahibi kimdir?

Bir problem belli bir yerde meydana geldiği zaman, bundan kimin sorumlu olduğunu tespit etmek kolaydır. Bu durumda o yerin sahibi aynı zamanda problemin de sahibidir. Örneğin bir parkta meydana gelen problem, o parkı işletmekten sorumlu olan yerel yönetim ya da özel şirkete aittir.

Problem daha geniş bir alana yayıldığı zaman, sorumlusunu bulmak daha da zorlaşır. Eğer geniş çaplı bir problem belli bir alana yoğunlaşıyorsa o zaman o çok özel yer problemin kaynağını teşkil edebilir ve problemin merkezi olan bu yerin sahibi de problemden sorumlu olabilir. Bir emlak vurguncularının bir semt ya da bölgede terk edilmiş boş evleri olabilir ve bu metruk evlerle ilgisi olan suçların sahibi de bu emlak sahibidir.

Eğer bir yerde belli fertlerden oluşan bir grup var da -yaşlılar, özel ihtiyacı olan çocuklar ya da aile içi şiddetin kurbanı olan çocuklar- bu gruba ait insanlar suçun ya da başıbozukluğun/düzensizliğin kurbanı haline geliyorsa, o zaman bu problemin

sahipleri bu ailelerin fertleridir. Eğer bu özel grupların iyiliklerinin gözetilmesiyle ilgili görevli kuruluşlar varsa bu kuruluşlar bu gruplarla ilgili problemlerin onların aileleriyle birlikte muhtemelen ortak sahipleridir. Karayollarında çalışan göçmen işçilerin ölümlerini azaltılmasıyla ilgili çalışma yapan Kaliforniya Otoyol Polisi bu işçilerin taşınmasıyla uğraşan şirketleri sorumlu olarak belirledi. Onlar problemin sahibiydiler ama sorumlu tutulmuyorlardı. Bu konuda sorumluluğun belirlenmesi için araç muayeneleri, belli işçi taşıma araçları için oturak ve emniyet kemeri ve güvenlik ihlalleriyle ilgili daha geniş uygulamalar gibi daha sıkı tedbirlerin alınması gerektiren iş şartlarının düzenlenmesi gerekti. Sonuç olarak göçmen çiftlik işçilerini de içine alacak şekilde, ölümcül kaza oranlarında önemli bir azalma gerçekleştirildi. Kaliforniya'daki bu çalışmalar 2002 yılında problem çözme mükemmelliği dalında Goldstein ödülü aldı.

Neden problemin sahibi problemin gelişmesine izin vermiş?

Kaynağı belli olmayan ama tek başına ya da birlikte birçok problemin çözümünde etkili olan dört çeşit açıklama vardır.

1. Bir kuruluş suçun önlenmesinde yetersiz kalabilir. Bu durum o kuruluşun çalışmalarının suç üzerindeki etkilerini ya da suçu nasıl önleyeceği konusunu göz ardı etmesi nedeniyle olabilir. Veya bu durum o kuruluşun çalışmalarının suça yardımcı olduğunu bildiği halde bile bunu önleyecek yeterli kaynağı olmaması nedeniyle olabilir. Burada kurulların kurumsallaştırılmasının öneminin bilinmesinde de fayda vardır. Prosedürlerin değiştirilmesi parasal açıdan, zaman açısından ve personel açısından pahalı olabilir. Örneğin, mağazadan mal aşırımı veya kurum içi hırsızlığı önlemek için yeni icat edilmiş bir kontrol prosedürü işçilerin normal çalışma seklinde kesintiye sebep olacak değişiklikler gerektirdiği için uygulanması zor olabilir.

2. Bazı kuruluşlar kendi çalışmalarından dolayı işlenmesi kolaylaşan suçların önlenmesinde isteksiz davranabilirler çünkü onlar suçla mücadelenin özellikle polisin sorumluluğunda olduğuna inanırlar. (örnek: Benzin istasyonları, yakıt parasını ödemedi kaçma olaylarının artmasını peşin ücret uygulamasının eksikliğinden daha çok bir hırsız problemi olarak görebilirler). Bazı insanlar suçun oluşmasına yardımcı olan fırsatlardan daha çok suçluların rolleri üzerine yoğunlaşırlar. Bu

perspektiften bakınca daha sıkı takip yaparak suç azaltmak polisin görevi haline geliyor. Bu yaklaşımla ilgili sınırlamalar Adım 3 te belirtilmiştir. İsteksizliğin bir başka nedeni de polisin mal sahibinin haklarına zorunlu olarak müdahale edeceği inancıdır. Bir perakende satıcı satmak istediği malini istediği gibi sergileme hakkı olduğunu iddia edebilir. Buna göre de polis mağazadan mal aşırımı azaltacak herhangi bir alternatif sergileme yöntemi dayatmamalı ve hatta teklif bile etmemelidir.

3. Bazı kuruluşların suçun önlenmesi konusunda isteksiz olmalarının sebebi problemin üzerine gitmenin maliyetinin problemi göz ardı etmenin maliyetinden daha çok olmasıdır. Suçun önlenmesinin maliyetinin bu önlemenin getirisinden daha çok olacağını düşünebilirler. Bir eğlence yerinde güvenlik personelinin maliyeti yüksek, kaliteli emniyet personelinin maliyeti ise daha yüksek olacaktır. Eğer problemin maliyeti yapılan yeni düzenlemenin maliyetini geçmiyorsa, o zaman önleyici tedbir maliyetinin göze alınmasına pek ihtiyaç duyulmayacaktır. Aslında, bu tür kurumlar suç ve suç önleme maliyetlerini başkalarına fatura ederek kendi maliyetlerini de azaltmaktadır.

4. Bazı kuruluşlar da suçtan kar ediyor olabilirler. Bu durum ikinci el eşya satan ve sattığı eşyaların kaynağını araştırmak için çok bir şey yapmayan dükkânlar da görülür. Oto tamircileri çalıntı araba parçalarını legal araba parçalarından daha ucuz alarak kendi kar paylarını yükseltebilirler.

Problemin sahibine problemin önlenmesi için ne yaptırılmalıdır?

Herman Goldstein problemlerin sorumluluğunu polisten problemlerin sahibi olan kuruluşlara doğru değiştiren taslak bir müdahale hiyerarşisi belirledi (Kutucuğa Bakın).

Goldstein'in oluşturduğu listenin aşığından yukarısına doğru gidildikçe, problemlere müdahale daha az işbirliği ve daha çok zorlamaya doğru değişiklik gösterir. Çünkü müdahalenin zorluğu başarısızlığın maliyeti ile birlikte listenin yukarısına doğru ilerledikçe polis için artar. Sonuç olarak bilginin değeri ve detaylı analizler aşağıdan yukarıya doğru artar. Goldstein'in de belirttiği gibi bu yükseliş hiyerarşisi gerçek ve tam bir açıklamadan daha çok taslak bir göstergedir. Yine de bu, problemlere karşı en çok işbirliği aşamasından başlayan ve yukarıya doğru gerektiğinde ve bilgiyle desteklendiğinde işleyen yararlı müdahale basamaklarıdır

Problemlerin sorumluluğunu tekrar problemin sahibine vermek yasal ve politik çatışmalar doğurabilir. Problemlerin varlığından kazançları olan kuruluşlar ile problemlerin sorumluluğu için belli bir maliyet öngören kuruluşlar, problemlerin önlenmesiyle ilgili birşeyler yapabileceklerine dair yapılan tekliflere karşı isteksiz davranmaktadırlar. Yanlış alarm problemi son 20 yıldır bir bela haline gelmiş durumda. Fakat birçok adli duruşmalarda alarm endüstrisinin etkisinin üstesinden gelmek zordur ki yüksek orandaki yanlış alarm vakalarının çoğundan bunlar sorumludurlar. Gayet açık bir şekilde daha az maliyetli ve daha az istenen önleyici tedbirler daha az direnç göstereceklerdir (adım 45). Fakat bu tür müdahaleler etkisiz hale gelince polis zor bir tercihle karşı karşıya kalacaktır: Problemin sahiplerinden daha çok sorumluluk isteyecek ve politik çatışma riskini tercih edecek veya halkın parasını birkaç şahıs tarafından yapılan problemler için harcamaya devam edecektir. Teoride problemin çözümü kolay görünmektedir fakat uygulamada bu genellikle zor bir karardır.

Daha Fazlası için:

Scott, Michael (2005). "Policing for Prevention: Shifting and Sharing the Responsibility to Address Public Safety Problems." *Handbook of Crime Prevention and Community Safety*, Nick Tilley. Cullompton U.K.:Willan.

Herman Goldstein in Problem sahipliğini Değiştirme hiyerarşisi

Herman Goldstein's Kimin İşi Sahipleneceği Hakkındaki Hiyerarşi Tablosu	
En Az İşbirliği/En Zor	Sivil hareket sorumluluğu getirmek
	Suç önlemeye yönelik zorunlu uyum kanunu yapmak.
	Polis hizmeti için ücret tarifi uygulamak
	Polis hizmetini geri çekmek
	Kurumların kamuoyunca ayıplanması/kınanması
En Çok İşbirliği/En Az Zor	Problemin sahipliğini tespit için yeni bir organizasyon yapmak
	Var olan bir başka organizasyonu bu konuya dahil etmek
	Birbirine karşı olan istekleri hedef almak
	Resmi olmayan istekleri açıkça ele almak
	Eğitim programları

45. Uygulanması Muhtemel Çözümleri Seçin

Uygun bir müdahale yolu bulmak zahmetli bir süreç olabilir. Başarı vadeden çözüm önerileri getirdiğinizde, önerilerin pahalı olması, çeşitli zorluklarından ya da yetersiz işbirliğinden dolayı defalarca hayal kırıklığına uğrayabilirsiniz. Fakat bir problemi çözmek için birden fazla yol vardır. Nihayetinde projeyi ortaya koyanlar ve karar mercileri arasında bir çözüm yolu bulunabilir. Bu çözüm bazı temel gereklilikleri kapsayacaktır.

- Çok fazla iddialı ve pahalı değildir.
- Bulunan çözüm yolunun çabuk etki göstermesi açısından uzak ve doğrudan olmayan sebeplerden daha çok direk ve yakın sebepler üzerine yoğunlaşmalıdır.
- Ortaya konan çözüm önerisinin problemi hangi yollarla çözeceğine dair detaylı ve anlaşılır bilgi içermelidir.

Böylece sonunda sizin endişeleriniz geçmiş ve sizde rahatlamış olacaksınız değil mi? Hayır. İyi bir çözüm yolu üzerinde anlaşmaktan daha zor olanı, bu çözüm yolunun tam olarak uygulanıp uygulanmadığıdır. Bunu kendi başınıza sağlamanız zordur ama eğer uygulamanın gizli zorluklarını bilerseniz, bu zorlukları yenemeyecek çözümlerden uzak durursunuz. Tim Hope ve Dan Murphy Manchester da (İngiltere) 7 okulda şiddetin önlenmesiyle ilgili çalışma yaparken bu zorlukların tespitini yaptılar.

Her okulda suça müdahale etmek için uygulanacak metotlar yerel yöneticiler, okul personeli ve polis tarafından belirlendi. İyi uygulamanın önündeki engellerin çoğu kötü niyet sonucu olmaktan çok dikkatsizliktendi. Bu durum iki çözüm ortaya çıkardı: Çocukları daha az zararlı aktivitelere yönlendirmek için binaları ve eğlence yerlerini korumaya yönelik çevresel tedbirler. Sadece 11 gruptan bir tanesi geliştirilmiş boş zaman eğlencesini tavsiye etti. Çevresel tedbirlerin büyük çoğunluğu pencere demirleri, daha sağlam camlar ve yüksek bahçe duvarları gibi hedefi zorlaştırıcı temel tedbirlerdendi. Teklifler ayrıca yerel sakinlerin iki komşu okul üzerinde göz-kulak olmaya teşvik edilmesini ve çocukların oyunlarını daha az tehlikelere açık olan bir yere değiştirilmesini tavsiye etmişlerdir.

Sadece iki okulda tüm tavsiyeler uygulamaya konuldu. 3 okulda bu tavsiyelerin hiç birisi uygulanmadı ve diğer geriye kalan 6 okulda bir ya da daha fazla tavsiye hayata geçirilemedi. Uygulamadaki bu başarısızlıklardan dolayı okullardaki şiddet üzerinde az bir etki oluşturulabilirdi. Hope ve Murphy tavsiyelerinin yerine

getirilmesinde 5 önemli engel ortaya çıkardı ki bunların hepsi Amerikan problem çözümü projelerinde belirtilmiştir:

1. Beklenmedik Teknik Zorluklar:

8 okul için tehlikeye müsait pencere camlarının polip-karbonat seramik ile veya daha sağlam camlarla değiştirilmesi önerildi ama buna rağmen bunlardan hiçbirisi yapılmadı. Şehir mimarları bir yangın durumunda polip-karbonat seramiklerin binadan kaçışı engelleyebileceği veya zehirli duman yayabileceği için yasaklamışlardı. Sağlamlaştırılmış pencere camları sağlamlaştırılmadan önce kesilmesi gerekiyor fakat pencere camlarının ebatları da çok farklı olduğu için her ebat camdan birkaç tane hazır depolamak da zordu. Pencere camı depolamaya alternatif olan sipariş verme ise 6 hafta gibi uzun bir süre alacağı için imkansızdı.

2. Uygulamanın Yeterince Gözetlenememesi:

Okullardan birisinde oyun alanının daha az tehlikeli olan bir yere taşınması kararlaştırıldı. Orijinal oyun alanı çiçek tarlalarıyla değiştirilecekti fakat bu bir devlet ünitesi tarafından yapılacaktı. Oyun alanının yeni yere taşınması için özel bir yapımcıyla ön anlaşma yapıldı fakat bir yanlış anlaşılma yüzünden sadece belirlenen arazinin yarısı oyun alanına çevrildi. Bu nedenle 2 yıl geçtiği halde şiddet probleminde bir değişiklik olmadığı gibi çiçek sahaları da kayboldu ve okul da faydasız dar asfalt bir alan ortaya çıktı.

3. Farklı Kurumlar Arasındaki Koordinasyonu Sağlayamamak:

Okul binalarının tamiriyle ilgili bolumu ilgilendiren tavsiyelerin tamamı yerine getirilirken diğer bölüm ya da kuruluşları ilgilendiren tavsiye kararlarının hiçbirisi gerçekleştirilemedi. Örnek olarak her iki okulun yakınlarında yaşayan sakinlerin okul saatlerinden sonra okul üzerine göz-kulak olmaları ve en ufak bir şüpheli durum olduğunda polise haber vermeleri istenmişti. Bu durum okul yönetimi, okul müdürü, okul personeli ve öğrencileri ile polisin suç önleme birimi, halkla ilişkiler birimi ve lokal polis olmak üzere üç polis birimi arasında işbirliğini gerektiriyordu. Herkes bu fikri benimsemişti ama hiç kimse uygulamak için öncü olmadı.

4. Rekabet Halindeki Öncelikler:

Uygulama esnasında yerel yönetim işçileri arasındaki huzursuzluktan dolayı okul sistemi üzerinde başka talepler de uygulamaya konuldu ve okulun yeniden organizasyonu çalışanların daha küçük yaştaki insanlardan seçilmesini gerektirdi. Okul personelindeki değişiklik okuldaki şiddeti

önleme kapsamında görevlendirilen personelin görevlerinin de değişmesiyle sonuçlandı. Ve bu durumda personelin okulda şiddete daha az öncelik vermeleri ise sürpriz değildi.

5. Beklenmedik Maliyetler:

Bazı olaylarda yapılan çalışmaların geniş anlamda sonuçları maliyet olarak kısa vadede beklenen faydalardan daha ağır bastı. Örnek olarak, okulda meydana gelen en ağır şiddet olayından sonra yaklaşan tatil süresi için devriye başlatılmasına karar verildi. Okulun tamir işçileri boş zamanlarında ücret karşılığında bu iş için görevlendirildiler. Bu uygulama şiddetin azaltılmasında kısa surede başarılı oldu ve okul tatillerinin de ötesinde aksamaları ve hafta sonları için de uygulanmaya başladı. Diğer okullarda aynı koruma uygulamasını talep ettiler ve daha çok okul tamir işçisi de bu yolla fazla mesai fırsatından yararlanmak istediler. Nihayet maliyet çok yükseldi ve proje iptal edildi.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşıldığı gibi uygulamadaki bazı problemler ilk başta beklenmez ve belirlenen çözüm yollarının bir kısmı ise hiçbir zaman uygulanamaz. Bununla birlikte belli bazı çözümlerin problemler içerdiği de açıktır ki bunlar aşağıdaki kutucukta sıralanmıştır. Bazı olaylarda da çözüm teknikleri çok etkili görünebilir ve birtakım risklere ve uygulamadaki başarısızlıklara rağmen bu yollar tercih edilebilir. Ama önceden uyarılmak önceden tedbir almak demektir.

Daha Fazlası için:

Hope, Tim and Daniel Murphy (1983). Problems of Implementing Crime Prevention: The Experience of a Demonstration Project. *The Howard Journal*, XXII, 38-50.

Laycock, Gloria and Nick Tilley (1995). Implementing Crime Prevention. In Building a Safer Society, edited by Michael Tonry and David Farrington University of Chicago Press.

Bir Suça karşı Tedbir Alırken aşağıdaki durumlarda uygulamada problem çıkabileceğini bil:

- Uygulama bir dizi farklı kuruluşlar arasında koordinasyonu gerektiriyorsa.
- Uygulamaya adaptasyon uzun zaman alacak ve uygulama belli bir düzende tamamlanması gereken bir dizi basamakları içerecekse.
- Proje muhtemelen amaç hakkında az bilgisi olan personelle uygulanıyorsa.
- Projenin uygulayıcıları arasında esas destekleyicisi yoksa.
- Baştaki yöneticilerin desteğinden yoksunsa.

Projenin uygulanması başka bir kuruluş tarafından yapılacaksa, aşağıdaki durumlarda problem olabileceğini bekle:

- Bu kuruluş proje yönetimin dışında baksın bir kurumsa
- Kaynakları yetersizse.
- Bu kuruluş uygulanan projeden fazla fayda sağlamayacaksa

46. Uygulama Sürecini Değerlendiren Bir Analiz Yapın

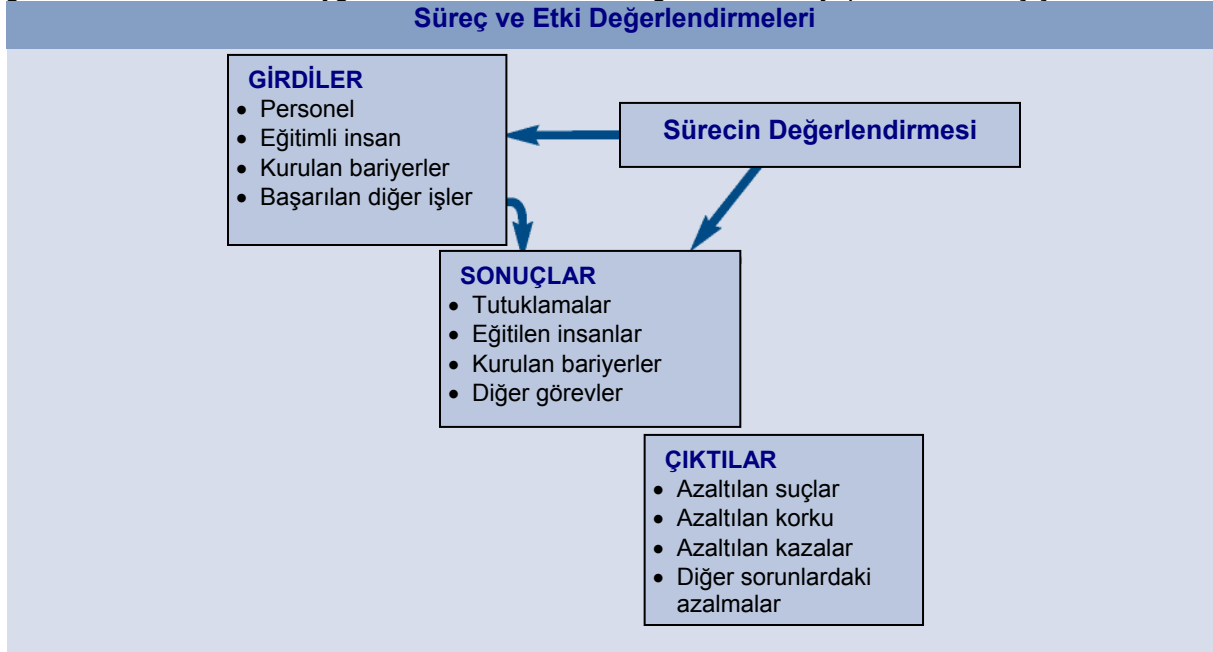
Değerlendirme yaparken ilk kritik basamak bir süreç değerlendirme yöntemi oluşturmaktır. Bu şu soruya cevap verir: “Probleme müdahale yöntemi planlandığı gibi aynen uygulandı mı ve uygulama için nasıl bir değişiklik yapıldı?” aşağıdaki figürde de gösterildiği gibi bu değerlendirme yöntemi kaynakların nasıl kullanıldığına ve bu kaynaklarla başarılan işler üzerine yoğunlaşır. Fakat bu değerlendirme yöntemi uygulanan müdahale yönteminin problemin azaltılmasında etkili olup olmadığını incelemeyiz. Bunun için etki değerlendirmesi yapmanız gerekecektir. Etki değerlendirmesi size problemin değişip değişmediğini söyleyecektir. (47 ve 53. Adımlar).

YÖNTEM VE ETKİ DEĞERLENDİRMELERİ

Her iki değerlendirme yöntemi de POP projesi için gereklidir. Aşağıdaki tablo her iki değerlendirmenin bulguları üzerine dayalı muhtemel sonuçları özetlemektedir. A) Probleme yapılan planlamalar doğrultusunda müdahaleler uygulandı.

Problemin azalmasıyla ilgili başka uygun açıklamalarda bulunmadığı düşünülürse uygulanan müdahale yöntemi suçta azalmaya yol açtığına dair itibar edilir bir delil var demektir. B) Probleme müdahale planlandığı gibi uygulanmasına rağmen problemde herhangi bir azalma olmaması müdahale yönteminin etkili olmadığına dair etkili bir delildir.

Fakat müdahale planlandığı gibi uygulanmadıysa nasıl olacak? Bu durumda sağlıklı bir sonuç çıkarmak zordur. C) eğer yapılan müdahale sonucu problemde azalma varsa, bu uygulamanın kazara etkili olduğu ya da başka bir faktörün etkili olduğunu göstermektedir. D) eğer problemde herhangi bir azalma olmadıysa herhangi bir sağlıklı sonuç çıkarmak mümkün değildir. Belki de uygulanan yöntem yanlış ve önceki orijinal uygulama etkiliydi ya da hiçbirisi etkili değildir. Müdahale yöntemi planlandığı gibi uygulanmadığı surece etki değerlendirmesi yaparak bir sonuç çıkarmak zordur.

Süreç ve Etki Değerlendirme Sonuçlarının Açıklanması			
Süreç Değerlendirme Sonuçları			
		Müdahale planlandığı gibi uygulandı	Müdahale planlandığı gibi uygulanmadı
Etki Değerlendirme Sonuçları	Problem azalmadı ve başka sebep yok	A. Müdahalenin azalmaya neden olduğu ortada	C. Müdahalenin kazara azalmaya neden olduğu ya da başka dış etkenlerden birinin etkili olduğu tahmin edilir
	Problem azalmadı	B. Müdahalenin etkisiz olduğu ortada	D. Çok bir şey öğrenilmedi

Bir müdahale yöntemi karmaşık bir mekanizma olup birçok tamamlayıcı bölümler içerir ki bunlardan herhangi birisi her an yanlış gidebilir (adım 45). Bir değerlendirme/süreç yöntemi hangi bölümlerin başarılı bir şekilde uygulandığını araştırır. Yöntem değerlendirme kıstasları sorulması gereken soruları belirler.

Genellikle bir probleme müdahalede hareketlerin planlanması oldukça önemlidir. Bu nedenle müdahale yönteminin anahtar bölümlerinin ne zaman uygulandığını gösteren bir zaman cetveli oluşturmak yararlı olacaktır. Ayrıca, ne zaman diğer beklenmedik durumların olduğunu ve kamuoyunun dikkatini çeken hususların neler olduğunu not edilmesi kamuoyunun beklentilerini tespit etme açısından yararlıdır.

Beklenmedik gelişmeler sizi müdahale yöntemi üzerinde yeni düzenleme yapmaya zorlamasına rağmen bu gelişmelerin bazıları önceden nelerin yanlış gidebileceğinin anlaşılmasıyla da beklenilebilir. Muhtemel cevapların bazıları aşağıdaki gibidir:

1. Problemi yeteri kadar anlayamamış

olabilirsiniz: Tekrar eden mağduriyetler üzerine fazla yoğunlaşmamış olabilirsiniz. Bu durum problemle ilgili geçersiz tahminler ya da yetersiz analizlerden kaynaklanabilir. (Örneğin, tekrar eden mağduriyetlere dikkat etmediniz) Problemlere müdahale için bir metot hazırlarken eğer zayıf noktaları iyi belirleyebilirsiniz acil durumlar için de plan hazırlayabilirsiniz.

2. Projenin tamamlayıcı bölümleri başarısız

olduğu zaman: Metot değerlendirme kıstasları her zaman uygulamalarla ilgili birçok potansiyel başarısızlık noktaları olduğunu gösterir. Yine de tüm tamamlayıcı bölümler başarı için aynı oranda önemli değildir. Daha da ötesinde bazen tamamlayıcı bölümlerin yüksek oranda başarısız olabileceğini beklemek de muhtemeldir. Vatandaş grupları genelde görevleri yerine getirme kabiliyetleri bakımından oldukça değişiklerdir. Örnek olarak, destek planlarının formüle edilmesi müdahalenin tamamlayıcı bölümlerine ait başarısızlığın zararlarını azaltabilir.

3. Suçlular sizin müdahale yönteminize

olumsuz tepki verebilirler: (adım 11). Bazı olumsuz adaptasyon tarzları beklenmiş ve planlanmış olabilir. Bazen suçun coğrafi olarak yer değiştirmesi muhtemel yerleri müdahale yönteminin uygulanmasından önce belirlenmiş olabilir. Örneğin, müdahalenin suçun bölgesini değiştirmesi beklenirse, o yeni suç bölgelerine donuk gelişmiş koruyucu tedbirler alınmış olabilir.

4. Müdahale yöntemini etkileyecek beklenmedik harici değişiklikler de olabilir: Örnek olarak ortak çalışılan kuruluşun bütçesinin beklenmedik bir şekilde kısıtlanması, o kuruluşun gayretlerini kısıtlamaya zorlayabilir. Problem kendi kendine yok olup gitmeyeceğine göre tek kaynak planları değiştirmek olacaktır.

Süreç değerlendirmeleri bilgi gerektirir. Bu bilgi çoğunlukla problem çözen takımın üyelerinden gelecektir. Bu nedenle onların aktivitelerini yazılı doküman haline getirmeleri önemlidir. Müdahale yöntemini belirlerken, hangi hareketleri doküman haline getirdikleri, bunları kimin kaydettiği ve soruların ne gibi detaylar oluşturduğuna karar verilmelidir.

Yöntem değerlendirme kontrol çizelgesi

Tedbir alması gereken kimdir?

- a- Polis üniteleri
- b- Hükümet organları
- c- Toplum içerisindeki gruplar
- d- İş çevreleri
- e- Diğerleri

Bunların neler yapmaları bekleniyor?

Gerekeni yapacak kapasiteleri var mıdır?

- a- Legal otorite
- b- Yerel otorite
- c- Kaynaklar
- d- Uzmanlar

Ne zaman harekete geçmeleri gerekiyordu?

Tarih ve zaman -----
Diğerleriyle koordinasyon -----

Kimin ya da neyin alınan önlemden etkilenmesi bekleniyor?

Halk -----
Belli yerler -----

Alınan tedbirler tam olarak uygulandı mı?

Tipi ----- Ne derece uygulandı -----
Süresi -----

Aşağıdaki durumlar için destek planları hazırlandı mı?

- a- Yanlış plan yapılması durumunda
- b- Tamamlayıcı önlemlerin başarısızlığı durumunda
- c- Adaptasyon
- d- Harici değişiklikler

47. Programın İşe Yararlılığını Test Eden Kontrolleri Bilin

Bir programın değerlendirmesini yaparken, üç soruya cevap verebilmelisiniz:

- 1- Uygulanmış program neydi? Programın süreç analizini yapmak bu soruya cevap verecektir (Adım 46).
- 2- Problem azalmış mıdır? Bu soruya problemin önceki ve program uygulandıktan sonraki seviyesine bakarak cevap verin.
- 3- Eğer problem azalmışsa, o zaman kendinize "müdahale mi, yoksa başka bir etken mi azalmaya yol açtı?" sorusunu sorun. Genellikle problemin azalmasında başka unsur rol oynamış olabilir.

Üçüncü soruya cevap verme, kontrol kullanımını gerektirir. Kontrolün amacı, problemdeki azalmaya neden olabilecek diğer alternatif açıklamaları elemektir. Böylece problemin azalmış veya çözülmüş olmasında müdahalemizin ne kadar açıklayıcı olduğunu da öğrenebiliriz. Farklı alternatif açıklamalar, aşağıda tarif edildiği gibi değişik kontrol çeşitlerini gerektirir:

Problemin büyüklüğünde/sayısında değişiklik:

Eğer bir apartmanda dolu dairelerin sayısında azalma olmuşsa, evden hırsızlık sayısında doğal olarak azalma bekleriz; zira potansiyel kurban sayısında bir azalma olmuştur. Böylece, hedeflerin azalmış olması, bizim suç önleme programının başarılı olduğu tezine alternatif bir açıklama olacaktır. Sayısal değişikliği kontrol edebilmek için, hedef sayısını (dolu daireler) suç önleme programından önce ve sonra ortaya çıkan evden hırsızlık sayısına bölmek gerekecektir. Tabloda görülen hırsızlık sayısındaki azalma, kısmi olarak oturan sayısındaki azalmanın eseri olarak müşahade ediliyor. Yine de, suç önleme programının etkili olduğu da aşikardır. Eğer, hırsızlıklar arasındaki periyotlar, müdahale öncesi ve sonrası olmak üzere kayda değer bir şekilde uzunsa, yine aynı şekilde hırsızlığı ölçmek için, müdahale öncesi ve sonrası yapılan hırsızlıkları aylık olarak hane başına bölerek yapabiliriz.

Aktivite Devresi: İnsan aktivitesi günlük, haftalık ve aylık değişimler gösterir.

En çok aktivitenin olduğu dönemler; iş, okul, ev ve tatile gidiş-gelişler ile iş, okul ve tatilde geçirilen zamanlardır. Bu devrelerde problemlerin düzenli değişimi söz konusudur. Bu devreler arasında karşılaştırma yapabilmek için, müdahaleden önceki ve sonraki dönemler incelenebilir.

Problemlerdeki uzun vadeli değişiklikler/

trendler: Problemlerde, müdahale öncesinde daha kötüye gidiş olabilir (veya tersine iyiye doğru gidiş)

(adım 26).

Müdahalenin değişiklikleri doğurduğunu söyleyebilmek için problemi trendini de incelemek gerekir. Değişikliği ölçmenin iki yolu vardır. İlk metot, müdahaleden önceki uzun vadeli trendin tespitidir. Müdahale sonrasındaki kayda değer değişiklikler, müdahalenin etkisinin göstergesidir. Gerçekleşmesi beklenen etkiler (adım 52), müdahale sebebiyle, problemin içinde küçük bir yer işgal eder; fakat bu etkilerin müdahaleden önce tamamıyla değerlendirilmesi ve uzun süreçteki değişikliklerden ayırt edilmesi gerekir.

İkinci metot ise, (polis) müdahalesinin söz konusu olduğu yer ve insanlar ile diğer yer ve insanları karşılaştırmaktır. Bu gruba; kontrol, ya da karşılaştırma grubu denebilir. Kontrol grubu, müdahalenin uygulandığı gruba benzemeli, fakat müdahale almış olmamalıdır. Kontrol grubu sizin, müdahale grubunun durumu hakkında bilgi sahibi olmanızı sağlayacaktır. Şayet, müdahale olan gruptaki değişiklikler, kontrol grubuna göre farklılık arz ederse bu durum, yapılan müdahalenin etkili olduğunun göstergesidir.

Beklenmeyen diğer olaylar: Müdahale yapılırken pek çok şey değişebilir ve böylece, gerçekte müdahalenin etkisi olmaksızın, problemin azalması mümkündür. Sözgelisi, belli bir bölgedeki trafik kazalarındaki azalmanın asıl sebebi, her zaman aynı yerde gerçekleşen trafik kontrolünden ziyade, yol çalışması dolayısıyla yavaş seyreden trafik olabilir. Hataları azaltmak için bu konudaki standart metot; daha evvel trend değişimlerinde tartışıldığı gibi, kontrol grubu kullanmaktır. Kontrol grubu ancak, müdahale grubundaki faktörlerin aynısı gerçekleşirse etkili olabilir. Böylece, kontrol ve müdahale gruplarında gerçekleşen kazaların oranı karşılaştırılırken, yol çalışmasının kazaların azalmasıdaki etkisinin ortaya çıkması sağlanır.

Problem ölçmede değişiklikler: Önce ve sonra karşılaştırması ancak, müdahaleden önce ve sonra aynı yollarla ölçme yapıldıysa geçerlidir. Ölçme farklılıkları problemde bir değişiklik olduğu algılamasına yol açabilir. Bu sebeple, müdahale öncesi ve sonrası aynı ölçme metotlarını kullanmak gerekir. Müdahale öncesi ve sonrası gözlemleri, aynı yerde, aynı zamanda, aynı şeyleri ölçmeli ve her şey aynı şekilde kayıt altına alınmalıdır. Yine fotoğraf ve videoya alma faaliyetleri aynı açı, ışık ve mesafeden, aynı alanda yapılmalıdır. Görüşmeciler, müdahale öncesi ve sonrası aynı soruları, aynı düzende sormalıdır. Resmi kayıtların incelenmesi, bu kayıtların aynı titizlikle tutulup-tutulmadığı konusunda bir fikir verebilir.

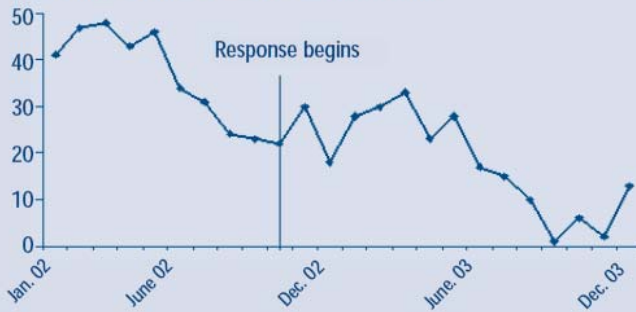
Yüksek oranlardaki tabii azalma: Pek çok problem, göze batmaya başladığı noktada dikkat çeker. Doğal olarak müdahalenin gerçekleştiği dönemler de, problemin anormal derecede yüksek olduğu zamanlardır. Bununla beraber, dengeli giden bir problem bile, bir süre sonra dalgalanmaya başlayabilir. Aynı şekilde, şu an anormal derecede kötü giden bir problem, hiç bir müdahale yapılmamasına rağmen normal duruma gelebilir (Buna “ortalamaya dönüş” denir ve anormal azalmalarda da görülür). Şayet, müdahale alanındaki değerler zirvedeyse veya kontrol alanında bu durum geçerli değilse, karşılaştırma alanı kontrolü burada faydalı olmayabilir ve müdahalenin ise yarayıp yaramadığına dair kesin kanaat elde edilemeyebilir. Bunun yerine, problemin anormal derecede kötü olup-olmadığını görebilmek için, müdahaleden önceki uzun dönem dalgalanmaları incelemek daha yararlı olacaktır. (Aşağıdaki) şekil, kontrol grubunun kullanımını göstermektedir. Saat yönüne doğru bu şekilde, Tablo A, 24 aylık bir zaman diliminde, ilk yılın Kasım ayının başlarında gerçekleşen bir müdahaleyi göstermektedir. Burada, müdahaleye bağlı olmayan çok açık bir yıllık dönüşüm ve aşağı yönlü bir trend vardır. Müdahaleyi takiben Kasım ayındaki yükselme, müdahalenin geri teptiği fikrini vermektedir.

Tablo B, müdahale öncesi ve sonrası periyotları

karşılaştırmaktadır (Ağustos-Ekim 2003 ortalaması, Kasım 2003-Ocak 2004 ortalaması ile karşılaştırılmıştır) ki, müdahale sonrasında problemin daha da kötüleştiği görülmektedir. Tablo C de, karşılaştırma alanı ilave edilmiştir. Müdahale öncesi-sonrası ilk ölçüm, müdahale alanının, karşılaştırma alanından daha iyi olduğunu göstermektedir; fakat trende baktığımızda, bu bulgulara fazla itibar edemiyoruz. Müdahaleden önce ve sonra, bir önceki yılla yapılan üç aylık karşılaştırma, suçun izlediği trendi göstermekte ve değişikliği müdahaleden ziyade doğal bir trend olarak açıklamayı gerektirmektedir. Bununla beraber; müdahalenin etkisinin daha iyi görüldüğü Tablo D’ de, her iki gruptaki azalma, genel suç trendindeki azalma sebebiyle olabilir. Müdahaleden önce, müdahale yapılan alanın, karşılaştırma alanına göre istikrarlı bir şekilde daha kötüye gittiği görülmektedir. Müdahaleden sonra iki alan da aşağı-yukarı aynı durumdadır. Ayrıca, problemlili Kasım ayının, müdahale ile ilgisinin olmadığı, kontrol grubundaki yükselişten de anlaşılmaktadır. Müdahalenin; etkili olsa da, yeterince tesirli olmadığı gözükmektedir. Bu sebeple, buradaki iyileşme iyi kontrol edilmelidir ki, iniş-çıkışların, devirlerin ve beklenmeyen olayların arkasında ne olduğu kolayca fark edilebilsin.

Bazı Kontrol Uygulamaları

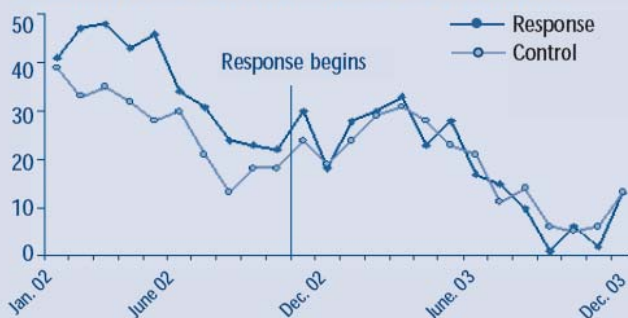
A. Müdahale alanı için aylık zaman serisi

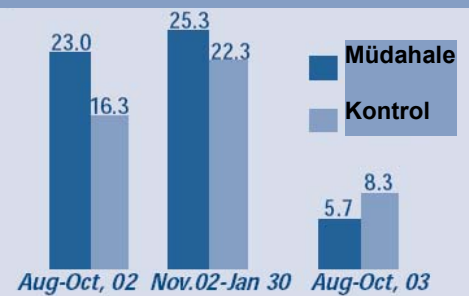
B. 3 aylık ortalamaya sonraki 3 aylık ortalama

D. Müdahale ve Kontrol alanları için aylık zaman serisi

D. 3 aylık ortalamaya sonraki aynı 3 aylık ortalama

48. Suçun Yer ve zaman değiştirmesini hesaba katın

Suçla etkili mücadele yapıldığı, ya da suçlu açısından istikrarsızlığın hakim olduğu bölgelerde, suç konusunda coğrafi yer değişiklikleri meydana gelir ve suçlular, daha rahat hareket edebildikleri bu istikrarsız bölge ve yerlere kayarlar. Geçici yer değişiklikleri başarılı müdahaleden de kaynaklanabilir; fakat bu durumda genellikle, suçlular suç işleme zamanlarını diğer saat veya günlere kaydırırlar.

Suçlular, kolay suç işleme imkanı bulamadıkları bölgelere girme konusunda zorlanırlar (adım 16). Suçluların hedefleri sadece belli yerler olabilir (adım 16). Potansiyel zayıf kurbanlar sadece belli yerlerde olabilir (adım 29). Bazı yerler, davranış kontrolü konusunda zayıf olabilir (adım 28). Suç işleme fırsatları, ya belli yerlerde zaten vardır, ya da suçluların karakterinde gizlidir- uzak veya suç işlemeye elverişli gözükmeyen yerler gibi.

Suçlular normal olarak, engellendikleri kendi suç bölgelerinin dışında, kendi bölgelerine çok uzak yerlerde suç işleme eğiliminde değillerdir. Bu sebeple, herhangi bir bölgeye suç işleme maksatlı olarak kayacaklarsa bu, kendi bölgelerine en yakın yer olur. Yani muhtemeldir ki suçlular, tabloda görüldüğü gibi, imkan bulamadıkları kendi suç bölgelerinden, engellenmeden önceki kendi suç bölgelerine kıyasla suç işleme imkanının daha az olduğu bölgelere doğru hareketleneceklerdir. Ayrıca, bütün bölgeler suçlular için uygun değildir. Fırsatlar, haritadaki gibi düzgün bir şekilde yaygın da değildir.

Bu haritada, elmas sekliyle gösterilen bölgeler, suçluların en çok suç işledikleri yerler ile, onlarla benzer özellikleri gösteren bölgelerdir. Asıl suç işleme mahalline en yakın olan bölgeler, suç işleme konusunda yer değiştirmeden en çok etkilenecek yerlerdir. (Bununla birlikte), mesafeye beraber, doğal engeller de bu yer değişikliğini etkileyebilir. (Buna göre), tabloda görülen ve kuzeydoğu-güneybatı istikametini takip eden nehir, suçluların

doğuya doğru kayma şansını azaltmaktadır. Bunu bilme, suçluların muhtemel yer değişikliklerini tahmin etme ve karşı müdahale de bulunabilme konusunda işe yarayabilir.

Eğer coğrafi ve zamana bağlı değişiklikler gerçekteşirse, bu yeni bölgede suçun yeri ve zamanı, büyük olasılıkla müdahale edilen eski bölgeye benzer özellikler gösterecektir. Zira eski bölgeye benzer özellik gösteren yerler suçlular için, bu yeni bölgeye daha çabuk adapte olma ve yakalanma riskini en aza indirme demektir ki, suç işleme zamanı konusu da böyledir. Yüksek oranda suçlular, kendilerince polis müdahalesinin olmayacağını tahmin ettikleri en muhtemel bölgeyi deneyeceklerdir ki, Lawrence Sherman'ın bulguları bu durumu, operasyon etkisinin azaltılması olarak izah etmektedir. Şayet suçlular herhangi bir polis operasyonu ihtimalini görmüyorlarsa, yeni bölgeleri eskisine en çok benzeyen bölgeden seçecekler ve suç işleme zamanı konusunda da benzer yaklaşımı göstereceklerdir. Paul ve Patricia Brantingham' in belirttiği gibi, yer değişikliği yapılabilecek bölgeleri tahmin etmek mümkündür. Ancak bunun için, mevcut şartlarda suç imkanlarının detaylı bir şekilde bilinmesi gerekmektedir.

Eğer coğrafi yer değiştirmeler gerçekteşirse, bu durum sonuç üzerindeki etkileri değiştirebilir. Tablo-1 bunun nasıl olduğunu göstermektedir. Bu örnekte, müdahale öncesinde birbirine benzeyen ve aynı suç oranlarının söz konusu olduğu üç bölge mevcuttur: (1) iyileştirilmiş bölge; (2) iyileştirilmiş alana bitişik bölge; ve (3) iyileştirilmiş alandan uzak bölge. İyileştirilmiş bölge 25 suçluk bir indirimde sahiptir. Bununla beraber, bitişik bölgede 10 suçluk bir artış mevzu bahisdir. Buna göre, iyileştirilmiş bölgede müdahale söz konusu olmasa ve hiç bir şey yapılmayıdı, 25 suçluk bir azalmanın yerine, 10 suçluk bir artma meydana gelecekti. Bu durumda, suç oranındaki net azalma 35' tir (25 suçluk müdahaleden kaynaklanan azalma artı, müdahale olmasayıdı işlenecek 10 suç).

Tablo-1 Uzak ve yakın kontrol bölgelerinin suçun yer değiştirmesi bağlamında kullanılması

	Önce	Sonra	Fark	Ölçülen Net etki
Müdahale	100	75	-25	
Uzak Bölge	100	110	+10	-35
Yakın bölge	100	100	0	-25

Fakat bu ön ekstra suç, coğrafi değişiklikten dolayı olabilir. Sağlıklı bir değerlendirme için uzak bir kontrol bölgesi oluşturulması iyi olur. Kontrol olarak, bu uzak bölgede, şayet herhangi bir müdahale söz konusu olmazsa, müdahalenin olduğu bölge ile ona komşu olan bölgeye göre, suç oranında bir değişiklik görülmeyecektir. Uygulamada ise, müdahale neticesinde, müdahale bölgesinde 25 suçluk azalma, fakat ona komşu bölgede 10 suçluk bir artma (yer değişikliği), dolayısıyla da toplamda 25 suçluk bir azalmaya yol açmıştır.

Etkili gibi görülsede, uygulama öncesinde hesap edilenden daha etkili değildir. Adım 51, yer değişikliğini hesaba katarak etkililik değerlendirmesini formüle etmektedir.

Değerlendirmenin parçası olarak iki karşılaştırma bölgesi seçmeyi deneyelim: birisi müdahale edilen bölgenin yani ki, coğrafi yer değişikliğini fark etmek için benzer suç işleme kapasitesine sahiptir (ve yayılma, Adım 51) ve diğer bölge, kontrol bölgesi işlevini görecektir. Kontrol bölgesinde, buraya geçmeyi önleyen herhangi bir engel olmalıdır (otoyol, ya da nehir gibi...). Kontrol ve yer değiştirilen bölgelerin seçiminin geçerli olması için, kontrol alanının suçluların dolaştığı alanın dışında; yer değiştirilen bölgenin ise içinde olması gerekmektedir.

Suç işleme zamanının değiştirilmesi suçlular için, coğrafi yer değişikliğinden daha kolay gelebilir; çünkü bu durum daha az çaba gerektirir. Şayet polis kontrolü belli saatler içinde oluyor ve diğer saatler korunmasız kalıyorsa, zaman değişikliği 24 saatlik bir zaman dilimi içinde veya bir haftanın sonrasında olabilir; hatta daha uzun bir periyotta da gerçekleşebilir. Eğer zaman konusunda değerlendirme, müdahale olup olmadığına göre yapılırsa, ortaya çıkan sonuç zaman değişikliği üzerinde baskı oluşturabilir. Tablo 2'de, Cumartesi ve Pazar günleri müdahale gerçekleşiyor. Bu iki günde müdahale sonrasında, ortalama suç işleme sayısında 25 suçluk bir düşüş meydana gelirken, Pazartesi ve Cuma günleri arasında 10 suçluk bir

artış gerçekleşiyor. Bu, geçici zaman değişikliğinin bir sonucu mu? Hafta içi ölçme belki daha geçerli olacaktır; çünkü bugünler hafta sonlarına daha az benzerlik gösteriyorlar.

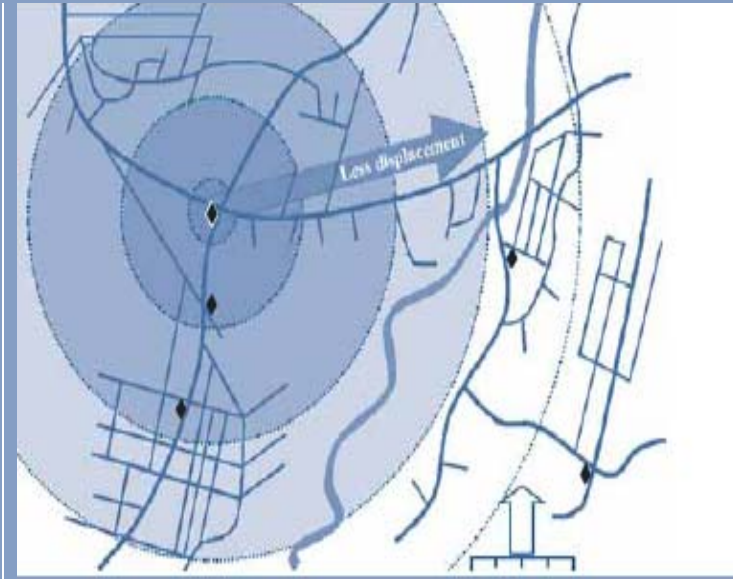
Polis müdahalesinin sona ermesini bekleme, suçlular arasında ortak bir zaman değişikliği şeklidir. Polis baskınları bu çeşit zaman değişikliklerine karşı zayıftır; zira geçici zaman değişikliği (sadece) bir tanımdır. Şayet polis baskını gibi olmayan herhangi bir müdahale devam ettirilirse, (bu sefer) suçlular ortamın yatışmasını bekleyemeyebilirler. Tercihlerini, onlar için biraz zorda olsa, daha az çekici suç bölgelerine doğru kaymak, ya da, hedef değiştirme veya yeni taktikler geliştirme şeklinde yapabilirler; hatta işledikleri suçun vasfını bile değiştirebilirler. Eğer tercihleri çok riskli, çok zor ya da bekledikleri sonucu vermeyecek gibi görünürse, daha hafif suçları işleme cihetine de gidebilirler.

Daha fazlası için:

Brantingham, Paul and Patricia Brantingham. (2003). "Anticipating the Displacement of Crime Using the Principles of Environmental Criminology." *Crime Prevention Studies*, volume 16. Monsey, NY: Criminal Justice Press.

Eck, John (2002). *Assessing Responses to Problems: An Introductory Guide for Police Problem-Solvers*. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Community Oriented Policing Services (www.popcenter.org and www.cops.usdoj.gov).

Suçun suç-yoğun bölgeden uzak başka yere kaymasının azalması

Tablo-1 Uzak ve yakın kontrol bölgelerinin suçun yer değiştirmesi bağlamında kullanılması

	Önce	Sonra	Fark	Ölçülen Net etki
Müdahale	100	75	-25	
Uzak Bölge	100	110	+10	-35
Yakın bölge	100	100	0	-25

49. Suçluların hedef, taktik ve suç çeşitlerini değiştirip değiştirmedeğini inceleyin

Coğrafi ve geçici zaman değişikliklerine ilave olarak, suçlular; hedef, taktik ve işledikleri suç tiplerini de değiştirebilirler.

Hedef değişikliği, suçluların artık korunan hedeflerden ziyade, diğer hedeflere yönelmesi şeklinde gerçekleşir. 1970 yılında, İngiltere’de satılan bütün arabalarda direksiyon kilidi mecbur tutulduğunda, çalınan yeni araçların oranı toplam araçlara göre, 1969’ da yüzde 20,9’dan, 1973’te yüzde 5,1’e geriledi. Ancak, eski-yeni toplamında oran aşağı-yukarı aynı kaldı; zira hırsızlar, güvenli yeni arabalardansa güvenliksiz eski arabaları çalmaya yöneldiler. Bu, mevcut olan çok az kayıtlı örneklerden birisi olup, değişiklik, polisiye tedbirleri kısa vadede alt etmiş gözükmektedir. Uzun vadede, arabalarda alınan bu tip önlemler hırsızlığı geçici bir süre için sınırlamıştır. Bu örnekten de anlaşılacağı üzere, suçlular için benzer hedeflere doğru değişiklik kolaydır. (Bununla beraber) alternatif hedefler, eskileri gibi değilse, hedef değişikliği daha az muhtemeldir.

Adım 42, coğrafi ve zamana ait değişikliklerin kontrol gruplarını nasıl menfi olarak etkileyebileceğini göstermektedir. Şayet bir müdahalenin değerlendirilmesi çalışmasında, hedef bir kontrol grubu kullanılırsa, benzer şekilde bir menfi etkilenme söz konusu olabilir. Mesela bir alış-veriş merkezinde, 69 yaş üstü kadınların çantalarının çalınması olayına müdahale edildiğini varsayalım. Eğer müdahale olmasaydı, 45–59 yaş arası kadınlara göre, bu insanlara yönelik çanta hırsızlığının trendi ne olurdu, diye bir tahminde bulunalım. Şayet elimizde bir bilgi yoksa çanta hırsızlığının, korunan yaşlı bayanlardan, polis korumasının olmadığı orta yaş bayanlara doğru kayacağı sonucu çıkarılabilir. Kontrol grubundaki değişikliği, müdahale grubundaki değişikliklerle karşılaştırdığımızda, yanlış bir şekilde müdahalenin etkisini abartırız. Daha iyi bir kontrol grubu, alış-veriş yapan daha genç kadınlar (mesela 30–44 yaş arası) veya daha iyisi, alışveriş yapan erkeklerle yönelik cüzdan hırsızlığı olabilir. Bu alternatiflerin hiçbirisi mükemmel değilse de, bu da bir gelişmedir; çünkü birbirine benzemeyen hedeflere doğru kaymanın çok daha az geçerliliği olacağı aşikardır. Ya da, kontrol bölgesi olarak bir diğer alış-veriş mahalli de seçilebilir- ki bu durumda coğrafi yayılma ve yer değişikliğinin kötü etkilerine karşı gardınızı almanız gerekir.

Suçlular taktiklerini veya izledikleri yolları değiştirdiklerinde, taktiksel yer değiştirme gündeme gelir. Mesela, daha iyi kilitleri açmak için değişik aletler deneyebilirler veya bilgisayar korsanları, güvenlik programlarını aşmak için daha iyi programlar yaparlar. Tıpta bakteriler, ilaçlara karşı o kadar çabuk bağışıklık kazanırlar ki aynı ilaç, başkalaşıma uğrayan bakterilere karşı etkisiz kalır. Bunun üstesinden gelmenin bir yolu, geniş spektrumlu ilaçlar kullanmaktır; böylece önceki doza karşı bağışıklık kazanan ve mutasyona uğrayan bakteriler, uygulanan uzun vadeli tedavi sayesinde alt edilirler. Aynı şekilde, geniş spektrum müdahaleler de, suçluların kullandığı mevcut olan ya da, değişik versiyonlarıyla uygulanan metotlara karşı koruma sağlarlar. Geniş spektrumlu polis müdahaleleri suçluların, kullanmış oldukları taktiklerini hemen tamamıyla değiştirmelerini gerektirir ki, bunu yapamayabilirler. Paul Ekblom, hırsızların taktik değiştirme teşebbüsüne, İngiliz postanelerinde banko üzerinden hırsızlığa çözüm için bariyer kurulmasını örnek olarak verir. Bazı suçlular buna karşı balyoz kullanmayı denemişlerse de, başarılı olamadıklarından, bu taktik değişikliği ise yaramıştır. İngiliz postanelerindeki bu bariyer uygulaması, geniş spektrum önlemlerin yeni taktiklerin üstesinden gelebileceğinin iyi bir örneğidir. Suç çeşidini değiştirme, incelememiz gereken bir diğer değişiklik çeşididir. Mesela suçlular, araba çalmak yerine, araçlardan bir şey çalma ya da araçları gasp etmeye yönelebilirler. Bazen, bazı suçlara müdahale durumunu, müdahale edilmemiş benzeri suçlardaki eğilimleri göz önünde bulundurarak değerlendiririz. Mesela, hırsızlık olayına konu olmuş araçları değerlendirmede, kontrol olarak araçlardan hırsızlığı seçebiliriz.

Diğer suç biçimi değişikliklerinde olduğu gibi, suç taktiği ve suç tipi değişikliğinde, aynı veri bozulması ve koruma kuralları uygulanır. Şayet taktik veya suç tipi, yönelinen taktik ve suç tipine çok benziyorsa, o zaman değişiklik, kontrollerde veri bozulmasına sebep olabilir. Benzer olmayan taktik ve suç tiplerinin veri bozulmasından etkilenmesi ihtimali daha azdır. Fakat çok benzeşme yoksa bu sefer de faydalı bir kontrol gerçekleşmiş olmaz.

Bu problemin mükemmel bir çözümü yoktur ve uygun bir dengeyi sağlanması gerekir. Sonuç

bazen; değişik bir durumun söz konusu olup-olmadığı ile müdahalenin etkili olup- olmayacağıın tayini güçlüğü olabilir. Bu güçlükler birlikte göz önüne alındığında, pek çok değişiklik beraberce gerçekleşebilir. Gerçekten, bazı durumlarda düşünölen bir değişiklik, bir başka değişikliği şart koşabilir. Hedef farklılığı, taktikte bir değişikliğe gidilmesini gerektirebilir ve eğer yeni hedefler, eski hedeflerle aynı yerde değilse, coğrafi yer değişikliği de meydana gelecektir.

Değişiklikleri aramadıkça bulamazsınız. Bu, bir problemi yakından incelemeniz ve mümkün olan değişiklik şeklini hayal etmeniz anlamına gelir. Suç ve kargaşa fırsatları, sizin onları önleme imkanınızla benzerlik taşımakta mıdır? Suçlular bu fırsatları kolayca keşfedebilecek durumdalar mıdır?

Müdahale etmeden önce, değişiklik fırsatlarını göz önünde bulundurmanız, size iki türlü avantaj sağlar: İlki, suç meydana gelmeden önce, ona karşı önlemler geliştirebilirsiniz; (ikincisi) ve daha önemlisi, karşı tedbirler alabilirsiniz ki, böylece değişikliğin gerçekleşmesini de önlemiş olursunuz.

Daha Fazlası için:

Ekblom, Paul (1987). *Preventing Robberies at Sub-Post Offices: An Evaluation of a Security Initiative*. Crime Prevention Unit Paper 9. London: Home Office .

Webb, Barry (1994). "Steering Column Locks and Motor Vehicle Theft: Evaluations from Three Countries". *Crime Prevention Studies*, volume 2, Ronald Clarke. Monsey, NY: Criminal Justice Press. (Accessible at: www.popcenter.org).

Hedeflerin yer değiştirmesine yönelik bir çalışma:

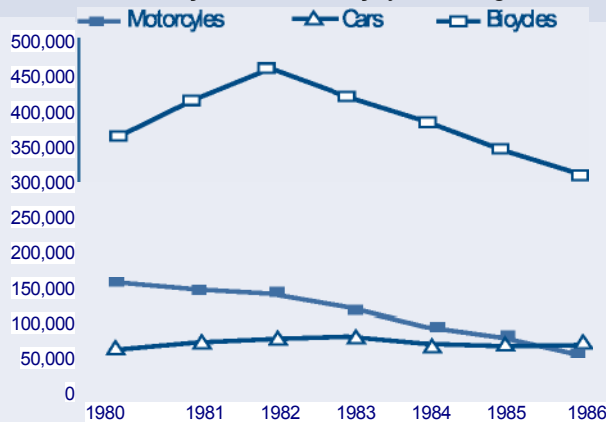
Kask takma zorunluluğu ve motosiklet hırsızlıklarındaki düşüş

Almanya'da (başka yerlerdeki gibi), kask giyme zorunluluğuna dair kanunun hayata geçirilmesiyle birlikte, motosiklet hırsızlığında büyük ölçüde bir azalma meydana geldi. Kanunun uygulanmaya başlandığı 1980 yılından itibaren, motosiklet çalmaya niyetli hırsızlar, yanlarında kask taşımak zorunda kaldılar; taşımayanlar, motosikleti çaldıktan hemen sonra yakayı ele verdiler. Aşağıdaki şekil bize, 1986 yılına kadar, 1980 yılıyla mukayese etmek suretiyle, motosiklet hırsızlığının yaklaşık üçte bir oranında azalarak; 150 binlerden, 50 binlere indiğini göstermektedir (Kademeli iniş muhtemelen, sıkı kontrolü ve kanun hakkındaki bilginin artmasını yansıtmaktadır). Bu gerçek bize, motosiklet hırsızlığının tahmin edilenden daha büyük fırsat unsurlarını içerdiğini ifade etmektedir. Almanya'da ki mevcut olan mükemmel hırsızlık verileri araştırmacılara, motosiklet hırsızlığındaki azalmanın, hırsızlar için otomobil, bisiklet veya diğer araçları çalma gibi, hedef değişikliğine yol açıp-açmadığını araştırmaları imkanını vermiştir.

Diğer iki çizgi, aynı yıllar arasında meydana gelen otomobil ve bisiklet hırsızlığını göstermektedir. Bu durum bize, araba hırsızlığına kayış olduğu konusunda sınırlı bir bilgi sağlamaktadır ki, bu tür hırsızlık vakalarında, 1980 ve 1986 yılları arasında, 64 binden 70 bine gibi yüzde onluk bir artış söz konusudur. Bisiklet hırsızlığı da, 1980 ve 1983 yılları arasında artış göstermesine rağmen, aynı periyodun sonunda 1980 yılındaki seviyenin de altına inerek azalmıştır. Hep beraber bu rakamlar, kask giyme mecburiyetini getiren kanunun sağladığı 100 binlik motosiklet hırsızlığı azalmasının çok azının, diğer araçların çalınması gibi bir değişikliğe yol açtığını göstermektedir.

Az bir kafa yorma, bunun sürpriz olmadığını anlamaya yeterlidir. Motosikletler hırsızlara, özellikle çalma konusunda cazip gelebilirler. Hırsızların çoğunu teşkil eden gençler için motosiklete binmek, bisiklet sürmekten çok daha caziptir. Çalma niyeti olana bir motosiklet çok önemli avantajlar sağlar; özellikle de mesafe 1 milden daha fazla ise. Ayrıca motosiklet çalmak, otomobil gibi çalıştırmadan önce içine girmeyi gerektirmediğinden, daha kolaydır. Bisikletler gibi, arabalarda motosikletlere göre daha az heyecan verir ve kullanabilmek için daha fazla şey bilmek gerekir.

Hırsızlık sayısı

50. Müdahale Bölgesine Yeni Gelen Suçlulara Duyarlı Olun

Bu el kitapçığının 3 prensibi: 1) Bu suçlulardan daha fazla problem meydana getirir? 2) İnsanlar eğer yapacakları davranışlar için herhangi bir uygun zemin ve yapı yoksa suç işlemezler. 3) Suçu oluşturan fırsatları (zemini) ortadan kaldırmak, problemleri de önemli bir miktarda düşürür. Sadece suçluları suçtan uzak tutmaya çalışmak problemleri çözmede çok az bir etkiye sahiptir. Bazı suçluların uzaklaştırılması belli bir süre problemleri azaltabilir, ama sonra ya eski suçlular fırsattan istifade geri gelir, ya da yeni suçlular bu fırsat ve zemini kullanmaya başlarlar. Bu duruma failin yer değiştirmesi de denilebilir. Suçluların doğal yerleştirilmesi (natural replacement) özellikle fırsatlar gizli ve karışıkça çok yavaş olabilir. Fakat eğer bazıları eskiden suç işlemek için gerekli fırsatları bulduysa, gelecekte başkaları da yeniden bu fırsatları keşfedebilirler. Ayrıca, eğer eski suçlular tutuklanmışlarsa, bunların bazıları serbest kaldıktan sonra bu fırsatları kullanmak için tekrar geri dönebilirler.

Fırsatların cezbettığı yeni suçlular, uzun dönem suç çarkına katkıda bulunabilirler. Amerika Birleşik Devletlerinin bazı bölgelerinde işlenen banka soygunlarını buna örnek olarak verebiliriz. Birkaç yıllığına suç sayısı yükselecek ve sonra uzun yıllar düşecek, sonradan bu döngü tekrarlayacaktır. Bu döngüler için söylenebilecek bir varsayım şudur: Banka soygunlarının zirvede olduğu zamanlarda bankaların almış oldukları gerekli güvenlik önlemlerinin neticesinde birçok banka soyguncusu yakalandı ve tutuklandı. Bu önlemler banka soyguncularının önemli miktarda azalmasına neden oldu. Uzun yıllar banka soygunlarının çok azalması neticesinde banka güvenliği zayıfladı ve banka soygunu için gerekli olan uygun zemin tekrar oluşmaya başladı. Sonra yeni suçlular bankalardaki güvenlik önlemlerinin zayıflamasını fırsat bilerek yeni bir banka soygun dalgası meydana getirdiler. Bu hipotez şöyle bir gerçeğe dikkat çeker ki, bu yöntemin etkili olması için yapılan çalışmalar fazla olmalıdır ve etkili kalabilmek için önlemlerin devam ettirilmesi gereklidir.

Gerçekte, daha önce başarısızlığa uğrayan uygulamalarla başlayan problem çözme çalışmalarını gözden geçirmek suretiyle yapılan çalışmalar çok yaygındır. Her bir durumda ya eski suçlular geri gelir ya da yeni suçlular onların yerlerini alır. Yeni faillerin suç zemini buldukları 3 çeşit yol vardır:

1. Gündelik hayatları boyunca bulurlar. Örnek olarak: Polis herhangi bir şehir merkezinde gençleri kilitlenmemiş arabalardan malzeme çalarken yakalar ama içinde çeşitli malzemeler bulunan

kilitlenmemiş arabalar yine şehrin ortasına bırakılır. Şehirde dolaşan çok insandan ancak az bir kısmı bu kilitli arabaları fark edecek ve içinden bir şey çalmaya çalışacaklar. Eğer başarılı olurlarsa, bu insanların bazıları arabalardan hırsızlık yapmaya devam edecekler.

2. Yeni failer suç fırsatlarını arkadaşları veya tanıdıkları vasıtasıyla gayri resmi olarak öğrenirler. İnsanların herhangi bir suç işlemesi başka insanların da o suçu işlemesine yol açabilir. Polis suçluları 100/100 oranında ve uzun yıllar boyunca uzaklaştıramadığına göre etraftaki birçok insan bu yeni suç faillerine suç fırsatlarını-taktiklerini öğretirler.

3. Yeni failer suç fırsatlarını adaylık süreciyle keşfederler. Bir suç çetesi lideri, eski hırsızlar ona yeni eşya getirmediği takdirde yeni adaylar bulabilir. Eğer bir yerde kadın ticareti varsa, bir kadın satıcısı eski hayat kadınlarının ayrılmasıyla boşalan yerlere yeni hayat kadınları bulabilir. Gangsterler eski adamlarından boşalan yerlere yeni elemanlar bulabilirler. Yetişkinler uyuşturucu suçlarıyla ilgili küçüklere oranla daha ağır cezalarla maruz kaldıkları için uyuşturucu pazarlayıcıları özellikle yüksek riskli alışverişlerde yaşı küçük çocukları kullanırlar.

Yeni suçluların piyasaya çıktığını nasıl bileceksiniz? En doğru ve sağlam metot problemle ilgili suça yapılan müdahaleden önce ortada olan isimlerle sonra ortaya çıkan isimleri karşılaştırmaktır. Eğer isimler farklıysa ve yeni isimler varsa bu demek ki yeni failer ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımın en zor tarafı ise suçlara karışan insanların tam olarak listelemenin zor olmasıdır. Böyle yeni ortaya çıkan isimlerin gerçekten yeni failer mi, yoksa eski problemlerin bir uzantısı olup da yeni keşfedilen isimler mi olduğu tam olarak belli değildir.

Suçlularla yapılan mülakat da faydalı olabilir. Suçlular suça ne zaman ve nasıl karıştığını, daha başka kimlerin de olaya karıştığını söyleyebilirler. Ayrıca bunlar yer değiştirme ile ilgili taktiksel ve başka yollar hakkında da bilgi verebilirler. Fakat bu suçluların işbirliği etmekten kaçınabilecekleri ve güvenilmez olabilecekleri gözden uzak tutulmalıdır. Suçta kullanılan metotların detaylı incelenmesi bazen yeni suçluların piyasaya çıkıp çıkmadığı hakkında bir bilgi verebilir. Eğer yeni suçlarda kullanılan taktikler eski suçlara oranda radikal oranda farklı ise muhtemelen yeni suçlular piyasada dolaşıyordur. Fakat eski suçluların taktiklerini değiştirmiş olma ihtimali de göz ardı edilmemelidir.

Daha Fazlası için:

Matthews, Roger (1997). " Developing More Effective Strategies for Curbing Prostitution" *Situational Crime Prevention: Successful Case Studies*(2nd ed.), Ronald Clarke. Monsey, NY: Criminal Justice Press.

Çevresel Değişikliklerle Suç Önlemeyi Birleştirme Finsbury Park'taki Hayat Kadınlarının Kontrol Edilmesi

Roger Matthewss Londra'nın bir bölgesi olan Finsbury Park'taki hayat kadınları problemini şu şekilde anlatıyor: Yıllar boyu polis tarafından hayat kadınlarını önlemeye yönelik yapılan yasaklamalar hayat kadınlarını kontrol etmede faydalı olmadı ve hayat kadınları tekrar eski bölgelerine geri döndüler. Fakat bu hayat kadınları o bölgelerde serbestçe dolaşmasının yasaklanmasının yanında, o bölge çevresine koyulan bariyerlerin de hayat kadınları ile ilişkiye girmek için etrafta dolaşan sürücülerin bu hayat kadınları kolayca ulaşmasını engelledi ve neticesinde fuhuş oranı önemli miktarda düştü. Bu konuyla ilgili Mathew su yorumu yapmaktadır. Bu başarı 2 stratejinin birleştirilmesiyle meydana geldi: Suçluların zorla uzaklaştırılması ve sokak bariyerlerinin koyulması. Neticede suç zeminin ortadan kaldırıldı ve hayat kadınları oranında önemli miktarda düşüş meydana geldi. Ayrıca, hayat kadınları geçimlerini sadece bu yolla sağlamak hususunda çok fazla istekli olmamaları, hayat kadınları önlemeye yönelik yapılan müdahalelerin başarılı olmasının en önemli nedenlerinden biriydi. Bu hayat kadınları çok az bir kısmı bağımlıydı veya pazarlayıcıların kontrolü altında sayılırdı. Gerçekte, bu hayat kadınları çoğunun bu işi yapmasının arkasında yatan birtakım nedenler vardı; hayat kadınları önemli bir kısmı bu işi yaparak diğer başka işlerden kazanacakları paradan daha fazla kazanıyorlar, bağımsızlıktan ve farklı insanlarla beraber olmaktan hoşlanıyorlardı. Çoğu Finsburg Park'a çevre bölgelerden çok ucuz biletlerle gelmişti. Diğer kadınlarla beraber ya çok odalı evlerden oda kiralamışlardı ya da otel odalarında kalıyorlardı. Bazıları da bu işi müşterilerinin araçlarında yapıyordu. Hayat kadınları yapmadıkları zaman ya barlarda çalışıyorlar, ya dansçılık yapıyor ya da mağazalarda satış elemanlığı yapıyorlardı. Bu kadınların hayat kadınları hususunda fazlaca ısrarlı olmamaları ve para kazanmak için alternatif iş imkanı bulabilmeleri, araştırmacıların Finsbury'deki hayat kadınları Londra'nın diğer bölgelerine kaymalarıyla ilgili çok az delil bulmalarının açıklanmasına yardımcı oldu

51. Beklenmedik Faydalara Karşı Alarmeda Olun

Eğer fayda yayılmasını hesaba katmazsan, müdahalelerinizin sonuçlarını kesin olarak düşük tahmin edebilirsiniz (Adım 13). Problemi ortadan kaldırmada başarısızlığa uğradığınızı veya yapılan çabaya değmediği sonucunu çıkarabilirsiniz. Bu yayılma özellikle sizin kontrol grubunuzu bozduğu zaman, doğrudur.

Kontrol grupları, eğer hiç bir şey yapmadıysanız, problemlerin ne olduğunu gösterir (adım 47). Kontrol gruplarının mümkün olduğu kadar iyileştirme gruplarına benzer olması gerekir; fakat iyileştirmeden etkilenmemelidirler. Eğer önleme, kontrol bölgesinin içine sızarsa, eğer hiç bir yanıt alınmadıysa, işlerin daha kötüye gittiğine dair yanıltıcı bir etkiye sahip olacaksınız. Bu geçersiz sonuç programınızın etkileyiciliği tahminlerin altında oluşmasına sebep olur. (Suçun yer değiştirmesi ile ilgili konular için bkz.48. adım)

Kate Bowers ve Shane Johnson yararların yer değişimi ve yayılması mümkün olduğu zaman kontrol alanlarını seçmek için 2 (iki) yol önerir. Birincisi, iyileştirme alanı civarında 2 eşmerkezli bölge oluşturmaktır. Önleme yakın tampon bölgelerin içine sızabilir; fakat kontrol alanı dış bölgesine bulaşmaz.

Bu durum kontrol ve iyileştirme alanları birbirine benzerse ve yayılma veya yer değişim kontrol bölgesine ulaşmazsa, mümkündür. Eğer bu koşullar oluşmazsa, ondan sonraki seçenek kullanılmalıdır. Burada iyileştirme alanındaki yer değişim/yayılma merkezleri kullanılır; fakat kontrol alanları yayılma/yer değişim ve iyileştirme alanlarından tamamıyla ayrılır. Kontrol alanları iyileştirme alanlarından tecrit edildikleri ve benzerlikleri için seçilirler. Çoklu kontrol alanları seçilebilir ve onların suç oranları ortalama düzeydedir.

Şekil, seçenek 2'nin bir örneğini gösterir. Charlotte park bölgesindeki araçların çalınmasına karşı bir müdahale düşünün (adım 27). Yüksek risk taşıyan hırsızlık bölgesi müdahale için seçilir. Komşu risk taşıyan bölgeler iyi birer yayılma ve yer değişim bölgeleridir. Daha önceki analizler, bir demiryolu hattının bu bölgeler aracılığıyla probleme yardımcı olduğunu, bu nedenle bu demiryolu üzerindeki batı ve güneyde üçüncü bir yer değişim ve yayılmaya uygun risk bölgesi olduğunu göstermiştir. Kontrol alanları demiryolları hattı üzerinde değildir ve yer değişim ve yayılma olasılığında uzak olan müdahale bölgesinden yeteri kadar uzaktırlar.

Probleme yapılan müdahalenin sonuçlarını

belirleyebilmek için (yer değişim veya yayılma sonuçları dahil) dört soruyu cevaplamamız gerekiyor. Her bir sorunun basit bir formülü var. Formüldeki harfler bu özelliğe göredir.

R müdahale alanındaki suçların sayısını ve oranını gösterir.

D yer değişim/yayılma bölgesindeki suçların sayısını ve oranını gösterir.

C kontrol alanındaki suçların sayısını ve oranını gösterir.

Altsimgen olan **a** ve **b** müdahale başlamadan önce ve sonra suç hesaplandığı zamanı gösterir. Örneğin, **Ra** müdahale uygulanmadan önce müdahale bölgesindeki suçların oranıdır. Ve **Cb** müdahale uygulandıktan sonra kontrol bölgesindeki suçların oranıdır.

1-) Probleme yapılan müdahale. Müdahale öncesinde mi yoksa sonrasında mı değişti?

Suç bölgesindeki müdahaleden önceki durumdan müdahale sonrası durum çıkarılır
Toplam Sonucu (TS=GE)

$$TE = Rb - Ra$$

Pozitif sonuç problemde azalma olduğunu gösterir. Sonuç sıfır ise değişiklik yoktur. Negatif bir sonuç ise işlerin daha kötüye gittiğini gösterir.

2-) Müdahale olası bir değişikliğin sebebi oldu mu?

Bowers ve Johnson, kontrol alanının müdahale alanının önce ve sonraki oranlar arasındaki farka bakmayı tavsiye eder

$$NE = NET EFFECT = NET SONUC = NS$$

$$NS = Rb - Ra \\ Cb \quad Ca$$

Eğer net sonuç sıfıra yakınsa, müdahale muhtemelen etkisizdir ve eğer net sonuç negatifse müdahale işleri daha kötü yapmış olabilir. Her iki durumda da, yer değişim ve yayılma ilgisizse bu soruna cevap bulmayı durdurabilirsiniz. Fakat eğer sonuç pozitifse, müdahalenin ilerlemeyi sağladığına inanabilecek bir sebep bulunmaktadır. Bu durum yer değişim ve yayılma ihtimalini kuvvetlendirir, bu nedenle soruya cevap aramamız gerekmektedir.

3-) Yer değişim ve yayılmanın nispi ölçüsü nedir?

Bowres ve Johnson bu nispi ölçüyü belirlemek için Weighted Displacement Quotient (WDQ)= Yer değişim Katsayı Ağırlığını kullanmayı önerir.

$$WDQ=YKA= \frac{Da - Db}{Ca \cdot Cb}$$
$$\frac{Ra - Rb}{Ca \cdot Cb}$$

programdan sonraki yer değişim/yayıma alanındaki suç oranıdır ve Db programdan önce bu alandaki suç oranıdır. Payda ise kontrol ile ilgili müdahalenin etkinliğinin ölçüsüdür. Etkili bir program paydada negatif bir sayı oluşturacaktır. Pay ise yer değişim veya yayılmanın yaklaşık miktarını gösterir. Pay yayılma varken negatif ve yer değişim varken pozitiftir. Eğer pay sıfıra yakın ise ne mevcuttur WDO=YKa sıfırdır (0 halde 4. soruyu es geçebilirsiniz).

Eğer YKA=WDQ pozitifse, yayılma vardır (iki negatif sayının birbirine oranı pozitif olduğunu hatırlayın) ve 1 den büyükse, o zaman yayılma sonucu yanıt sonucundan daha büyüktür. Eğer WDQ=YKa eksiye, yer değişim vardır. WDQ=YKa sıfır ile -1 arasında ise, yer değişimin bir kısmını yok eder; fakat müdahale sonuçlarının tamamını yok etmez.

Teorik olarak, WDQ=YKa müdahalenin işleri daha kötüye götürdüğüün göstergesi -1 den daha az olabilir. Buna rağmen, araştırmalar bunun ihtimal dahilinde olmayan bir olay olduğunu ileri sürmektedir.

4-) Müdahalenin toplam net=(kesin) sonucu (yer değişim ve yayılmayı da içine alarak)

Bowers ve Johnson toplam net sonucu hesaplamak için aşağıdaki formülü kullanmayı önerirler.

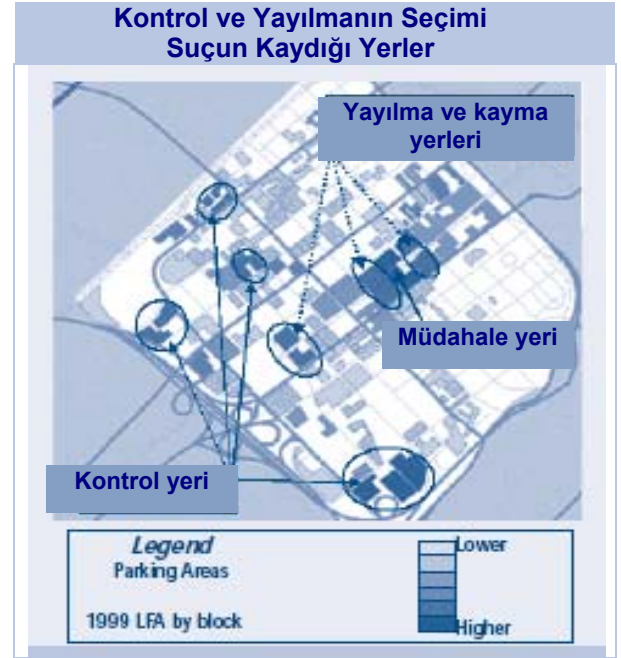
$$TNS=TNE=Toplam \ net \ sonuç=$$
$$\frac{[Rb \ Ca - Ra] + [Db \ Ca - Da]}{Cb \ Cb}$$

İlk bölüm müdahale alanındaki müdahalenin sonucunu gösterir. Daha etkili bir iyileştirme olursa, kesrin pay ve paydası daha büyük olur. İkinci bölüm yer değişim ve yayılmanın

seviyesini gösterir. Bu bölüm yayılma varken pozitif ve yer değişim varken negatif olur. Toplam net sonucun daha etkili olması, müdahalenin daha etkili olmasıyla ilişkilidir.

Daha fazlası için:

Bowers, Kate and Shane Johnson (2003). "Measuring the Geographical Displacement and Diffusion of Benefit Effects of Crime Prevention Activity." Journal of Quantitative Criminology 19(3):275-301.

52. Müdahaleden Önce ve Bağımsız Olarak Suç Oranının Azalmasına Dikat Edin

Suç işleyenler genellikle önlemlerin kendilerinden önce alındığını zannederler. Bu, suç önleminin 'beklenen faydalarına' hizmet eder. Bu faydalar bazen kazara olmuş olsa bile, polis bu etkileri elde edebilmek için bunlar üzerinde yoğunlaşabilir. Bunu başarmak için, polis, suç işleyenlerin durumunu ve metotlarını bilmelidir.

Martha Smith ve arkadaşları durumsal suç önleme çalışmalarının %40'ının beklenen faydalara yol açtığını bulmuşlardır. Buna karşılık 6 olası açıklama yapmışlardır:

1-Hazırlık etkileri: Suçlu suç önleme programının olduğunu sanmaktadır ancak program daha başlatılmamıştır. Örneğin malların işaretleneceği kamuoyuna duyurulur ancak daha işaretleme başlamamıştır.

2-Kamuya Açıklama/Yanlış Bilgi: Bazen suçluların algısı yanıltılabilir ve kısa süre de olsa onların bazı tedbirlerin alındığına dair bilgi sahibi olmaları sağlanabilir ki, bu da onları suç işlemekten alıkoymaya yarar. Boston'daki bir projede gençler uyarılmış ve polisin her an baskın yapabileceği söylenmişti.

3-Hazırlık/Engel Olma: herhangi bir önleyici proje kapsamında proje bölgesinde yapılan hazırlıklar orada bir izleme yapıldığı görüntüsü verir, orada oturanlar suçluları uyarırlar. Örneğin Newport News Polisinin yapmış olduğu problem-odaklı polislik projesinde polis kapı kapı gezerek anket yapmıştı. Hırsızlık sayısında bunu üzerine düşüş yaşanmıştı. Kapı kapı dolaşmanın suçu azaltıcı etkisini Sherman ve Eck de kabul etmiştir.

4-Yavaş yavaş ilerleyen uygulama: Yapılacak müdahalenin bazı unsurlarının resmi başlangıç tarihinden önce başlamasıyla olur. 1 Haziran değerlendirmeci için başlangıç olarak kullanılabilir, ancak bu tarih ekadar yapılanlar suçlularca anlaşılır ve davranışlarını değiştirmek zorunda kalırlar.

5-Hazırlık-Eğitim: Bir proje için yapılan planlama, eğitim ve anketler halkı ve polisi problem

konusunda eğitir. Dikkandan hırsızlık üzerine yapılan bir projede önceden çalışanlara verilen eğitim onların daha dikkati olmalarını sağlar.

6-Motivasyon: Eğer program başlamadan görevliler eğitim de dahil olmak üzere motive olabilirlerse bu da çok etkili olacaktır.

Smith ve arkadaşları aynı zamanda ayda gibi görünen ancak yanlış ifade edilen 4 ayrı durumu ifade ederler:

1- Mevsimsel değişiklikler önceden planlanmış sahte etkilere neden olabilir. Mevsimselliğin kontrolü bu problemi eleyebilir.

2- Gerileme etkileri suçtaki doğal etkileri ifade eder. Eğer suç probleme neden olursa önleme programı yerine getirilir. Doğal sapkınlık önceden planlanmış eylemin etkileri olarak görülebilir.

3- Eğer A tipi suç, diğer bir suçun sınıflandırılmasının değiştirmeye olduğundan fazla kaydedilirse, bu önceden planlanan eylemin etkilerinin ortaya çıkmasına neden olabilir. Zıt eğilimlere sahip iki benzer suçun bulguları, sınıflandırma farklılıklarının sorumlu olabileceğine dair ipuçları verebilir.

4- Düzgünleştirilen veri suçluların gizli eğilimini açığa vurur. Bunu yaparken rastgele değişken, önceden planlanan eylemin etkileri gibi sonuçlar ortaya çıkmasına neden olabilir. Düzgün ve düzgün olmayan verilerin karşılaştırılması bu sahte etkiyi açığa vurur.

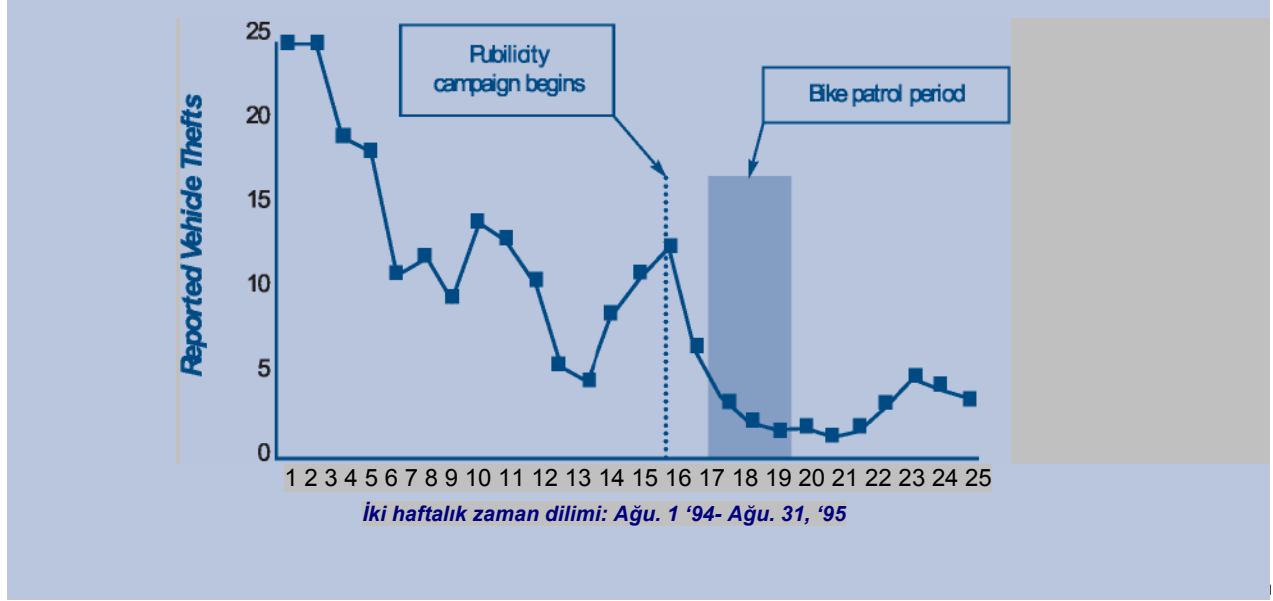
Daha Fazlası için:

Sherman, Lawrence and John Eck. 2002. Policing for Crime Prevention. Pp. 295-329 in *Evidence-Based Crime Prevention*, edited by Lawrence Sherman and colleagues. New York: Routledge.

Smith, Martha and colleagues (2002). Anticipatory Benefits in Crime Prevention. In *Analysis for Crime Prevention. Crime Prevention Studies*, Volume 13. Monsey, New York: Criminal Justice Press.

Tanıtımın Beklenen Faydaları

Paul Barclay ve meslektaşları Kanada-Vancouver'da geniş bir park alanında oto hırsızlıklarının önlenmesi amacıyla başlatılan bisiklet devriyesi uygulamasını değerlendirdiler. Oto hırsızlıkları düştü, daha önceden başlatılmış olan bir tanıtım kampanyası nedeniyle, uygulamadan daha önce de düşüş yaşanmaktaydı. Bu durumda, devriyelerin genel olarak yaptığı pozitif katkıya bu kampanyanın da katkısı olabileceği düşünülebilir. Değişen ortalama değışimi bir nebze düzeltmekteyse de, kampanyanın başlaması ve devriyelerin başlaması arasındaki fark data düzeltmesi nedeniyle çok büyüktür.

Kaynak: Barclay, Paul and colleagues (1996) " Preventing Auto Theft in Suburban Vancouver Commuter Lots: Effects of a Bike Patrol." Crime Prevention Studies, volume 6, Monsey, NY: Criminal Justice Press.

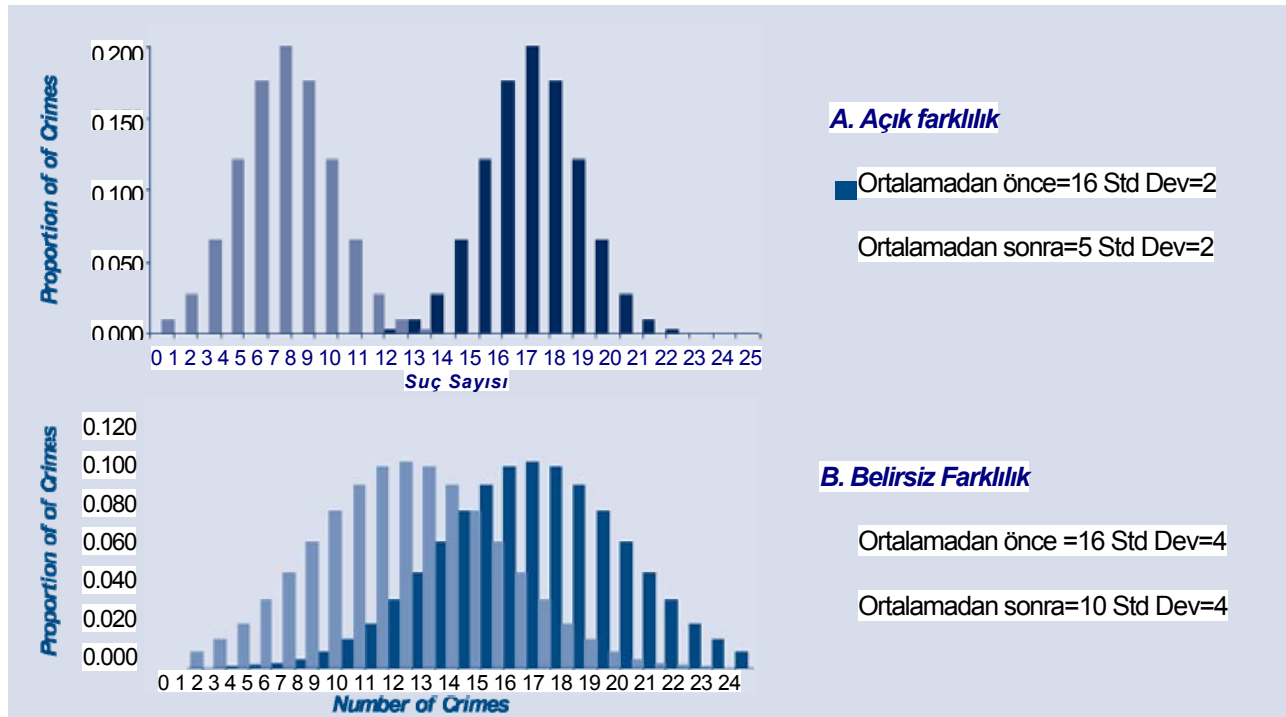
53. Anlamlılık Testi Yapın

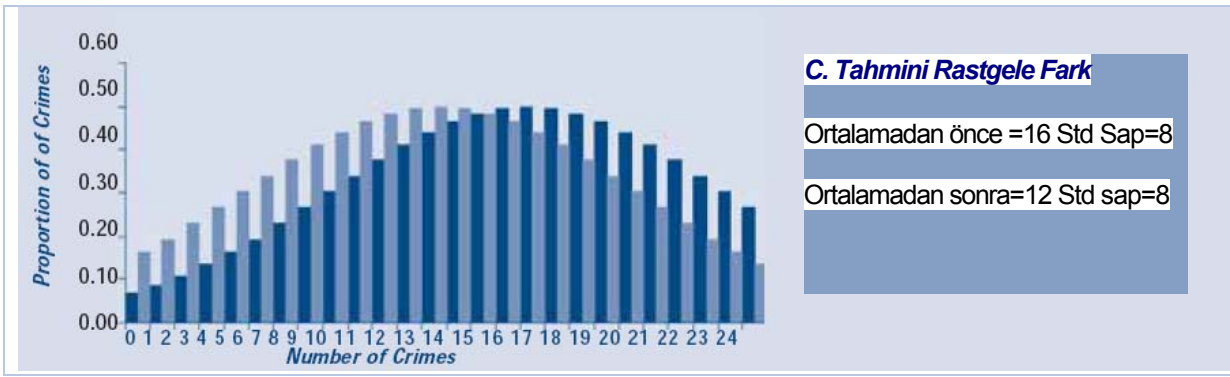
Bir problemin çözümü için yapılan çalışmanın o problemi gerçekten çözdüğünü anlayacaksınız? Birçok suç o suçları azaltmak için hiçbir çalışma yapılmamasına rağmen yoğunluk bakımından değişkenlik gösterebilir. Örneğin, belli bir şehir merkezinde ortalama haftada 32 oto hırsızlığı meydana geliyor. Ama her hafta bu sayının 32 olduğu çok nadirdir. Gerçekte, % 95 haftada bu ortalama 25 ile 38 arası değişirken, bu sayının 25'in altına veya 38'in üstüne çıktığı % 5 oranındadır. Haftalık çalınan oto sayısının ortalama oranının % 32'de % 24'e düşmesi, yapılan uygulama ve önlemlerin etkisinden çok tesadüfen meydana gelmiştir.

Önem testi bize tesadüfen meydana gelen değişiklikleri gösteren testtir. Önemli değişiklik tesadüften kaynaklanmayan değişikliktir. Küçük bir değişikliğin önemli olup olmadığını büyük bir değişiklikten önemi ayırt etmekten daha zordur. Yapılan uygulama etkili olsa bile normalde geçici bir suç problemindeki önemli farklılığı tespit etmek zordur. Eğer sadece çok sınırlı sayıda olaya bakıyorsanız (insanlar, mekanlar, olaylar veya zamanlar), önemi tespit etmek yine zordur (yapılan uygulama-müdahale etkili olsa bile). Farklılığın boyutunu veya geçiciliğini kontrol etmeniz zordur, ama daha fazla olaydan veri toplamanız mümkündür.

Şu genel durumu düşünün. Siz bir bölgede yaptığınız çalışmadan sonra o bölgede suç

oranında herhangi bir düşüş olup olmadığını tespit etmek istiyorsunuz. Elinizde belli bölgeye yaptığınız müdahaleden önceki ve sonraki haftalarla ilgili suç verileri var. Her iki durumla ilgili haftalık suç ortalamasını hesaplıyorsunuz ve suç oranının düşüp düşmediğini hesaplıyorsunuz. Şekilde 3 muhtemel sonuç gözüküyor. Her bir panelde 2 dağılım var, biri müdahaleden önceki, diğeri de sonraki haftaların dağılımını gösteriyor. Her bir tablodaki yatay çubuklar 0,1,2,, hafta veya daha fazla haftalık suç oranlarını gösteriyor. (örnek olarak; yukarıdaki tabloda yapılan müdahaleden sonra %20 oranında haftada 6 suç meydana gelmiş. Panel A'ya baktığımızda, dağılımlar çok az bir şekilde sıçramış; çünkü ortalamalar arasındaki farklılık çok az ve grupların standart sapması çok düşük (22. basamağa bak). Birkaç haftalık verilerle bir önem testi tesadüf bir neden olarak gözükebilir. Panel B'nin içinde dağılımlar arasında meydana gelen sıçramanın daha fazla, ortalamalar arasındaki farkın daha az ve standart sapmanın daha fazla olduğu görülüyor. Panel C'de ise, dağılımlar arasında meydana gelen sıçramanın tamama yakın olduğu, ortalama farkının daha az olduğu ve standart sapmanı is daha fazla olduğu görülüyor. Sadece çok fazla sayıda olayın incelenmesiyle yapılan bir çalışma buradaki değişikliğin önemli olup olmadığını bulabilir. Bu durumdan söyle bir sonuç çıkarabiliriz; Ne kadar çok olay incellerseniz rastgele yapmamış olduğunuz araştırmadan daha emin olabileceğiniz sonuçlar çıkarırsınız.

Tesadüfen meydana gelen farklılıktaki olasılığı hesaplamak için biz ortalama, standart sapma ve suç sayısını kullanırız. Probleme baktığımızda eğer rastgele dalgalanmalarla meydana gelen değişiklikler % 5 den daha az ise biz değişimin tesadüften kaynaklandığı teorisini reddederiz. Burada % 5 oranı önem seviyesi olarak adlandırılır. Önem ve anlamlıyı ayırmak çok önemlidir. Önem şansa bağlıdır. Kısaca, tesadüfen meydana gelen olasılık önem seviyesi olan % 5'den az olduğu için, biz tesadüften başka bir şeyin bu değişikliği meydana getirdiğini düşünürüz. % 5 oranı genelde kullanılan bir seviye olmasına rağmen siz bu sayıyı daha az (Stringed) bir sayıya mesele % 11e düşürebilirsiniz. Ne kadar sıkı az oranda önem seviyesini seçerseniz, yapılan müdahalenizin etkisiz olduğu sonucuna yanlışlıkla varma olasılığınız o kadar büyük olur. Bu şekil yapılan yanlış "ters yanlış" olarak adlandırılır (37. adıma bak). Eğer yapılan müdahalenin değeri çok yüksekse sıkı önem seviyesi alabilirsiniz.

Bazen, analizciler % 10 gibi daha az sıkı derecede önem seviyesi kullanırlar. Seviyesini ne kadar az alırsanız, yapılan müdahalenizin hiçbir etkisi olmadığı ihtimali o kadar yüksek olur. Bu tip hata "olumlu-pozitif yanlış" olarak adlandırılır. Eğer size göre problem çok ciddi ise, o problemlerle ilgili alınan çözümler iyi değilse ve iyi bir müdahaleyi yanlışlıkla geri çekmek istemiyorsanız daha az bir seviyesi seçebilirsiniz.

Önem seviyesinin 2 şekilde kullanımı vardır. Yukarıda biz bunları eşiktekeri reddetme olarak kullandık: seviyenin altındaki tesadüfi değişikliği reddederseniz, seviyenin üstünde ise onu bir sebep olarak kabul edersiniz. Bir önem testiyle ilgili istediğiniz sonucu almak için ve şekillerle yorumlamak için her zaman önem seviyesini testten önce almalısınız.

Daha güvenilir bir neticeye ulaşmak için problemin ciddiliği, problemin maliyeti, problemle ilgili kesin düşünüş gibi faktörlerin yanında önem seviyesini

karar vermede yardımcı bir unsur olarak almak daha iyi olur. Tıp gibi birçok bilim dalı bu yaklaşımı takip ederler. Eğer bu yolu takip etmek isterseniz seviye değeri yerine p-değerini kullanın.

P-değeri problemdeki değişikliğin tesadüf eseri olup olmadığını gösteren kesin olasılık değeridir. Mesela, 0.062 P-değerli bir sonuç alırsanız yaptığınız müdahalede yaklaşık % 6 civarında pozitif yanlış yapma şansınız olduğunu gösterir. Bu kabaca ortalamaya 100 benzer kararda terciğe edilebilir. Bu karar tesadüflüğü reddederken müdahalenin 6 defa daha yanlış olacağını gösterir. Sizin veya arkadaşlarınızın böyle bir deneme yapmanız birçok şeye bağlıdır.

Önem ve anlamlı arasındaki farkı anlamak çok önemlidir. "Önem" tesadüfe bağlı olarak meydana gelen farktır. "Anlamlı" ise konu kadar büyük olan farktır. Yeterli miktarda olayı inceleyerek, çok küçük bir farkın bile önemli olduğunu görürüz. Fakat bu duruma çok da kesin bir sonuç demek doğru değildir. Önem hesaplanabilir. Anlam ise uzman bir yargı aracıdır.

Birçok farklı durumda birçok farklı tipte önem testi kullanılması esnasında tesadüfün araştırılması oldukça karışık olabilir. Bu konuyla ilgili hangisini seçmeniz hususunda size faydalı olacak birçok faydalı web-sitesi ve kitap vardır. Ayrıca, gerekli hesaplamaları yapmanız için birçok istatistik yazılım programları bulabilirsiniz. Fakat eğer önem testi veya P-değeri ile ilgili işlemlerde sonuca ulaşmanız çok zor oluyorsa ve olasılık teorisinde ve statiklerde iyi eğitilmiş değilseniz bu konuda istatistikleri düzenli bir şekilde kullanan mahalli bir üniversiteden veya başka kurumlardan yardım isteyebilirsiniz.

Daha Fazlası için:

Crow, Edwin and colleagues (1960). *Statistics Manual*. New York: Dover. Yararlı istatistik linkleri www.pmdata.com/statistics_sites.htm

54. Olayı açık bir şekilde anlatın

Bu çalışmanın amacı insanlara daha iyi karar almaları hususunda yardımcı olmaktır. Karar vericilere yardım etmek için, çok önemli bir soruyla başlayıp muhtemel cevaplara yönelen ve daha sonra da etkili bir hareketle sonuçlanan açık bir hikaye anlatmalısınız. Etkili bir iletişim kurabilmek için muhataplarınızın ve dinleyicilerinizin kimler olduklarını ve cevaplandırılmasını istedikleri soruları bilmeniz gereklidir. Sizin anlatacağınız hikaye onların özel ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olmalıdır. Bu hikaye ya yazılı bir rapor olarak ya da sözlü bir sunumda verilebilir (58. Adıma bakın).

Daha önce yapmış olduğunuz keşfetme, analiz, müdahale ve değerlendirme işlemlerini basit bir şekilde tekrar ortaya koymayın. Bu çok sıkıcı olur ve insanların sizin yapmış olduğunuz çalışmalardan etkilenerek harekete geçmelerini sağlamaz. Sizin analitik çalışmanızı, muhataplarınız ve dinleyenlerinizin ihtiyaçlarına karşılık verecek şekilde iyi bir hikayeye çevirmeniz gerekmektedir.

Yapacağınız çalışma dört temel soruya cevap vermelidir. Bu sorular TAMÜD modeline göre aşamalar olarak karşılığını bulur:

1. Problem nedir? (Keşif)
 2. Problemin sebepleri nelerdir? (Analiz)
 3. Probleme ilgili neler yapılmalıdır? (yanıtlama)
 - 4- Yanıtlama problemde herhangi bir azalma meydana getirdi mi? (değerlendirme).
- Açıkça, bu sorular incelenen problemdeki gerçeklere bağlı olarak daha özel olmalıdır. Örnek olarak: Mahalle sakinleri gece yapılan gürültülerden ve sokaklara rastgele bırakılan çöplerden şikayet edebilirler. Genel olarak soracağınız keşif sorusu yerine, CHEERS testini temel alarak bir dizi çok özel sorular geliştirebilirsiniz (adım 14).

- Gürültü olaylarının durumu nedir? (Olaylar)
- Bu olaylar hangi yönleriyle birbirlerine benziyorlar?
- Bu gece yapılan gürültüler ve bırakılan pislikler insanları rahatsız ediyor mu? (Tekrar ortaya çıkma)
- Bu hadiseleri kim, nerde ve ne zaman yapıyor? (Toplum)
- Bu olaylar insanları nasıl rahatsız ediyor?(Zarar)
- Kim polisten bu sorunlara çözüm bulmasını bekliyor?

Genel soruyu cevaplandırma- Problemin durumu nedir?-Size çok daha fazla özel olan bir dizi soruyu

cevaplandırmanızı gerektirir. Hikayeyi açıkça anlatırken yapacağınız ilk görev hangi tip soruyla ilgili cevap aradığınıza karar vermenizdir. Daha sonra, hesabınızı bu el kitapçığında tarif edilen teoriler ve yaklaşımlar etrafında bir temel-yapı oluşturarak yapmalısınız (CHEER testi, suç üçgeni veya 80–20 kuralı gibi). Bunlar çerçeve yapısıdır. Bir çerçeve yapı birbirleriyle ilişkide bulunan birçok faktöre bağlanan ve çok çeşitli problemlere uygulanabilen genel bir "hikaye kabuğudur"(Story Shell).

Sizin seçiminiz olan temel yapılar probleme, bulduklarınıza ve karar vericilerin ihtiyaçlarına bağlıdır. Basit sorudan temel yapıya, oradan bulduklarınıza ve cevaplara doğru bir şekilde düzgün bir şekilde giden mantıksal yol izlediğinize emin olun. Mantıktaki boşlukları kontrol edin. Sonra hikayenizin ana taslağını çıkarın. Çalışmanıza yardımcı olacak 4 temel hikaye taslağı vardır. Hikayenizin detayları probleminizin özelliklerine bağlı olacaktır.

Bu taslaklara çok sıkı bağlanmayın. Biz size bunları fikirlerinizin gelişmesi için bir başlangıç noktası olarak veriyoruz. Onun yerine, problemlerinizi cevaplandırıdığınız insanların ihtiyaçlarına ve sahip olduğunuz zamana göre uygun bir şekilde ayarlayın. Onların sorularını tahmin edin ve taslağınızı ona göre düzenleyin. Bizim bu el kitapçığında bu taslaklarda genelde teknik terimler kullanmamıza rağmen, yapacağınız sunumda genel bir sözlük kullanabilirsiniz. Eğer dinleyicileriniz problem analizindeki terminolojiye alışık değillerse, bu terminolojiyi uygun bir şekilde basitleştirerek sunmanız gerekir.

Dört Hikaye Taslağı

1.Problemin Durumu Nedir?

A.Temel iskeletin organizasyonu- CHEERS öğeleri vb.

B.Problemin varlığı ve çeşidi hakkında sistematik delil tarifi:

- Olayların durumu nedir?
- Bu olaylar hangi şekilde birbirlerine benziyorlar?
- Ne kadar sıklıkla meydana geliyorlar?
- Bu olaylar nerede ve kim tarafından yapılıyor?
- Bu olaylardan kim, nasıl zarar görüyor?
- Polisten kim bu olaylara çözüm bulmasını istiyor?

- C. Analizin ima ettikleri ve işbirliği yaparak problem çözme:
— Cevap gerektiren sorular.
— Tanımsal ve ölçümsel konular.
— Katılacak kişiler

D. Özet

2. Problemin sebebi nedir?

A. Temel iskeletin organizasyonu- problem analiz üçgeni, vb.

- B. Aşağıdaki sorulara cevap veren şekilde problemin sistematik olarak tarifi:
— Bu suçu işleyenler kim?
— Hedeftekiler kim veya ne?
— Problem nerde ve ne zaman meydana geliyor?
— Suçluları ve hedeflerini beraber suç mahalline hangi saik getiriyor?
— Başkaları bu olayları önlemek için niye müdahale etmiyorlar?
— Bu problemi engelleyen veya koylaştıran nedir?

3. Problemlerle ilgili ne yapılmalıdır?

A. Yanıtlama ilgili iskeleti oluşturma- durumsal suç önlemleri:
— Suçu işleyenler.
— Hedeftekiler/kurbanlar.
— Suç mahalleri.

B. Yanıtlamama stratejisinin sistematik tarifi:
— Yükselen risk ve çaba
— Azalan ödülleri, özürler veya provokasyonlar
— Hareketleri kim, ne zaman ve nerde gerçekleştirecek.
— Gerekli ek kaynaklar.

C. Umulan ve tahmin edilen sonuçlar:
— Direk sonuçlar.
— Yer değiştirme.
— Yayılma.
— Diğer yan etkiler.
— Değerlendirmenin hangi şekilde yapılacağı

D. Özet

4. Müdahale problemi azalttı mı?

A. İskeleti organize etme- değerlendirme prensipleri

- B. Değerlendirmenin sistematik tarifi:
— Yanıtlama planlandığı gibi uygulandı mı?
— Problem değişti mi?
— Niçin yanıtlama meydana gelen değişimin direk sebebiydi?
— Yer değiştirme, yayılma ve diğer yan etkilerin önemi.

C. İleride atılacak adımlar için belirtiler:
— Problem çözme gayretleri bittimi?
— Hangi ileri adımlar gerekli?
— İlave analiz yapılmalı mı?
— Yapılan müdahale değiştirilmeli mi?

D. Özet

55. Anlaşılabilir (açık) haritalar yapın

Haritalar, problemler hakkındaki anlaşılması güç hikayeleri tanımlamada önemli role sahiptirler. Fakat haritalar bu amacı gerçekleştirebilmek için açık olmalıdırlar. Haritalar konuyla ilgili ne kadar bilgi varsa içermeliler öte yandan alakasız bilgilerden de arınmış olmalıdırlar. Haritacılık prensipleriyle ilgili birçok yol gösterici unsur bulunmaktadır. (Kutucuğa ve okuma listesine bakın.)

Norveç Polisi tarafından yürütülen problem-çözümüyle ilgili bir takım haritaları kullanarak; haritaların kullanılış ve faydalarını hikaye etmeye çalışacağız. Şekil 1 ve 2 de haritalar vasıtasıyla problemlerin ve çözümlerinin nasıl tabir edilebileceğini göstermede kullanılabilir. Norveç Milli Polis Akademisinden Johannes Knutsson ve Vestfold Polis Mıntikasından Knut-Erik Sovik, küçük bir kıyı kasabası olan Tonsberg (nüfusu 36000) deki kanunsuz taksici problemine vurgu yapmaya teşebbüs ettiler. Hafta sonlarında, 30 içkili müessese geniş bir kalabalığı çekmekte ve insanlar otoyolda ileri geri hareket etmekte olduğundan, Cuma ve Cumartesi akşamları otoyol tıkanmaktaydı. Bir park alanı da kapanmaktaydı. Her nasılsa yasal taksiler ve otobüsler otobanda yol boyunca ilerleyebilmekteydiler. Lisanssız “Çingene” taksiciler, kısmen lisanslı taksicileri tehdit ederekten de bu çevredeki işin büyük çoğunluğunu üstlenmekteydiler. Bir sürü ciddi suçlar bu lisanssız taksi sürücülerine ithaf edildiği gibi, onların da birçok şikayeti olmaktadır.

Şekil 1 deki iki haritada problem düzeneği gösterilmektedir. Soldaki panel bir cadde haritasıdır. Bu harita, problemle ilgisiz birçok özelliği göstermekte olup, önemli olan birçok özelliği de göstermekte başarısızdır. Sağdaki panel ise bu haritanın iyice düzenlenmiş bir versiyonudur. İkinci harita, temel haritanın önemli özelliklerini göstermekte ve süzölmüş önemli verileri eklemektedir. İkinci harita, temel haritanın önemli özelliklerini göstermekte ve süzölmüş önemli verileri eklemektedir. İkinci harita, temel haritanın önemli özelliklerini göstermekte ve süzölmüş önemli verileri eklemektedir.

Şekil 2, uygulamanın önemli özelliklerini ve analizin sonuçlarını özetleyen 2 harita içermektedir. Soldaki harita çalıntı arabayla kaçak taksicilik yapanların ana seyahat güzergâhlarını göstermektedir. Kaçak taksi sürücülerini, cadde barikatları ve park alanlarını kullanarak müşteri temini yapmaktadırlar.

Bu harita şunu da gösteriyor ki otobüs ve taksi durakları insanların kullandıkları alandan çok uzaktadırlar. Saat 03.00 den sonra barlar kapandığında büyük bir ulaşım talebi oluyor ve illegal taksiciler en iyi yerleri tutarak bu talebe cevap veriyorlardı.

Şekil 2'nin sağında bulunan uygulama haritası, illegal taksicilerin potansiyel müşterileri almasını önlemek için otoyol bariyerlerinin nasıl değiştirildiğini göstermekte, taksicileri uzaklaştırmak için gece geç saatlerde cadde üzerindeki park yerlerinin kapatıldığını ve legal otobüs ve taksi duraklarının daha uygun yerlere nasıl taşındığını da resmetmektedir. Bu harita süreç değerlendirmesinin önemli bir parçasıdır (Adım 46).

Bu üç harita, birlikte problemin tabiatını güzelce resmetmekte ve problem hakkında ne yapıldığını göstermektedir. Bu projenin sonucu, Tonsberg de, artan bir düzensizlik olmadan, çingene taksiciler probleminin gözle görülür bir şekilde çözülmesidir.

Knutson ve Sovik, tipik coğrafik bilgi sistemlerinin gösteremediği özellikleri gösterebilmek için bu haritaları yoğunlukla açıkladılar. Probleme ilgili birçok bilgi bilgisayarlara konulmamaktadır.

Hala, iyi harita özelliklerinin büyük bir kısmı kayıptır. Henüz bir pusula yönü belli değildir. Fakat yön problemde bir rol oynamaz, bu yüzden yönün yokluğu haritaların açıklığına bir gölge düşürmez. Bu özellik, alanla ilgili olmayanların anlayışlarını engellemektedir.

Daha Fazlası için:

Boba, Rachel (2005) *Crime Analysis and Crime Mapping: An Introduction*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Harries, Keith (1999). *Mapping Crime: Principle and Practice*. Washington, DC: National Institute of Justice, Crime Mapping Research Center.

Knutsson, Johannes and Knut-Erik Søvik (2004) *Gypsy Cabs in Tønsberg*. Submission to the Herman Goldstein Awards (www.popcenter.org)

Jerry Ratcliffe'in suç haritacılığı konusundaki tüyoları aşağıdaki internet adresinde bulunabilir: www.jratcliffe.net

56. Basit Tablolar Kullanın

Eğer tablolar basit yapılabirirse, zor anlaşılan bir suç hikayesini açıklamada etkili araç olabilirler.

E

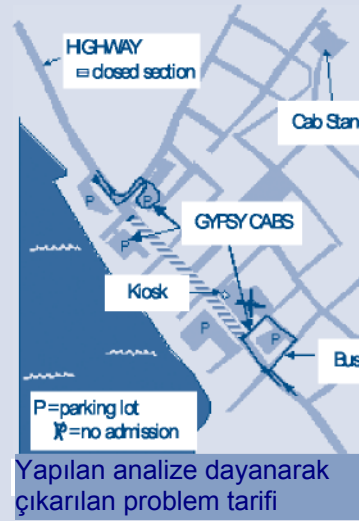
Kullanışlı Haritalar Yapmak

- 1- Muhatapınızın hangi bilgiyi yararlı bulacağını biliniz (ve hangi bilginin kafa karıştırıcı olduğunu da)
- 2- Haritaları basit tutun. Çözümüne katkısı olmayan bütün verileri haritadan çıkarın.
- 3- Bilgiden daha çok kendisi dikkat celbeden grafiklerden kaçınınız.
- 4- İzleyicinin problemleri anlamasına yardımcı olacak detayları muhafaza edin, bu bilgileri el yordamıyla ekleme manasına gelse bile.
- 5- Belli bir ölçü kullanın ve eğer ihtiyaç hissediliyorsa bir pusula yönü kullanınız. (genelde kuzey yukarı gelecek şekilde)
- 6- Acil noktaların şiddetini göstermek için mantıklı bir derecelendirme sistemi kullanın. Mesela bir sorunun şiddeti arttıkça, artan bir tonda sarı ya da kırmızı renk kullanılabilir.
- 7- Suç yoğunluğunun boyutunu doğru uygulayın. Yerleri belirtmek için noktalar (ve bazen mağdurları belirtmek için); cadde ve otoban boyunca suç yoğunluğu belirtmek için çizgiler ve mıntıka için de alanlar kullanılabilir.

Şekil-1
Problemin yerini tespit
ve düzenlemeleri göstermek

Şekil-2
Problemi analiz etmek
ve yapılan müdahaleyi göstermek

Fakat tabloları yapmakta kullanılan yazılımlar gereksiz ve dikkat dağıtıcı yüklemeler yapabilmekte-verileri yorumlamakta kullanılan çizgi ve etiketler-ve analizciler her zaman tabloları algılanabilir bir şekilde yapmamaktadırlar.

Farz edin ki bir bira dükkanından yapılan hırsızlıkta biranın sergilendiği yeri göstermek istiyorsunuz. Bazı dükkanlar birayı hemen girişe yakın bir yerde sergilerken diğer bazıları da daha arkada sergiliyorlar. Siz şunu göstermeye çalışıyorsunuz, arkada bira sergileyen dükkanlarda ön tarafta bira sergileyen dükkanlara nazaran daha az hırsızlık oluyor. Tablo 1 bu mesajı veriyor. Veriler zayıfça organize edilmiş ve yükleme dikkat dağıtıcı.

Tablo 2 verileri uygun bir şekilde organize ediyor. Yüzdeler hikayenin özünü gösteriyor. Çünkü işlenmemiş numaralar hikayeyi anlatamazlar, fakat daha detaya inmek isteyen okuyucuya yardımcı olurlar, bu sayılar ayrıçlar içine paketlemek suretiyle daha kullanışlı hale getirilmişler. Sonuç olarak, kaba yüzdeler yerine (1. tabloda olduğu gibi) Tablo-2 sütun yüzdelerini kullanır.

Her ne zaman, başka sonuçlar doğuran bir ilişkiyi tetkik edersek, sebebi sütunlarla göstermek ve sütun yüzdeleri kullanmak en iyisidir. Sonrada, sıralar arasında karşılaştırma yapılmalıdır. Burada, biz aniden şunu görürüz ki ön tarafta sergi yapan mağazaların yüzde 23'ü ile arkada sergi yapan mağazaların yüzde 83'ünü karşılaştırdığımızda, önde sergi yapan mağazalarda hiç hırsızlık olmadığını görüyoruz. Karşıdaki aşırı uçta, hemen hemen ön tarafta sergi yapan restoranların yüzde 46 si iki ya da üç hırsızlık oranına sahip, öte yandan arka tarafta sergi yapan mağazaların hiç hırsızlık olayına maruz kalmadığı görünmektedir.

Tablo 2 daha az yüklemeye sahiptir. Kalın sınırlar kaldırılmış ve ince çizgilerle değiştirilmiştir. İçeride, sadece arta kalan çizgi başlıkla içeriği ayırmaktadır. Sıralar ve aşağı sütunlar için hatların yerine boşluklar okuyucunun gözünün dikkatine sunulmuştur. Önemli numaralar ve yüzdeler başlıkla okuyucunun dikkatine sunulmuştur (ve önemli numaralar ayrıçlar içine alınmıştır). Her bir hücre içinde yüzde simgesi kullanmaya gerek yoktu. Sadece sütun tamamen kalmıştır. Bu okuyucuya önemli sonucun dikey olduğunu anlatır. En sonunda, bütün yüzdeler onluk bir düzeye yuvarlanmıştır, böylece sütun şekilleri hizaya dizilmiş ve yorumlamak daha kolay hale getirilmiştir. Bütün bu değişikliklerle, tablonun içeriğinin büyük çoğunluğu yükleme yerine veriyle doludur.

Bir problem genelde değişik sebeplerden kaynaklanmaktadır. Kaba tablolar geniş sebepleri göstermek için kullanılabilir. Eğer birden fazla nedeni ele alıyorsanız sadece bir adet tablo iletişim kurmakta çok zayıf kalır. Tablo yapımını ana prensipleri her zaman aynıdır:

- Bütün sebepler aynı yöne doğru giderler (genellikle sütunlar)
- Sonuç nedenlerin yönüne doğru gider (aşağı sütunlar)
- Nedenlerin yönü ayrı yöne giderler (karşılıklı sıralar, eğer nedenler sütunlar halindeyse)

Tablo 3, üç boyutlu tablo olarak adlandırılır, çünkü üç şey tetkik edilmektedir (Önceki tablolar 2 boyutluydu). Tablo-3 şu soruya cevap verir: Hırsızlıkla her iki dükkandaki sergi şekli arasındaki ilişki birbirinden farklı mıdır? (DrinkLots ve Tippers: içki partisi ve devirme tertibatı). Cevap şudur ki ilişki farklı değildir. Tablo-2 de görürüz ki her iki mağaza zinciri için de model aynıdır. Her iki olayda da, biz sütunları toplarız ve ön tarafta sergi yapan dükkan ile arka tarafta sergi yapan dükkanı karşılaştırırız. Bu durumda herhangi bir dükkan, hangi zincirden olursa olsun fark etmez, mallarını arkada sergilerse hırsızlığa daha az maruz kalacaktır. Yürürlükte, Tablo 3, dükkanların sabit sayısını ve şekillerini belli eder. Eğer önemli olduğunu düşünüyorsak, diğer faktörlerin sayısını da sabit tutabiliriz. Mesela dükkanları şekillerine göre gruplandırabiliriz (küçük, orta ve geniş), ve her kategori için sergi yeri ve hırsızlık arasındaki ilişkiyi ayrı ayrı tetkik edebiliriz. Bu işlem 3 panel gerektirir, aksi takdirde aynı prensipler işler.

Tablo 3 un birçok değişik niteliklerine dikkat ediniz: —Eğer sıra sayılarını toplarsanız, yani içki parti mal hücrelerini ve bu hücreleri karşılayan devirme tertibatı altındaki hücreleri, tablo 2 deki sıra sayıları elde edersiniz. Başka bir deyişle, Tablo 2, Tablo 3 un özeti şeklindedir. Fakat Tablo 2 den Tablo 3 u çıkarım yapamazsınız.

—Çünkü Tablo 3 problemin iki muhtemel sebebini içerir, iki değişik dükkana dikkat çekebilmek için bir adet dikey hat ekledik.

—Dizi etiketleri her iki dükkan şekli için de işler, bu yüzden onların ikincil bir kopyasını almaya gerek yoktur.

—Yüzdelerdeki yuvarlamalar yüzünden, bazen 100 üzerine eklediler. Bazı örneklerde bu toplamlar 100 un altında olabilir, genellikle 99,9. Bu gibi sapmalar çok önemli kaygı uyarmazlar.

Eğer rutin olarak aynı karar alıcı kişiler için aynı etiketleri kullanıyorsanız, onlara aynı veriye değişik tablolar halinde sunun. Böylece hangi formatın en yararlı olduğunu belirleyin ve sonra bu standart formatı kullanın.

Tablo 1: Yer ve Bira Hırsızlığı (Haziran)			
Hırsızlık Rapor sayısı	Gösterilen Yer		Toplam
	Ön	Arka	
0	7 (17.5%)	33 (82.5%)	40
1-2	6 (46.15%)	7 (53.85%)	13
3 veya çok	11 (100%)	0 (0%)	11
Toplam	24 (37.5%)	40 (62.5%)	64

Tablo 2: Biraz hırsızlığı görülen Dükkanların yüzdesi (Sayılar parantez içinde)		
Hazirandaki hırsızlıklar	Gösterilen Yer	
	Ön	Arka
0	29.2 (7)	82.5 (33)
1-2	25.0 (6)	29.2 (7)
3 veya çok	45.8 (11)	0.0 (0)
Toplam	100.0 (24)	100.1 (40)

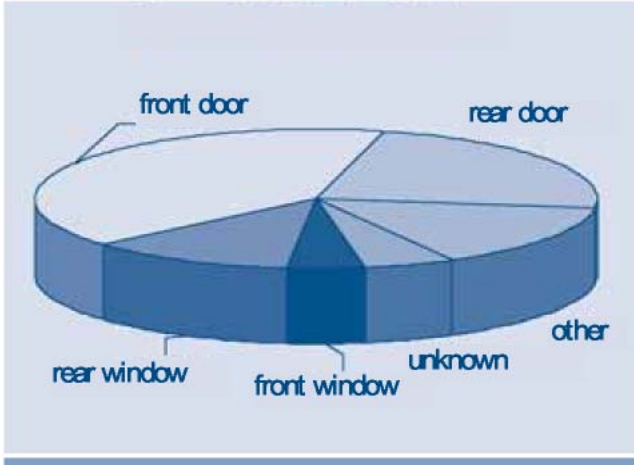
Tablo-3 Dükkan türlerine göre bira hırsızlığı yüzdesi (Sayılar parantez içinde)				
Hazirandaki hırsızlıklar	Drink lots dükkanları		Tippers dükkanları	
	Ön	Arka	Ön	Arka
0	30.8 (4)	84.2 (16)	27.3 (3)	81.0 (17)
1-2	23.1 (3)	15.8 (3)	27.3 (3)	19.0 (4)
3 veya çok	46.2 (6)	0.0 (0)	45.5 (5)	0.0 (0)
Toplam	100.1 (13)	100.0 (19)	100.1 (11)	100.0 (21)

57. Basit Şekiller Kullanın

Basit tutuldukları sürece, tablo ve haritalarda olduğu gibi şekiller de verileri taşımada yararlı. Bütün şekiller 2 parçadan oluşur: paketleme (yükleme) ve içerik. İçerik sizin diğerlerine ulaştırma kaygısında olduğunuz bilgilerdir. Fakat paketlemenin amacı ise içeriğin kolay, hızlı ve doğru bir şekilde yorumlanmasının sağlanmasıdır. Basitlik yüklemeyi en az seviyede tutma anlamına gelir. En yaygın hata, hikayenin yolunda giden unsurlar eklemektir. Bunu tasvir için, çok zayıf bir şekilde dizayn edilmiş bir şekille başlayacağız. Daha sonra şekilleri basitleştirerek onların nasıl daha açık ve güçlü hale geldiklerini göstereceğiz.

Şekil-1, hırsızların evlere nasıl girdiklerini göstermede kullanılan bir elma grafiğidir. 3-D imajı mesajı çarpıtmaktadır. Daha sonra göreceğimiz gibi, kapılar en büyük problemlerdir ve arka pencere 4. sırada gelir, "ötekilerin" ötesinde, hırsızların eve girmek için kullandığı seçenek gibi. 3-D etkisi arka taraftaki dilimlerin önemine gölge düşürürken; ön taraftaki dilimleri abartmaktadır (bu örnekte, ön pencereler, en az muhtemel giriş yerleri). Grafiğin tek önemli niteliği parçaların bütüne nesil katkıda bulunduğunu göstermesidir. Eğer 3-D etkisi kullanılırsa bu özellik kaybolur. Şunu göz önünde tutun, altı kategoriyi göstermek için birçok değişik desenler ve gölgelermeler kullanılmaktadır. Bu da düzensizliği artırır.

Şekil 2, 3-D etkisinin bar grafiklerde üretebileceği çarpıklığı göstermektedir. Çubukların uzunluğunu karşılaştırmak oldukça zordur, çünkü birisi karşılaştırma yapacağında en ön üstteki çubukla en arka üstteki çubuğu seçmek durumundadır. 3-D etkisi kesinlikle kullanılmamalıdır.

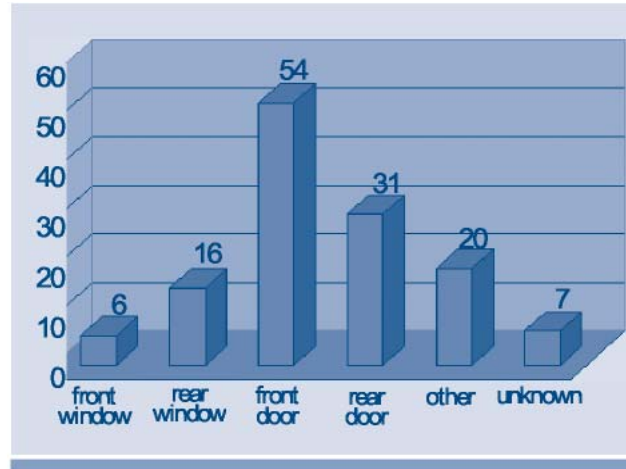
Bu grafiği kullanılamaz kılan birçok özellik vardır: yüzey gölgelendirmeli çubukla arka alan arasındaki zıtlığı maskeleymektedir. Gereksiz çubuk ve dikey eksen etiketleri ve dikkat dağıtıcı yatay çizgiler ve şekil etrafındaki çerçeve de lüzumsuzdur.

Şekil 3 deki basit çubuk grafiği veriyi iyi bir şekilde iletir, çünkü Şekil 2 deki bütün gereksiz özellikler atılmıştır. Eğer her bir çubuğun kesin bir yüzde göstermesini istersek, çubukların en üstünü etiketleyebiliriz. Fakat sonra dikey eksenleri kaldırmamız gerekir, bu niteliğin aynı bilgiyi iletmesi gibi.

İlaveten, şekil 3 deki veri de yeniden organize edilmiştir. Hırsızlık suçlarının işlenmemiş numaraları yerine, grafikte toplamın yüzdesi gösterilmektedir. Bu iki noktayı anlatır: hangi metodların daha sık olduğu ve her metodun bütünün hangi parçasını temsil ettiğini anlatır. Eğer bütüne ilişkin bir katkı göstermek isterseniz, pasta şeklindeki grafik yerine sütun ve çubuk şeklindeki grafikleri kullanınız.

Şekil 3 ün diğer bir özelliği de kategorilerin anlamlı bir şekilde sıralanmasıdır: en çoktan en aza göre. Bu siz okuyucularınızın nereye dikkat etmesi gerektiğine işaret eder. Pasta şeklindeki grafiğin anlamlı bir sıralamayı göstermesi zordur, çünkü onun açık bir başlangıç ve sonu yoktur. Gerçekten pasta grafiğini kullanmaya hiç ihtiyaç yoktur, çünkü çubuk grafik daha iyi iletişim kurar. Eğer kategoriler halinde verileriniz varsa, çubuk grafikleri daha basit ve etkilidir.

Şekil-2: Giriş Yöntemleri

Şekil başlığını unutmayın.

Şekil 3 de başlık hikayeyi cesaretle anlatmaktadır. « Giriş Metotları » ibaresinden çok öte, çünkü Şekil 3 deki tabir hikayeyi çok anlaşılır yapmaktadır. Kısaca, şekil-3 kendi ayakları üzerinde durabilir. Okuyucu herhangi bir yardımcı dokümana ihtiyaç hissetmeksizin hikayenin ne demek istediğini anlayabilir.

En son şekil bir hat grafiğini tasvir eder. Bu grafikler, veriler zamana göre takip edilmek istendiğinde kullanılır. Şekil 4'teki veri altı aylık bir süreci kapsar. Noktalar hırsızlık sayılarını sembolize ederler ve çizgiler de zaman üzerindeki sürekli bağlantıyı belirtirler.

Şeklin hikayesini kendi kendini anlatabilmesi için dikey eksenleri etiketlemeniz gerekir. Bu şekilde, bir bakışta anlıyoruz ki dikey eksenler hırsızlık

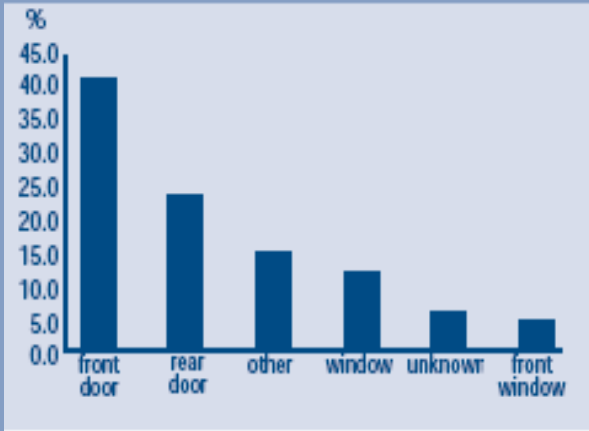
oranından ziyade hırsızlık sayılarını gösterirler.

Her bir zaman periyodunda olayların sayılarını göstermeyi tercih ederseniz, noktaları etiketleyin fakat dikey eksenleri kaldırın: çünkü o şimdi gereksizdir. Fakat dikkatli olun. Her bir zaman noktasındaki numarasal etiketler grafiğin okunmasını güçleştirebilir. Eğer bir şekilde birden çok grafik kullanılıyorsa (mesela birçok polis mıntıkasındaki hırsızlık eğilimleri) değişik hatların açıkça işaretlendiğini ve grafik üzerinde değişik olduğunu göstermede emin olun.

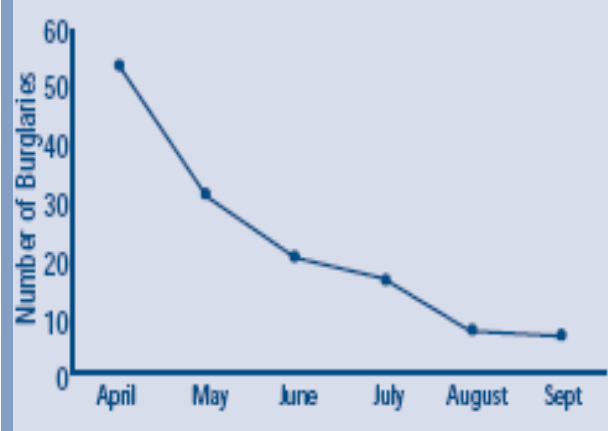
Daha Fazlası için:

Kosslyn, Stephen (1994). *Elements of Graph Design*. New York: W. H. Freeman.

Şekil-3 Kapılar problemdir

Şekil-4 Hırsızlık azalıyor

Etkili tasarımlar yapmak

- Basit olsunlar. Abartmayın.
- 3 boyut gibi efektler kullanmayın
- Pasta türü tablolardan kaçınin
- Kategorili verileri çubuklu tablolarla gösterin
- bir zaman aralığındaki verileri göstermek için çizgili tablolar hazırlayın.
- Etiketleri düzenli ve etkili kullanın
- Başlıkları dikkatli seçin
- Metin olmadan bile onlar kendilerini gösterebilsinler

58. Kaliteli Sunumlar Hazırlayın

Bir sunum temel bir soruyla başlamalı, bulguların tariflerine doğru bir çerçeve kullanılmalı ve kendine özgü sonuçlar setiyle sona ermeli (adım 54 e bakınız). Grafikselse materyaller adım 55 ve57 arasındaki adımların rehberliğinde hazırlanmalı. Bu adımda bahsettiğiniz hikaye üzerinde duracağız. Adım 59’da ise PowerPoint’in kullanımını da içerecek şekilde sunumların nasıl servis edileceğini ele alacağız.

Sunumunuzun ana odağını, karar almayı etkileyecek özel soruların cevapları oluşturmalıdır ve sunumunuz şunları içermelidir:

- Hikayeniz etrafında organize edilmiş bir slaytlar düzeneği
- İzleyicilerinizin dikkatini hikayeye çekecek bir grafiksel motif ya da ana hat sunumu

Slaytlar, analiz bulgularının bir sunumunu tasvir ederler. Sunumcu, çavuş (komiser yardımcısı) Smith’in iki ana başarısı vardır: Birincisi, “Probleme ne sebep oluyor?” sorusunu cevaplaması. İkincisi ise muhtemel müdahale yöntemleriyle ilgili bir tartışma ortamı açmasıdır. Başlık slayt soruyu sorar (ve sunumcuyla takdim eder). Başlık slaydı ile 2.den 4. ye kadarki slaytlar takdimi oluştururlar. Slayt 2, çoktan mutabık olunmuş noktaların bir düzeneğini vurgular ki bu noktalar daha sonra neyin takip edeceğini gösterir bir temel şekilde hizmet eder. Slayt 3 sunumun ana hatlarını verir ve slayt 4 de veri toplanmasını özetler.

Ana çerçeve 5. slaytta sunulmuştur. Komiser yardımcısı Smith suç üçgenini kullanmaktadır. O bu üçgeni takip eden bütün bulguları uyumlu hale getirir (Şunu unutmayın ki bu yöntem ancak Smith’in dinleyicileri suç üçgenine aşına ise işe yarar. Eğer dinleyiciler suç üçgenine aşına değilse Smith başka bir sunum kalıbı kullanmak zorundadır). Bu mesajı vurgulamak ve izleyicilerin konu içinde kaybolmasını önlemek için Kom. Yrd. Smith üçgen motifi bulguların sunumu boyunca kullanmaktadır. Bu kullanım slaytla olmakta ve önemli ayarlamalar içermektedir: slayt, mağdurlar ve koruyucularından, mekanlar ve işleticilerinden, sanıklar ve azmettiricilerinden uzaklaştıkça gölgeli kısım ve renkler değişmektedir 5. slayttaki dairesel ok ise, saat yönünün tersine doğru; yani Kom. Yrd. Smith’in bulguları sergileyeceği sırayı göstermektedir. Böylece bu slaytta Kom. Yrd Smith, aynı anda sunumunun iskeletini ve bulgularının ana hatlarını sergilemiş olur.

Slayt 6 dan 13’e kadar tablolar sunulmuştur, şekiller ve haritalar ana çerçevede betimlenen unsurları dinleyicilere anlatmaktadır. Bir sütun grafiği hedefleri

yansıtan aktiviteleri göstermede kullanılabilir. Bir yerel harita suçların nerde azaldığına karşılık nerelerde arttığını gösterebilirdi. Fotoğraflar bu mıntıkanın önemli özelliklerini göstermede kullanılmalıydı. Bir tablo suçluların hangi sıklıkla yakalandığını göstermede kullanılabilir.

Slayt 14 bu bulguları özetlemektedir. Burada üçgen her tarafını gölgeli göstermektedir, buda ayrılmış parçaların daha geniş bir bütünün parçaları olduğunu vurgulamaktadır. Nihai slaytlar, bulgularla tutarlı olan ya da tutarlı olmayan seçenekleri listelemektedir. Kom. Yrd. Smith, kendisinin uzman görüşünü belirtse de; bu nihai slaytlardan umulan, daha önceki belirtilen bulgularla ilgili olarak bir tartışma açılmasıdır. Bu meselede nihai sözü, karar alma makamı olan izleyiciler söyleyecekler.

İzleyicilerinizin, detaylarda boğulmak yerine genel konuya odaklanmalarını sağlamak önemlidir. Bunu sağlamanın iki yolu: sürükleyici bir motif (şekildeki üçgende olduğu gibi) kullanmak veya vurgulanmış bir ana hat slaydı kullanmaktır. Bir ana hat slaydı kullanılacağı zaman, ana hat her bir konudan önce gösterilmelidir. Sunulacak olan konu ana hatlarda vurgulanmış bir şekilde sunulmalı ve diğer konular gölgelenmelidir. Kom. Yrd. Smith diğer sunumunda, ana hat (taslak) slaydı her bir ana konudan önce olmak kaydıyla 4 kez gösterilmeliydi.

Slaytlarınızla ilgili dağıttığınız dokümanlar faydalıdır, fakat bazı kısıtlamalar vardır. Son dakika değişikliklerini dağıtacağınız dokümanlara nazaran slaytlarda daha kolay yapabilirsiniz. Eğer birtakım önemli son dakika değişiklikleri yapmayı umuyorsanız, elle dağıtılan dokümanlar imgeleri karşılayamayacaklardır. Renkli slaytlar bile eğer siyah beyaz kopyası alındığında okunaklı olmayabilir. Eğer Power Point kullanıyorsanız, yazdır menüsündeki ‘koyu siyah ve beyaz’ seçeneği sizin renkli nesnelerinizi yeterince anlaşılır bir şekilde çıkarmanıza yardımcı olacaktır. Karar alma makamında olanların çoğu sizin problemi hangi yöntemlerle analiz ettiğinizle ilgilenmezler. Bunun için, kullandığınız metotları betimlemek için fazla zaman sarf etmeyin, tabii ki, eğer anlatmanız gereken konu kullandığınız metotlar değilse. Bundan ziyade, ana temaları özetleyin (Slayt 4’ü görün) metotlar hakkında ayrı slaytlar hazırlayabilirsiniz, yedeğinizde bulunsun, ola ki izleyiciler kullandığınız metotlar hakkında soru sorabilirler.

1

XYZ Problemine Sebep Nedir?

Kom. Yrd. Rodney Smith
Problem Analiz Birimi

2

XYZ Problemi Nedir?

- Çok sayıdaki X olayı
- Y bölgesinde yoğunlaşmış
- İlk defa 1986'da rastlandı
- Çok iyi müdahale edilemedi
- Diğer polis bölgelerinde de yaygın olarak görülmektedir

3

Bu sunumda;

- Kullanılan bilgi kaynakları
 - Bilginin nasıl düzenlendiği
 - Problemin nedeni
 - Olası müdahalelerin neler olabileceği
- üzerinde durulacaktır

4

XYZ Probleminin Analizi

- Analiz birimince ele alındı
- Değişik kaynaklardan bilgi alındı
 - o Olay raporları
 - o Alışveriş yapanlar
 - o Suçlular
 - o Kapalı devre TV sistemi
- Diğer birimlerin uzmanları

5

XYZ Probleminin Unsurları

6-13

- Hedefler ve koruma yöntemi

- Mekanlar ve yöneticiler

- Suçlular ve yardım edenler

14

XYZ Probleminin Sebepleri

Önceki slaytların özetleri

15

Tutarsız Müdahaleler

- Hedefler ve koruma yöntemi
 - a.
 - b.
- Mekanlar ve yöneticiler
 - a.
 - b.
- Suçlular ve yardım edenler
 - a.
 - b.

16

Tutarlı Müdahaleler

- Hedefler ve koruma yöntemi
 - a.
 - b.
- Mekanlar ve yöneticiler
 - a.
 - b.
- Suçlular ve yardım edenler
 - a.
 - b.

59. Etkili Bir Sunucu Olun

Profesyonel olarak çalışan herkes aynı zamanda etkili bir sunucu olmak zorundadır. Unutulmamalıdır ki, sunum yapma beceresi en az yazmak kadar önemlidir. İyi bir sunumun anahtarı iyi bir hazırlıktan geçer. Simdi birçok kaynaktan ve aynı zamanda bu kitabın yazarlarının karşılaştığı iyi ve kötü deneyimlerden elde edilmiş sunum yaparken önemli noktalar aşağıda belirtilmiştir.

Sunum Hazırlığı

Hiç bir şekilde sunumu irticalen/doğaçlama yoluyla yapmaya çalışmayın. Çok deneyimli kişiler bile sunum yaparken heyecanlanırlar, dolayısıyla sunum sırasında hissettiğiniz heyecan için endişelenmeyin. Yapacağınız hazırlanma evresi aynı zamanda heyecanınızı kontrol etmenize ve üstesinden gelmenize yardımcı olacaktır.

- 1- Konuyu öğrenin
- 2- Dinleyiciler hakkında ve sizden önce ve sonraki sunum yapanlar hakkında bilgi sahibi olun.
- 3- Sunumun uzunluğunu ayarlayın
- 4- Kendinizi normal süreden bir iki dakika önce bitirecek şekilde ayarlayın, ancak ihtiyaç duyarsanız tüm süreyi kullanın.
- 5- Mutlaka sunumu önceden prova edin ve zamanlamasını yapın
- 6- Gerekliyse tekrar prova yapın.

Sunum günü sunum yapılan salonu kontrol edin.

Sunum yapacağınız yerin önceden bilinmesinin size üç şekilde faydası vardır. Birincisi, herhangi bir sürprizle karşılaşmazsınız. İkincisi, herhangi bir olumsuzluğa karşı önceden plan yapmanızı sağlar. Üçüncüsü, soğukkanlılığınızı muhafaza etmenize yardımcı olur. Özellikle kendi çalıştığınız yer dışında bir yerde sunum yapacaksanız, önceden yapılan bir salon keşfi size kesinlikle yardımcı olacaktır. Yapacağınız kontrolde dikkat edeceğiniz teknik detaylar şu şekildedir.

1. İhtiyaç duyacağınız cihazlar yerinde mi?
 - a. Grafikler
 - b. Kara tahta
 - c. Tebeşir veya marker

- d. Projektör
 - e. Mikrofon
 - f. Lazer pointer
2. Cihazların nasıl kullanılacağını biliyor musunuz?
 3. Daha önce bunları denediniz mi?
 4. Teknisyenlerle nasıl irtibat kuracağınızı biliyor musunuz?
 5. Sunumda ışık çok önemlidir ve muhtemelen loş ışığa ihtiyacınız olacaktır. Işıkların nasıl ayarlanacağını biliyor musunuz?
 6. Sunum yapılan odada dinleyicilerin sizi duyamayacağı veya göremeyeceği ölü noktalar var mı?

Yansıtıcı

Modern yansıtıcı cihazları hem çok karmaşık hem de hata verme olasılığı yüksek aletlerdir. Dolayısıyla yansıtıcının nasıl çalıştığından emin olun ve her ihtimale karşı bir alternatif planınız olsun. Eğer yeterli zamanınız varsa mutlaka salondaki yansıtıcıyı kullanarak bir prova yapın. Ve bu deneme sırasında salonun bir çok köşesinden en karışık slaytların nasıl görüldüğünü kontrol edin. Sunumunuzu düzeltmeseniz bile bazı slaytlar hakkında dinleyicileri daha sonra bilgilendirebilirsiniz.

1. Yansıtıcıyı sizin için ve izleyiciler için en iyi yere yerleştirin.
2. Yansıtıcının kendisinin ekranı bloke etmediğinden emin olun.
3. Gerekli olduğunda slaytları okumada yardımcı olun
4. Slaytların salonun en arkasından okunabildiğinden emin olun
5. Işık ayarını yapmak için perdeleri gerekiyorsa kapatın
6. Hiçbir zaman her şeyin planlı bir şekilde gideceğini farz etmeyin ve her zaman bir alternatif planınız olsun.

Sunum Stili

Konunuzu ne kadar iyi bilerseniz de, izleyicilerin takdir edeceği ve onların dikkatini çekecek bir sitiliniz olmalıdır. En azından, izleyicilerin sizi anlamak için zorlanmadığından emin olun. Muhakkak ki en önemli nokta dinleyicinize göstereceğiniz saygıdır.

1. Sunum esnasında doğrudan yazılı metinden okumayın.
2. Kısa notlar hazırlayın ve bunları kullanın (Küçük kartlar kullanabilirsiniz, bu ayrıca elinizdeki notları karıştırmanızı önleyecektir).
3. Kıbar bir açılışla sunuma başlayın (Oturum başkanına, dinleyicilere vs. teşekkür ederek ve kendinizi tanıtarak başlayın).
4. Mümkünse sunumu ayakta yapın (bu dinleyiciler üzerindeki kontrolünüzü arttıracaktır).
5. Uzun sunumlarda, durduğunuz yeri değiştirebilirsiniz (fakat sürekli dolaşmayın).
6. Sunum yaparken vücudunuz izleyenlerin görüşünü bloke etmesin.
7. Sesinizin herkesçe duyulduğundan emin olun
8. Çok hızlı konuşmayın (dakikada 120 kelime ideal olanıdır).
9. İzleyenlerle göz kontaktı kurun (sadece bir kişiye takılmayın).
10. Dinleyicilere sunumun başında ne zaman soru sorabileceklerini belirtin (sunum içerisinde mi, sonunda mı?).
11. Sorulan soruları bir kez de siz tekrar edin ki herkes doğru bir şekilde duyabilsin. Aynı zamanda soruyu sorana da doğru anlayıp anlamadığınızı sorun.
12. Dağıttığınız el notlarının açık olduğundan emin olun.
13. Zamanında bitirin
14. Yaptığınız işten zevk almaya çalışın.

Sunum Yazılımı

PowerPoint veya benzer yazılımlar izleyicilerin yaptığınız sunumu hem görsel hem de işitsel olarak algılamasına yardımcı olur. Böylelikle izleyiciler ana temaları daha iyi anlarlar. Ancak teknoloji kullanımının dört çeşit tehlikesi vardır. Birincisi, standart sunumlar daha değişik izleyiciler için hemen sıkıcı hale gelebilir. İkincisi, eğer çok karmaşık olursa, izleyicinin dikkati verilmek istenen mesajdan çok görsel efektlere takılır. Üçüncü olarak, çok karmaşık sunumlarda hata ihtimali daha fazladır. Son olarak, izleyicilerden gelecek soruları bastırabilir. Sizi karmaşık ve artistik bir sunumla uğraşırken izlemek izleyiciyi sıkabilir. Bu yüzden her zaman Kolay Hale Getir prensibini unutmayın.

1. Slaytları doğrudan okumayın, sizlere konuşmanız slaytların tekrarı şeklinde olmamalı.
2. İzleyicilere bakın, slaytlara değil
3. Sunuma isminizi, unvanınızı içeren bir başlık slaytla başlayın

4. Tüm sunum boyunca sadece bir çeşit slayt geçiş efekti kullanın, ve bu geçiş basit bir efekt olsun ki izleyicinin dikkatini dağıtmasın.

Tek Tek Power Point Slaytları

Her slaydı sade tutun. Bir slaytta çok fazla yazının okunması zordur. Unutmayın, sizin amacınız her slaytı kısa ve veciz tutmaktır. Dolayısıyla her slayt kritik noktalara odaklanmalı ve bu noktadan dikkati dağıtacak fazlalıklar olmamalıdır. Her slaytı sade ve kolay okunur ve anlaşılır yapın.

1. Sadece bir noktaya değinin.
2. Sadece yeteri kadar detay verin, çok detaya girmeyin.
3. Dikkat dağıtıcı ses efektlerinden animasyonlardan ve font çeşitlerinden uzak durun.
4. Koyu zemin üzerine açık renk yazı kullanın (örnek. Koyu mavi zemin sarı yazı rengi).

Son Olarak Kendinize Güvenin

Herşeyin kötü gittiğini düşünün! Eğer projeksiyon bozulursa yansıtıcınızın olmasına ve slaytlarınızın hazır olmasına dikkat edin. O da bozulursa el notlarınızı kullanın onların yerine. Eğer böyle bir duruma hazırlıklı olursanız daha sakin olursunuz seyircileriniz de size sempatiyle bakarlar.

1. Her zaman kullanmadığınız cihazları kullanmayın.
2. Her zaman teknolojik cihazların yedeği olsun.
3. El notları dağıtın

Daha fazlası için:

Ratcliffe, Jerry H, (2004) "Jerry's Top Ten PowerPoint Tips." <http://www.jratcliffe.net/papers/Jerry%27s%20top%20ten%20powerpoint%20tips.pdf>

60. Bilginin Paylaşılmasına Katkıda Bulunun

Bugün problemler hakkında bildiklerimizin birçoğu 20 sene önce bilinmeyen şeylerdi. Bu bilgi birikimi büyük oranda ABD, Kanada, İngiltere ve diğer ülkelerdeki polislik alanında çalışan uygulayıcıların ve araştırmacıların bilgi paylaşımı sayesinde. 54. ve 57. adımlar polisin karar verme mercilerinin polis birimi içerisinde ve halk içerisinde nasıl iletişim kuracağını açıklamıştı. Bununla birlikte karar verme mercii olarak göreviniz, bağlı bulunduğunuz birim ve etrafınızdaki çevre dışında bilgi paylaşımını geliştirmektir.

Bilgi paylaşımı ile alakalı iki görüş vardır. Birinci görüş bilginin yazılı materyaller üzerinden paylaşımı. Bu paylaşım yazılı raporlarla olacağı gibi, profesyonel periyodik dergiler veya popüler yazılı basın yoluyla olabilir. İkincisi ise profesyonel konferanslar ve toplantılarda sunum yoluyla bilginin dağıtılmasıdır. En etkili bilgi paylaşımı şüphesiz bu iki yaklaşımın beraber kullanılmasıdır.

Yazılı raporlar detaylı ve sağlıklı bilgiler içereceğinden başkaları bu raporları referans olarak kullanabilirler. Yazılı raporları yaymanın birçok yolu vardır. Bunlar web sitelerinde yayınlanabilir. Yine profesyonel periyodik dergilerde bastırılabilir. Kısa versiyonları yine periyodik gazete ve başka tür yayın araçlarında bastırılabilir. En son olarak, profesyonel gazetecileri sizin çabanız ve yaptığınız işler hakkında yazmaya cesaretlendirebilirsiniz, bu şekilde daha geniş kitleye ulaşırsınız. Kısa ve kolay ulaşılabilir yazılar geniş kitleye ulaşır fakat az bilgi içerir.

Konferanslar yüz yüze iletişime, soru cevap şeklinde diyaloglara ve son gelişmeler hakkında tartışmalara imkan verir. Bu şekilde gayri resmi fikir teatileri karşılıklı görüşlerin ve yeni fikirlerin değişiminde çok faydalıdır ve sizlere zor problemler hakkında o konunun uzmanlarından faydalı tavsiyeler almanızı sağlar.

ABD ve İngiltere'de problem odaklı polislik üzerine yıllık konferanslar düzenlenmektedir. Ayrıca suç analizi ve diğer polise konularda bilgilerinizi sunacağınız dünya genelinde birçok konferans düzenlenmektedir.

Son olarak, özellikle yaptığınız işin bir yönü başka iş alanlarıyla çakışıyor ve bu iş alanlarından insanlarla beraber çalışmalar yapıyorsanız, başka iş alanları ile alakalı yapılan konferansları da göz ardı etmeyin. Konferansların başlıca dezavantajı sunumlar için zaman kısıtlaması olmasıdır. Konferansın öncesinde sunumlarla ilgili detaylı

bilgilere ulaşamayabilir ve genellikle az miktarda kişi sunum yapar.

Kapsamlı bir iletişim stratejisi aşağıda sayılan unsurları içermelidir.

1. Detaylarla ilgilenen insanların ihtiyacını karşılamak için indirilebilir bir teknik rapor kolay ulaşılabilir web sitesinde yayınlanmalıdır.
2. Genel konu ile ilgilenenler için profesyonel veya popüler periyodik yayınlarda bir veya iki kısa makale yayınlanmalıdır.
3. Profesyonel meslektaşlar ve akademisyenler için akademik bir dergide uzun bir makale yayınlanmalıdır.
4. Küçük fakat etkili güce sahip bir grup meslektaş için en azından bir konferans sunumu yapılmalıdır.

Bunlara ek olarak, üzerinde çalıştığınız konu ile ilgili yaptığınız yayınları bu konuya alaka duyan meslektaşlarınıza göndermeniz yararlı olacaktır. Bu sadece size fikirlerinizi iletmenize değil onlardan gelecek tavsiyeler açısından da faydalı bir yöntemdir.

Profesyoneller özellikle aşağıda sayılanlarla ilgilenir

1. Yeni ve değişen problemlerin keşfedilmesi
2. Bu yeni problemlere çözüm olacak gelişmiş analitik teknikler ve eski problemlere daha doğru ve kesin çözümler bulmak
3. Problemlere yeni çözümler veya eski çözümlere yeni uygulamalar geliştirmek
4. Etkililik, etkisizlik ve yanlış etki üzerine deliller bulmak.

Her bir konu sizin özel probleminiz içinde örnek olay çalışması olarak kullanılabilir. faydalı bir örnek olay çalışmasının taslağı dört ana temayı kapsar.

1. Eski durumdan memnuniyetsizlik-niçin bazı durumlarda standart anlama kapasitesi veya uygulama yetersiz.
2. Alternatif arayışı-yeni anlayış ve uygulama nasıl keşfedilecek
3. Alternatifleri destekleyen deliller-eski ve yeni yaklaşımın karşılaştırılması
4. Sonuç ve Tavsiyeler-Yeni verilen bilgiler hakkında nasıl düşünülmesi gerektiğinin özeti.

Bu örnek olay taslağını yeni bir süreç takip eder. Bu süreçte: 1-Hangi durumlarda memnuniyetsizlik oluştuğunun ortaya çıkarılmasını sağlayacak tarama faaliyeti yapılması. 2-Problemin yeniden anlaşılmasını sağlayacak analiz yapılması. 3- Alternatif yaklaşımlar ve yeni seçilen bir yaklaşımın sistematik karşılaştırılması. 4- Deneyimlerden ne elde edildiğinin değerlendirilmesi ve özetlenmesi.

Aşağıdaki tablo yukarıda bahsedilen taslağın her bir örnek olay konusuna nasıl uygulanacağını göstermektedir. Bu tür örnek olay çalışmaları duruma göre birleştirilebilir. Problem analizindeki yeni teknikler yeni problemler ortaya çıkarabilir. Mesela, bazı durumlarda ilk iki örnek olay birleştirilebilir. Benzer şekilde, bir problemin çözümünün açıklaması sırasında son iki örnek olayda birleştirilebilir.

Sonuç olarak, bizler bir meslek olarak suç analizi ve bir disiplin olarak suç bilimi adına bir iddia ortaya attık. Ancak, kendinizi açıkça ifade etmek adına kesinlikle delilleri abartma ve olduğunda fazla göstermenin cazibesine kapılmayın.

Hiçbir şey delilleri değiştirmenin sizin ve meslektaşlarınızın itibarına verdiği zarar kadar zarar veremez. Başka insanlar sonuca ulaşmak için köşeleri atlayıp geçebilirler. Ancak suç analisti sebat ve doğruluğu gelişigüzel meydana gelecek sonuçlara tercih etmiş demektir. Eğer cevabı bilmiyorsanız veya problemin bir bölümünü anlayamadıysanız, onu o şekilde ifade edin. Bu şekilde davrandığınız takdirde bulduğunuz cevaplar ve çözümlere daha çok güvenilecektir.

21. asır polislik için analiz asrı olmaktadır. Ve sizler bu oluşuma en çok katkıyı verenler olacaksınız. Bundan yüz yıl sonra, polislik mesleğinde suç analizi sağlam bir şekilde yerini alacaktır. Bununla birlikte teknoloji başta olmak üzere birçok şey değişecektir. Fakat önemli olan şudur, bizim takipçilerimiz suç ve suç önlenmesi konusunda bizden çok fazla şeyler bileceklerdir. Ve onları gelecekte bizden daha fazla bilmeleri bizim önemli soruları açığa çıkarmamız, verileri doğru bir şekilde toplayıp analiz etmemiz ve sonuçları dürüstlikle ve berrak bir şekilde ortaya koymamızla mümkündür.

Dört çeşit örnek olay

TASLAK	1.Yeni problem	2.Yeni analiz tekniği	3.Yeni Yöntem	4.Etkililik üzerine yeni deliller
I.Memnuniyetsizlik	Tuhaf durumun (aykırılık) ortaya çıkarılması	Niçin eski teknikler ise yaramıyor ve kısıtlı	Niçin eski yöntem çalışmıyor ve kısıtlı	Bazı özel durumlarda yöntemin etkisizliği hakkında şüphe
II. Araştırma	Neyin farklı olduğunun araştırılması	Yeni teknikler nasıl keşfedilecek	Yeni çözüm yolları nasıl keşfedildi	Yöntemin değerlendirilmesin zorluğu
III. Deliller	Yeni ve eski problemin kıyası	Yeni teknik ve eski tekniğin Objektif kıstaslarla Sistemantik Karşılaştırması	Eski ve Yeni yöntemlerin objektif kıstaslarla Sistemantik Karşılaştırması	Değerlendirme metotlarının kullanımı ve sonuçları
IV.Sonuç	Problemin çözümü adına ne getirdi	Hangi durumlarda yeni teknik kullanılabilir	Hangi durumlarda yeni yöntemler kullanılabilir	Hangi durumlarda yeni yöntem kullanılmalıdır ve beklenen sonuçlar nadir.

3 Boyutlu Haritacılık	Bina ve eklentilerini yüksek çözünürlükle resmeden haritalama tekniği	24
80–20 kuralı	Olayların büyük bir kısmından küçük bir grubun sorumlu olması prensibi	18,20,22,30,31,54
Adaptasyon	Suçluların suç önleme tedbirlerine karşı uzun vadede davranış değişikliğine gitmeleri	11,46
Akut problemler	Problem çözücü polislik aktivitelerine başvurmadan oratadan kalkabilecek, fakat kronik probleme dönüşme ihtimali de olan süreksiz olaylar	14
Akut Suç-Yoğun Bölgeler	Uzun bir süredir sorun teşkil etmeyen, kronik olmayan, birden ortaya çıkan suç-yoğun yerler	23
Analiz	TAMÜD modelinin ikinci aşaması. Suç önleme müdahalesiyle değişecek muhtemel suç nedenlerini ortaya çıkarmak için problemin sistematik olarak araştırılması	4,5,6,7,8,14,15,16,18,20,23,32,33,35,36,38,44,46,52,54,55,58,60
Bayrak Faktörü	Mükerrer suçluluğu ifade eden faktörlerden biridir. Bulunduğu konum (iş adamı vs.) ya da sahip oldukları şeyler nedeniyle (lüks araba vs.) suç mağduru olması daha fazla muhtemel olan kişiler için kullanılır.	29
Beklenen Faydalar	Suç önleme müdahalesi yapılmadan önce başlayan yararlar	11,42,52
Çevresel Tasarım Yoluyla Suç Önleme	Güvenli binalar ve mahaller dizayn etmek için konulmuş kurallar bütünü	24
Coğrafi Bilgi Sistemi (GIS)	Verilerin harita haline dönüşmesini sağlayan ve bütün bilginin bilgisayar veri bankalarına bağlandığı sistem. Bu veri bankası, farklı yerlerin ve bölgenin karşılaştırılmasını yaparak iki veya daha fazla bilginin coğrafi olarak nasıl değiştiğini inceler.	2, 24, 29

CompStat	İlk olarak New York Polisi tarafından uygulanan, genellikle coğrafi bilgi sistemleri ile işlenmiş güncel suç bilgileri ve paternlerini kullanarak suçları azaltmak amacıyla, birim amirlerinin sorumluluk yüklenmesi ve hesap vermesi üzerine kurulmuş polis yönetim sistemi.	3, 4, 5
Değerlendirme	TAMÜD modelinin dördüncü aşaması. Müdahalenin etkinliğinin ölçülmesi	1,4,7,24,37,28,46,54,55,60
Durumsal Suç Önleme	Suç fırsatlarının azaltılmasını amaçlayan yaklaşım	1, 13, 16, 34, 38, 41, 54
Etki Değerlendirmesi	Müdahalenin problemi nasıl değiştirdiğini saptayan araştırma çalışması	46
Faydaların yayılması	Müdahalenin hedeflenen bölgenin dışında da suçun azalmasına yol açması	11, 13, 38, 47, 49, 51
Fırsat	Suçun işlenmesini mümkün hale getiren fiziksel ve sosyal düzenlemeler	9, 12, 38, 44, 48, 50
İvme Faktörü	Mükerrer suçluluğu ifade eden faktörlerden biridir. Buna göre ilk suçtan elde edilen kazanım suçluyu aynı hedefe tekrar yöneltir.	29
Kırık Camlar Polisliği	Dikkat edilmeyen düzensizlik ve kabahatlerin daha büyük suçlara zemin hazırlayacağı düşüncesiyle, büyük tehlike arzemesine bile bu küçük kabahat ve düzensizliklerin polis tarafından özen ve dikkatle ele alınmasını öngören polislik stratejisi.	5
Kolaylaştırıcılar	Suçluların suç işlemesine yardımcı olan fiziksel unsurlar, sosyal durumlar ve kimyasal maddeler	34
Kontrol grubu	Araştırma yapılırken sonuçlarının ne kadar tutarlı ve gerçek olduğunu anlamak amacıyla, araştırmaya konu olan ve müdahale uygulanan grubun yanında araştırmada yer alan ancak herhangi bir müdahaleye maruz kalmayan grup	47, 49, 51
Korelasyon	İki karakter (kişi, yer vs.) arasındaki ilişkiyi gösteren ölçüm	33
Kronik suç-yoğun bölgeler	Çok uzun süre devam eden suç-yoğun bölgeler	23
Mağdur	Eşyası çalınan veya zarar verilen mülkün sahibi olan kişi	1, 2, 4, 6, 8, 10, 14, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 25, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 42, 44, 46, 47, 48, 54, 55

Müdahale	TAMÜD modelinin üçüncü aşaması. Bir suçu azaltmak için tasarlanan uygulama sürecini anlatır.	2, 4, 5, 6, 7, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 23, 26, 29, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 60
Müdahale alanı	Müdahalenin etkinliğini ölçmek amacıyla iki alan tespit edilir. Bunlardan birisine hiçbir müdahalede bulunulmazken diğeri planlanan müdahaleye tabi tutulur. Bu alanlardan ilkinde kontrol alanı, diğesine müdahale alanı denir.	48, 51
Mükerrer Mağdur	Birden fazla suçun mağduru olan kimse	18, 23, 28, 29
Mükerrer Suçlu	Birden fazla suç işleyen kimse	3, 18, 30
Problem-Odaklı Polislik (POP)	Sadece tek tek suçları (olayları) değil bunların ardındaki nedenleri (problemi) araştırıp bunlara özel çözüm önerileri geliştiren, geleneksel polislik anlayışına alternatif bir polislik stratejisidir.	1, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 15, 19, 21, 28, 38, 55, 60
Suç haritalama/ Harita	Haritalar üzerinde suçun coğrafi olarak yayılımını göstermek	1, 4, 5, 16, 17, 21, 23, 24, 29, 55, 58
Suç Oranı	İşlenen suçun aynı suç konusu olabilecek potansiyel hedeflere olan oranı	9, 17, 20, 24, 26, 27, 28, 32, 37, 42, 44, 49, 51
Suç üçgeni	Rutin aktiviteler teorisinin 6 temel unsurunu -suçlular, gözetenler, yönetenler, hedefler/mağdurlar, koruyanlar, mekanlar ve içeren ve problem analizi amacıyla kullanılan grafik	8, 35, 54, 58
Suçlu	Suç işleyen kimse	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50, 52, 54, 58
Suçun yer değiştirmesi	Suçluların önleyici polislik çalışmalarına karşılık davranışlarında gösterdikleri değişiklikler. Bu durum suçluların suç çeşidini değiştirmesi, başka bir yer veya zamanda suça karışmaları, başka taktikler kullanmaları ve başka hedefler yönelmeleri şeklinde olabilir	1, 4, 11, 12, 13, 38, 40, 46, 48, 49, 50, 51, 54
Suç-Yoğun Bölgeler	Suçun coğrafi olarak yoğunlaşması	3, 5, 16, 17, 18, 23, 48, 55
Süreç Değerlendirmesi	Bir müdahalenin nasıl uygulandığını ölçen bir yöntemdir.	46, 47, 55

TAMÜD Modeli (TAMÜD)	Problem çözüm modeli aşamalarının kısaltması-Tarama, Analiz, Müdahale ve Değerlendirme	7, 21
Tarama	TAMÜD modelinin ilk aşaması. Problemin adının konması ve sınıflandırılması işlemlerini içerir	1, 7, 14, 16, 18, 38, 54
Tesisler	Okullar, restoranlar ve işyerleri gibi belirli fonksiyonları olan yerler	15, 18, 20, 23, 25, 27, 28, 30, 34, 38, 39, 42, 43, 44, 48
Toplum-destekli polislik	Polisin suç, kabahatler ve düzensizlikleri önlemek amacıyla geleneksel polisiye teknikleriö problem-çözücü teknikler, toplumla ortak hareket etme ve birlikte çözümler geliştirme yöntemlerini kullandığı proaktif polislik stratejisi	1, 3, 4, 5
Yer	Adres, cadde köşesi, apartman bloku gibi küçük bir alan	8, 12, 13, 17, 18, 20, 27, 30, 32, 38, 39, 40, 48

60 "KÜÇÜK" ADIMDA

SUÇ ANALİZİ

